

**Bu kitaba sığmayan
daha neler var!**

Karekodu okutun, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaşın!

ÖDS

**ÖĞRENCİ/ÖĞRETMEN
DESTEK SİSTEMİ**

<https://ods.eba.gov.tr>

- Konu Anlatımlı Ders Videoları
- Soru Çözüm Videoları
- Ders Anlatım Videoları
- Çoktan Seçmeli Sorular

eba
www.eba.gov.tr

40181 700982

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

ISBN: 978-975-11-6305-9

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5'inci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

PAZARLAMA VE PERAKENDE ALANI

TEMEL SİGORTACILIK 10

Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

PAZARLAMA VE PERAKENDE ALANI

TEMEL SİGORTACILIK 10
Ders Materyali

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
PAZARLAMA VE PERAKENDE ALANI
TEMEL SİGORTACILIK
10
DERS MATERYALİ

YAZARLAR

Cemalettin SAĞIM

Hidayet IŞIK

Özgül KEPÇE

Zeynep SAĞIM

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI: 8073
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ: 2001

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders Materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı	Dr. Emre KUNDAKÇI
Program Geliştirme Uzmanı	Mine ERÇİN
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı	Tülay ENGİN
Rehberlik Uzmanı	Meltem KAŞIKÇI
Görsel Tasarım Uzmanı	Çilem URAZ

ISBN: 978-975-11-6305-9

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahlâh eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

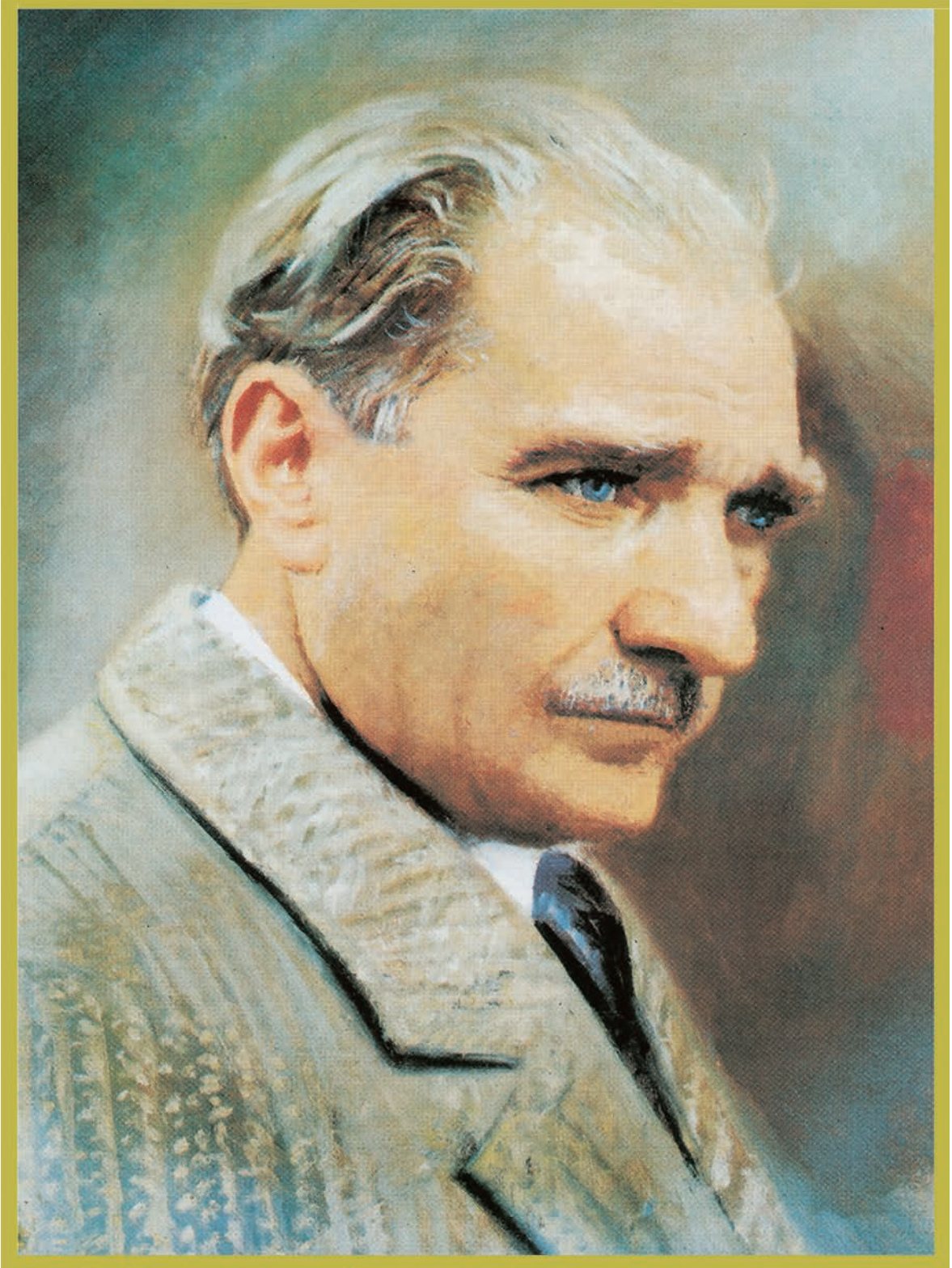
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI	14
1. SİGORTACILIK	
1.1. Risk Kavramı	18
1.2. Sigorta Kavramı	22
1.2.1. Sigortanın Önemi	24
1.2.2. Sigortanın Yararları ve Zararları	25
1.3. Sigortacılığın Tarihçesi	26
1.3.1. Dünyada Sigortacılığın Gelişimi	26
1.3.2. Türkiye’de Sigortacılığın Gelişimi	28
1. UYGULAMA FAALİYETİ	31
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	34
2. SİGORTACILIKTA TEMEL KAVRAMAR	
2.1. Temel Sigorta Terimleri	38
2.2. Sigortanın Temel Prensipleri	42
2.2.1. Sigortalanabilir Menfaat Prensipleri	43
2.2.2. Rizikonun Varlığı Prensipleri	43
2.2.3. Azami İyi Niyet Prensipleri	43
2.2.4. Tazminat Prensipleri	44
2.2.5. Halefiyet/Hakların Devri Prensipleri	45
2.2.6. Hasara Katılım Prensipleri	46
2.2.7. Yakın Sebep Prensipleri	46
2. UYGULAMA FAALİYETİ	47
2.3. Sigortanın İşlevleri	49
2.3.1. Mikro İşlevler	49
2.3.2. Makro İşlevler	51
2.4. Sigortalanabilirlik Özellikleri	55
3. UYGULAMA FAALİYETİ	57
2.5. Sigortaların Sınıflandırılması	59
2.5.1. Can Sigortaları	61
2.5.2. Mal Sigortaları	64
2.5.3. Sorumluluk Sigortaları	67
4. UYGULAMA FAALİYETİ	69
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	72
3. SİGORTA BELGELERİ	
3.1. Sigorta Teklif Formu	79
5. UYGULAMA FAALİYETİ	82
3.2. Sigorta Poliçesi	84
3.2.1. Sigorta Poliçesinin Özellikleri	85
3.2.2. Sigorta Poliçesinin Unsurları	86

İÇİNDEKİLER

3.2.3. Sigorta Poliçesi Çeşitleri	89
3.2.4. Sigorta Poliçesini Sona Erdiren Hâller	90
3.2.5. Sigorta Poliçesinin Tarafları	92
3.3. Diğer Sigorta Belgeleri	97
3.3.1. Geçici Sigorta Poliçesi	97
3.3.2. Sigorta Sertifikası	99
3.3.3. Yenileme Senedi (Tecditname)	100
3.3.4. Zeyilname	101
3.3.5. Sigorta Özel Şartları Teminat Belgesi	103
3.3.6. İbra, Teslim ve Temlik Beyannamesi	104
6. UYGULAMA FAALİYETİ	105
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	108
4. SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ ARACILAR VE MESLEKLER	
4.1. Sigorta Şirketi	114
4.1.1. Sigorta Şirketi Türleri	115
4.1.2. Sigorta Şirketlerinin Organizasyon Yapısı	117
7. UYGULAMA FAALİYETİ	121
4.2. Sigorta Acentesi	123
4.2.1. Sigorta Acentesinin Tanımı ve Önemi	123
4.2.2. Sigorta Acentesi Türleri	123
4.2.3. Sigorta Acentesinin Unsurları	124
4.2.4. Sigorta Acenteliği Yapacaklarda Aranılan Nitelikler	125
4.2.5. Sigorta Acenteliği Başvuru İşlemleri	130
4.2.6. Sigorta Acentesinin Acentelik Sözleşmesinden Doğan Yükümlülükleri	130
4.2.7. Sigorta Acentesinin Acentelik Yetkilerinin Kaldırılması	130
4.3. Bankalar	131
4.4. Broker	134
4.4.1. Broker Kavramı ve Tanımı	134
4.4.2. Brokerlerde Aranılan Nitelikler ve Şartlar	135
4.4.3. Brokerlerin Faaliyet Esasları	136
4.4.4. Brokerin Unsurları	136
4.5. Sigorta Eksperti	138
4.5.1. Ekspertlik Ruhsatnameleri	139
4.5.2. Sigorta Ekspertliği Yapacaklarda Aranılan Nitelikler	139
4.5.3. Sigorta Ekspertlerinin Görev ve Sorumlulukları	140
4.5.4. Ekspertlik Ruhsatnamesi İptali ve Levhadan Silinme	141
4.5.5. Sigorta Ekspertleri Atama Yönetmeliği ve Ekspert Atama Sistemi (EKSİST)	141
4.6. Aktüer	142
4.6.1. Aktüerlerde Aranılan Nitelikler	143
4.6.2. Sınav Esasları	144
4.6.3. Yetki ve Sorumluluklar	145
4.6.4. Diğer Yükümlülükler ve Yasaklar	146

İÇİNDEKİLER

4.7. Sigorta Teknik Personeli	146
4.7.1. Sigortacılık Eğitim Merkezi	148
4.7.2. Sigorta Teknik Personel Yeterlilik Eğitimi ve Sınavı	149
4.8. Bireysel Emeklilik Aracısı	149
4.8.1. Bireysel Emeklilik Aracısı Sınavı (BEAS)	151
4.8.2. Bireysel Emeklilik Aracısı Lisansı ve Satış Yetkisi	152
4.8.3. Bireysel Emeklilik Aracıları Çalışma Esasları	153
4.8.4. Tamamlayıcı Eğitimler	154
4.8.5. Bireysel Emeklilik Aracılarının Dikkat Etmesi Gereken Hususlar	155
4.8.6. Bireysel Emeklilik Aracısı Lisansının İptali	156
8. UYGULAMA FAALİYETİ	157
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	160
5. SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YENİ KAVRAMLAR	
5.1. Insurtech (Sigorta Teknolojileri)	168
5.2. Sigortacılıkta Blockchain (Blokzincir) Uygulamaları	172
5.2.1. Blockchain Teknolojisi	172
5.2.2. Sigortacılıkta Blockchain Uygulamaları	174
5.3. Mikro Sigorta	175
5.3.1. Mikro Sigorta Kavramı	176
5.3.2. Mikro Sigortanın Kapsamı ve Özellikleri	176
5.3.3. Mikro Sigorta Ürünleri	179
9. UYGULAMA FAALİYETİ	181
5.4. Katılım Sigortacılığı	183
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	188
KAYNAKÇA	190
CEVAP ANAHTARLARI	192

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

1. ÖĞRENME BİRİMİ

1. SİGORTACILIK

"Büyük tehlikelerin bir güzelliği vardır: Birbirini tamamlayan insanlar arasında, kardeşlik meydana getirir."
- Victor Hugo (Victor Hugo)

İnsanlar, hayatları boyunca çeşitli tehlikelere karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu tehlikeler, gettice daha karmaşık ve yığın başlı gelen toplumsal yaşam koşullarında doğmuş ve artmış gibidir. Hayatın doğal akışı içinde var olan ve önlem alınmayan tehlikeler en hafifinden en ağına kadar farklı düzeylerde zararlar oluşturmaktadır (Görül 1.1). Ağız zararları insanların hayat kalitesinde beklenmeyen düşüşlere sebep olmaktadır. Bu nedenle insanlar, miras kalıran tehlikelerin zararlarını azaltmak için eski çağlardan bu yana birçok çözüm yolu denemiştir. Önceki, birbirini tanıyan kişiler arasında kurulan sosyal dayanışma grupları ile madde zararları karşılanmışlardır. Zamanla artan nüfus ve ekonomik değişimler nedeniyle sosyal dayanışma grupları, sorularını çözmeye yeterli kalmamıştır. Yeni araçlar ve sonucunda ulaşılan son nokta ise sigorta sistemi olmuştur.

Görül 1.1: Ağız harabikisi

1.1. RİSK KAVRAMI

Risk kelimesi Fransızca risque kelimesinden gelmektedir. Kazanması nedenele bağlı olan risk, zarara, kayba ve tehlikeye yol açabilecek bir olayın gerçekleşme olasılığı olarak tanımlanır. Riskin ortaya çıkmasına bağlı olarak kişinin sağlığında ve mal varlığında zararlar oluşabilir. Bu zararlar kişinin beklenmedik paraşatı karşısına nedenele olarak yaşam akışını olumsuz etkiler. Riskler tespit edilerek yönetilebilir. Beklenmeyen ve risklerle nasıl baş edilebileceği ne bu etkilere göre karar verimlidir. Verilen kararların uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi ile riskli durumun olumsuz etkileri en aza indirilebilir.

DÜŞÜNME KİŞİSİ
İnsanları bu konuya karşı ne tür düşüncelerle etkilediği ni düşüncemü?

Öğrenme birimi başlıkları bu bölümde yer alır.

Konuya dikkat çekmek için verilen özlü sözler bu bölümde yer alır.

Öğrencilerin kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebileceği sorular yer alır.

Kazanımları pekiştirmek amacıyla verilen metinler bu bölümde yer alır.

OKUMA METNİ

SİGORTA BELGELERİ

POLİÇİYİ TANIMAK

Günlük hayatta insanın karşısına çıkacak birçok yazı gelir. Peki, bir kişi karşısına gelen yazılardan kaç tanesinin tamamını okuyabilir? Hangileri okunmaya değerdir? Sosyal medya hesaplarında paylaşılan, televizyon programlarında geçen ill yazılar, gazeteler, haberler, reklam spiketi mesajlar, fotoğraflar, sözleşmeler... Okunacaklar arasında seçici olmakta fayda var ama bazılarını var ki mutlaka okunmalıdır!

Birçok kişiye baskında hesap vardır. Bankalar, hesap açarken bir dizi kâğıt imzalatır: "Surya, suraya ve suraya" diyerek. Ya bankacının vakti yoktur ya da hesap açtım. Bankacı kâğıtları açtıkça vaper, miçteri tamami de imzalar azler ve hesap açılır. İy ama bu imzalar hangi hak ve sorumlulukları altına aldım? Bu yazı ki okunmaz bir durum yaparsa kader olmayır ki bu konuda hiçbir şey merak etmez.

Sigorta sözleşmelerinde de durum çok farklıdır. Sigortalıların haklarını güvence altına alan bir tek kum vardır: Prim tutarı. Sigortalı bu poliçe için ne kadar ödeyeceğine odaklanır. Bazı sigortalılar sözleşme ile ek konularla veya hizmetler verdiğinden haberdar olamaz. Sözleşmeye okunmayan sigortalı, hizmet sigortalının hak yitkime ve kombi bakım hizmeti verdiğini ya da risk karşılamaz sigortalı ise tazminat ekük yitkime durumunda yakabilir. Başka bir sigortalı da riskle azinele ilgili verdiğini risk karşılayacağına sonra fark edebilir. Hattıbu sözleşmede bütün bunlar yazıyor (Görül 3.12).

Sigorta acentasının her bir işleminde risklere karşı güvence verilen sigorta konusuna ait bütün detayları, devletler düzenler. Hangi hakları ne kadarını ne zaman kullanacağına kadar bütün ayrıntılarına sözleşmede yer verir. Sigortalı, sözleşme kitaplarında meydana gelen değişiklikleri kaç gün içinde bildireceğini, ödemesi zamanında yapmamanın ortaya çıkacağı sonuçları ya da risk gerçekleştiğinde alması gereken önlemleri, hazırlanması gereken belgeleri (özellikle bütün ödemelerin yapılacağı bütün imzaların yapılabileceği) bilmelidir.

Sigortalı, sözleşme ile ilgili her türlü detay etimadesinde okunmalı ve detayları ilgili alması gereken her şeyi sigortasına sormalıdır. Polisleri yakından tanımalıdır ki riskleri önlemeye çalışırken daha başka riskler almasın. Şunu da unutmalıdır: Genel olarak sözleşme mutlaka okunmalıdır!

Görül 3.12: Türkiye'nin en büyük okunması-

SİGORTACILIKTA TEMEL KAVRAMLAR

SÖZÜN ÖZÜ
İnsanlar birbirlerini yardımlama ile birlikte yaşamaya başlamışlardır. Bu ortak yaşamın en önemli özelliği günümüzde olduğu gibi, ortaklık dayanışma olmuştur. (Walter Scott (Walter Scott))

DERİŞİ ETKİNLİK

Sigorta veytirmen olan bu kişi ile görüşerek neden sigorta yaptıklarını birer cümle ile anlatmalarını istiyorsun. Verilen cevapları not edebilir. Cevapları farklı olduğu sigorta işlevine göre sınıflandırabilir. Arayışına önem veren bir soru ile dersten önce öğrendiklerini gözden geçirir ve panonuzdaki yazışmaları dergileyebilir.

2.3.2. Makro İşlevler

Sigorta şirketleri, ülke ekonomisinin kalkındırma en önemli mali kurumlarından biridir. Sigortacılık faaliyetleri makro düzeyde ülke ve dünya ekonomisinin büyüme, gelişme ve kalkınmasına yardımcı olur. İsta vadede bireysel ekonomide istikrar sağlanan sigorta, uzun vadede büyük yatırımlar için finansman kaynağı görevi yapar. Sigorta piyasasında oluşan ekonomik gelişmeler ülke ve dünya genelinde ticareti canlandırır. Güncel sigorta görevleriyle karşılanan bireylerin çoğunluğu olduğu ülkelerde sosyoekonomik kırılma daha kolay atılır. Üstünlerinin azaltılmasını sağlayarak sürdürülebilir istihdam ortamı yaratır sigorta, tasarruflardan oluşan fonlar ve vergi gelirleri ile mülk ekonomiyi canlandırma işlevini yerine getirir.

a) Tasarrufları Artırma İşlevi

Sigorta sayesinde toplumsal tasarrufları artmaktadır. Sigorta şirketleri, sigorta sözleşmeleri karşılığında aldığı primleri kendi bünyesinde okutulduğu tasarruflarına aktarır. Bu havuzda biriken tasarrufların bir kısmı ile hâzır ödemeleri yaparken bir kısmı ile sigorta şirketleri tarafından hisse senedi, tahvil, altın, döviz gibi yatırım ürünleri alınır. Böylece istisnai kende içinde tasarrufları devasa etmesi sağlanarak ekonomi hızlanır, desteklenir.

Sigorta şirketlerinin geliştirdiği birikime yönelik sigortalı (bireysel emeklilik ve hayat sigortası), bireylerin yatırımlarını uzun vadeler sonunda elde etmelerine yönelik tasarruflardır. Bu süre içinde biriken fonlar sigorta şirketleri tarafından verilen portfolyo yönetimi hizmetleri ile verimli olarak atarılırken her biri sigorta şirketleri acentaların önemli bir tasarrufları kaynağına dönüşür. Sigorta şirketlerinin sahip olduğu tasarrufların mekanizmaları onları bu kaynakları piyasaya sürülebilir olarak verir. Bu tasarrufları piyasaya sunularsa gelişmekte olan ülkelere ekonomik kalkınmaya önemli katkı sağlar.

b) Sosyoekonomik Çöküntülerin Şiddetini Azaltma İşlevi

Ölüm riskleri karşılaması, ekonomik kayıpları gidermekle kalıyarak toplumsal sosyal dayanışma nedenele olur. Ekonomik kayıpları gideren bireyler yaşamaları aynı şekilde sürdürülebilir olabilir. Beklenmedik riskleri karşılaması ise iş kaybetme, akıldırma düşüncesi gibi istemeyen durumlarda sonucunda, bu durumları güvence altına ortam yaratır. Bireylerin vermiş olduğu sigortalı yazışmaları toplamları etkiler. Güvenli ortam, gelecekte dış piyasalara uygulanmaya engel olarak önce kişilerin daha sonra toplumların sosyal hayatına destek.

DÜŞÜNME KİŞİSİ
Aile içinde yapılan tasarrufları sigorta yaptırarak kişilerin ne gibi faydaları sağlar?

Ünlü isimler tarafından söylenmiş meslek ahlakı aşılayabilecek sözler bu bölümde yer alır.

Öğrencilerin okul dışında mesleki araştırma yapımlarına yönelik çalışmalar bu bölümde yer alır.

Konuları pekiştirmek amacıyla verilen faaliyetler yer alır.

Öğrencilerin konuları uygularken iletişim becerilerini geliştirebilecekleri etkinlikler yer alır.

Konulara yönelik beceri geliştirmek amacıyla verilen çalışmalar yer alır.

SİGORTACILIKTA TEMEL KAVRAMLAR

SIRA SİZDE

Cümlelerde verilen bilgiler, hangi sigortanabilirlik özelliğine ait olduğunu bu bölümler yerine yazınız.

1. Sigorta şirketlerinin, maliyetleri, primleri ve haciz oranlarını belirlemede kullandığı özellikler: (.....)
2. Faliyetle ilgili alınan alanın risklerin gerçekleşmesinde herhangi bir kast olmaması ve risklerin tesadüf olmasıdır. (.....)
3. Benzer türdeki pak kayda riskin oluşturulduğu ve gerçekleşecek zararların elde edilen primlerle karşılanması istatistiksel olarak kolaylaştırılan özelliği ifade eder: (.....)
4. Zarar gören sigortalının giderlerinin sigortacı tarafından karşılanabilmesi için gerekli görülen belgelerin topluluğudur. (.....)
5. Sigortalının, riskli bir durumda ekonomik olarak sıkıntı çekeceği durumu sigorta kapsamı ile güvenceye alınmasını ifade eder: (.....)
6. Sigorta şirketinin, riskin gerçekleşmesi durumunda ödeyeceği tazminat tutarının belli olmasıdır. (.....)

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yöntemleri araştırıp uygulayınız.

- Sigortanabilirlik özellikleri ile ilgili haberdarlığınız doğru ise yanlış ifadeyi öğretiminizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları kullanarak öğretiminizi veriniz.
- Daha sonra öğretiminizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.
- Sıra gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.
- Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınızla tartışınız.

3. UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulama Adı: Sigortanabilirlik Özellikleri

Uygulama Amacı: Sigortanabilirlik özelliklerinin neler olduğunu kavramak

Uygulama Süresi: Bir hafta

Görev: Sigorta konusuna girebilecek durumların neler olduğunu öğrenip semer verilmeye hazırlanarak öğretiminizi sunmaktır.

İşlem Basamakları:

- Sema konusuna ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Sema üzerine araştırma yapın ve konu ile ilgili bir kompozisyon oluşturunuz.
- Sema ile ilgili hazırladığınız yapıpaktaki panonun sınıf panosunda sergileyiniz.

Yöntem:

- Sema serilen bilgiler doğru olmaması ve sigortanabilirlik özellikleri ile ilgili tüm bunları içermeye dikkat ediniz.
- Sema üzerinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sema hazırlarken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Sema hazırlarken yazın ve notlarınıza kullanmaya dikkat ediniz.
- Sema'nın en az A4 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigortanabilirlik Özellikleri Uygulama Faaliyeti Deneceği Puanlama Anahatleri kullanılacaktır. Çalışmaya yapılan bu ölçümler de dikkate alınır.

Her öğrenme birimi sonunda ölçme ve değerlendirme bu bölümde yer alır.

4. ÖĞRENME BİRİMİ

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A Aşağıdaki ifadelerin başındaki (.....) boşluğa ifade doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

1. (.....) Sigorta şirketlerinin çalışma şartları konusunda ülkeler arasında farklılık bulunmaz.
2. (.....) Aceleli faaliyet gösteren bireysel emeklilik asistanı yalnız bir sigorta şirketine bağlıdır.
3. (.....) Bankasız olmayan sigorta branşları içinde en fazla satış yapılan branş hayat sigortasıdır.
4. (.....) Brokerler faaliyet alanlarına göre hayat veya hayat dışı brokerleri unvanını kullanırlar.
5. (.....) Sigorta eksperlerinin mesleki faaliyetleri müsteşarlık tarafından denetlenir.
6. (.....) Sigorta teknik personeli bulunmadığından pirim tahsisini yardımcı teknik personel yapar.

B Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldürünüz.

7. Sigorta acentelerinde, teknik personel istihdam için lise ve dengi okul mezunu olan, gerekli mesleki özelliklere hazırc ancak iş tecrübesi bulunmayanlar olarak çalışabilir.
8. Tamamıyla eğitim programını sürer içinde katılmayan bireysel emeklilik aracımcısı satış yetkisi tarafından iptal edilir.
9. Sigorta eksperisi atanması bölge, branş, iş dağılımı gibi ölçütler baz alınarak araştırılarak nesnel ölçütler eşliğinde elektronik ortamda gerçekleştirilir.
10. Sigorta eksperlerinin çalışmalarını yürütümlerine ilişkin müsteşarlık tarafından verilen belgeye denir.
11. Sigorta risklerine ve istatistiklere dayanan teknikler kullanarak riskleri doğabilecek tehlikeleri matematiksel yöntemlerle saptayan ve bu riskler için prim belirleyen kişiye denir.

C Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

12. Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketlerinin Sigortacılık Kanunu'nda belirtilen durumlarından biri değildir?

A) Can, mal ve sorumluluk sigorta türlerinden en az ikisiyle faaliyet göstermelidir.
B) Anonim şirket veya kooperatif şirket olarak kurulmalıdır.
C) Çalışmalarını sadece sigortacılık sektöründe yürütmeleri zorunludur.
D) Hazine ve Maliye Bakanlığından her branş için ayrı ayrı ruhsat almalıdır.
E) Hayat dışı sigorta türlerinden yalnızca birinde hizmet vermelidir.

13. I. Sigorta ürünleri
II. Müşteri yapısı
III. İşgören durumu
IV. Pazarlama bölgesi

Yukarıdaki faktörlerden hangileri sigorta şirketlerinin organizasyon yapılarını çeşitlendirmede kullanılır?

A) Yalnız II B) I ve III C) II ve IV D) III ve IV E) I, II ve IV

14. Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketlerinde bulunması gereken temel birimlerden biri değildir?

A) Aktüarya B) Bilgi Teknolojileri C) Hazar D) Lojistik E) Reasürans

Öğrenme biriminin içeriğine ulaşılabilir karekodur.

Konuya dikkat çekmek, bilgi, beceri ve merak oluşturmak için verilen sorular yer alır.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

SİGORTACILIK

KONULAR

- 1.1. Risk Kavramı
- 1.2. Sigorta Kavramı
- 1.3. Sigortacılığın Tarihi

NELER ÖĞRENECEKİNİZ?

- Risk ve sigorta kavramları
- Risk ve sigorta arasındaki ilişki
- Sigortanın önemi, yararları ve zararları
- Sigortacılığın dünyadaki ve Türkiye'deki gelişimi

TEMEL KAVRAMLAR

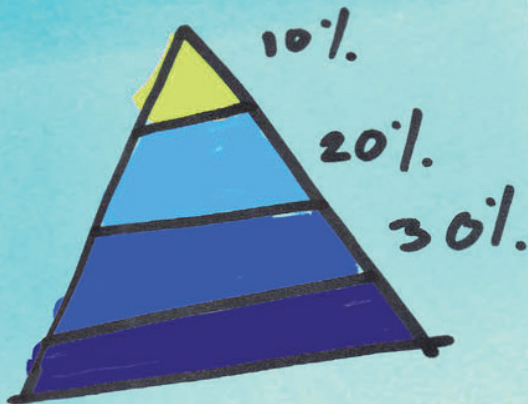
Dayanışma, güvence, olasılık, risk, risk yönetimi, sigorta, tehlike

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Temel bilgileri ve mediyal kaynağından alarak bir rapor hazırlayınız.
2. Risk, yarar, zarar, tehlike, hasar gibi kavramların günlük hayatımızdaki rolünü araştırınız.

SIGORTA

Güvence

1. ÖĞRENME BİRİMİ

SİGORTACILIK

KONULAR

- 1.1. Risk Kavramı
- 1.2. Sigorta Kavramı
- 1.3. Sigortacılığın Tarihiçesi

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Risk ve sigorta kavramları
- Risk ve sigorta arasındaki ilişki
- Sigortanın önemi, yararları ve zararları
- Sigortacılığın dünyadaki ve Türkiye'deki gelişimi

TEMEL KAVRAMLAR

Dayanışma, güvence, olasılık, risk, risk yönetimi, sigorta, tehlike

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Tanık olduğunuz ve maddi kayba neden olan bir olayı anlatınız.
2. Kaza, yangın, hırsızlık, hastalık gibi beklenmedik olaylar kişilerin hayatlarında ne gibi değişikliklere neden olabilir?

1. SİGORTACILIK

“Büyük tehlikelerin bir güzelliği vardır: Birbirini tanımayan insanlar arasında, kardeşlik meydana getirir.”

Victor Hugo (Viktır Hügo)

İnsanlar, hayatları boyunca çeşitli tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu tehlikeler, gittikçe daha karmaşık ve yoğun hâle gelen toplumsal yaşam içerisinde değişim ve artış göstermektedir. Hayatın doğal akışı içerisinde var olan ve önlem alınmayan tehlikeler en hafifinden en ağırına kadar farklı düzeylerde zararlar oluşturmaktadır (Görsel 1.1). Ağır zararlar insanların hayat kalitesinde beklenmeyen düşüşler yaratmaktadır. Bu nedenle insanlar, maruz kalınan tehlikelerin zararlarını azaltmak için eski çağlardan bu yana birçok çözüm yolu denemiştir. Önceleri, birbirini tanıyan kişiler arasında kurulan sosyal dayanışma grupları ile maddi zararlar karşılanmaya çalışılmıştır. Zamanla artan nüfus ve ekonomik değişimler nedeniyle sosyal dayanışma grupları, sorunları çözmede yetersiz kalmıştır. Yeni arayışlar sonucunda ulaşılan son nokta ise sigorta sistemi olmuştur.

Görsel 1.1: Ağır hasarlı yangın

1.1. RİSK KAVRAMI

Risk kelimesi Fransızca risqué (risk) kelimesinden gelmektedir. Rastlantısal nedenlere bağlı olan **risk**; zarara, kayba ve tehlikeye yol açabilecek bir olayın gerçekleşme olasılığı olarak tanımlanır. Riskin ortaya çıkmasına bağlı olarak kişilerin sağlıklarında ve mal varlıklarında zararlar oluşabilir. Bu zararlar kişilerin beklenmedik parasal kayıplarına neden olarak yaşam akışını olumsuz etkiler. Riskler tespit edilerek yaratacağı etkiler belirlenmeli ve risklerle nasıl baş edilebileceğine bu etkilere göre karar verilmelidir. Verilen kararların uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile riskli durumun olumsuz etkileri en aza indirilebilir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

İnsanların kazalara karşı ne tür önlemler aldığını düşünüyorsunuz?

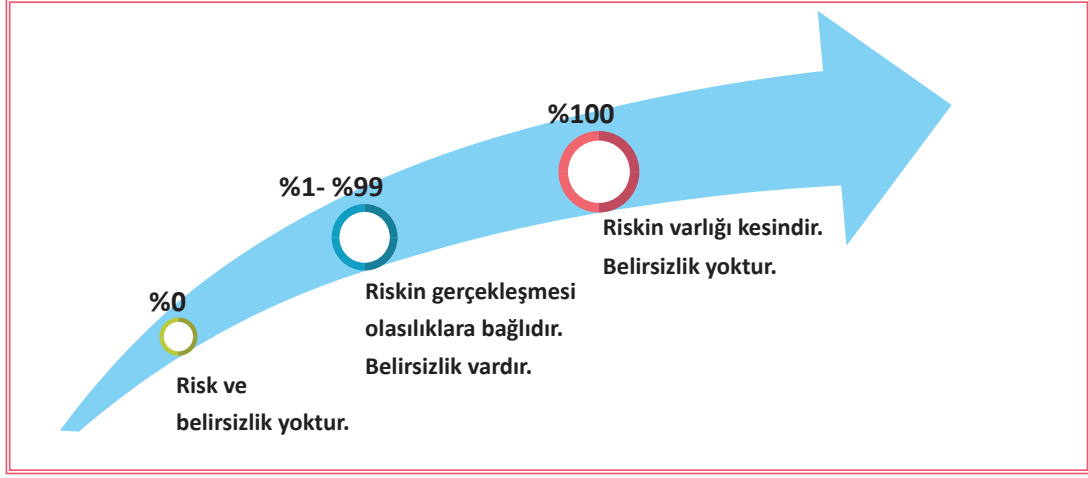
Teknolojik gelişmelere rağmen risklerin gerçekleşmesini tamamen önlemek mümkün değildir. İnsanların en önemli ihtiyaçlarından biri olan ekonomik güvenlik ihtiyacını tehdit eden sayısız risk bulunmaktadır. Bu nedenle riskler, özelliklerine göre farklı sınıflandırmalara tabi tutulmuştur (Tablo 1.1).

Tablo 1.1: Sigortacılık Açısından Risklerin Sınıflandırılması

R İ S K L E R	Kaynağına göre riskler	STATİK	Doğal olaylardan kaynaklanan ve tahmin edilirlğe uygun risklerdir. (Kaza, hırsızlık gibi)
		DİNAMİK	Ekonomideki değişikliklerden kaynaklanan, tahmini zor risklerdir. (Döviz kurları, enflasyon gibi)
	Etki alanına göre riskler	TEMEL	Etkisi tüm toplumda hissedilen risklerdir. (Savaş, deprem, enflasyon gibi)
		ÖZEL	Sadece tehlikeye maruz kalan kişileri etkileyen risklerdir. (Evin yanması, hırsızlık, kaza gibi)
	İfade ettiği anlama göre riskler	SPEKÜLATİF	Kayıp ve kazanç olasılığının bir arada olduğu, sigortalanamayan risklerdir. (Kumar gibi)
		SAF (YALIN)	Kazanç olasılığı bulunmayan, risk ölçümü yapılabilen ve sigortalanabilen risklerdir. (Trafik kazası, yangın, hırsızlık gibi)
	Hayatın getirilerine göre riskler	SOSYAL	Toplumsal kurallara uyulmaması sonucu ortaya çıkabilen risklerdir. (Hırsızlık, kaza gibi)
		FİZİKİ	Maddi ve bedenî zararlar oluşturan risklerdir. (Sel, su baskını, kaza gibi)
		EKONOMİK	İşletmeleri, kamu kurumlarını, hükümetleri yakından ilgilendiren ekonomik karakterli risklerdir. (Enflasyon, para piyasası, siyasi kararlar gibi)

Risk kavramı, olasılık ve belirsizlik kavramlarıyla yakından ilişkilidir. **Olasılık**, bir riskin gerçekleşip gerçekleşmeme durumunun istatistiki olarak bilinmesi, **belirsizlik** ise riskin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin bilinmemesidir. Gelecek ile ilgili bilgilerin elde bulunması ve bu bilgilerin doğruluğunun kanıtlanmış olması geleceğin tahmin edilmesini kolaylaştırır. Böylece riskin derecesi azalmış olur.

Risk derecesi "0" ile "1" arasında bir değer alır. Derecenin "0" olması riskin bulunmadığı anlamına gelir. Risk derecesinin "1" ile ifade edilmesi ise riskin gerçekleşmesinin kesin olduğunu gösterir. Sonuç olarak risk 0 ile 1 arasında bir değerdir (Şekil 1.1). Olasılıkların sayısı arttıkça risk derecesi artarak 1'e yaklaşır.

Şekil 1.1: Risk derecesi

Risk, bir taraftan büyük kayıplar doğuran olumsuz bir faktör olarak algılanırken diğer taraftan riskin gerçekleşmesi sonucunda oluşabilecek kayıpların iyi tanımlanması hâlinde kontrol edilebilir bir süreç olarak düşünülmektedir. Her riskin kendine has özellikleri olmakla birlikte risklerin taşıdığı genel unsurlar şöyledir:

- Risklerin oluşturacağı zarar düzeyi belirsizdir.
- Risklerin tehlike oluşturan bir yapısı vardır.
- Birden fazla kayıp ortaya çıkarabilir.
- Zararın etkileri bir zaman dilimini kapsayabilir.
- Amaçların gerçekleştirilmesine engel olabilir.

SIRA SİZDE

Soruların yanıtlarını boş bırakılan alanlara yazınız.

1. Başınıza gelebileceğini düşündüğünüz tehlikeli durumlar nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Hayatınızdaki riskler için ne gibi önlemler alırsınız?

.....

.....

.....

.....

.....

Risk ve Sigorta Arasındaki İlişki

Sigorta, finansal riskleri transfer eden yasal bir sözleşmedir. Kişi ve kurumlar ekonomik varlıklarının bir kısmından fedakârlık ederek belirli bir riskin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkabilecek zararları gidermesi için riski sigortacıya devreder. Zararların azaltılması, tamamen ortadan kaldırılması veya telafi edilmesi için yapılan çalışmalara **risk yönetimi** adı verilir. Sigorta, risk yönetim sürecinin önemli bir parçasıdır. Risk ise sigorta sisteminin en temel unsuru ve sistemin en önemli varlık sebebidir. Bu nedenle sigorta ve risk birbirinden ayrılmaz iki kavramdır. Sektörde risk kelimesi yerine riziko kavramının kullanımı daha yaygındır. Bu kelimeler sigortacılık açısından “ekonomik kayıp oluşturan tehlikeler” için kullanılmaktadır. Sigortanın konusunu oluşturan risklerin;

- kişisel veya kurumsal ekonomik güvenliği tehdit etmesi,
- başkalarının ekonomik güvenliğini tehdit eden bir sorumluluk içermesi gerekir.

Risklerin kayıp oluşturan etkileri kişi ve kurumları ekonomik olarak tehlikeye maruz bırakır. Bazı durumlarda bu etkilerden uzak kalmak mümkün olmayabilir. Ekonomik güncenin devam edebilmesi için sigorta sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Riskten kaçınma ve riskin olumsuz etkilerine karşı önlem alma isteğinde bulunan kişi ve kurumlar düşük maliyetli bir ödeme yaparak sisteme dâhil olur. Ödemeler bir havuzda toplanır. Risk ile karşılaşan kişinin veya kurumun zararı bu havuzdan telafi edilerek ekonomik güvenliğinin devamı sağlanır. Sigorta işletmeleri bu sistemin işleyişinde görev üstlenerek risk yönetim hizmetini gerçekleştirir. Ancak her risk sigortalabilirlik özelliği taşımaz. Sigortalabilir risklerin özellikleri şöyledir:

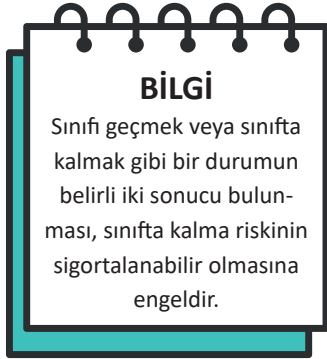
- Risk maddi ve gerçek olmalıdır.
- Riskin oluşma durumu ve zamanı belirsiz olmalıdır.
- Riskin ortaya çıkması ve vereceği zarar geleceğe yönelik olmalıdır.
- Riskin meydana gelmesi kişilerin iradesine bağlı olmamalıdır.
- Tehlike meşru (yasal) olmalıdır.
- Risk, sigortalama yapılmadan önce gerçekleşmiş olmamalıdır.
- Zarar tesadüfen oluşmalıdır.
- Zarar belirlenebilir ve ölçülebilir olmalıdır.

Sigorta işletmeleri risk yönetimini gerçekleştirirken bazı önlemler alır. Sigortalanacak risk için bir oran belirlemek ve bu oranın üzerindeki riskler için bir sigorta sözleşmesi düzenlemek bu önlemlerden biridir. Örneğin belli bir yaşın üzerindeki kişilere hayat sigortası yapılmaz.

Sigorta işletmeleri kendilerine başvuran kişi ve kurumların risklerini yönetirken bu risklerin ne kadarının gerçekleşeceğini, gerçekleşenlerin ne kadar maliyet oluşturacağını, bu maliyetlerin nasıl telafi edileceğini planlamalıdır (Görsel 1.2). Sigorta şirketleri temelde bu planlamalar sırasında yapmış oldukları tahminler ve hazırlıklar nedeniyle risk alır. Bu süreçte karşı karşıya kaldıkları riskler için sigorta şirketlerinin almış olduğu başka bir önlem de kendi risklerini diğer sigorta şirketleri ile paylaşarak (reasürans) risk transferi yapmaktır.

Görsel 1.2: Maliyet planlaması

BİLGİ

Sınıfı geçmek veya sınıfta kalmak gibi bir durumun belirli iki sonucu bulunması, sınıfta kalma riskinin sigortalabilir olmasına engeldir.

Sonuç olarak sigortacılık sektörü risk faktörünü temel alarak kurulmuş bir sistemdir. Sigortacılık, mümkün olan en düşük maliyetle riskleri uzaklaştırarak ekonomik kârlılık sağlarken sisteme katılanlara ekonomik güvenlik sağlamaya çalışmaktadır. Sigortacılık dinamik bir sektördür. Ülkelerin ekonomik gelişimlerine katkıda bulunur. Ortaya çıkacak hasarları ve kayıpları telafi ettiğinden bireysel ve toplumsal refahın gelişimini de destekler. Gelecekte ortaya çıkması muhtemel olan yeni riskler sigortacılık sektörünün işleyişine yön verecektir.

SIRA SİZDE

Tabloda, trafik kazası riskiyle bu riskin sahip olduğu özelliklerin keşiştiği kutulara (✓) koyulmuştur. Tabloda verilen diğerk risklerin özelliklerine uygun olacak şekilde işaretleme yapınız.

RİSKLER	Risklerin Sahip Olduğu Özellikler								
	Statik	Dinamik	Temel	Özel	Spekülatif	Saf	Sosyal	Fiziki	Ekonomik
Trafik kazası	✓			✓		✓	✓	✓	
Deprem									
Orman yangını									
İşsizlik									
Hırsızlık									
İş kazası									
Şans oyunlarında kaybetme									
Faizlerin yükselmesi									
Hastalık									

DERS DIŞI ETKİNLİK

Türkiye’de sigorta şirketleri tarafından hiçbir şekilde teminat verilmeyen riskleri araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı bir sonraki dersten önce öğretmeninizin gözetiminde sınıf panosunda oluşturacağınız araştırma köşesinde sergileyiniz.

1.2. SİGORTA KAVRAMI

Sigorta kelimesi Latince “güvence” anlamına gelen “sicurta” (siikurta) kelimesinden gelmektedir. Kavram olarak ise kişilere zarar verebilecek durumlar karşısında önceden önlem almayı sağlayan bir sistemi ifade etmektedir. Talihsiz bir olay nedeniyle karşılaşılan ekonomik kayıpların yeniden yaşanması, insanlar için tedirginlik yaratan ve kaçınılması gereken durumdur. Sigorta, bir sözleşme ile belirli riskleri belirli bir süre boyunca telafi etme teminatı verir. Sigorta, sigortalı için olumsuz olayların beklenmedik kayıplarına karşı bir kalkan görevi üstlenir. Ekonomik hayatın birtakım ihtiyaçlarını karşılamak ve sürekliliğini sağlamak için ortaya çıkmıştır.

Sigorta, başlangıçta sadece olumsuz olaylar sonucunda oluşan zararları tazmin etmiştir (ödemıştır). Daha sonraları sigorta, bu zararları karşılamak için oluşturulan fonları kullanarak kişilerin birikimlerini de yönetmiş ve parasal sistemlerin sözleşmeye dayalı risk yönetimini sağlamıştır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Evinizde neleri sigorta yaptırmak istersiniz?

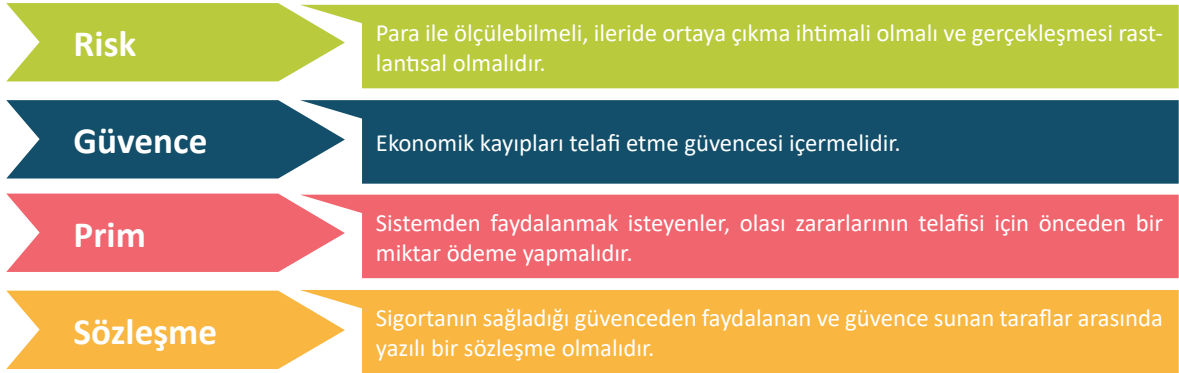

Ülkelerin ekonomik kararlarını alan kimseler, sigorta ile oluşturulan fonlardan faydalanmanın hukuksal düzenlemelerini yaparak sistemin kurumsallaşmasına olanak sağlamıştır. Sigortanın birbiriyle iç içe geçmiş bu özellikleri nedeniyle sigorta kavramı için farklı tanımlar yapılmaktadır.

Riskleri önleme özelliği açısından; “**Sigorta**, insanların karşılaşabilecekleri risklerin ekonomik zararlarını ortadan kaldırmak ve onları bu olaylardan önceki finansal durumlarına getirebilmek için kullanılan bir sistemdir.” şeklinde tanımlanmaktadır (Görsel 1.3). Sigorta, sözleşme olma özelliği açısından Türk Ticaret Kanunu’nun (TTK) 1401. maddesinde şöyle tanımlanmıştır: “**Sigorta sözleşmesi**, sigortacının bir prim karşılığında, kişinin para ile ölçülebilir bir menfaatinin zarara uğratan tehlikenin, rizikonun, meydana gelmesi hâlinde bunu tazmin etmeyi ya da bir veya birkaç kişinin hayat süreleri sebebiyle ya da hayatlarında gerçekleşen bazı olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi veya diğer edimlerde bulunmayı yükümlendiği sözleşmedir”. Bu tanıma göre sigorta kavramını oluşturan temel unsurlar Şekil 1.2’de yer almaktadır.

Görsel 1.3: Sigorta güvencesi

Şekil 1.2: Sigorta kavramının unsurları

Finansal bir kurum niteliği taşıması açısından **sigorta**; “kişi ve kurumların sahip oldukları bedenî ve maddi varlıklarının veya başkalarına karşı sorumluluklarının tesadüfen gerçekleşebilecek risklere maruz kalması nedeniyle oluşacak zararlarını karşılayan, gerçekleşen zarar oranında tazminat ödeyerek ekonomik çöküntülerin önüne geçen, sisteme katılanların fonları ile ekonomiye kaynak oluşturan ve devlet tarafından denetlenen bir sistem” şeklinde tanımlanır.

Sigortacılık sistemi temelde kişi ve kurumların kendilerini ekonomik olarak güvende hissetme isteği üzerine kurulmuştur. Sigortadan söz edebilmek için ekonomik bir menfaatin varlığı bulunmalıdır. Güvence altına alınacak riskin gerçekleşmesi rastlantılara bağlı olmalı ve ileride ortaya çıkma olasılığı olmalıdır. Sisteme dâhil olanların karşılaşacakları zararlar sigorta şirketleri tarafından karşılanmalıdır. Ancak sisteme dâhil olabilmek için prim adı verilen parasal bir fedakârlıkta bulunulmalıdır. Sigortalanan menfaate ilişkin şartlar sözleşme ile düzenlenerek hukuki temellere dayandırılmalıdır. Sistem devlet otoriteleri tarafından denetlenmelidir. Sigortanın amacı risklerin oluşturduğu zararları ortadan kaldırmak veya zararın oluşmasını önlemek değildir. Sigorta ile risklerin parasal boyutlardaki zararını sisteme katılan sigortalılar arasında dağıtmak amaçlanmıştır. Böylece zararın parasal yükü sigortalılar arasında bölüşülmüş ve hafifletilmiş olur. Sigortaya dâhil olan katılımcıların sayısı arttıkça risk daha çok bölünmekte ve katılımcı başına düşen parasal zarar yükü azalmaktadır.

BİLGİ

Sigortalanan kişi sayısı ne kadar çok olursa risk olasılık değeri gerçeğe o kadar yaklaşıyor. Bu kurala **Büyük Sayılar Kanunu** denir.

SIRA SİZDE

Sigorta kavramında yer alan unsurları kullanarak boş bırakılan alana kendi sigorta tanımınızı yapınız.

1.2.1. Sigortanın Önemi

Toplumların sosyal ve ekonomik hayatının önemli bir parçası hâline gelen sigortanın günlük hayat içindeki rolü günden güne artmaktadır. Sigorta, kişi ve kurumların ekonomik anlamda kendilerini güvende hissetmelerini sağlar. Dayanışma özelliğiyle de sosyal ilişkilerin devamlılığını sağlayarak sosyal ve ekonomik istikrarın sürdürülmesinde büyük önem taşır. Riskleri transfer etme özelliği sigortacılığın en önemli risk yönetim aracıdır. Sigorta; fon sağlayıcı özelliği ile yatırımların gelişmesinde, istihdamın artmasında ve ülke ekonomisinin kalkınmasında dinamik bir görev üstlenmektedir. Sigortanın önemi sosyal ve ekonomik açılardan ele alınabilir.

Sigortanın Sosyal Açından Önemi

Kişi ve kurumlar sigorta sayesinde gelecekte karşılaşılabilecekleri riskleri öngörerek, risklerden korkmadan, sevdiklerini ve sahip oldukları servetlerini koruyarak güven içerisinde yaşamlarını sürdürürler. Sigorta toplumların birlikteliğini sağlayan önemli bir dayanışma ve iş birliği mekanizmasıdır. Bireylerin yaşam kalitesini iyileştirmede ve sosyal refahı desteklemede sigorta sisteminin rolü büyüktür. Sigortacılık sektöründeki işletmelerin sosyal sorumluluk görüşü ile hareket etmeleri toplumun sosyal olaylara bakış açısındaki ön yargıları azaltır. Kişi ve kurumların tasarruf bilinci oluşturmada önemli araçlardan biri de sigortadır.

Sigortanın Ekonomik Açından Önemi

Sigorta, kişi ve kurumların ekonomik faaliyetlerinin devamına engel olabilecek risklerin parasal kayıplarını en aza indiren güvence sistemidir. İstenmeden başkalarına verilen zararlar nedeniyle oluşabilecek ekonomik gerilemenin önüne geçmesi sigortanın önemli işlevlerinden biridir. Sigorta, bireysel birikimleri uzmanlıkla yöneten sigorta branşları ile etkili bir tasarruf aracıdır. Sigorta sistemi sunduğu ekonomik güvenceyle üretkenliğin ve yatırımların artmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Sigortacılık faaliyetleri, istihdamın artmasına büyük katkı sağlayan girişimciler için fon kaynağıdır.

Sigorta kişi ve kurumların kredi olanaklarını iyileştirerek ekonomik destekleme işlevi görmektedir. Sigortacılık hem devlet yatırımlarına fon kaynağı olarak hem de vergi geliri oluşturarak millî ekonomiyi kalkındıran önemli etkenlerden biridir. Sigorta kuruluşları uluslararası boyutlarda da sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın önemli unsurlarındandır.

SÖZÜN ÖZÜ

New York (Nii york) şehri, iş insanları tarafından değil sigortacılar tarafından oluşturulmuştur. Sigorta olmasaydı gökdelenler olmazdı. Çünkü hiçbir işçi ailesini sefalet içinde bırakabilecek bir kaza tehlikesiyle o yükseklikte çalışmayı kabul etmezdi. Sigorta olmasaydı, hiçbir sermayedar basit bir izmaritin bile küle çevirebileceği gökdelenlerin inşası için milyonlar yatırmazdı.

Henry Ford (Henri Ford)

SIRA SİZDE

İnsanların sigorta yaptırma ihtiyacı duyacağı sosyal ve ekonomik olaylara birer örnek veriniz.

-
-
-
-

1.2.2. Sigortanın Yararları ve Zararları

Sağlıklı işleyen sigorta sistemi sürece katılan bütün unsurlara önemli yararlar sağlamaktadır. Sistemin sağladığı yararlar sigortanın güvence ve risk yönetimi açısından sağladığı yararlar ve ekonomik yararlar olarak iki grupta incelenir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2: Sigortanın Yararları

GÜVENCE VE RİSK YÖNETİMİ AÇISINDAN YARARLARI	EKONOMİK YARARLARI
Birbirini tanımayan milyonlarca kişinin katıldığı dayanışma organizasyonu oluşturur.	Olası kayıpları topluluk içinde paylaştırarak güvencenin maliyetini azaltır.
Toplumda güven hissinin yayılmasını sağlar.	Kayıt dışı ekonomik faaliyetleri önler.
Kişileri, sevdiklerini ve onların kıymetlerini koruma altına alır.	Toplanan fonlar ile çeşitli döviz, altın gibi kıymetler alınarak fonlara değer kazandırılır.
Sosyal çöküşü önler veya azaltır.	Ekonomik kayıpları önler veya azaltır.
Başarılı ve rekabetçi girişimleri teşvik eder.	İstihdam kaynağıdır.
Sigortalıları daha tedbirli olmaya yöneltir.	Devlet için vergi kaynağı oluşturur.
Toplumların yaşam kalitesini iyileştirir.	Uluslararası ticaret ilişkilerini geliştirir.
İhtiyaç duyulan kredi olanaklarının daha planlı kullanılmasını sağlar.	Girişimcilere sermayelerinin büyük bir kısmını yatırıma ayırma olanağı sağlar.
Zararların hızlı telafi edilmesini sağlayarak huzurlu ve güvenli bir ortam oluşturur.	Yatırımlar için kullanılan kredi risklerini azaltır.
Tasarruf bilincini geliştirir.	Toplumun tasarruflarını artırır.

Sigortanın birey, işletme ve topluma sağladığı yararlarının yanında sürecin sağlıklı işlemesi nedeniyle oluşan bazı zararları da bulunmaktadır. Bunlar;

- sigortalıları tehlikelere karşı önlem almaktan alıkoyması,
- sigortalıların tazminat almak amacıyla risklerin gerçekleşmesine sebep olabilecek kusurlu ve/veya kasıtlı davranışlara yönelmesidir.

Sayılan bu zararlar sigortanın yararları düşünüldüğünde önemsiz kalmaktadır. Zararlar her ne kadar önemsiz olsa da bu olumsuzlukların yaşanmaması için sigorta sektörü tarafından çeşitli önlemler alınmaktadır.

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen işlem basamaklarını sırasıyla uygulayınız.

- Risk ve sigorta kavramı ile ilgili hatırladığınız iki doğru iki yanlış ifadeyi öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.
- Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.
- Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.
- Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.

1.3. SİGORTACILIĞIN TARİHÇESİ

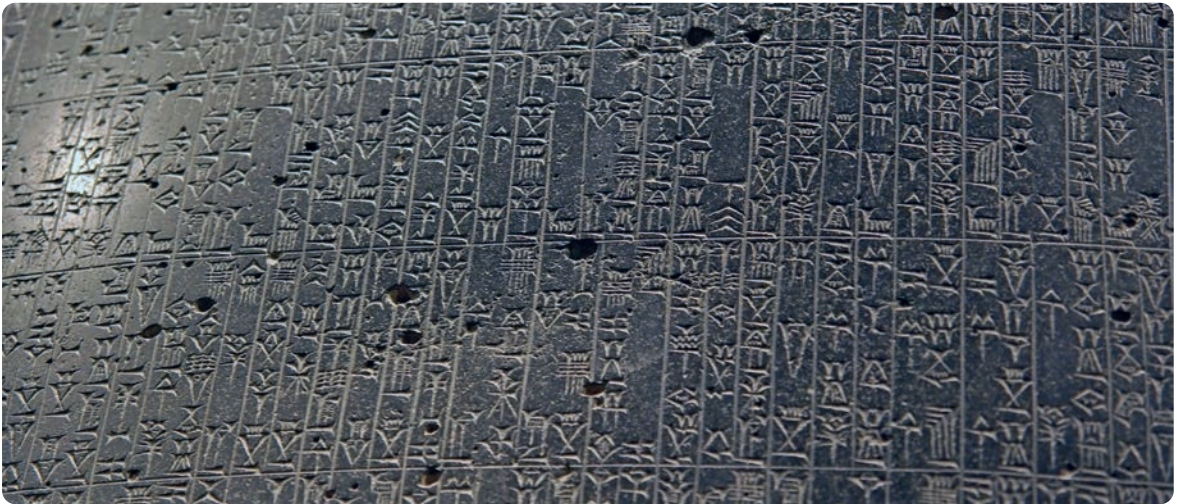
İnsanoğlunun varoluşu kadar eski bir kavram olan risk, insanların karşısına her dönemde farklı şekillerde çıkmıştır. İnsanlar tarih boyunca riskleri önlemek için çeşitli yöntemler geliştirmiştir. Sigortacılığın temellerini oluşturan ilk risk önleme yöntemleri ise ticari hayatta karşılaşılan kayıplar sonucunda geliştirilmiştir. İnsanların ihtiyaçlarına göre gelişme gösteren sigortacılık sistemi günümüzde birçok alanda riskleri önlemeye devam etmektedir.

1.3.1. Dünyada Sigortacılığın Gelişimi

Dünyada bilinen en eski sigorta örnekleri günümüzden yaklaşık 4000 yıl önce, o dönemin ticaret merkezi olan Babil'de görülmüştür. Babil döneminde ticaret kervanlarla yapılmaktaydı. Kervan tacirleri uzun yolculuklar sonunda başka şehirlere ulaşarak ellerindeki malları satardı. Tacirler (ticaret yapan kişiler) masraflarını karşılayıp işlerini yürütebilmek için sermayedarlardan (parası olan kişilerden) borç para alırdı. Yolculuklar sırasında soygun ve fidye isteme gibi sorunlar nedeniyle tacirler ellerindeki para ve malları kaybettiklerinde sermayedara olan borç, diğer kervan sahipleri arasında paylaşılarak silinirdi. Eğer tacirler kervan yolculuğunu sağ salım tamamlarsa ve sermayedarlara olan borcunun tamamını öderse taşınan risk karşılığında onlara borç veren sermayedar parasını tacire verdiği için riske girerdi. İşler yolunda giderse bu risk karşılığında verdiği borcun bir miktar fazlasını tacirden geri alırdı. Bu uygulama o dönemde Babil'de kral olan Hammurabi tarafından kanunlaştırıldı (MÖ 1700'lü yıllar). Saldırıya uğrayan kervanların zararlarının bütün kervanlara paylaşılması bu kanunların en belirgin özelliğidir. Tüccarları kayıplara karşı güvence altına alan bu kanun tarihte **Hammurabi Kanunları**'nda yer alan maddelerden biridir (Görsel 1.4). Uygulama kara taşımacılığındaki ilk sigorta örneğidir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

50 yıl sonra sigortacılık sektöründe ne gibi gelişmelerin yaşanacağını düşünüyorsunuz?

Görsel 1.4: Hammurabi Kanunları

Tarihte rastlanan en eski örneklerden bir diğeri de günümüzden 3000 yıl önce Çinli tüccarların teknelerle nehir ticareti yaparken teknelerin batması ve malların tamamen yok olması riskine karşı aldıkları önlemdir. Tüccarlar, mallarını birden fazla tekneye bölüştürmüşler, böylelikle teknelerden birinin batması hâlinde mallarının tamamının yok olmasının önüne geçmişlerdir.

MÖ 600'lü yıllarda Hinduların yaptığı sigorta özelliği bulunan kredi anlaşmaları sigortacılık düşüncesinin toplumlara yayılan ilk adımları olması açısından önemlidir. Bu kredi anlaşmaları günümüzdeki deniz ve kara nakliyat sigortalasının temelini oluşturmaktadır.

Günümüzdeki sisteme benzer sigortacılık uygulamalarına ilk defa, deniz ticaretinin yapıldığı yerlerde rastlanmaktadır. MÖ 5. yüzyılda Romalılar, Yunanlar ve Kartacalılar arasında yapılan deniz ticaretinde, geminin limana ulaşmaması riskine karşılık, borç verenler tarafından riziko ve faiz niteliği taşıyan önemli bir pay alınmaktaydı. Daha sonra bu faiz kilise tarafından uygun bulunmadığı için önceden ödeme alma biçiminde uygulanmıştır.

Prime dayalı olarak ilk sigorta uygulamasının 1250'li yıllarda Venedik, Floransa ve Cenova şehirlerinde yapıldığı bilinmektedir. Bugünkü sigorta sistemi ise 14. yüzyıldan itibaren önemli gelişmeler göstererek uygulanmaya başlanmıştır. Günümüzdeki sigorta sisteminin ilk örneği deniz ticaretinde lider durumda olan İtalya'da sigorta ihtiyacının ortaya çıkmasıyla uygulanmaya başlar. İlk sigorta poliçesi olarak kabul edilen sözleşme 23 Ekim 1347 tarihinde yapılmıştır. Bu poliçe İtalya'nın Cenova Limanı'ndan Mallorca'ya (Mayorka) doğru yola çıkan Santa Clara (Santa Klara) adlı geminin yüklerini güvence altına almak için düzenlenmiştir. Cenova şehrinde 1424 yılında kurulan sigorta şirketi, ilk sigorta şirketi olarak tarihe geçer. 1435 yılında yayınlanan Barcelona (Barselona) Fermanı ise ilk sigorta kanunu olarak bilinmektedir.

İtalya'da deniz ticareti yapan kaptan, yolcu ve tayfaların da güvence altına alınması fikri 17. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Böylelikle gemide yer alan kişiler bir araya gelerek ortaya bir miktar para koyar, daha sonra bu para hayatta kalanlar arasında bölüşülürdü. İtalyan banker Tonti (Donti) tarafından geliştirilen ve tarihte Tontines (Dontins) olarak anılan bu sistemde gemide ölenlerin maddi kayba uğrayacağı düşünülerek ölenler için ölüm riziko ödemesi yapılmıştır. Bu sistem günümüzdeki hayat sigortalalarının tarihteki ilk örneklerinden biridir.

17. yüzyılın ortalarından sonra sigortacılık iki önemli etken ile gelişmiştir. Bu etkenlerden biri sigortacılıkta istatistikî yöntem ve tekniğin (ihtimal hesapları) uygulanmaya başlamasıdır. Bu yöntem ve teknikler sigortacılığın daha güvenilir ve profesyonel olarak gelişmesine katkı sağlamıştır. Güvenilir hesaplamalar ile girişimcilerin ve sigorta sistemine dâhil olmak isteyen kişilerin tereddütleri giderek azalmıştır. Diğeri ise Londra'da 2 Eylül 1666 tarihinde meydana gelen yangın olayıdır. Bu yangın dört gün sürmüş, 13.000 evin ve 100 kilisenin tamamen kül olmasına yol açmıştır. Halkı derinden etkileyen bu olay, felaketlerin sonuçlarına karşı önlem alınması gerektiği fikrini uyandırmıştır. Böylelikle kara sigortaları alanı ortaya çıkmıştır. 1667 yılında yangından korunma yöntemlerini yaymak ve yangın söndürme hizmeti vermek amacıyla "Fire Office" [Fayr Ofis (Yangın Bürosu)] faaliyete geçti. 1684 yılında ise ilk yangın sigorta şirketi "Friendly Society" (Frendli Sosayti) bu yangının yarattığı etkiyle kurulmuştur (Görsel 1.5).

Görsel 1.5: Londra yangın bürosu

İngiltere'de 1688 yılında tüccarlar, iş adamları ve gemi sahiplerinin deniz ticareti ile ilgili bilgi alışverişinde buldukları bir yer olan Edward Lloyd (Edvird Loyd) isimli bir

kişinin kahvehanesi sigortacılığın yeni bir döneminin doğuşunu sağlamıştır. Bu kahvehanenin etrafında toplanan ve ticaret yapan gemilere veya gemilerin taşıdığı yüklere teminat veren kimseler underwriter (andırraydır) sıfatı ile belge düzenlerdi. Bu kişiler Edward Lloyd'un ölümü üzerine "Lloyd's" (Loyds) adında bir topluluk oluşturdu. Lloyd's 1871 yılında çıkarılan bir kanunla birlik hâline dönüştürüldü. Topluluk başlarda sadece deniz ticareti ile ilgili sigortalar üzerine faaliyet gösterirken daha sonra kara sigortaları faaliyetleri de gerçekleştirmiştir.

Bir birlik ve dünya gemicilik istihbarat merkezi olan Lloyd's, sigorta şirketi değildir. Bu birliğin en belirgin özelliği sigortalı ile doğrudan ilişki kurmayıp "broker" adı verilen aracilar ile çalışmasıdır. Lloyd's ile sigortacılıkta yeni bir döneme geçilmiştir. Lloyd's risk üstlenen yatırımcıların üye olduğu ve risklerini paylaştığı bir sigorta borsası olarak günümüzde de faaliyetlerine devam etmektedir (Görsel 1.6).

Görsel 1.6: Londra Lloyd's binası

1871 yılında Amerika'nın Chicago (Şikago) eyaletinde çıkan yangınların maliyetlerinin büyüklüğü, reasürans sisteminin gelişmesine, böylece riskin sigorta şirketleri arasında paylaşılmasına yön vermiştir.

Deniz ve kara sigortacılığının doğuşuna yangın, kaza, hırsızlık gibi riskler öncülük ederken sanayi devriminden sonra yaşanan zararlar mühendislik sigortalarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Sigorta şirketleri 20. yüzyılın başlarından itibaren etkin hizmet sunabilecek düzeye gelmiştir. Sigorta sistemi günümüzde her türlü güvence ihtiyacını karşılayabilecek imkânlar geliştirmeye devam etmektedir.

1.3.2. Türkiye'de Sigortacılığın Gelişimi

Osmanlı Devleti'nde belgelenebilen ilk sigorta işlemlerine 18. yüzyılın ikinci yarısında rastlanır. O dönemde İstanbul'a Fransız gemileri ile nakledilen tahılların deniz risklerine karşı sigorta ettirildiği bilinmektedir. Bu veriler Osmanlı'da sigortacılığın ticaret alanında 18. yüzyılda başladığını gösterse de sigorta bilincinin halka yayılması 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren gerçekleşmiştir. 19. yüzyılın ilk yarısına kadar köylerde halkın karşılaştığı zararlar için yardım amaçlı sendikalar kurulur, esnaf birlikleri ölüm ve sakatlık durumlarında üyelerine destek olmak için örgütlenirdi. Osmanlı Devleti yönetimi, toplumun yapısı gereği ilk başlarda nakliyat dışındaki bir sigorta sistemine ihtiyaç duymasa da 19. yüzyılın ikinci yarısında meydana gelen yangınlar ve bu yangınların verdiği büyük zararlar nedeniyle sigortanın gerekliliğini kabul etmiştir. Özellikle 1870 yılında Beyoğlu'nda çıkan Büyük Pera Yangını ile birçok iş yeri, ev, cami ve kilisenin yanması sigortanın gelişme sürecini hızlandırdı. 1872 yılında İngiliz sigorta şirketleri Osmanlı Devleti'nde temsilcilikler açtı. 1878 yılında da bir Fransız şirketi Osmanlı Devleti'nde faaliyetlerine başladı. Daha sonra bunlara İtalya, Almanya ve İsviçre'nin de sigorta şirketleri eklendi. Bu şirketler ilk başlarda sigortalıların güvence ihtiyacını karşılasalar da zamanla sistemin işleyişinde ve müşteri memnuniyetinde bazı sorunlar yaşanmıştır. Poliçelerin İngilizce ve Fransızca düzenlenmesi, anlaşmazlıklar için Londra'daki mahkemelere veya şirket merkezlerinin bulunduğu yerel mahkemelere başvurulması birçok soruna yol açmaktaydı. Firmalar kendi isteklerine göre poliçeleri iptal edebiliyor ve zararları ödemiyordu. Bunun sebebi Osmanlı Devleti'nde sigortacılık faaliyetlerini düzenleyen yasal bir düzenlemenin bulunmaması ve firmaların denetimsiz kalmasıdır.

İlk zamanlarda sigorta düşüncesini yayararak portföylerini güçlendirmek için sigortacılık işlemlerinde dürüst hareket eden sigorta şirketleri, daha sonraları sigortacılık ahlakını bozarak haksız rekabete ve suistimallere sebep olmuştur. Bazı sigorta şirketleri uzun bir süre en basit yangın hasarlarını bile ödemekten kaçınarak sigortalıların haklarını yok saymıştır. Yabancı sermayeli sigorta şirketlerinin bu keyfi hareketlerine karşı 1893 yılında ilk yerli sermayeli sigorta şirketi olan “Osmanlı Umum Sigorta Şirketi” kuruldu. Böylece Osmanlı Devleti’nde biri yerli olmak üzere toplam kırk dört sigorta şirketi faaliyet göstermeye başlamıştır.

Osmanlı Devleti sigortacılık faaliyetlerinin düzene sokulması amacıyla yabancı sigorta şirketleriyle birlikte hareket etme eğilimine girdi. 12 Temmuz 1900 tarihinde kırk üç tanesi yabancı olan kırk dört sigorta şirketi birlikte sabit bir yangın tarifesi oluşturuldu. Bu tarife Türkiye sigorta tarihinin ilk tarifesidir. Bu tarife ile “Yangın Sigorta Şirketlerinin Sendikası” adı verilen bir örgüt oluşturularak sürekliliği bulunan denetim mekanizmasının sağlanmasına karar verildi. Bu sendika Londra’da bulunan Fire Office’in yönetiminde çalışmalarını yürütmüştür. Yine bu bağlamda yangınlara daha erken yetişerek büyümesini önlemek ve yangına sebep olan nedenleri araştırmak üzere “Fasman” adlı başka bir örgüt daha kurulmuştur. Denetim mekanizması geliştirilen sendika olumlu çalışmalar yürütmesine rağmen sigorta şirketlerinin tamamı sendikaya girmeyerek haksız rekabet yapmaya devam etti. Yabancı şirketlerin bu tavrı 1908 ve 1914 yıllarında çıkarılan kanunlar ile kontrol edilmeye çalışıldı.

1914 yılında çıkarılan kanun yabancı şirketlerin teminat göstermelerini ve vergi vermelerini zorunlu tutuyordu. Bu yenilikler yabancı sigorta şirketlerini yerli sigorta şirketleri ile ortaklık kurmaya yöneltti. Osmanlı Devleti’nde sigortacılıkla ilgili yaşanan önemli gelişmeler Tablo 1.3’te gösterilmiştir.

Tablo 1.3: Osmanlı Devleti’nde Sigortacılığın Tarihsel Gelişimi

TARİH	GELİŞMELER
1870	Büyük Pera Yangını ile İngiliz ve Fransız sigorta şirketlerinin Osmanlı Devleti’nde temsilcilikler açması
1893	Osmanlı Umum Sigorta Şirketinin Kurulması
1900	İlk yangın tarifesi ve Yangın Sigorta Şirketlerinin Sendikası kurulması
1914	Yabancı şirketler için teminat ve vergi zorunluluğunun getirilmesi

Cumhuriyetin ilanına kadar yerli sermayeli bir sigorta şirketi bulunmamaktadır. Cumhuriyetin ilanından sonra hem yasal hem de kurumsal açıdan önemli adımlar atılmaya başlanmıştır. 1924’te çıkarılan kanun ile poliçelerin Türkçe düzenlenmesi zorunluluğu getirilmiş, aynı yıl Sigortacılar Kulübü kurulmuştur. 1927 yılında çıkarılan Sigortacılığın ve Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Murakabesi Hakkındaki Kanun ile yerli ve yabancı şirketlerin denetimi sağlanarak döviz çıkışı önlenmiştir. Bu kanun Türkiye’de sigortacılığın gelişmesini, yerli sermaye ile kurulan şirketlerin sayısının artmasını sağlamıştır.

1929 yılında sigorta işletmelerinin risk paylaşımı yapabilmeleri adına Türkiye İş Bankası Anonim Şirketine ait olacak bir anonim şirket kurulmasına karar verildi. Böylece Millî Reasürans Türk Anonim Şirketi çalışmalarına başladı. Yerli ve yabancı bütün sigorta şirketlerinde toplanan primlerin bir kısmını bu şirkete devretmek zorunlu hâle getirildi. Haksız rekabeti ve suistimalleri önleyerek ödemelerin zamanında yapılmasını sağlayan şirket, Türkiye’de sigortacılığın gelişmesine katkı sağlamıştır. Sigorta şirketleri 1939 yılından itibaren Ticaret Bakanlığına bağlandı. 1959 yılında çıkarılan 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu’nda sigorta sektörü ciddi bir biçimde ele alınmıştır. 1987 yılında, 3379 sayılı kanun ile 7397 sayılı kanunda yer alan boşlukları doldurmak amacıyla değişiklikler yapılmıştır.

Sigorta Murakabe Kanunu sigorta şirketlerinin mali yönden gelişmesine ve sigorta ile ilgili kurumların faaliyetlerinin düzenlenmesine katkı sağlamıştır. Sigorta şirketleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bağlanarak devletin mali yapısının bir parçası hâline gelmiştir. Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı 2018 yılında kapatılmıştır. Günümüzde sigortacılık faaliyetleri Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenmekte ve denetlenmektedir (Sigortacılık ile ilgili yönetmeliklerde müsteşarlık olarak geçmektedir.). Türkiye’de sigortacılık alanında yaşanan önemli gelişmeler Tablo 1.4’te gösterilmiştir.

Tablo 1.4: Türkiye’de Sigortacılığın Tarihsel Gelişimi

TARİH	GELİŞMELER
1924	Poliçelerin Türkçe düzenlenmesi zorunluluğu getirilmesi ve Sigortacılar Kulübünün kurulması
1927	Sigortacılığın ve Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Murakabesi Hakkındaki Kanun ile sigorta şirketlerine denetimin getirilmesi
1929	Millî Reasürans Türk Anonim Şirketinin kurulması
1939	Sigorta şirketlerinin Ticaret Bakanlığına bağlanması
1959	Sigorta Murakabe Kanunu çıkarılması
1987	Sigorta Murakabe Kanunu’nun güncellenmesi

Zamanla sigorta şirketlerinin sayısı artarken sigorta taleplerinin yeterince artmaması ve prim tahsilatlarında yaşanan sorunlar nedeniyle 1993 yılında 7397 sayılı kanunda yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu tarihten sonra Türkiye sigorta sektöründe yaşanan gelişmeler ise şöyledir:

- 1999’da meydana gelen ve büyük zararlar oluşturan Gölçük depremi sonrasında “Doğal Afet Sigortaları Kurumu” (DASK) kurularak 2000 yılından itibaren meskenler için deprem sigortası yaptırmak zorunlu hâle getirilmiştir.
- 28 Mart 2001 tarihinde “Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu” çıkarılarak 27 Ekim 2003 tarihinde bireysel emeklilik sistemi faaliyete geçirilmiştir.
- 16 Aralık 2003 tarihinde “Trafik Sigortası Bilgi Merkezi” (TRAMER) kurularak 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren düzenlenen tüm trafik sigortası poliçeleri ve bu poliçelerin hasar ve ödeme bilgileri bu sisteme transfer edilmiştir. Yeni üretilen trafik sigortası poliçeleri günlük olarak sisteme aktarılmaktadır.
- 14 Haziran 2005 tarihinde “Tarım Sigortaları Kanunu” çıkarılarak “Tarım Sigortaları Havuzu” (TARSİM) kurulmuştur.
- 14 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe giren 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu (SK) 2008 yılında yeni tanım ve uygulamalara göre yeniden düzenlenmiştir.
- 9 Ağustos 2008 tarihinde “Sigorta Bilgi Merkezi” (SBM) faaliyete başlamıştır. TRAMER, SBM’ye bağlanarak Sağlık Sigortası Bilgi Merkezi (SAGMER), Hayat Sigortası Bilgi Merkezi (HAYMER) ve Sigorta Hasar Takip Merkezi (HATMER) SBM altında faaliyetlerine devam etmektedir.

Türkiye’de güvence hizmeti veren sigorta şirketleri faaliyetlerini Hazine ve Maliye Bakanlığının düzenlemeleri çerçevesinde yürütmektedir. 2020 yılı itibarıyla altı hayat sigortası şirketi, on beş hayat ve emeklilik sigortası şirketi, otuz dokuz hayat dışı sigorta şirketi, üç reasürans şirketi olmak üzere altmış üç şirket Türkiye’de sigortacılık alanında faaliyet göstermektedir.

SIRA SİZDE

Tabloda sigortacılık ile ilgili bazı önemli olaylar ve bu olayların tarihleri verilmiştir. Sağ tarafta verilen olayların önündeki harfleri, sol tarafta bulunan tarihlerin önündeki boşluklara olaylar ile tarihlerin eşleşeceği şekilde yazınız.

.....	1347	A	Sigorta Murakabe Kanunu
.....	1666	B	Büyük Pera Yangını
.....	1870	C	İlk sigorta poliçesi
.....	1929	Ç	Londra Yangını
.....	1959	D	Millî Reasürans Türk Anonim Şirketi Kuruluşu
.....	2003	E	5684 sayılı Sigortacılık Kanunu
.....	2007	F	TRAMER kuruluşu
		G	Tarım Sigortaları Kanunu
		Ğ	Yangın Sigorta Şirketlerinin Sendikası

1.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigortası Olsaydı

Uygulamanın Amacı: Risklere karşı sigorta yaptırmanın önemini açıklamak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Bu çalışmada kişilerin hayatları boyunca karşılaşılabileceği risklere ilişkin yaşanmış olayları araştırarak bu olaylardan üç tanesini seçmeniz ve seçtiğiniz olaylara maruz kalan kişilerin sigortalı olmaları veya olmamaları durumlarında ortaya çıkabilecek sonuçları açıklayan bir sunum gerçekleştirmeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Sunumun konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Sunumun amacına uygun mesaj ve konu akışı içeren kompozisyon oluşturunuz.
- Sunumunuzu görsel olarak tasarlayınız.
- Sunum ile ilgili kişisel hazırlıkları ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Yönerge:

- Sunumda verilen bilgilerin konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Sunumda Türkçe, beden dili ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigortası Olsaydı Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

SİGORTASI OLSAYDI UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	Ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	Ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	Konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	Konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	Konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	Konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Sunum Düzeni	Türkçeyi ve beden dilini doğru kullandı.	3
	Türkçeyi doğru kullandı fakat beden dilini doğru kullanmadı.	2
	Türkçeyi ve beden dilini doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	Verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	Sunumu verilen sürede yaptı. Fakat hazırlık çalışmalarının tamamlanması için verilen süreyi aştı.	2
	Hazırlık ve sunum çalışmaları için verilen süreyi aştı.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan=[(Ölçek puanıX100)/15]] formülü kullanılarak hesaplanır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

OKUMA METNİ

BÜYÜK PERA YANGINI

İstanbul'un başından şehri viraneye çeviren bir sürü yangın geçer. Her yangın bir yandan halkın servetini eritirken diğer yandan huzur ve refahını zedeler. Her köşesi ayrı bir dünya olan İstanbul, Beyoğlu'nda çıkan bir yangınla yeniden sarsılır. Yangın Avrupa'nın İstanbul'daki sermaye birikimi olarak görülen Pera bölgesinde çıkar. İçerisinde rengârenk kültürler barındıran Beyoğlu, tarihindeki bu yangınla anılacaktır. Büyük Pera Yangını adı verilen yangın İstanbul'da o güne kadar görülmüş en büyük yangın değildir ama yangın sonrasında yaşanan değişim büyük önem taşır.

Yangın 5 Haziran 1870 tarihinde bir Pazar günü öğleden sonra ahşap bir evde başlar. Her yangın gibi bunun nedeni de basit bir dikkatsizliktir. O dönemde evlerde ısınmak, çay kahve yapmak için kullanılan mangalın devrilmesiyle ahşap ev alev alır. Bu olayın rüzgârlı bir güne denk gelmesi büyük talihsizliktir. Rüzgâr birkaç saat içinde kızıl alev dalgalarını beş altı kola ayırır. Kollardan biri İngiliz elçiliğini, bir diğeri İtalyan elçiliğini de içine alarak yüzlerce binayı küle çevirir.

On üç saat süren yangında kilise, cami, tiyatro, gazino, otel, elçilik binası ve iş yerleri gibi binaların da bulunduğu birçok yapı tamamen kül olur. Beyoğlu Belediyesi Altıncı Dairenin raporuna göre altmış beş cadde ve yüz altmış üç mahallede toplam 8.000 bina yok olmuştur. Yanan binalar arasında Beyoğlu'nun en zengin ve en ünlü kişilerinin evleri ve iş yerleri de bulunur. Yangının bu kadar büyük zarar vermesinin en büyük üç sebebi binaların ahşap olması, yolların dar olması ve yangın söndürme malzemelerinin yetersiz olmasıdır. Alevlerin büyüdüğünü gören halk, her şeylerinin yok olacağını tahmin ettikleri için evlerini boşaltarak canlarını güvenceye alır. Alır almasına da ısınıp korunduğu yuvalarının gözlerinin önünde kül olması, ailecek perişan bir hâlde ortada kalınmış olması yüreklerinde sönmeyen başka bir yangın başlatır.

Bazı kâgir binalarda oturanların kendilerine bir şey olmayacağını düşünmeleri nedeniyle evlerinden ayrılmaları can kayıplarının yaşanmasına sebep olur. Yangından sonraki üçüncü günün akşamına kadar yüz dört kişinin cansız bedeni ile karşılaşılır. Felaketzedelerden bir kısmı akrabalarının yanlarına sığınırken gidecek bir yeri olmayanlar çeşitli yerlerde kurulan çadırlara yerleşir. Kayıtlar yangında çeşitli milletlerden 28.689 kişinin zarara uğradığını göstermektedir. Zarar sadece maddi boyutlarda değildir. Kocaman bir semtin bütün hatıraları da kül olmuştur.

Yangın sadece kişileri ve yuvaları etkilemekle kalmaz, bir şehri de sefalete sürükler, sokakları ıssız ve boynu bükük bırakır. Yangın sonrasında devlet eli ve halkın dayanışmasıyla yaralar hızla sarılmaya çalışılır. Çadır bölgelerine çeşmeler yaptırılır ve felaketzedeler için yardım paraları toplanır. Planlı yapılaşma ile ilgili birçok proje hazırlanmasına rağmen kış aylarında barakalar yapılmasına izin verildiği için hızlı bir şekilde yapılan derme çatma binalar ortaya çıkar. Derme çatma da olsa ahşap binaların yerine kâgir binalar yapılmıştır. Böylece Beyoğlu'nun bugünkü mimarisini şekillenmeye başlar.

Bu talihsiz yangının verdiği zararlar devletin ve insanların bazı dersler çıkarmasına da sebep olur. Mesela, yangın söndürmede yaşanan başarısızlık düzenli itfaiye teşkilatının kurulmasına vesile olur. Teşkilatın kurulması için yurt dışından bir uzman davet edilir. Macaristan'dan gelen Kont Odön Szechenyi (Kont Ödön Seçenyi) gelir gelmez iki taburlu bir itfaiye alayı kurar. Kurulan teşkilat daha sonra çıkan yangınları kısa sürede söndürerek başarılı bir ilerleme kaydeder.

Yangın, semti baştan aşağı yenilerken Osmanlı Devleti için yangının getirdiği en önemli gelişme sigortacılığın yaygınlaşması olur. Yangından bir süre sonra bir İngiliz bankası önderliğinde üç sigorta şirketi İstanbul'da faaliyete geçer. Yabancı sigorta şirketleri yangın sonrasında İstanbul'da şube açarak şehrin yangın risk haritasını çıkarır. Avrupa ile finans ilişkilerinde Pera bölgesinin öneminin büyük olması ve bölgede yaşayan kişilerin hayat tarzı sigortacılık faaliyetlerinin yaygınlaşmasını hızlandırır. Böylece geleceğe dair umutlar yeşerir ve bir şehir küllerinden yeniden doğar.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A

Aşağıdaki ifadelerin başındaki (.....) boşluğa ifade doğru ise “D” yanlış ise “Y” yazınız.

1. (.....) Riskler önlem alınması mümkün olmayan tehlikelerdir.
2. (.....) Riskin varlığının kesin olması durumunda belirsizlik ortadan kalkar.
3. (.....) Sigortanın amacı riskleri tamamen ortadan kaldırmaktır.
4. (.....) Sigortacılık faaliyetleri, dayanışma amacıyla ortaya çıkmıştır.
5. (.....) Prime dayalı olarak yapılan ilk sigorta deniz sigortacılığında görülmüştür.
6. (.....) Sigorta poliçelerinin Türkçe düzenlenmesine 1927 yılında çıkarılan kanunla geçilmiştir.

B

Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

7. Risklerin gerçekleşmesi sonucunda oluşacak zararları gidermek, en aza indirmek veya önlemek için yapılan çalışmalara denir.
8. İleride ortaya çıkması muhtemel olan risklerin maddi kayıplarının belirlenmiş bir fiyat karşılığında bir sözleşme ile güvence altına alınmasına denir.
9. Ülke ekonomilerine vergi geliri oluşturarak kalkınmaya destek olması sigortanın yararlarından biridir.
10. İtalyan banker Tonti tarafından geliştirilen Tontines sistemi günümüzdeki uygulamasının tarihte anılan ilk örneğidir.
11. Türkiye’de deprem sigortası yaptırılması 2000 yılında kurulan ile zorunluluk hâline getirilmiştir.

C

Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

12. Aşağıdakilerden hangisi risklere ait genel özelliklerden biri değildir?

- A) Bir risk, farklı özellikte birçok kayıp ortaya çıkarır.
- B) Riskin oluşturduğu zarar, bir zaman dilimi boyunca etkili olur.
- C) Risklerin vereceği zarar, belirsiz düzeydedir.
- D) Riskler, yapısı gereği tehlike oluşturur.
- E) Risklerin tamamı, parasal zarara yol açar.

13. Aşağıdaki risklerden hangisi sigortalanabilir risk özelliği taşımaktadır?

- A) Kumarda kaybetmek
- B) Bilerek tehlikeye atılmak
- C) Kaza nedeniyle sakat kalmak
- D) Yasa dışı nakliyat nedeniyle kaza yapmak
- E) Terör eylemi yaparken yaralanmak

14. Trafik sigortası poliçelerinin, trafik hasarlarının ve hasar ödeme bilgilerinin takip edildiği sistemin kısa adı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) DASK
- B) HAYMER
- C) SBM
- D) TARSİM
- E) TRAMER

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

15. Aşağıdaki ifadelerden hangisi sigortanın sosyal önemi ile ilgili değildir?

- A) Sosyal dayanışma içinde yaşamak
- B) Uzun vadede tasarruf etmek
- C) Tasarruf bilinci ile hareket etmek
- D) Geleceğe karşı güven duymak
- E) Yaşam kalitesini iyileştirmek

16. Aşağıdakilerden hangisi sigortanın ekonomik yararlarından biridir?

- A) Sosyal çöküşü azaltır.
- B) İstihdam kaynağıdır.
- C) Güvenin yayılmasını sağlar.
- D) Girişimleri teşvik eder.
- E) İş birliğini geliştirir.

17. 23 Ekim 1347 tarihinde düzenlenen ilk sigorta poliçesi ile güvence altına alınan konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cenova'dan Mayorka'ya yola çıkan geminin yükleri
- B) Babil'de soyulan kervanların malları
- C) Çinli tüccarların nehirde batan ticari malları
- D) Londra'da meydana gelen yangının verdiği zararlar
- E) Beyoğlu'nda çıkan yangının verdiği zararlar

18. Dünyada kara sigortalarının ilk olarak ortaya çıkmasına aşağıdakilerden hangisi neden olmuştur?

- A) MÖ 1700 Hammurabi Kanunları
- B) 1435 Barcelona Fermanı
- C) 1666 Londra Yangını
- D) 1870 Büyük Pera Yangını
- E) 1871 Chicago Yangını

19. Türkiye'de sigorta uygulamalarının başlamasına neden olan olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sigorta Murakabe Kanunu'nun çıkarılması
- B) Yangın Sigorta Şirketleri Sendikasının kurulması
- C) Osmanlı Umum Sigorta Şirketinin kurulması
- D) Pera Yangını'nın sonuçları
- E) Cumhuriyet'in ilanı

2. ÖĞRENME BİRİMİ

SİGORTACILIKTA TEMEL KAVRAMLAR

KONULAR

- 2.1. Sigortacılığın Temel Terimleri
- 2.2. Sigortanın Temel Prensipleri
- 2.3. Sigortanın İşlevleri
- 2.4. Sigortalanabilirlik Özellikleri
- 2.5. Sigortaların Sınıflandırılması

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Sigortacılıkta kullanılan temel terimler
- Sigorta sözleşmelerinin özünde sahip olduğu temel ilkeler
- Sigortacılık faaliyetlerinin yerine getirdiği makro ve mikro işlevler
- Sigortanın konusunu oluşturabilecek olan risk, hasar ve ödemelerin taşınması gereken sigortalanabilirlik özellikler
- Sigortaların farklı gruplandırmalarda nasıl sınıflandırıldığı

TEMEL KAVRAMLAR

Hasar, menfaat, sigorta tarafları, sigortacılık ilkeleri, tazminat

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Sigorta şirketlerinin gelirlerini nasıl elde ettiğini düşünüyorsunuz?
2. Adını sıklıkla duyduğunuz sigorta çeşitleri nelerdir?

2. SİGORTACILIKTA TEMEL KAVRAMLAR

“Felaket başa gelmeden evvel, onu önleyecek ve ona karşı savunulacak önlemleri düşünmek gerekir. Geldikten sonra dövünmenin yararı yoktur.”

Mustafa Kemal Atatürk (Nutuk II. s.463)

Sigortacılık; bireylerin, toplumların ve ülkelerin ekonomik değerlerinin korunmasına katkı sağlayan bir risk yönetim tekniğidir. Bu teknik, içerisinde birçok işlem barındıran bir sisteme dayanmaktadır. Risklerin belirlenmesi, ölçülmesi ve sigortalıların güvence konularına dönüştürülmesi bu işlemlerden bazılarıdır. Bunun yanında risklerin güvence konularına dönüştürülmesi, güvencelerin fiyatlandırılması, gerçekleşen zararların analiz ve tazmin edilmesi, sigorta taraflarının hak ve sorumluluklarının düzenlenmesi, sigorta işletmesi için işlem maliyetlerinin hesaplanması gibi işlemler sistemin önemli unsurlarıdır.

Sigortacılık işlemlerinin anlaşılır olması ve sistemin sağlıklı yürütülebilmesi için sigorta işlemlerinde geçen kavramlar, özellikler, işlevler ve prensipler için bazı standartlar belirlenmiştir. Belirlenen bu standartların sigorta müşterileri de dâhil olmak üzere sigortacılık faaliyetleri içinde yer alan herkes tarafından iyi bilinmesi sigortacılık sisteminin kaliteli yürütülmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sigortacılık sektörüyle ilgili en çok duyduğunuz kavramlar nelerdir?

2.1. TEMEL SİGORTA TERİMLERİ

Sigortacılıkta kullanılan çok sayıda terim bulunur. Bu terimlerin bazıları bütün sigortacılık faaliyetlerini ilgilendirirken bazıları özel nitelik taşıyan sigortalar için kullanılmaktadır. Sigortacılıkta sıklıkla kullanılan temel terimler ve terimlerin açıklamaları şöyledir:

Sigortalı: Maddi ve manevi varlıkları sigorta sistemi ile güvence altına alınan kişidir. Sigortalı, sigorta sözleşmesinden doğan yasal tazminat haklarının gerçek sahibidir.

Sigortacı: Sigorta sözleşmesine dayalı olarak prim karşılığında güvence hizmeti satan ve sözleşmede belirtilen riskin gerçekleşmesi hâlinde zararı karşılamayı üstlenen tüzel kişidir.

Sigorta Ettiren: Sigortacı ile sigorta sözleşmesi yapan ve sigorta şirketinin sağladığı güvence karşılığında ödeme yapmayı kabul eden gerçek veya tüzel kişidir. Sigortalı ve sigorta ettiren aynı kişi olabileceği gibi farklı kişiler de olabilir. Örneğin arabasını hırsızlığa karşı sigortalayan kişi ödeme yapmayı üstlenerek sigorta ettiren sıfatını, riskin gerçekleşmesi hâlinde ise zararı karşılanacağı için de sigortalı sıfatını taşımaktadır. Bir anne oğluna sağlık sigortası yaptırabilir. Bu durumda anne prim ödeme yükümlülüğünü alarak sigorta ettiren, oğlu ise hastalık hâlinde tedavi masrafları karşılanacağı için sigortalı taraf olur.

Lehtar (Menfaatlar): Sigorta sözleşmesinden doğan yasal tazminat hakkı sigortalıya aittir. Ancak sigortalının isteği ile bu hak devredilebilir. Hakkın devredilmesi ile sigorta sözleşmesinin sağladığı güvenceden faydalanacak kişiye lehtar denir. Lehtar, sözleşmede belirtilen herhangi bir kişi olabileceği gibi, sigortalının kanuni mirasçıları da olabilir.

Üçüncü Şahıs (3. Şahıs): Sigortalının ailesi, çalışanları ve iş ortakları dışında kalan; sigortalının çıkarlarından doğrudan etkilenmeyen ve sigortalının yaptığı iş bağlamında ilişki kurmadığı kişilerdir. İnşaat işi ile uğraşan bir kişinin; ailesiyle, çalışanlarıyla ve iş ortaklarıyla arasında ekonomik bir bağ vardır. İnşaat sahasının yakınlarına aracını park eden ya da oradan geçen bir kişinin ise inşaat sahibi ile doğrudan ekonomik bağı bulunmaz. Ancak inşaat sahası dışına düşen bir demir parçası nedeniyle 3. şahıslarda oluşan zarardan yine de inşaat sahibi/sigortalı sorumludur.

Sigorta Şirketi: Sigorta ettiren tarafından yapılan ödeme karşılığında sigorta sözleşmesinde belirtilen riskin gerçekleşmesi hâlinde sigortalının zararını karşılamayı üstlenen ticari işletmelerdir.

BİLGİ

Akıl ve beden sağlığı yerinde olan her birey hukuki açıdan **gerçek kişi** olarak kabul edilir. Gerçek kişilerin bir araya gelerek oluşturdukları; ortaklık, birlik, vakıf gibi kuruluşlara **tüzel kişi** denir.

Sigorta Acentesi: Sigorta şirketinin ürettiği sigorta sözleşmelerini komisyon karşılığında düzenleyen, bütün sigortacılık faaliyetlerinin yürütülmesinde sigorta şirketine aracılık eden ve sigorta şirketine bir sözleşmeyle bağlı olarak çalışan kişi veya işletmelerdir (Görsel 2.1).

Görsel 2.1: Sigorta acentesi

Broker: Sigorta yaptırmak isteyenleri temsil eden kişilerdir. Brokerler sigorta şirketlerinden tamamen bağımsız bir şekilde sigorta ürünlerinin seçilmesine ve sigorta işlemlerinin yürütülmesine yardımcı olmayı meslek edinirler.

Aktüer: Sigorta olasılıklarını hesaplayan kişidir. Hangi risk için ne kadar ödeme yapılması gerektiğini, ne kadar güvence verileceğini bilimsel yöntemlerle hesaplayarak standartları belirler.

Teklif: Sigorta sözleşmesi yapılmadan önce, sözleşmenin muhtemel şartlarını içeren ve sigortacı tarafından hazırlanarak sigorta müşterisine sunulan öneri belgesidir.

Sigorta Poliçesi: Sigorta sözleşmesine ait belirleyici bilgileri (başlangıç, bitiş tarihleri, sigorta süresi, sigortanın taraflarına ait bilgiler, verilen güvenceler, sözleşmenin şartları vs.) içeren yazılı belgedir.

Abonman Poliçe: Yangın, hırsızlık, nakliyat sigortalarına özel olarak sigortalanan ürünün miktarının değişken olduğu durumlarda düzenlenen poliçedir. Prim, sevk edilen ürünün miktarına ve taşıma fiyatına göre belirlenir.

Sigorta Süresi: Sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğu süredir. Sigorta süresi genellikle bir yıl olarak belirlenir. Ancak sigorta sözleşmelerinin özelliğine göre farklılık gösterebilir. Sigorta süresi poliçede belirtilir.

Başlangıç Tarihi: Sigorta sözleşmesinde sigortanın başlangıcı olarak belirtilen tarihtir.

Sona Erme Tarihi: Sigorta sözleşmesinin sona erdiği tarihtir. Sona erme tarihi çoğunlukla başlangıç tarihinin bir yıl sonrasındır. Nakliyat sigortaları gibi süresi belli olmayan sigortalarda sona erme tarihi, işin tamamlandığı tarih olarak sözleşmeyle koşula bağlanır.

Prim: Sigortanın sağladığı güvence karşılığında sigorta ettiren tarafından ödenen parasal bedeldir. Sigortacılıkta prim, hasara katılım payı olarak da ifade edilir. Riskin gerçekleşme olasılığının yüksek veya düşük olması prim miktarını etkiler. Risk yüksek ise prim de yüksek, risk düşük ise prim de düşüktür.

Zeyilname: Poliçenin düzenlenmesinden sonra ortaya çıkan ve sigortacının üstlendiği risk durumunu değiştiren herhangi bir durum nedeniyle poliçeye ek olarak düzenlenmiş yazılı belgedir.

Yenileme (Tecdit): Sigorta sözleşme süresinin dolması ile birlikte sigorta taraflarının onayı ile sigorta sözleşmesinin yenilenmesidir.

İptal: Sigorta sözleşmesinin yürürlükten kaldırılmasıdır.

Coğrafi Sınır: Sigorta sözleşmesinin geçerli olduğu coğrafi alandır.

Tazminat: Sigorta sözleşmesinde yer alan risklerin gerçekleşmesi sonucunda sigorta şirketi tarafından sigortalıya ödenen paradır.

Teminat: Sigorta şirketinin, sigortalanan unsurun bir kısmının ya da tamamının zarar görmesi hâlinde, sözleşme şartları içinde tazmin edilmesine dair verdiği garantidir.

Sigorta Konusu: Kaybedilmesi veya zarar görmesi sonucunda üzerinde menfaati bulunan kişiler için parasal kayıp oluşturan mal, sorumluluk veya sağlık unsurlarıdır. Bir binada yer alan eşyalar, bir işi yerine getirirken alınan sorumluluk ve sigortalı kişinin sağlığının bozulması sigortanın konusuna örnek olarak verilebilir (Görsel 2.2).

Görsel 2.2: Sigorta konuları

Sorumluluk: Kişinin; davranışlarını veya yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir. Sorumlulukların sigorta konusu olarak ele alınabilmesi için üstlenilen sonuçların parasal değer taşıması gerekir.

Sigorta Bedeli: Sigortalanan unsura, sigorta sözleşmesinde belirtilen riskler için tanımlanan parasal değerdir.

Sigorta Değeri: Sigortası yapılan varlığın sahip olduğu parasal değerdir. Örneğin bir arabanın piyasadaki güncel satış fiyatı (rayiç bedel).

Aşkın Sigorta: Sözleşmede yazan sigorta bedelinin, sigortalanan varlığın değerinden yüksek olması durumudur. Örneğin değeri 500.000 ₺ olan bir evin sigorta sözleşmesinde yazan sigorta bedelinin 600.000 ₺ olması.

Eksik Sigorta: Sigorta sözleşmesinde yazan sigorta bedelinin, sigortalanan varlığın değerinden düşük olması durumudur. Örneğin değeri 2.000 ₺ olan telefonun sigorta sözleşmesinde yazan sigorta bedelinin 1.800 ₺ olması.

Hasar: Riskin gerçekleşmesiyle oluşan parasal zararlardır.

Kısmi Hasar: Sigortalanan unsurun bir kısmının hasarlanması durumudur. Sigortalıya sözleşmesinde belirtilen tazminatın hasar için hesaplanan kısmı ödenir. Poliçe, daha sonra oluşabilecek hasarlar için kalan tazminat miktarı kadar güvence vermeye devam eder.

Tam Ziya: Sigortalanan unsurun tamamının hasarlanmasıdır. Tam ziya durumunda sigorta sözleşmesinde belirtilen tazminat miktarı kadar ödeme yapılır ve sigorta sözleşmesi sona erer.

Eksper: Sigorta sözleşmesinde belirtilen risklerin gerçekleşmesi hâlinde oluşan zarar ve kayıpların miktarını, niteliğini ve nedenlerini belirleyerek hasarın parasal tutarını raporlayan kişidir.

BİLGİ

Sigorta değeri hesaplanırken rizikonun gerçekleştiği tarihte sigortalı varlığın sahip olduğu rayiç bedel dikkate alınır.

Ekspertiz: Sigorta konusu olan risklerin gerçekleşmesiyle oluşan zararları tespit etme işidir.

Kaza Tespit Tutanağı: Maddi hasara sebep olan trafik kazalarında; kazayı yapan kişilerce düzenlenen ve kazanın nasıl meydana geldiğini gösteren rapordur.

Rücu: Riskin gerçekleşmesine neden olan kusurlu kişilerin zarara ortak edilmesidir. Sigorta şirketi, zarar gören sigortalının parasal kaybını telafi ettikten sonra riskin gerçekleşmesine neden olan kişinin kusuru oranında zarara katılmasını talep etme hakkına sahiptir.

Komisyon: Sigortacılık faaliyetlerinin yürütülmesinde aracılık yapan kişi ve kurumlara sigorta şirketleri tarafından ödenen ve sigorta primi üzerinden oransal olarak belirlenen para miktarıdır.

Zorunlu Sigorta: Yapılması yasalarla zorunlu tutulmuş sigortadır (trafik sigortası).

Kloz: Sigorta poliçelerine eklenerek sigortanın kapsamını genişleten veya daraltan koşullardır. Sözleşmede bazen özel şart olarak bazen de poliçenin bir bölümü olarak yer alır. Sözleşme sınırlarını detaylı olarak belirler.

Reasürans: Sigorta şirketlerinin üstlendikleri riskleri diğer sigorta şirketlerine transfer etme yoluyla dağıtmasıdır.

Sedan Şirket: Reasürans sözleşmelerinde riskleri devreden sigorta şirkettir.

Reasürör: Reasürans sözleşmelerinde sigorta şirketinin risklerini devralan sigorta şirkettir.

Saklama Payı (Konservasyon): Reasürans sözleşmelerinde reasürör sigorta şirketleri risklerinin bir kısmını devreder, bir kısmı da kendisinde kalır. Sigorta şirketi üzerinde kalan risklere konservasyon denir.

Sesyon: Sedan şirketin kendi üzerinde tutmayı reasüröre devrettiği kısım veya orandır.

Avarya: Deniz ticaretinde gemiye ya da gemide bulunan yüke gelen zarardır. Oluşan zarardan gemi veya yük sahibine ve onların sigorta şirketlerine bir pay düşer. Gemide veya yükte oluşan zarara gemi ve yük sahibinin ortak katılmasına **müşterek avarya**, oluşan zarara gemi ve yük sahiplerinden sadece birinin katılmasına ise **hususî avarya** denir.

Navlun: Deniz, kara, demir ve hava yolu aracılığı ile ürün taşıyan şirkete, ürün taşıyan işletmelerce ödenen ücrettir (Görsel 2.3). Ürünlerde taşıma sırasında meydana gelebilecek zarar ve kayıplar navlun sigortası ile güvence altına alınır.

Görsel 2.3: Navlun sigortası faaliyet alanı

Muafiyet: Bazı sigorta türlerinde sözleşme ile sigortalının hasara katılım göstermesi zorunlu tutulmuştur. Sigortalının hasara katıldığı konu ve orana muafiyet denir. Sigortalının hasara katılım oranı arttıkça sigorta ettirenin ödeyeceği prim miktarı azalır. Oluşan hasarın belli bir yüzdesinin sigortalı tarafından ödenmesine **tenzili muafiyet** adı verilir. Bazı durumlarda hasar, poliçedeki muafiyet oranını aşabilir. Bu durumda sigortalının hasarın tamamını ödemesi gerekebilir. Hasarın tamamının sigortalı tarafından ödendiği bu muafiyete **entegral muafiyet** adı verilir.

Tahkim: Sigorta şirketleri ile sigortalı/sigorta ettiren arasında oluşan anlaşmazlıkların giderilmesidir. Tahkim işlemi Sigorta Tahkim Komisyonu aracılığı ile karara bağlanır. Sigortalı, sigorta ettiren ve sigorta sözleşmesinden faydalanan kişiler tahkim için başvuru yapabilir.

Sigorta Tahkim Komisyonu: Sigorta sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkları çözmek amacıyla kurulmuş olan komisyondur. Komisyon, uyuşmazlıkları mahkeme aşamasından önce çözüme kavuşturarak tarafların sonuca hızlı ulaşmasını sağlar. Komisyon sayesinde sigorta işlemlerinde aksayan yönler dikkat çekilir ve mahkemelerin iş yükünü azaltır.

SIRA SİZDE

Bulmacada bazı sigorta terimleri yer almaktadır. Bulmacayı inceleyerek bulduğunuz terimleri “BULUNAN TERİMLER” tablosundaki kutulara yazınız. Bulduğunuz terimler arasından uygun olanları bulmacanın sağ tarafındaki tanımlar ile eşleştiriniz.

Ç	O	C	N	Ö	L	Ç	N	H	A	C	E	N	T	E
O	B	Ğ	Ş	T	T	Ç	N	T	I	S	R	B	Ş	Z
Y	E	N	İ	L	E	M	E	K	C	J	A	V	U	E
T	O	S	B	C	S	T	S	I	A	Z	A	V	F	Y
P	Ü	E	R	E	Ü	T	K	A	T	K	Ş	D	Y	İ
L	V	F	O	T	H	E	A	F	R	Z	S	P	Ç	L
E	T	V	K	M	E	M	Ö	P	O	L	İ	Ç	E	N
H	P	T	E	K	L	İ	F	C	G	İ	G	Z	C	A
T	M	O	R	Ç	L	N	H	K	İ	L	O	Y	C	M
A	P	Ş	D	E	Ç	A	M	N	S	Y	R	L	U	E
R	R	Z	N	U	D	T	S	M	J	U	T	T	L	P
I	İ	K	O	M	İ	S	Y	O	N	H	A	S	A	R
P	M	Ö	D	H	Ş	S	Ö	Ğ	U	G	L	Ü	Ö	D
T	A	Z	M	İ	N	A	T	G	U	Z	İ	U	İ	R
Ğ	Z	S	N	A	R	Ü	S	A	E	R	Ö	U	G	Ğ

Sigortalının poliçeden yararlanmak için ödediği para.
.....

Sigortalı unsurlarda risk nedeniyle oluşan zarar.
.....

Sigorta şirketinden bağımsız çalışan sigorta aracı.
.....

Hayat sigortalarında sigortalının ölümü ile tazminat alan kişi.
.....

Sigorta şirketinin sağlamayı taahhüt ettiği güvence.
.....

Ek poliçe sözleşmesi.
.....

Sigorta şirketlerinin riskleri paylaşması.
.....

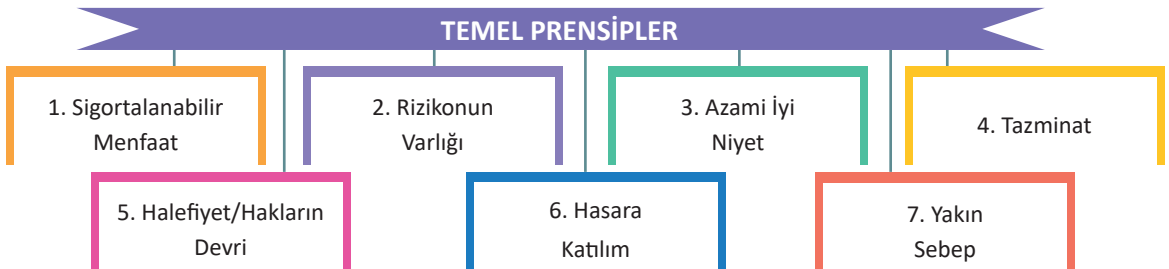
Sigorta sözleşmesini düzenleyen kişi ya da kurum.
.....

BULUNAN TERİMLER

Bulmacada yer almayan sigorta terimlerini sınıf arkadaşlarınızla birlikte bulunuz.

2.2. SİGORTANIN TEMEL PRENSİPLERİ

Sigortacılık faaliyetlerinde tarafları bağlayıcı hususlar olduğundan sigortacı ile sigorta ettiren arasındaki iletişimin kurulmasında ve düzenlenmesinde bir takım temel prensipler bulunur. Sigortacılık hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için sigorta sözleşmesine taraf olanların bu prensipleri tam olarak sağlamaları gerekir. Sigorta sisteminin güvenli ve sağlıklı işleyişi ve taraflar arasındaki hukuki sorumlulukların başlangıcı bu prensiplerin uygulanmasıyla ilişkilidir. Şekil 2.1’de sigortanın temel prensipleri verilmiştir.

Şekil 2.1: Sigortanın temel prensipleri

2.2.1. Sigortalanabilir Menfaat Prensibi

Sigorta menfaati, sigorta hukuku içerisinde bir kişi veya kurum ile bir değer arasındaki ekonomik faydayı tanımlamak için kullanılır. Bu prensip yasal olarak sigorta yaptırabilme hakkını ifade eder. Sigortacı ve sigorta ettiren arasında bir anlaşmadan bahsedilebilmesi için sigortaya konu olabilecek bir durumun bulunması gerekir. Sigortalanabilir menfaat prensibine göre sigorta konusu, yasal ve parasal değeri bulunan ekonomik bir fayda olmalıdır. Sigorta konusu; deprem sigortasında bina ve gayrimenkul, nakliyat sigortasında gemi ve yük, hayat sigortasında can, sorumluluk sigortasında bir kişinin yasal sorumluluğuna gelebilecek rizikolardır. Örneğin bir kişi yeni bir araba aldığı anda sigortalanabilir menfaat söz konusudur. Çünkü arabada bir hasar oluştuğunda veya arabanın çalınması gibi durumlarda kişi ekonomik açıdan zarara uğrayabilir (Görsel 2.4). Sigorta şirketi tarafından sunulan teminatlar, sigorta sözleşmesi kapsamında sigortalının maddi kaybını karşılamayı veya yerine koymayı amaçlar.

Kanuni yönden, insanların kendi hayatları üzerinde sigortalanabilir yasal ve ekonomik bir menfaati bulunur ve bu menfaat sınırsızdır. Bu nedenle kişi, hayatını istediği meblağa (tutara) sigortalatabilir. Mal sigortalarında ise malik (sahip) olmakla sigortalanabilir bir menfaate sahip olunur. Ancak mülk sahibi olmaksızın sigortalanabilir menfaat durumları vardır. Bunlar; ipotek ve rehin hakkı, intifa sahibi (kullanma hakkı), kiracı, emanetçi ve yedie-mindir. Örneğin bir kişi daire almak için bankadan 200.000 ₺ kredi çekmek istiyor. Banka, kişiye önce hayat sigortası yapar ölüm ihtimaline karşı, sonrasında kredi borcu bitene kadar da tapuya ipotek koyar. Böylece banka kredisini güvenceye almış olur.

Görsel 2.4: Kaza

Sigortalanabilir menfaat prensibinin unsurları şunlardır:

- Sigorta ettirilebilir özellikle bir mal, hayat ve sorumluluk olmalı ve bunlar sigorta konusunu oluşturmalıdır.
- Sigortalı ile sigorta konusu arasında yasal bir ilişki bulunmalı ve para ile ölçülebilir olmalıdır.
- Sigortalı, riskin gerçekleşmesi durumunda maddi veya manevi bir kayba uğramalıdır.

2.2.2. Rizikonun Varlığı Prensibi

Riziko kavramı sigortacılık sektöründe risk yerine yaygın olarak kullanılan bir terimdir. Riziko kavramı, “ekonomik kayıp oluşturan tehlikeler” şeklinde tanımlanır. İnsanların sigorta sisteminden yararlanabilmelerinin ilk şartı bir rizikonun gerçekleşmesi veya ortaya çıkmasıdır. Sigortalanan riskin ani, beklenmedik veya rastlantısal olarak gerçekleşmesi beklenir. Rizikonun gerçekleşme ihtimaline göre sigortacıların sözleşme düzenleyip düzenleme hakları vardır.

Sigorta sözleşmesinin düzenlenebilmesi için gerekli olan unsurlar;

- gerçekleşmesi tesadüfi olan, sigorta şirketleri tarafından bilinen gerçek bir rizikonun varlığı,
- sigorta sözleşmesi düzenlenirken riskin gerçekleşmemiş olması,
- riskin (riziko) yasal olması,
- riskin (riziko) ödenebilir ölçülerde olmasıdır.

2.2.3. Azami İyi Niyet Prensibi

Azami iyi niyet, sigorta sözleşmesinde tarafların birbirlerine dürüst davranarak sözleşme şartları için gerekli bilgileri ve belgeleri eksiksiz şekilde sunmalarını ifade eder. İyi niyet ilkesi, bütün diğer sözleşmelerde de aranmaktadır. Özellikle sigortacı bir riski teminat altına aldığından sigorta poliçelerinde daha büyük önem taşır. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 32. maddesinde, sigorta şirketleri, aracılardan gibi sigorta taraflarının iyi niyet kurallarına uygun davranmaları hukuki olarak bağlayıcıdır. İyi niyet prensibi tek taraflı bir uygulama değildir. Sigortacı ve sigorta ettirenin sözleşme düzenlenirken dürüst davranmaları beklenir. Ama daha çok sigorta ettiren ve sigortalıyı ilgilendiren yükümlülüklerdir.

BİLGİ

Sigortacılığın temel, tarafların iyi niyeti ve güvenidir.

Çünkü sigorta konusunda beyan yükümlülüğüne tabi olan taraftır. Bu bağlamda sigorta konusu ile ilgili sunulan maddelerin neler olduğu ve hangi durumlarda koşulların ihlal edilmiş sayılacağı önemli noktalar. Sigortacı, teklifnamede sorduğu sorularla riski kabul edip etmeyeceğine veya hangi şartlar altında kabul edeceğine karar verir.

Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesiyle birlikte taraflar arasında sigorta süresince devam eden bir ilişki başlar. Sigorta ettiren veya sigortalı, sözleşme süresi içinde sigorta konusunda gerçekleşen önemli değişiklikleri sigorta şirketine bildirmek zorundadır. Örneğin özel araç olarak alınan aracın ticari taksi olarak kullanılması veya primi yüksek olan ahşap yapılı binanın betonarme yapı olarak gösterilmesi gibi durumlar rizikoyu ağırlaştırıcı durumlardır. Bu durum TTK'nin 1444. maddesinde; *“Sigorta ettiren/sigortalı, sözleşmenin yapılmasından sonra, sigortacının izni olmadan rizikoyu veya mevcut durumu ağırlaştırarak tazminat tutarının artmasını etkileyici davranış ve işlemlerde bulunamaz. Sigorta ettiren/sigortalı veya onun izniyle başkası, rizikonun gerçekleşme ihtimalini artırıcı veya mevcut durumu ağırlaştırıcı işlemlerde bulunursa yahut sözleşme yapılırken riziko ağırlaşması olarak kabul edilmiş bulunan hususlardan biri gerçekleşirse derhâl; bu işlemler bilgisi dışında yapılmışsa, bu hususu öğrendiği tarihten itibaren en geç on gün içinde durumu sigortacıya bildirir”* hükmü yer alır.

Sigortalı, sigorta konusu olacak menfaatine ait tüm bilgileri eksiksiz şekilde ve belgelerle sunmalıdır. Aynı zamanda riziko gerçekleştiğinde sigortalı değilmiş gibi hareket ederek zararın azaltılmasına yardımcı olmalı ve sigorta şirketine zararın tespiti konusunda gerekli kolaylığı sağlamalıdır. Sigorta şirketi de riziko gerçekleştiği zaman gerekli çalışmaları yaparak sigortalıya sözleşme şartları dâhilinde gerekli tazminatı ödemeli ve sigortalının zararını karşılamalıdır.

İyi niyet prensibine göre sigortalının yapması gerekenler şunlardır:

- Sigorta firmasına sigortalanan ürün hakkında doğru bilgi vermelidir.
- Sigortalanan risk konusunda tüm önlemleri alarak gerekli denetimleri yapmalıdır.
- Rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigorta şirketine durumu hemen bildirmelidir.
- Hasar tespiti yapılırken oluşan zararın çok üzerinde bildirimde bulunmamalıdır.

İyi niyet prensibine göre sigortacının yapması gerekenler şunlardır:

- Sözleşme düzenlerken her iki tarafı da mağdur etmekten ve sigortacılık sektörüne güvensizlik oluşturacak davranışlardan kaçınmalıdır.
- Sözleşme düzenlerken etik olmayan davranışlardan kaçınmalı, sigortalıyı yanıltmamalıdır.
- Riziko gerçekleştiğinde sigortalıyı mağduriyet yaşatmadan gerekli ödemeleri yapmalıdır.

2.2.4. Tazminat Prensibi

Tazminat, rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sigortalının zararına karşılık sigortacı tarafından ödenen ücrettir. Zarara uğrayan sigortalının tazminat ödemesinin en kısa sürede ve sigortalıyı mağdur etmeden yapılması, sigortacının iyi niyetinin bir göstergesidir. Sigortacının tazminat ödeme yöntemi nakit para verme, ürünü yenileme veya bakım ve onarım yapma şeklinde olabilir (Görsel 2.5). Tazminat ödemesi sigortalı daha fazla mağduriyet yaşamadan yapılmalıdır. Tazminat ilkesinin ana hatları TTK 1460 ve 1461. maddelerinde belirtilmiştir. 1460. madde: *“Sigorta değeri, sigorta olunan menfaatin tam değeridir.”*, 1461. madde ise *“Sigortacının sorumluluğu sigorta bedeli ile sınırlıdır. Sigorta bedeli, rizikonun gerçekleştiği andaki sigortalı menfaatin değerini aşsa bile sigortacı uğranılan zarardan fazlasını ödemez.”* ifadeleriyle tazminat prensibinin ana çizgilerini belirler. Ancak bu prensip sadece mal ve sorumluluk sigortalarında geçerlidir. Hayat ve ferdi kaza sigortalarının konusu insan hayatı olduğu için bir sigorta değeri söz konusu değildir. Çünkü insan kendi yaşamına ve uzuvlarına değer biçemez. Bu sigortalar meblağ sigortası olarak adlandırılır.

Görsel 2.5: Tazminat ödemesi

Eksik sigorta ve aşkın sigorta durumlarında ödenecek tazminat tutarı değişiklik gösterir. Eksik sigorta durumu, sigorta bedelinin sigortalanan menfaatin piyasa değerinin altında olmasıdır. Bunu da sigortalı daha az prim ödemek için yapar. Bu durumda zararın karşılığında ödenecek tazminat, sigorta bedelinin sigorta değerine oranı ölçüsündedir. Örneğin 1.000.000 ₺ değerindeki bir iş yeri, sigorta bedeli olarak 600.000 ₺'ye sigortalıdır. Eğer iş yeri tamamen kullanılamaz hâle gelirse sigortalının ödeyeceği tazminat tutarı 600.000 ₺'dir (Görsel 2.6).

Tam hasar durumunda sigortacı, sigorta bedeli kadar sorumludur. Kısmi hasarlarda sigortacı aksine bir sözleşme bulunmadıkça sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranı kadar sorumlu olur. Malın kısmi hasara uğraması durumunda tazminat hesaplamasında şu formül kullanılır:

Ödenecek Hasar Tazminatı = Hasar x (Sigorta Bedeli / Sigorta Değeri)

Aşkın sigorta durumu, sigorta bedelinin sigortalanan menfaatin üzerinde olmasıdır. Örneğin sigortalanan menfaatin değeri 100.000 ₺'dir ancak sigorta bedeli 120.000 ₺ olarak belirlenmiştir. Sigortalanan menfaatin tamamının zarar görmesi durumunda sigorta tazminatı olarak 100.000 ₺ ödenir. Sigorta de-

Görsel 2.6: Hasar gören iş yeri

ğerinden fazlası kanunen hükümsüzdür ve fazladan alınan primler gün hesabı üzerinden hesaplanarak sigortalıya iade edilir. Aşkın sigortayı eksik sigortadan ayıran en önemli özellik aşkın sigortalının yasal olarak geçersiz olmasıdır. Riskin gerçekleşmesi hâlinde sigorta eksperleri tarafından yapılan incelemeler doğrultusunda hesaplanan hasar miktarı, poliçede belirtilmiş olan tazminat miktarını geçmemek kaydıyla sigortalıya ödenir. Tazminat ilkesi, oluşan zarar nedeniyle sigortalının kazanç sağlamasını önler. Sigortacılıkta temel amaç, zarara uğrayan sigortalının ekonomik durumunun zarardan önceki hâline getirilmesidir.

2.2.5. Halefiyet/Hakların Devri Prensibi

Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 1301. maddesine göre **halefiyet**; "Sigortacı, tazminat bedelini ödedikten sonra hukuken sigorta ettiren kişi yerine geçer. Sigorta ettiren kişinin, zarardan dolayı üçüncü şahıslara karşı dava hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel nispetinde sigortacıya intikal eder." şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre halefiyet hakkı sigortacı için kanuni bir haktr. Sigortalının zarara uğramasına üçüncü kişiler neden olmuş ise sigortacı tazminatı ödedikten sonra sigortalı yerine geçerek ödediği tazminatı üçüncü kişilere rücu edebilir. Bu durumda sigortacı, ödediği tazminatı kusur oranı doğrultusunda üçüncü kişilerden talep eder. Burada sigortacı artık sigortalıymış gibi hareket ederek iş ve işlemlerin takibini yapar. Sigortalı gibi davranabilmesi için sigortalıya tazminatı ödemiş olması gerekir. Hakların devri prensibi, sigortalının haksız kazanç sağlamasını önlemek amaçlıdır. Sigortalı, hem sigortadan tazminat hem de hasara sebep olanlardan para alabilir. Bu haksız kazanç, halefiyet prensibi sayesinde önlenir. Bu prensip hayat dışı sigortalar (mal, sorumluluk sigortaları vb.) için geçerlidir. Hayat ve ferdi kaza sigortalarında uygulanmaz. Hakların devri prensibinin üç temel amacı vardır. Bunlar;

- sigortalının çifte tazminat alarak haksız kazanç elde etmesini önlemek,
- sigortalının rücu hakkı sayesinde zarar verenin sorumluluktan kaçmasını engellemek,
- sigorta oranlarının aşağı çekilmesine yardımcı olmaktır.

2.2.6. Hasara Katılım Prensibi

Sigortalının sigortaya konu olacak menfaatinin iki veya daha fazla sigortacı tarafından aynı riziko, aynı değer ve zaman diliminde güvence altına alınmasına **hasara katılım prensibi** denir. Hasara katılım prensibi, sigortalının birden çok sigortacıdan tazminat almasının önüne geçerek sigortalının kazanç kapısı olarak kullanımını önlemeyi amaçlar. Bu durum aynı zamanda tazminat prensibi gereğidir. Rizikonun gerçekleşmesiyle sigortalının alacağı tazminat bir sigortacı tarafından ödenir. Diğer sigortacılar ise ödenen bu tazminatı sigorta teminatları ölçüsünde bölüşürler. Hasara katılım prensibinden bahsedilebilmesi için bazı koşulların oluşması gereklidir.

Bu koşullar şunlardır:

- İki veya daha fazla sigorta sözleşmesi bulunmalıdır.
- Tüm sigorta sözleşmeleri aynı sigorta konusunu içermelidir.
- Sigorta edilen rizikoların hepsi aynı olmalıdır.
- Riziko gerçekleştiğinde bütün sözleşmelerin geçerliliği olmalıdır.
- Sigorta sözleşmelerinin süreleri eşit olmalıdır.

2.2.7. Yakın Sebep Prensibi

Yakın sebep prensibi, sigorta poliçesi tarafından teminat altına alınan rizikolar ile tazminat ödemesi arasında bir bağ kurulmasıdır. Başka bir ifade ile bir rizikonun gerçekleşmesine neden olan en etkili ve baskın sebeptir. Poliçe kapsamındaki teminatların oluşturduğu zararların ödenmesini sağlar. Örneğin ferdi kaza sigortası yaptıran bir sigortalı caddede gezerken bina çatısından düşen kiremitle yaralanabilir ya da ölebilir. Bu durumda ferdi kaza sigortası bağlamında gerekli tazminat ödenir. Eğer caddede gezerken kalp krizi sonucu ölüm olayı yaşanırsa ferdi kaza sigortasında doğan tazminat ödenmez.

Sigorta sözleşmesinde sigortalının sorumluluğu, teminat altına alınan rizikolardan oluşan zararları karşılamaktır. Sözleşmede belirtilmeyen veya istisna tutulan durumlarda sigortalının tazminat talebinde bulunması ve zararının karşılanması mümkün değildir. Örneğin tekstil atölyesi sahibi iş yeri için deprem sigortası yaptırmıştır (Görsel 2.7). Yaşanan bir deprem sonrası binada herhangi bir yıkım veya göçük olmamış ancak deprem kaynaklı bir yangın çıkmıştır. Bu durumda işletmenin yangın sigortası olmamasına rağmen zararı giderilir. Oluşan zararda yakın sebep ilişkisi bulunduğu için tekstil atölyesinin hasarı karşılanmıştır. Çünkü yangının çıkmasını deprem tetiklemiştir. Bu yüzden hasarın yakın sebebinin poliçede güvence altına alınan risklerden olması zorunludur. Poliçede güvence altına alınmamış bir riziko hasarın oluşmasına sebep oluyorsa sigortacı bundan sorumlu değildir.

Görsel 2.7: Tekstil atölyesi

Bazı durumlarda hasar, tek bir olay değil, birden fazla olayın etkisiyle oluşabilir. Böyle durumlarda, ilk nedenden yola çıkılarak takip eden her olayın bir öncekinin mantıksal sonucu olup olmadığına bakılır. Zincirleme olaylardan birinin kendisinden önceki olayın sonucu olmadığı hâllerde bir kesinti yaşanır ve bu durumda zincir olayı başlatan nedene bakılmalıdır.

Poliçede, risklerin tümü teminat kapsamında ise sigorta şirketi, meydana gelen hasarı karşılar. Eğer risklerden istisna tutulmuş olanlar varsa istisna tutulan riskin oluşturduğu hasar için tazminat ödenmez.

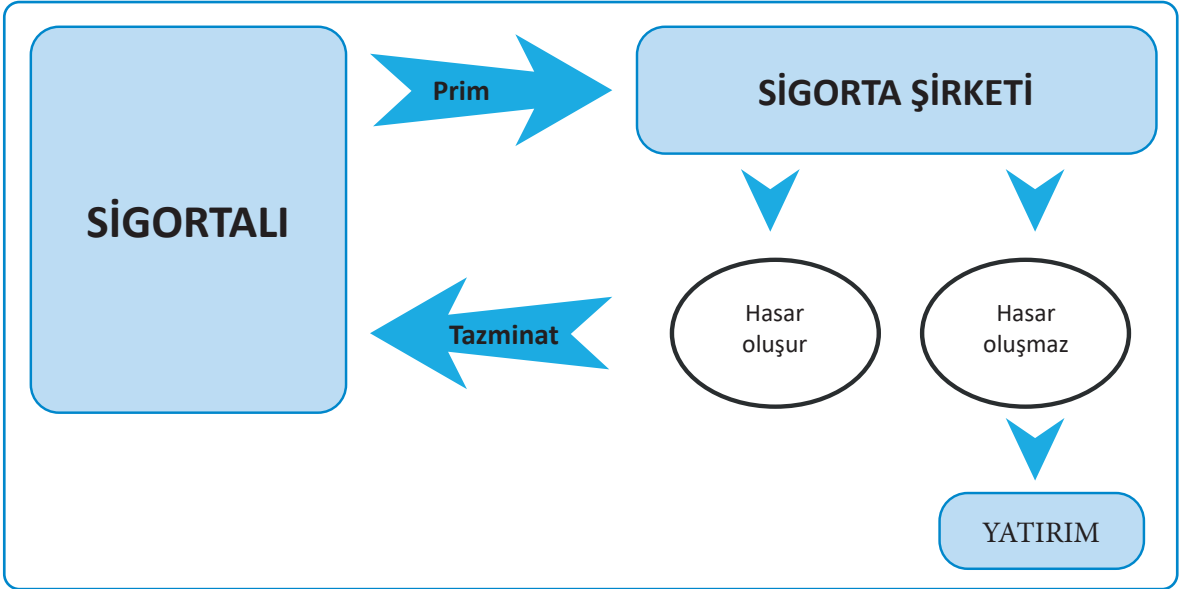
SİGORTANIN TEMEL PRENSİPLERİ UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	Ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	Ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	Afişte konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	Afişte konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	Afişte konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	Afişte konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Afişte konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Afişte konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Afiş Düzeni	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Afişi verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	Afişi verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Afişi hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		
<p>Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.</p> <p>Puan=[(Ölçek puanıX100)/15] formülü kullanılarak hesaplanır.</p> <p>Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.</p>		

2.3. SİGORTANIN İŞLEVLERİ

Sigorta, finansal kaynakların kişiler arasında dolaşımını sağlayan basit bir sistemden ibaret değildir. Sistem, toplumsal hayatı şekillendiren farklı işlevlere sahiptir. Bu fonksiyonlar sigortacılık sisteminin ortaya çıkışında etkili olmamışsa da günümüzdeki sigortacılık faaliyetlerine çok yönlü bir boyut kazandırmıştır. Sigorta, günümüzde kişi ve işletmelere sağladığı güvence fonksiyonuna ek olarak tasarrufların artmasına ve finansal kaynaklara dönüşmesine katkı sağlar. Oluşan kaynaklar ise sigorta sistemi içerisinde yatırımlara yönlendirilerek değerlendirilir. Sistem, sigortalı açısından ekonomik güvence ve risk yönetimi gibi faydalar içerirken sigortacılar açısından yatırımlar için finansman kaynağı oluşturma işlevi görür. Gerçekleşen risklerin ekonomik kayıpları sigortalının yatırdığı primler karşılığında telafi edilir. Gerçekleşmeyen riskler, sigortalı için hasarsızlık indirimi sağlarken biriken primler, sigorta şirketleri için çeşitli yatırımlara kaynak oluşturur (Şekil 2.2).

Şekil 2.2: Sigortanın ekonomik etkileri

Sigortanın yerine getirdiği işlevler;

- mikro işlevler,
- makro işlevler olmak üzere iki gruba ayrılır.

İşletmelerin ve bireylerin ekonomik istikrarını ve sosyal refahını etkileyenler mikro işlevler; küresel, ülkesel veya bölgesel sosyoekonomik yapıyı ilgilendiren sigortacılık işlevleri makro işlevlerdir. Mikro işlevler sigorta sisteminin girdileri ile şekillenirken makro işlevler sistemin çıktıları ile şekillenir.

Sigortalanabilir riskler ve sigortanın temel prensipleri sigortacılar için önemlidir. Sigortanın işlevleri ise sigorta sistemi içinde yer alan bütün kişi ve kurumları yakından ilgilendirir. Günümüzde ülkelerin gelişmişlik düzeyi, ülkedeki kişi ve kurumların sigorta farkındalığı ve ülkenin sigorta sistemine bakış açısı ile yakından ilgilidir.

2.3.1. Mikro İşlevler

Kişi ve kurumların zararlarını hızlı bir şekilde telafi ederek sigortalının yoksullaşmasını önleyen sigortacılık faaliyetleri sigortalıların yaşam kalitesini artırır. Bunun yanı sıra sigorta sistemi, belirsizlik durumunda girişimcilerin yatırımlar açısından kararlılığını destekleme işlevi görür. Sistemin işleyiş yapısı, sigortalı bireyleri risklere karşı daha fazla tedbir almaya teşvik ederek primlerde indirim imkânı sunar. Sigortanın işletmeler için oluşturduğu düşük risk ortamı mal ve hizmetlerin fiyatlarının da düşük seviyelerde seyretmesini sağlar. Ayrıca paydaşlar arasında risk dağılımını sağlayarak sosyal ve ekonomik dayanışma işlevi görür.

a) Girişimcileri Olumlu Etkileme İşlevi

Ekonomik girişimler çeşitli riskler barındırır. Yangın, hırsızlık, kaza, üçüncü kişilere zarar verme, yanlış pazarlama yöntemleri izleme gibi riskler işletmelerin iflasını getirebilir. Ekonomik düzende her yeni girişimin başarılı olacağına dair bir garanti yoktur. Başarısızlıkla sonuçlanan girişimlerin maliyetleri beklenenden daha fazla olabilir. Girişimciler mal varlıklarını sigorta ile güvence altına alarak işlerini geliştirme olanağı bulur. Yeni açılan bir işletmenin yangın, hırsızlık, kaza gibi risklere karşı sigortalanmış olması girişimcinin daha uygun kredi imkânlarına erişmesini sağlar. Bankalar kredi verirken girişimcilerin hayat sigortası yaptırmasını ister. Bu sayede borçlunun ölümü hâlinde borcun ödenememesi riski de güvence altına alınır. Girişimlerini sigorta ile destekleyen kişiler sigortanın maliyetleri düşürme işlevinden yararlanır.

Sigorta şirketlerinin bazı iş alanlarını ve girişimciler arasından özellikle kadın girişimcileri destekleyen sigorta ürünleri bulunur. Bu sistemle işlerini büyüten girişimcilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır (Görsel 2.8). Sigorta sisteminin sürdürülebilir ekonomiye sağladığı güvence, girişimcilerin daha cesur kararlar almasını teşvik eder. Sigortalı girişimci olası riskler için beklettiği atıl sermayesinin büyük bir kısmını yatırım için kullanır.

Görsel 2.8: Girişimci

b) Fiyatların Gerçekçi Bir Seviyede Oluşmasını Sağlama İşlevi

Sigorta, sigorta primlerinin ve ürünlerin piyasa fiyatlarının dengelenmesine etki eder.

Sigorta şirketleri, bir riskin gerçekleşme olasılığını ve gerçekleşmesi durumunda oluşacak hasar seviyesini tahmin eder ve buna göre her sigorta sözleşmesi için farklı prim miktarı belirler. Sözleşme süresi içinde hasarı bulunmayan sigortalılar için bir sonraki sözleşmede prim indirimi uygulanır. Sigortalılar prim indiriminden faydalanmak için riski önlemek adına gerekli tedbirleri almakta daha özenli davranırlar. Böylelikle primlerden oluşan kaynaklar daha etkin ve verimli kullanılır.

Yüksek risk ortamı girişimcilerin mal ve hizmet fiyatlarını yüksek belirlemesine neden olurken risklerin azalması fiyatların düşmesine imkân sağlar. Sigorta, girişimcilerin risklerini güvence altına alarak ekonomik güven ortamı yaratır. Böylece girişimciler ürün fiyatlarını normal seviyelerde belirler.

c) Dayanışmayı Sağlama İşlevi

İnsanların birbirlerine ihtiyaç duyması, insanlığın varoluşundan itibaren söz konusudur. Birbirlerini tanıyan kişiler imece usulü yardımlaşma ile birbirlerinin ihtiyaçlarını ve zararlarını giderirler. Sigorta sistemi de, sahip olduğu yapı itibarıyla sosyal ve ekonomik dayanışma aracıdır. Kişiler büyük hasarlara karşı ekonomik önlem almak için küçük ödemeler ile birbirlerine yardımcı olurlar. Sigorta bu dayanışmayı organize eder. Aynı tehlikeye önlem alan kişilerin ödediği primler ile bir fon oluşturulur. Böylece büyük zararlar kolaylıkla telafi edilir. Birbirini tanımayan milyonlarca kişi sigorta organizasyonu içinde dayanışmanın bir parçası olur. Birbirini tanıyan insanlar arasındaki küçük dayanışma gruplarına nazaran yardımın maddi sınırları daha geniştir.

BİLGİ

Sigorta şirketleri risklerini yabancı sigorta şirketleriyle paylaşarak sigortacılığın uluslararası boyuttaki dayanışma işlevini gerçekleştirir.

Evi yangında zarar gören kişiye çevresindeki insanlar yardım ederek zararını gidermeye çalışabilir. Bu yardımların boyutu yardım edenlerin maddi güçleri ile sınırlıdır. Evi yanan kişinin konut sigortası olması durumunda ise yangında oluşan zararlar kendisini hiç tanımayan kişiler tarafından daha hızlı ve daha kapsamlı bir şekilde karşılanır. Tehlike maliyetini paylaşan sigortanın başarılı sonuçlar elde edebilmesi sisteme katılanların sayıca ne kadar çok olduğu ile yakından ilgilidir. Ayrıca sigorta şirketleri, uluslararası reasürans anlaşmaları ve yurt dışı şube girişimleri ile dayanışmanın sınırlarını mümkün olduğunca genişletmeye çalışır.

SÖZÜN ÖZÜ

İnsanlar birbirlerine yardımdan el çektikleri gün insanlık yok olur. Karşılıklı dayanışma olmazsa toplumlar olmaz.

Walter Scott (Valtır Skat)

DERS DIŞI ETKİNLİK

Sigorta yaptırmış olan beş kişi ile görüşerek neden sigorta yaptırdıklarını birer cümle ile anlatmalarını isteyiniz. Verilen cevapları not ediniz. Cevapları ilişkili olduğu sigorta işlevine göre sınıflandırınız. Araştırma sonuçlarını bir sonraki dersten önce öğretmeninizin gözetiminde sınıf panonuzdaki araştırma köşesinde sergileyiniz.

2.3.2. Makro İşlevler

Sigorta şirketleri, ülke ekonomisini kalkanı olan en önemli mali kurumlardan biridir. Sigortacılık faaliyetleri makro düzeyde ülke ve dünya ekonomisinin büyüme, gelişme ve kalkınmasına yardımcı olur. Kısa vadede bireysel ekonomide istikrar sağlayan sigorta, uzun vadede büyük yatırımlar için finansman kaynağı görevi yapar. Sigorta piyasasında oluşan ekonomik gelişmeler ülke ve dünya genelinde ticaret hacmini genişletir. Geleceği sigorta güvencesiyle karşılayan bireylerin çoğunlukta olduğu ülkelerde sosyoekonomik krizler daha kolay atlatılır. Girişimlerin desteklenmesi yoluyla sürdürülebilir istihdam ortamı yaratan sigorta, tasarruflardan oluşan fonlar ve vergi gelirleri ile millî ekonomiye kaynak oluşturma işlevini yerine getirir.

a) Tasarrufları Artırma İşlevi

Sigorta sayesinde toplumların tasarrufları artmaktadır. Sigorta şirketleri, sigorta sözleşmeleri karşılığında aldığı primleri kendi bünyesinde oluşturduğu tasarruf havuzlarına aktarır. Bu havuzda biriken tasarrufların bir kısmı ile hasar ödemeleri yapılırken bir kısmı ile sigorta şirketleri tarafından hisse senedi, tahvil, altın, döviz gibi yatırım unsurları alınır. Böylece sistemin kendi içinde tasarruf etmeye devam etmesi sağlanarak ekonomik büyüme desteklenir.

Sigorta şirketlerinin geliştirdiği birikime yönelik sigortalar (bireysel emeklilik ve hayat sigortası), bireylerin yatırımlarını uzun vadeler sonunda elde etmelerine yönelik tasarlanmıştır. Bu süre içinde biriken fonlar sigorta şirketleri tarafından verilen portföy yönetim hizmeti ile yatırımlara aktararak hem bireyler hem de sigorta şirketleri açısından önemli bir tasarruf kaynağına dönüştürülür. Sigorta şirketlerinin sahip olduğu tasarruf mekanizmaları onlara bu kaynakları piyasaya sunabilme olanağı verir. Bu tasarrufların piyasaya sunulması gelişmekte olan ülkelerde ekonomik kalkınmayı önemli ölçüde destekler.

b) Sosyoekonomik Çöküntülerin Şiddetini Azaltma İşlevi

Olası risklerin gerçekleşmesi, ekonomik kayıpları getirmekle kalmayarak toplumda sosyal yıpranmalara neden olur. Ekonomik kayba uğrayan bireyler yaşamlarını aynı kalitede sürdürmekte zorlanır. Beklenmedik risklerin yaşanması iş kaybetme, ailelerin dağılması gibi istenmeyen durumlarla sonuçlanabilir. Bu durumlar güvensizlik ortamı yaratır. Bireylerin yaşadığı güvensizlik yayılarak toplumları etkiler. Güvensizlik ortamı, geleceğe dair planların yapılmasına engel olarak önce kişilerin daha sonra toplumların sosyal hayatını zedeler.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Aile içinde yapılan küçük tasarruflarla sigorta yaptırmak kişilere ne gibi faydalar sağlar?

Sigorta, kişilerin karşılaşabileceği yangın, kaza, doğal afet, hırsızlık, ölüm gibi risklerin yarattığı kayıpları telafi ederek güven ortamı oluşturur (Görsel 2.9). Güven ortamı ailelerin dağılmasını, girişimlerin yarım kalmasını, iş kayıplarını ve sosyal yapının deforme olmasını önler. Toplumda dalga dalga yayılan güven ortamı, geleceğe dair plan yapmayı özendirir. Toplumsal endişeleri hafifleyen bireyler, yaşamlarını istikrar ve düzen içinde yürütebilir. Böylece toplumda sosyal ve ekonomik çöküş önlenir.

Görsel 2.9: Sel felaketi

c) Ticareti Geliştirme İşlevi

Sigorta, üretim ve pazarlama gibi ticari sektörleri destekler. Hem ülke içi hem de uluslararası ticari faaliyetleri risklere karşı koruyarak ticari hayatın gelişmesine katkı sağlar. Bir taraftan girişimcilerin sermayelerini güvence altına alarak üretim ve ticaret hacmini arttıran sigorta, diğer taraftan girişimlere finansman kaynağı sağlar. Bu sayede finansal riskler taşıyan ticari ilişkilerin daha kolay ve daha emniyetli bir şekilde kurulması sağlanır.

Sigorta sektörünün ticaret sektörü ile birbirine entegre hizmet vermesi modern ekonomilerde iç ve dış ticaretin gelişimini etkiler. Sigorta şirketleri iç ticarete olduğu gibi uluslararası ticarete de taşımacılık risklerini belirli bir prim karşılığında devralır. Böylece üretici veya ihracatçı işletmenin ürünlerini dış pazarlara güvenle aktarmasını sağlayarak dış ticaret faaliyetlerini hareketlendirir. İşletmeler, sigortanın sağladığı güven ortamı sayesinde denizaşırı ülkelerle finansal bağlantılar kurarak ticari ilişkilerini küresel boyuta taşır.

Uluslararası ticarete kredili ürün ve hizmet pazarlaması yapılmaktadır. Bu pazarlama anlaşmaları ihracatçı ve ithalatçı işletmeler açısından büyük riskler taşımaktadır. Kredili ihracat sigortası ile işletmelerin taşıdığı ticari ve politik riskler güvence altına alınır. Bu sigorta sayesinde denizaşırı ülkelere ihracat yapan işletmeler ekonomik dengelerini tehlikeye sokmadan büyüme ve gelişme fırsatı bulur.

ç) Sosyal Refahı Artırma İşlevi

Toplumun sosyal refahı, verilen ekonomik taahhütlerin zamanında yerine getirilmesi ile mümkün olur. Kişiler faturalarını, girişimciler borçlarını, işverenler işçilerinin ücret ödemelerini zamanında yaparsa kisası hiç kimse ödemelerini geciktirmese sistemin işleyişi aksamaz, ekonomik sorunlar ortadan kalkar ve sosyal hayat düzeni bozulmaz.

Bir doğal afet nedeniyle beklenmedik ekonomik kayıplar ortaya çıktığında kişiler evsiz, girişimciler işletmesiz kalabilir. Bir işletmenin faaliyetlerinin durması; işletme sahibinin kredi borçlarını ödemesini, çalışanlarına ücret vermesini ve dolayısıyla çalışanın faturalarını ödemesini engeller. Böyle bir durumda sigorta sisteminin devreye girmesi sürecin en az zararla atlatılmasını ve ekonomik döngünün devam etmesini sağlar.

Sigortacılık faaliyetleri finansal sistemin sürdürülebilir etkinliğini sağlayarak toplumların sosyal refahını iyileştirir. Sigorta, finansal sistemin sürdürülebilir olmasını üç aşamada destekler. Bunlar;

- işlem maliyetlerini düşürmek,
- sigortalıların likit kalmalarını sağlamak,
- ölçek ekonomisi oluşturmaktır.

Sigorta şirketleri çok sayıda sigortalıdan aldığı primleri, ticaret ve üretimde kullanılmak üzere girişimcilere borç olarak verir. Primlerin sigortalılardan doğrudan alınması sigorta şirketleri için maliyeti düşük bir işlemdir. Bu işlem sigorta birikimlerinin değerlendirilmesini sağlar. Birikimleri değerlendirilen ülkelerde ekonomi hızlı büyüme gösterir.

Sigortalıların karşılaştığı risklerin maliyetleri sigorta şirketleri tarafından kısa sürede karşılanır. Sigorta sistemi, sigortalıların ekonomik hayatlarını kesintiye uğramadan ve risklere bağlı nakit sıkıntısı çekmeden sürdürmelerini sağlar. Sigortalıların likit kalmasını (nakit para bulundurmasını) sağlayan bu işlev ekonomik sürecin aksamasını ve bunun sonucunda ortaya çıkabilecek işsizlik ve yoksulluğu engeller.

Primlerin birikmesiyle oluşan fonlar, ölçek ekonomisi olarak devreye girer ve büyük projelere finansman kaynağı yaratır. Gelişmekte olan ülkeler, yüksek maliyetli projeleri hayata geçirmede sigortacılıktan büyük oranda faydalanır.

Bunların yanında, hayat ve emeklilik sigortaları devletin sağladığı sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak bireysel anlamda refah düzeyini artırır. Kişiler bu sigortalar ile birikim yaparak emeklilik dönemlerinde ekonomik açıdan sıkıntı yaşamamayı hedefler.

d) İstihdamı Artırma İşlevi

Sigorta, ekonomik yaşam ve güvence açısından büyük önem taşımakla birlikte yeni iş imkânlarının oluşmasına da katkı sağlar. Sigortanın rol oynadığı; girişimlerin artması, ticaret hacminin büyümesi gibi gelişmeler toplumdaki istihdam düzeyini artırır.

İşverenlerin sigorta yaptırmaya önem vermesi gerekir. Çünkü sahip olduğu varlıklarına (iş yerine, arabasına vs.) ve kendisine (hayat, ferdi kaza vs.) sigorta yaptıran bir girişimcinin kredi başvurusu beklediği gibi sonuçlanır. Bu girişimci işini güvenle kurar ve işletmesinde çalışacak kişilere ihtiyaç duyar. Çalışanların ücretlerini zamanında ve hakkaniyetli biçimde ödeme endişesi yaşamadan ihtiyaç duyduğu kişileri işe alır. Görüldüğü üzere, işverenin sigorta sistemine dâhil olması dolaylı olarak ülkedeki istihdamı artırır.

Sigorta sisteminin finanse ettiği yeni projeler, yeni iş sahalarını ortaya çıkarır. Yeni iş sahaları demek, çalışmak isteyenler için iş imkânı oluşması demektir. Ayrıca sigortalı sayısı arttıkça sigortacılık faaliyetlerinde yer alacak elemanlara da daha çok ihtiyaç duyulur. Sigortacılığın sağladığı istihdam olanakları, toplumda iş güvencesi duygusunun oluşmasına yardımcı olur (Görsel 2.10).

Görsel 2.10: İş güvencesi

e) Vergi Kaynağı Olma İşlevi

Sigorta sektöründe hizmet veren işletmeler, sigortacılık faaliyetlerini yürütürken üzerlerine düşen vergileri öder. Sigorta işletmeleri sigortacılık hizmetlerini yürütürken gelir elde eder ve çeşitli harcamalar (giderler) yapar. Gelir ve giderler kâr ya da zarar olarak hesaplanır. Kâr olarak hesaplanan kısımdan vergi kesintisi yapılır. Vergi kesintisi sigorta işletmelerinin tüzel kişi ve gerçek kişi olarak taşıdıkları özelliklere göre Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi olarak gerçekleşir. Ayrıca sigorta çalışanları için gelir vergisi ödemesi yapılmaktadır. Sigorta ettiren ise sigorta poliçesi düzenlenirken prim üzerinden hesaplanan vergileri öder. Sigortacılık faaliyetleri ile kayıt altına alınan bu işlemler devlet için azımsanmayacak ölçüde vergi kaynağı oluşturur. Bununla birlikte sigorta tasarruf işlemleri üzerinden kesilen vergiler de millî gelire katkı sağlar.

Sigorta, risklerin ekonomik yönleriyle ilgilenir. Risklerini azaltmak için sigortaya yönelen kişilerin bütün ekonomik faaliyetleri kayıt altına alınır. Böylece sigorta, kayıt dışı ekonomik faaliyetleri de önler.

SIRA SİZDE

Metinde sigortanın makro ve mikro işlevlerinden bahsedilmektedir. Metinde geçen ifadelerin hangi sigorta işlevlerini temsil ettiğini cümlelerin sonunda boş bırakılan alana örnekteki gibi harf olarak kodlayınız.

Arabasını yangın, hırsızlık, kaza gibi risklere karşı sigortalatan birçok kişi sigorta şirketine prim öder (c, ç). Sigortalıların küçük bir kısmı bu risklere maruz kalır (.....). Sigorta şirketi sigortaladığı müşterilerinin hasarlarını topladığı primlerin bir kısmı ile telafi eder (.....). Hasar ödemelerinden geriye kalan miktar ise hisse senedi, tahvil, döviz, altın ve banka fonları gibi yatırımlara yönlendirilir (.....). Sigorta şirketleri bankadan fon aldıklarında bankalara nakit girişi gerçekleşir (.....). Nakitler ise kredi başvurusunda bulunan girişimcilere ulaşır (.....). Girişimciler yeni iş ve iş sahaları kurar (.....). Bu işlemlerin her aşaması vergilendirilir. Böylece devlet ekonomisi güçlenir (.....). Risklerle karşılaşmayan sigortalılar ise bir sonraki sigorta sözleşmelerinde daha az prim öder. Sonuçta sürece dâhil olan herkes kazançlı çıkar (.....). Hem bireysel hem de toplumsal refah düzeyi artar.

- Girişimcileri olumlu etkileme işlevi
- Fiyatların gerçekçi bir seviyede oluşmasını sağlama işlevi
- Dayanışmayı sağlama işlevi
- Tasarrufları artırma işlevi
- Sosyoekonomik çöküntülerin şiddetini azaltma işlevi
- Ticareti geliştirme işlevi
- Sosyal refahı artırma işlevi
- İstihdamı artırma işlevi
- Vergi kaynağı olma işlevi

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- Üç ila beş kişilik gruplara ayrılınız.
- Sigortanın işlevlerinden birini seçiniz.
- Seçtiğiniz işlevi konu olarak okulunuzdaki öğrencilerin sigorta bilincini artırmak amacıyla bir slogan belirleyiniz.
- Belirlediğiniz sloganı A4 boyutundaki bir kâğıda dikkat çekecek şekilde yazınız.
- Diğer grupların hazırladığı sloganlar ile birlikte okul koridorunda sergileyiniz.
- Sloganlara birer numara vererek en çok dikkat çeken sloganı bulmak üzere okul içinde oylama yapınız.
- En çok oy alan sloganı ve hazırlayan grubu okulda ilan ediniz.

2.4. SİGORTALANABİLİRLİK ÖZELLİKLERİ

Sigorta konusu olabilecek risklerin hangilerinin ticari olarak sigorta edilebilir olduğunu belirleyen bazı temel özellikler bulunur. **Sigortalıabilirlik**, sigorta konusu olabilecek risklerin hangilerinin ticari olarak sigorta edilebilir olduğunu belirleyen bazı temel özelliklere uygunluğu ifade eder. Bir riskin sigortalıabilir olması için taşıması gereken sekiz özellik Şekil 2.3'te verilmiştir.

Şekil 2.3: Sigortalıabilirlik özellikleri

a) Homojenlik (Türdeşlik): Sigorta konusu olan aynı veya benzer nitelikteki risklerin bütünü ifade etmek için kullanılır. Türdeş yapıdaki riskler bir araya toplanarak "risk havuzu" oluşturulur. Oluşturulan risk havuzu sayesinde risklerin yönetilmesi daha kolaylaşır. Sigorta şirketleri, homojen risklerin hasar oranlarının hesaplamalarını istatistiki yöntemle yaparken daha güvenilir sonuçlar elde eder. Farklı türlerdeki risklerin bir arada toplanması ile risk havuzu oluşturulamaz. Farklı risklerle oluşturulan risk havuzlarının sigorta şirketine bir faydası da bulunmaz. Farklı türdeki rizikoların hasar oranlarının hesaplanması da zor olacaktır. Bu durum sigorta şirketlerini belirsizliğe götürür ve istenilen bir sonuç değildir. Hasar oranının hesaplanabilir ve ödenecek tazminatın belli olması homojenliğin sağladığı faydadır.

b) Büyük Sayılar Kanunu: Teminat altına alınan rizikoların sayısının artması, hasar oranının o teminatla alakalı genel hasar olasılığı yüzdesine daha çok yaklaşacağını gösteren istatistik hesaplama yöntemidir. Sigorta şirketleri tarafından güvence altına alınan risklerin sayısı arttıkça daha çok prim geliri elde edilir. Ödenen primler sayesinde gerçekleşecek zararları karşılama olasılığı da istatistiki olarak artar. Büyük sayılar kanunu, sigortacılık sektöründe kullanılan önemli bir bilimsel yöntemdir. İstatistiki bilgilerin yoğun olarak kullanıldığı sigortacılık sektöründe bu bilimsel yöntemle doğru ve güvenilir veriler elde edilir.

c) Ölçülebilir Risk: Sigorta poliçesine konu olacak risklerin istatistiki olarak hesaplanabilir olması gerekir. İstatistiki ölçümler, riskleri belirsizlikten çıkarıp hasar oranlarını belirlenebilir hâle getirir. Ölçülebilir olmak sadece hasar oranlarını hesaplamak değildir. Aynı zamanda maliyetlerin ve prim oranlarının hesaplanmasında da kullanılır.

ç) Kazaen Hasar: Sigorta sözleşmesiyle güvence altına alınan rizikoların tesadüfen gerçekleşmesidir. Sözleşme süresi içinde oluşacak risklerin doğal yollarla oluşması, sigorta şirketi kapsamında değerlendirilir ve zarar karşılanır. Rizikonun oluşmasında sigortalı veya diğer hak sahibinin (lehtarın) bilinçli olarak zarara yol açması, sigorta şirketini kandırarak haksız yere tazminat elde etme çabası anlamına gelir. Örneğin bir kişinin aracının çalındığını iddia ederek veya işletmesini kasıtlı olarak yakarak sigortadan tazminat talebinde bulunması, lehtarın bilinçli olarak zarara yol açması demektir. Bu durum aynı zamanda sigortanın azami iyi niyet prensibiyle de çelişir.

d) Hesaplanabilir Hasar: Sigorta sözleşmesiyle teminat altına alınan risklerin gerçekleşmesi sonucu oluşan hasarın parasal olarak belirlenebilmesidir (Görsel 2.11). Hasar sonucu oluşan zararın maddi olarak hesaplanabilir olması gerekir. Eğer hasar maddi olarak hesaplanamıyor ve parayla ifade edilemiyor ise sigorta şirketinin hasarı karşılaması mümkün değildir.

Görsel 2.11: Hesaplanabilir olmak

e) Tanımlanabilir Hasar: Hasarın hesaplanabilir olması ile ilişkilendirilebilecek bir özelliktir. Hasarın oluştuğu yer, zaman ve hasara neden olan olay tanımlanabilir olmalıdır. Sigorta şirketinin oluşan hasar ile ilgili bilgilere sahip olması iş ve işlemlerini kolaylaştırır. Örneğin bir müşterinin aracı kazaya karıştığında, kaza ile ilgili bilgilere sahip olan sigorta şirketi zararı ödeyip ödemeyeceği veya zararı kime rücu edeceği konusunda kesin sonuçlara ulaşır.

f) Yeterince Büyük Hasar: Oluşacak zararın sigortalıya değer miktarda olmasıdır. Eğer oluşan zararın parasal değeri küçük ise sigortalıya söz konusu değildir. Sadece sigortalının yaşam koşullarını etkileyecek türde olan zararlar sigortaya konu olabilir.

g) Ödenebilir Prim: Sigorta ettirenin güvence karşılığında sigorta şirketine ödediği parasal değere prim denir. Sigorta priminin hesaplanmasında temel ölçüt riskin gerçekleşme olasılığı ve ekonomik değeridir. Gerçekleşme olasılığı ve hasarın parasal değeri düşük olan risklerde teminat tutarı ve prim düşük olur. İstatistiksel olarak gerçekleşme olasılığı yüksek veya parasal olarak yüksek meblağlarda zarara yol açacak nitelikteki riskin sigortalıya belirlenecek teminat tutarı yüksek olacağından primi de yüksek olacaktır. Yüksek primli sigorta sözleşmelerinin sigortalıya mülkiyeti mümkün değildir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

İnsanlar karşılaştıkları her türlü olumsuz durumu sigortalatabilirler mi?

Neden?

SIRA SİZDE

Cümlelerde verilen bilgilerin, hangi sigortalanabilirlik özelliğine ait olduğunu boş bırakılan yerlere yazınız.

1. Sigorta şirketlerinin; maliyetleri, primleri ve hasar oranlarını belirlemede kullandığı özelliktir. (.....)
2. Poliçeyle güvence altına alınan risklerin gerçekleşmesinde herhangi bir kasıt olmaması ve risklerin tesadüfen oluşmasıdır. (.....)
3. Benzer türdeki çok sayıda riskin oluşturduğu ve gerçekleşecek zararların elde edilen primlerle karşılanmasını istatistiki olarak kolaylaştıran özelliği ifade eder. (.....)
4. Zarar gören sigortalının giderlerinin sigortacı tarafından karşılanabilmesi için gerekli görülen dokümanları ifade eder. (.....)
5. Sigortalının, rizikoyu karşıladığında ekonomik olarak sıkıntı çekeceği durumu sigorta kapsamı ile güvenceye aldırmasını ifade eder. (.....)
6. Sigorta şirketinin, rizikonun gerçekleşmesi durumunda ödeyeceği tazminat tutarının belli olması durumudur. (.....)

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- Sigortalanabilirlik özellikleri ile ilgili hatırladığınız iki doğru iki yanlış ifadeyi öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.
- Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.
- Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.
- Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.

3. UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigortalanabilirlik Özellikleri

Uygulamanın Amacı: Sigortalanabilirlik özelliklerinin neler olduğunu kavramak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Sigorta konusuna girebilecek durumların neler olduğunu içeren şema çalışması hazırlayarak öğretmeninize sunmanız beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Şema konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Şemanın amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Şema ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak şemanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

Yönerge:

- Şemada verilen bilgilerin doğru olmasına ve sigortalanabilirlik özellikleri ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Şema içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Şema hazırlanırken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Şema hazırlanırken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Şemanızı en az A4 boyutunda hazırlayınız.

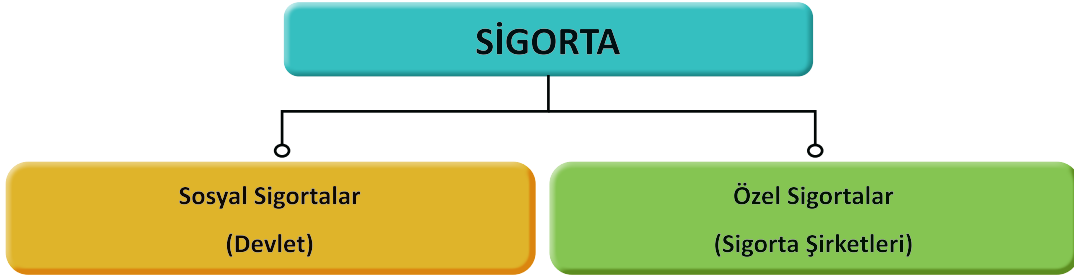
Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigortalanabilirlik Özellikleri Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

SİGORTALANABİLİRLİK ÖZELLİKLERİ UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	Ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	Ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	Şemada konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	Şemada konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	Şemada konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	Şemada konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Şemada konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Şemada konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Şema Düzeni	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Şemayı verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	Şemayı verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Şemayı hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		
<p>Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.</p> <p>Puan=[(Ölçek puanıX100)/15] formülü kullanılarak hesaplanır.</p> <p>Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.</p>		

2.5. SİGORTALARIN SINIFLANDIRILMASI

Sigortalar temel olarak ele alındığında sosyal sigortalar ve özel sigortalar olarak ikiye ayrılır (Şema 2.1). Sosyal sigortalar devlet eliyle zorunlu tutulan sigortalardır ve şartları taşıyanların bu sigorta sistemine girmesi zorunludur. Sosyal sigortalar kişilere sağlıkla ilgili beklenmedik olumsuz durumlara (hastalık, kaza, maluliyet) karşı ve gelecekte ekonomik yönden (emeklilik) güvenceler sağlar. Sigortalının bakmakla yükümlü olduğu kişiler herhangi bir ücret ödemediği sigortanın bu imkânlarından faydalanabilirler. Özel sigortalar ise bazı branşlarda devlet tarafından zorunlu tutulan, bazılarında ise sigortalanmanın kişinin serbest iradesine bırakıldığı sigortalardır.

Şema 2.1: Temel bazda sigorta sınıflandırması

Özel sigorta türleri hakkında, bakış açılarına ve akademik çalışma alanlarına göre kendi içinde tutarlı olan farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır.

Özel sigorta türleri şu şekillerde sınıflandırılmıştır:

- Zorunlu-İhtiyari Sigorta
- Nakliyat-Nakliyat Dışı Sigortalar
- Yasal-Akdi Sigortalar
- Hayat-Hayat Dışı Sigortalar
- Tazminat (Zarar)-Bedel (Meblağ) Sigortası
- Can, Mal ve Sorumluluk Sigortaları

Yapılan bu sınıflandırmaların hepsi özel sigorta çeşitlerinin tümünü içermektedir. Ancak ayrımlar, inceleme yapılan durumlara göre farklılık göstermektedir. Zorunlu ve ihtiyari sigorta ayrımı, yaptırılması yasalarla zorunlu hâle getirilen sigortalar ve isteğe bağlı sigortalar açısından yapılmıştır. Nakliyat–nakliyat dışı sigorta ayrımı taşımacılık risklerinin diğer risklerden ayrı incelenmesi açısından yapılmaktadır. Sigorta ilişkisinin alacak-borç ilişkisi gibi bir duruma bağlı olması veya tarafların iradesine bağlı olması açısından yasal-akdi sigortalar ayrımı yapılmıştır. Sigorta şirketlerinin taşıdığı özelliğe göre yapılan sınıflandırma ise hayat-hayat dışı sigortalar ayrımını ortaya çıkarmıştır. Sigortalar borçlar hukuku açısından tazminat (zarar)–bedel (meblağ) ayrımına tabi tutulurken sigortacılık literatüründe can, mal ve sorumluluk sigortaları şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Örneğin **Trafik Sigortasını** tüm sınıflandırmalar içinde göstermek gerekirse;

- zorunlu-ihyari sigortalar içerisinde **zorunlu sigorta**,
- nakliyat-nakliyat dışı sigortalar içerisinde **nakliyat dışı sigorta**,
- yasal-akdi sigortalar içerisinde **yasal sigorta**,
- hayat-hayat dışı sigortalar içerisinde **hayat dışı sigorta**,

- tazminat (zarar)-bedel (meblağ) sigortası içerisinde **tazminat sigortası**,
- can, mal ve sorumluluk sigortaları içerisinde **mal ve sorumluluk sigortaları** kapsamında yer alır.

Yaygın olarak kullanılan sınıflandırmalardan biri tazminat-meblağ sigortaları sınıflandırmasıdır.

Tazminat (zarar) sigortaları, sigortalının uğradığı ekonomik kaybın karşılandığı sigortalardır. Zararın tazmini, sigortalanan menfaatin piyasa rayici (günün koşulları) üzerinden gerçekleştirilir. Yani sigortalanan ürünün değerinin artması ya da azalması sigortalıyı zarara uğratmamaktadır. Bu sigorta türünde sigortalıyı hasar meydana gelmeden önceki duruma getirmek amaçlanır. Yangın, konut, hırsızlık, kasko, sorumluluk, tarım sigortaları bu grupta değerlendirilir (Görsel 2.12). Örneğin 2021 yılı Ocak ayında 200.000 ₺ karşılığında satın alınan araca kasko sigortası yaptırılmıştır. 2021 Haziran ayında aynı aracın piyasa değeri 250.000 ₺'ye ulaşmıştır. Kaza sonucunda araç kullanılamaz konuma gelirse sigortacı, sigortalıya hasardan önceki duruma gelebilmesi için 250.000 ₺ ödeme yapar. Malın değerinde düşme de yaşanabilir. Yine aynı şekilde malın o günkü rayiç değeri ne ise o bedel üzerinden ödeme gerçekleştirilir.

Görsel 2.12: Konut ve tarım sigortaları

Tazminat prensibinin doğal sonucu olarak tazminat sigortalarında aşkın sigorta tercih edilmez. Böylelikle sebepsiz zenginleşmenin önüne geçilmektedir. Sigortaya konu olan ürünler değerlerinden fazla bedele sigortalatılsa bile hasar durumunda yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkan rayiç değer esas alınır. Örneğin 300.000 ₺ değerindeki bir konut 320.000 ₺ olarak sigortalanmış olsa da hasar meydana geldiğinde eksper raporunda konutun gerçek değeri tespit edilir, tazminat ödemesi o değer üzerinden yapılır.

Bedel (meblağ) sigortalarında tazminat ödemeleri, poliçede yazılı sigorta bedeli esas alınarak yapılır. Hayat sigortaları, sağlık sigortaları ve ferdî kaza sigortaları bu gruba örnek olarak verilebilir. İnsan hayatı kadar kıymetli hiçbir şey yoktur ve insan hayatının değeri para ile ölçülemez. Ancak sigorta söz konusu olduğunda insan hayatı için parasal bir bedel ile belirlenmesi gerekir. Hayat sigortalarında insan hayatının değeri para ile ifade edilir ancak sınır getirilmez. Sigortalı, bu sigorta türünde sigortacının da onayladığı bir meblağ üzerinden sigorta yaptırabilir. Tazminat ödemesi yapılması durumunda sigorta sözleşmesindeki bedel dikkate alınır. Bedel sigortalarında, rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sigortalıya ya da onların birinci derece yakınlarına bir birikimin sunulması amaçlanmaktadır. Örneğin yaş, cinsiyet ve meslekleri aynı olan A ve B kişilerinin hayat sigortalarının poliçe bedelleri sırasıyla 500.000 ₺ ve 200.000 ₺ olarak belirlenebilir. Bu iki kişinin gelirleri dikkate alındığında yaşam standartları birbirine çok yakınken hayatlarını kaybetmeleri durumunda lehtar ya da mirasçılarının yaşam standartlarında tazmin edilen miktar sebebiyle farklılık meydana gelebilir.

Sigorta türleri için kullanılan diğer yaygın bir sınıflandırma ise; **can sigortaları**, **mal sigortaları** ve **sorumluluk sigortaları** şeklindedir (Şema 2.2).

Şema 2.2: Can, mal ve sorumluluk sigortaları

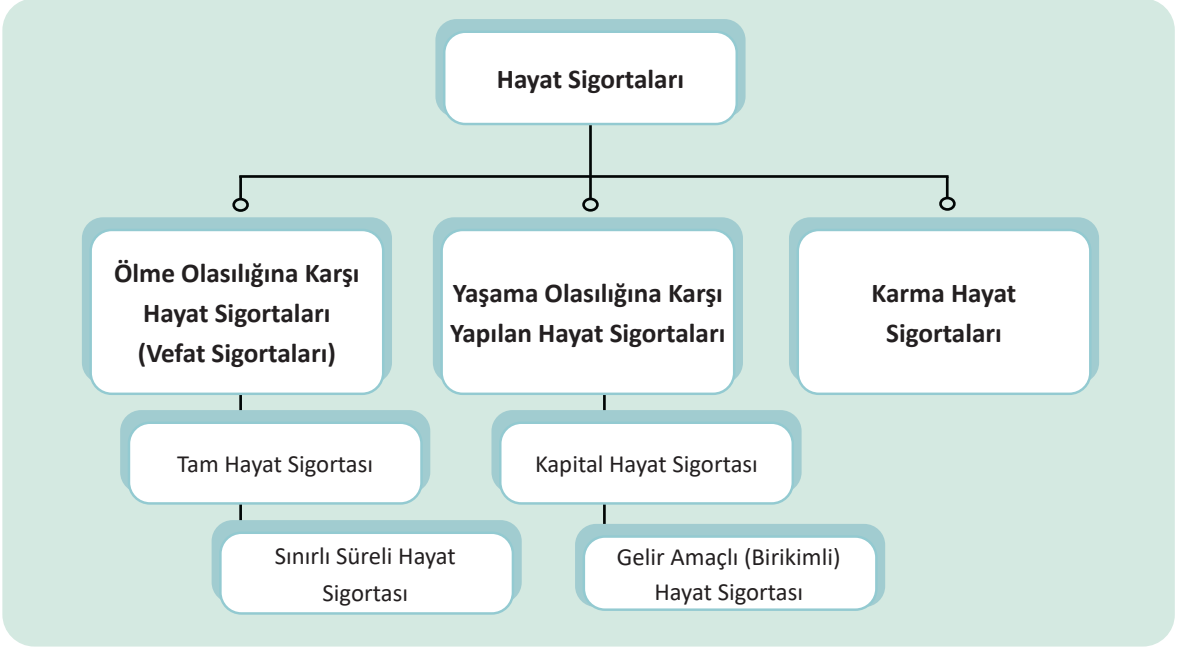
2.5.1. Can Sigortaları

Sigortalılara ölüm, sakatlık, hastalık ve kaza gibi beklenmedik durumlara karşı güvence sağlayan sigorta türleridir. Hayat sigortası, sağlık sigortası, ferdî kaza sigortası bu kapsamda değerlendirilir (Görsel 2.13).

Görsel 2.13: Can sigortaları

Hayat sigortaları; belirli bir süre içinde ya da sonunda sigortalının ölmesi veya hayatta kalması durumunda, sözleşmede yazılı olan bedelin sigortalıya, varislere veya lehtara ödenmesinin taahhüt edildiği can sigortası türüdür. Aslında genel sigortacılık teorisine göre riskin gerçekleşme ihtimali kesin ise sigortadan söz etmek mümkün değildir. Hayat sigortaları bu noktada diğer sigorta türlerinden ayrılmaktadır. Hayat sigortalarının diğer sigorta türlerine göre en önemli farkı sigortaya konu olan rizikonun yani ölümün mutlaka bir gün gerçekleşecek olmasıdır. Her ne kadar ölüm herkes için gerçekleşecekse de ne zaman olacağı kesin değildir. İnsanların hangi yaşlarda ölüm riski taşıdıkları bu sigorta türünde oldukça önemsenen bir konudur. Türkiye’de teminat altına alınan hayat sigortası türleri Şema 2.3’te verilmiştir.

Şema 2.3: Hayat sigortası türleri

Ölme olasılığına karşı hayat sigortaları, sigortalının hayatını kaybetmesine karşılık teminat veren sigortadır. Sigortalının tüm hayatını kapsayacak şekilde teminat alınması **tam hayat sigortası**, en az bir yıllık olmak koşuluyla belli bir süre için teminat altına alınan ölüm riski ise **sınırlı süreli hayat sigortası** olarak nitelendirilir. Bankalar kredi işlemlerinde müşterilerinden kredi süresini kapsayan ve ölüm olasılığına karşı teminat veren hayat sigortası yaptırmalarını istemektedir.

Yaşama olasılığına karşı yapılan hayat sigortaları, sigortalının poliçede belirlenen süre sonunda hayatta kalması durumuna bağlıdır. Bu durumda sigortacı için risk, sigortalının ölümü değil yaşamının devam etmesidir. Bu sigorta türünde sigortacı, poliçedeki süre dolduğunda sigortalıya toplu bir ödeme ya da rant ödemesi yapar. Bu sigorta türü **kapital hayat sigortası** ve **gelir amaçlı (birikimli) hayat sigortası** şeklinde ikiye ayrılır.

- **Kapital hayat sigortasında** poliçede belirtilen süre sonunda sigortalının hayatta kalması hâlinde, sigortacı poliçede belirtilen tutarı sigortalıya tek seferde öder. Poliçede belirtilen süre içinde sigortalının hayatının sona ermesi durumunda sigortacı bu meblağı ödemekten kurtulur.
- **Gelir amaçlı (birikimli) hayat sigortasında** sigortalıya belirli aralıklarla ödenecek bir gelir (rant) bağlanır ve rant ödemesi sigortalının tüm hayatı boyunca gerçekleştirilir. Gelir amaçlı hayat sigortasında iki uygulama türü bulunmaktadır. Bu uygulamaların ikisinde de amaç sigortalıların yaşlılık dönemlerini güvence altına almaktır.

Birinci tür gelir amaçlı hayat sigortasında, sigortalının birikmiş bir miktar parası bulunmaktadır fakat sigortalı bu paranın kendisine ölünceye kadar yetip yetmeyeceğini bilememektedir. Bu nedenle bu parayı tek seferde sigortacıya vererek kendisine ölene kadar belli aralıklarla ödenecek bir gelir sağlanmasını ister. Bu uygulamaya **hemen geri ödenen gelir sigortası** denilmektedir.

İkinci tür gelir amaçlı hayat sigortasında, sigortacının poliçede belirtilen rantı ödemesi, sigortalının parayı yatırmasından hemen sonra değil poliçede belirtilen bir tarihten sonra başlar. Bu uygulamaya **ertelenmiş gelir sigortası** denilmektedir. Sigortalı, sigorta başlangıcı ile rant ödemesinin başlayacağı zaman aralığında vefat ederse o güne kadar ödediği para belli oranda mirasçılara veya lehtarlarına geri verilir.

Gelir amaçlı hayat sigortalarında sigortalının hayatının sona ermesi hâlinde sözleşmede ödeme garantisi belirtilmemişse sigortacı ödeme yapmayı keser. Poliçede ödeme garantisi eklenmişse sigortacı sigortalının yakınlarına bu ödemeyi yapar.

Karma hayat sigortası, ölme olasılığına karşı hayat ve yaşama olasılığına karşı hayat sigortalarının risklerini güvence altına almaktadır. Sigortalının poliçede belirtilen tarihten önce hayatını kaybetmesi hâlinde poliçede belirtilen tutar sigortalının yakınlarına ödenir. Poliçede belirtilen zamanda hayatta kalması durumunda ise sigortacı bu bedeli sigortalıya öder. Bu hayat sigortası uygulamasında sigortacı için riskin gerçekleşmeme ihtimali söz konusu olmadığından aynı zamanda sigortalı için tasarruf özelliği olan bir sigortadır.

Temel olarak üçe ayrılan hayat sigortalarının yanı sıra uygulamada sigorta şirketleri; satış artırma, tüketicilere yönelik ürünler geliştirme, farklı kesimlerden müşteri çekme gibi amaçlarla farklı sigorta ürünleri geliştirmektedir. Uygulamalarda sıkça karşılaşılan diğer hayat sigortaları; aile gelir sigortası, çocuk eğitim sigortası, evlilik sigortası ve grup hayat sigortasıdır. Bu sigortalar her ne kadar farklı sigorta çeşidi gibi görünse de temelde yaşama veya ölme varsayımlarına göre yapılandırılmışlardır.

DERS DIŞI ETKİNLİK

Sigorta şirketlerinin internet sayfalarını inceleyerek ve sigorta acenteleriyle görüşerek hayat sigortaları hakkında bilgi alınız. Edindiğiniz bilgiler doğrultusunda aileniz ya da kendiniz için hangi ürünü tercih ederdiniz ve nedenleri ne olurdu? Edindiğiniz bilgileri ve düşüncelerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sağlık sigortası, sigortalıların sigorta süresi içerisinde hastalanmaları veya bir kaza neticesinde yaralanmaları hâlinde; teşhis ve tedavi giderlerinin, hastalık nedeniyle elde edilemeyen kazançların ve bakım masraflarının karşılandığı can sigortası türüdür. Sigorta hukukuna göre değerlendirildiğinde bir tazminat (zarar) sigortasıdır. Devletin sağladığı sosyal güvenlik sigortasına ek olarak özel hastanelerde kişiye özel tedavi alternatifleri sunarak özel sağlık giderlerini teminat altına alır. Özel sağlık sigortasının teminatları ve primi sigortalının istek ve ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Sosyal güvenlik sigortasından yararlanan ve devletin sağladığı imkânları özel hastanelerden almak isteyen kişiler, **tamamlayıcı sağlık sigortası** (TSS) yaptırabilir. Sosyal güvencesi olmayanlar ya da daha kapsamlı teminat almak isteyenler ise **modüler sağlık sigortası** olarak adlandırılan sigorta ürünlerini tercih ederek sağlık sigortası imkânlarından yararlanabilir.

Ferdî kaza sigortası, kişilerin iradesi dışında meydana gelen olaylar neticesinde sigortalının kalıcı veya geçici bedensel sakatlığa maruz kalması ya da hayatının sona ermesi durumuna karşı güvence sağlayan sigorta türüdür. Sigorta poliçesinde aksi belirtilmemişse sigortacı, sözleşmede yazılı bedel dışında sigortalının tedavi masraflarını da karşılamakla yükümlüdür. Kaza sigortası hem meblağ hem zarar sigortası özelliği gösterir. Meblağ sigortasıdır çünkü kişinin hayatının sona ermesi ya da sakat kalması durumunda poliçede yazılı bedel ödenir. Zarar sigortasıdır çünkü kaza sonucunda oluşacak tedavi masraflarını güvence altına alır. Bu nedenle karma niteliktedir.

2.5.2. Mal Sigortaları

Kişilerin mal varlığına ilişkin menfaatlerinin güvence altına alındığı sigortalardır (Görsel 2.14). Amaç, sigortalının uğrayacağı gerçek ekonomik kaybın giderilmesidir. Aşkın sigorta yapılmaz. Zarar sigortalarında sebepsiz zenginleşmenin önüne bu şekilde geçilmektedir. Mal sigortaları kapsamında çok sayıda sigorta türü bulunmaktadır. Bunlar ayrı ayrı yangın, hırsızlık, nakliyat, makine kırılması, montaj, cam kırılması, deprem, tarım ve inşaat sigortaları olabileceği gibi bu ürünlerin karma olarak bir poliçe içinde yer aldığı kasko, konut veya iş yeri paket poliçeleri şeklinde de olabilir.

Görsel 2.14: Mal sigortaları

Yangın sigortasında konut, ticari ve sınai işletmelere yönelik tehlike oluşturan yangın, yıldırım, infilak veya yangın ve infilak sonucu meydana gelen duman, buhar ve hararetin sigortalı mallarda doğrudan neden olacağı maddi zararlar teminat altına alınır. Grev, lokavt, kargaşalık, halk hareketleri, terör, deprem ve yanardağ püskürmesi kaynaklı oluşan yangın temelli zararlar ek teminat yok ise karşılanmaz.

Ancak bunların yanı sıra fırtına, kar ağırlığı, kötü niyetli hareketler gibi başka riskler de ek teminat ile güvence altına alınabilir. Günümüzde ayrı ayrı teminatlı sigortalar yerine müşterilerin ihtiyaçları doğrultusunda farklı riskleri tek poliçede teminat altına alan paket poliçeler de sunulmaktadır.

Deprem sigortasında binalarda depremin doğrudan neden olduğu maddi zararlar ile deprem nedeniyle ortaya çıkan yangın, infilak, dev dalga (tsunami) ve yer kayması sonucu oluşan maddi zararlar teminat altına alınır. Zorunlu deprem sigortası ile binada oluşan hasarlara belirli limitlere kadar güvence sağlanır. Ancak deprem nedeniyle bina iç duvarları ve eşyalarda oluşan zararlar karşılanmaz. Sigortalılar isteğe bağlı olarak konut sigortaları içinde verilen deprem teminatları ile bina deprem limitini artırabilir ve sigortalı binada yer alan eşyalarını da sigorta kapsamına dâhil edebilir.

Kaza sigortaları beklenmedik kazalar nedeniyle maddi varlıklarda oluşan zararları tazmin eden sigortalardır. Türkiye'deki sigorta şirketlerinin portföylerinde ciddi bir oranda yer almaktadır. Oto ve Oto Dışı Sigortalar şeklinde iki bölüme ayrılır. Oto sigortaları kapsamında; Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik), Yeşil Kart, İhtiyari Mali Sorumluluk ve Kasko Sigortaları yer almaktadır. Oto Dışı Sigortalar kapsamında; Cam Kırılması, Hırsızlık ve Sorumluluk Sigortaları (Üçüncü Şahıs Mali Sorumluluk, İşveren Sorumluluk, Mesleki Sorumluluk vb.) yer alır.

BİLGİ

Türkiye'deki her dört evden üçünün konut poliçesi, her iki evden birinin de zorunlu deprem sigortası poliçesi (DASK) bulunmamaktadır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Türkiye deprem kuşağında bulunuyorken ve DASK poliçe primleri az maliyetliken insanların bu poliçeleri yaptırmamalarının nedenleri neler olabilir?

BİLGİ

	Kasko Sigortası	Trafik Sigortası	Kayıtlı Araç
Otomobil	4.762.084 %36	12.803.857 %97,75	13.099.041
Tüm Araçlar	6.663.663 %27,5	20.084.140 %83	24.144.857

2020 yılı verilerine göre Türkiye'deki otomobil türü araç sahipleri, araçlarının sigortalarına daha fazla önem vermektedir. Özellikle trafik sigortasının karşı tarafa sorumlulukları güvence altına aldığı düşünüldüğünde diğer araç sahiplerinin de sigortalarını aksatmamaları konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Nakliyat sigortaları, malların bir yerden başka bir yere nakledilmesi esnasında ortaya çıkabilecek riskler dolayısıyla taşınan mallarda meydana gelecek zararların güvence altına alındığı sigortadır. Denizcilik faaliyetlerinde başlayan nakliyat sigortaları, zamanla demir yollarına, kara yollarına ve günümüzde hava yollarına da teminat vererek her türlü ulaşımda güvence sağlar konuma gelmiştir.

Mühendislik sigortaları, 19. yy. ortalarında Sanayi Devrimi'nin etkisiyle ortaya çıkmıştır. Bu süreçteki teknolojik gelişmeler ve ülke ekonomilerinin gelişmesinde önemli rol oynayan sanayinin güvence altına alınması gerekliliği mühendislik sigortalarının doğmasını sağlamıştır. Pahalı olan makinelerin kullanımları esnasında ortaya çıkabilecek risklere karşı korunma ihtiyacı ve makinelerin zarar görmesi neticesinde oluşacak finansman gereksinimi bu sigorta türünün uygulanma temelini oluşturmuştur. Günümüzde mühendislik sigortaları Şema 2.4'teki gibi dört alt bransa ayrılmıştır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

İnsanlar başkalarına karşı sorumluluklarını yerine getirirken ne gibi olumsuzluklarla karşılaşabilir?

Şema 2.4: Mühendislik sigortaları

Mühendislik sigortaları kapsamındaki risklerle günlük yaşantıda sıklıkla karşılaşılır fakat bu riskler bireysel olarak dikkat çekmez. Mühendislik sigortaları bireysel ihtiyaçlardan ziyade endüstriyel gereksinimlere yönelik güvence sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. Amaç, sigorta ettirenin mal ve hizmet üretmesine yardımcı olan ve üretimi kolaylaştıran makinelerini, elektronik cihazlarını ve inşa ettiği yapılarda ortaya çıkabilecek hasarları teminat altına almaktır. Bunun yanı sıra ülkelerin gelişmeleri ve refahını sürdürebilmeleri için gerekli olan sermaye birikiminin korunması ve artırılması da amaçlanmaktadır.

Tarım Sigortaları, tarımsal üretimi ve besi hayvanlarını beklenmedik olumsuzluklara karşı güvence altına alır. Tarım Sigortaları; Dolu Sigortası, Sera Sigortası, Bitkisel Ürün Sigortası, Hayvan Hayat Sigortası, Su Ürünleri Sigortası gibi branşlara ayrılır. 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu ile oluşturulan Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM); bitkilere, bitkisel ürünlere ve seralara, tarımsal yapılara, tarım alet ve ekipmanlarına ve çiftlik hayvanlarına Devlet Destekli Sigorta kapsamında teminat vermektedir.

BİLGİ

Devlet Destekli Sigorta, sigorta priminin belli bir kısmının devlet tarafından karşılandığı sigortalardır. Devlet desteği uygulanan tarım sigortaları ve ticari alacak sigortaları bulunmaktadır. Amaç, üreticilerin yapmış oldukları uğraşlarının devamlılığını sağlamak ve gelecekte oluşabilecek riskleri güvence altına almaktır.

DERS DIŞI ETKİNLİK

Bulduğunuz bölgedeki tarım faaliyetleri ile ilgili yapılabilecek sigortalar nelerdir? Kısaca araştırınız ve tarım sigortası (TARSİM) yetkisi olan bir acenteden bölgenizde yapılan sigorta ürünleri hakkında bilgi alınız. Edindiğiniz bilgileri bir sonraki derste sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

SIRA SİZDE

Yangın ve hırsızlık sigortalarının hangi poliçelerde yer alması uygundur? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.5.3. Sorumluluk Sigortaları

Sigortalının sorumlulukları dâhilindeki eylem ve kazalar neticesinde üçüncü şahısların can ve mallarında oluşacak zararları teminat altına alan sigortalardır. Bu nedenle üçüncü şahıslar için de büyük öneme sahiptir. Hayatın her anında insanların birbirine karşı farklı konulardan kaynaklı sorumlulukları bulunmaktadır. Örneğin bakımı için servise bıraktığımız aracın servis içinde hasara uğraması, hayatımızı kolaylaştıran ve her yerde kullanılan asansör ve yürüyen merdivenlerin bakımının yapılmaması ya da gerektiği şekilde yapılmaması sonucunda kişilerin zarar görmesi, işletmelerin çalışanlarına işlerinde kullanmaları için yeterli güvenlik önlemi almamaları gibi durumlardan dolayı zarar gören kişiler burada sorumlu olan taraflardan zararlarının tazmin edilmesini talep ederler. Her ne kadar insanlar tarafından bilinmesi ve güvence altına almaya gerek görülmesi de bu gibi olaylar karşısında işletme veya kişilerin sorumlulukları çok büyük meblağlara ulaşmaktadır. Bir ülkede sorumluluk sigortası çeşitlerinin çok olması ve ülkede faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin portföylerinde yüksek bir paya sahip olması sigortacılık sisteminin o ülkedeki gelişmişliğini gösterir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sizce sergilemiş olduğumuz davranışlarda sorumluluklarımızın yeterince farkında mıyız? Nedenlerini söyleyiniz.

Sorumluluk sigortalarının bazıları devlet tarafından zorunlu tutulurken bazıları isteğe bağlıdır. Zorunlu sorumluluk sigortalarını yaptırmayan kişilere para cezası gibi yaptırımlar uygulanır. Günümüzde teminat altında olan bazı sorumluluk sigortaları şunlardır (Görsel 2.15):

- Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik)
- Tüpgaz Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
- Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası
- Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mali Sorumluluk Sigortası
- Mesleki Sorumluluk Sigortası
- Çevre Kirliliği Mali Sorumluluk Sigortası
- İşveren Sorumluluk Sigortası
- Ürün Sorumluluk Sigortası
- Siber Sorumluluk Sigortası
- Yönetici Sorumluluk Sigortası

Görsel 2.15: Sorumluluk sigortaları

SIRA SİZDE

Sigortalanabilir özelliklere sahip bazı durumlar verilmiştir. Örneklerdeki durumların meydana gelmesi sonucunda sigorta şirketi ödeme yapar mı? Bu durumlar hangi sigorta sınıflaması ve sigorta branşı içerisinde yer alır? İlk örnekteki benzer şekilde diğerlerini doldurunuz.

1. A kişisi aracı ile başka araca çarparak kaza sonucunda karşı tarafın aracında maddi hasar oluşturmuş, aynı zamanda araç içerisindeki bir kişinin ağır yaralanmasına sebep olmuştur. Aracın trafik sigortası bulunmaktadır. Sigortalının hasarı limitler dâhilinde ödenir. Oluşan hasar ve tazmini kazaya sebebiyet veren kişinin sorumluluğundadır. Bu sebeple;
 - maddi hasar için; mal sigortaları sınıfında, kaza sigortaları içerisinde trafik sigortası,
 - karşı araç ödemesi olduğu için sorumluluk sigortaları,
 - yaralanma hasarı için; sorumluluk sigortaları sınıfında, trafik sigortası kapsamında yer alır.
2. Ocakta bulunan kızgın yağın alev alması sonucu evinde yangın çıkan kişinin eşyaları kullanılamaz hâle gelmiştir.
3. Deprem nedeniyle binada yaşanan doğal gaz patlaması sonucu evde hasar oluşmuştur.
4. Evinden taşınan bir aile, eşyalarını taşıması için bir nakliyat firmasıyla anlaşmıştır. Taşıma sırasında garantisi devam eden buzdolabı merdivenlerden düşmüştür.

4. UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigortaların Sınıflandırılması

Uygulamanın Amacı: Sigortaların hangi sınıflar içerisinde yer aldığını ve birbirleriyle ilişkisini kavramak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Sigorta türlerinin hangi sigorta sınıfına konu olduğunu içeren şema çalışması hazırlayarak öğretmeninize sunmanız beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Sigorta türleri konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız (sigorta şirketlerinin internet sayfaları, akademik yayınlar, Türkiye Sigorta Birliği vb.).
- Uygulama faaliyetinin amacına uygun mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Acentelerden örnek poliçeler temin ediniz ve ilgili bölümlere yerleştiriniz.

Yönerge:

- Şema ile ilgili hazırlıklarınızı yaparak sunumunuzu yapınız.
- Şemada verilen bilgilerin doğru olmasına ve sigortaların sınıflandırılması ile ilgili tüm konuları içermesine dikkat ediniz.
- Şema içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Şema hazırlanırken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Şema hazırlanırken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Şemanızı en az A4 boyutunda hazırlayınız.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigortaların Sınıflandırılması Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

SİGORTALARIN SINIFLANDIRILMASI UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Sigorta sınıflandırmalarını araştırarak sigorta literatürüne göre yapılan sınıflandırma türünü araştırarak inceledi.	3
	Sigorta sınıflandırmalarını araştırdı. Fakat sigorta literatürüne göre yapılan sınıflandırma ile ilgili incelemeyi eksik ve özensiz yaptı.	2
	Sigorta sınıflandırmaları ve sigorta literatürüne göre yapılan sınıflandırma ile ilgili araştırma ve incelemeyi eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	Şemada sigorta sınıflandırmalarını yaparak sigorta literatürüne göre ayrıntılı sınıflandırma yaptı.	3
	Şemada sigorta literatürüne göre ayrıntılı sınıflandırma yaptı. Fakat sigorta sınıflandırmalarını eksik ve özensiz yaptı.	2
	Şemada sigorta sınıflandırmalarını ve sigorta literatürüne göre sınıflandırmaları eksik ve özensiz yaptı.	1
Materyal	Şemada konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Şemada konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Şemada konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Şema Düzeni	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Şemayı verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	Şemayı verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Şemayı hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		
<p>Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.</p> <p>Puan=[(Ölçek puanıX100)/15]] formülü kullanılarak hesaplanır.</p> <p>Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.</p>		

OKUMA METNİ

DÜLDÜL'ÜN DÖNÜŞÜ

10. sınıf öğrencisi olan Enes, bisikletini günlük hayatta ulaşım aracı olarak kullanıyordu. Okula, arkadaşlarıyla buluşmaya, kütüphaneye, markete, havuza kısacası her yere bisikletiyle giderdi. Aralarında manevi bir bağ vardı. Ona isim bile bulmuştu: “Düldül” (Görsel 2.13).

Enes kendisini yarı yolda bırakmaması için Düldül'ün bakımını düzenli olarak yapardı. Gittiği yerlerde güvende olması için bisikletini sağlam bir yere, eve döndüğünde ise binanın içindeki bisiklet parkına kilitlerdi. Son zamanlarda sıklıkla duyduğu bisiklet hırsızlıkları kaygılanmasına neden oldu ve hırsızlığa karşı önlem almak amacıyla sağlam bir kilit aldı. Artık daha güvende hissedebildi.

Bir hafta sonu arkadaşlarıyla birlikte havuzda yüzmek için sözleştiler. Enes ihtiyaç duyabileceği eşyalarını koyduğu sırt çantasına bisikletinin pompasını da aceleyle atarak evden çıktı. Asansörün yoğun olduğunu görünce vakit kaybetmemek için merdivenlerden indi. Binanın içindeki bisiklet parkına yöneldi, ancak Düldül bıraktığı yerde değildi. Komşulara ait olan bisikletler ordaydı ama onlar da hırpalanmış görünüyordu. Bisikleti çalınmıştı! Nasıl olabilir? Çok iyi kilitlemişti! Olanlara inanamadı. Ailesini arayarak bisikletinin çalındığını haber verdi ve hemen eve gelmelerini istedi. Kısa bir süre sonra arkadaşlarına söz verdiği aklına geldi. Onları arayarak olanları anlattı ve gelemeyeceğini söyledi. Arkadaşlarından biri bisikletinin sigortası olup olmadığını sordu. “Sigorta arabalara, evlere, iş yerlerine yapılmıyor muydu?” Daha önce cep telefonlarına sigorta yapıldığını duymuştu ama bisiklete sigorta yapılabileceğini ilk defa duyuyordu. Üzülerek “yok” cevabını verdi. Annesi eve gelince “en iyisi polis çağırarak” dedi. Polis, binanın güvenlik kamerasından hırsızın gittiği yolu tespit ederek bisikletin nereye götürüldüğünü bulabileceklerini söyledi. Enes’in annesi hemen güvenlik kamerasını incelemek üzere yöneticiyi aradı. Görüntülerin kaydedildiği bilgisayar açıldı. Hay aksi! Uzun zamandır bakım yapılmayan kameralar bozulmuştu. Hırsızın görüntülerine ulaşmak imkânsız görünüyordu. Ellerinde polisin tuttuğu rapor dışında hiçbir delil yoktu. Ellerinden sonuçlara katlanmaktan başka bir şey gelmiyordu.

Olay apartman içinde duyulunca bütün komşular geçmiş olsun demek için aradı. Bir sigorta acentesi işleten Cemre Hanım geçmiş olsun dedikten sonra, evlerine yaptırmış oldukları konut sigortasının hırsızlığa karşı teminat verdiğini hatırlattı ve bisikletin faturasının ellerinde olup olmadığını sordu. Faturayı saklamışlardı saklamasına ama bisiklet evin içinden çalınmamıştı ki! Bu sigorta işe yarar mıydı? Cemre Hanım, yaptırmış oldukları konut sigortasının bina içindeki bisikletlerin önlem alınmış olması ve faturalarının bulunması şartıyla hırsızlığa karşı güvence sağladığını anlattı.

Cemre Hanım, vakit kaybetmeden sigorta eksperini ile görüşerek olayla ilgili bilgi verdi. Eksperin hazırladığı rapor, olay yeri fotoğrafları, polis tutanağı ve bisikletin faturası ile birlikte hasar ödemesi için sigorta şirketine başvuru yapıldı. Kısa süre içerisinde dönüş sağlayan sigorta şirketi, hasarın karşılanması için gerekli parayı Enes’in annesinin banka hesabına yatırdı. Yatırılan hasar tutarı Enes’in bisikletinin fatura tutarından daha yüksekti. Bir yanlışlık olduğunu düşündüler. Cemre Hanım, yanlışlık olmadığını hasar ödemesinin bisikletin güncel fiyatı üzerinden yapıldığını anlattı. Böylece Enes çalınan bisikletinin aynısını tek kuruş ödmeden satın alabilecekti. Enes yeni “Düldül'üne” hiç beklemeden kavuştu. Bundan sonra sigortalının yenilenmesi için ailesine hatırlatma yapmayı unutmayacaktı. İçinden “yarım kalan havuz buluşmasını gerçekleştirme vakti geldi” diye düşündü.

Görsel 2.13: Bisiklet

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A

Aşağıdaki ifadelerin başındaki (.....) boşluğa ifade doğru ise “D” yanlış ise “Y” yazınız.

1. (.....) Sigorta, müteşebbislerin zarara uğrama tehlikelerini teminat altına alarak ekonomik güvence sağlar.
2. (.....) Sigorta sektörünün ülke ekonomisinin gelişmesinde ve yatırımların artmasında herhangi bir katkısı yoktur.
3. (.....) Sigorta şirketleri poliçelerin düzenlemesinden doğan tüm vergileri kendisi öder.
4. (.....) Sigorta bireysel ve kurumsal tasarrufların artmasına destek olur.
5. (.....) Hasar gerçekleştiğinde lehtar, tazminat için hemen sigorta şirketine gider.
6. (.....) Sigortacılık sektörü katılımcısının kâr etmesine katkıda bulunur.
7. (.....) Sigorta poliçesinde güvenceye alınan rizikolar rastlantısal olaylar sonucu gerçekleşmelidir.
8. (.....) Sigorta şirketinin sorumluluğu, güvence altına alınan risklerin gerçekleşmesiyle başlar.
9. (.....) Sigortalar temel anlamda sosyal sigortalar ve özel sigortalar olarak sınıflandırılır.
10. (.....) Meblağ sigortalı, sigortalıyı hasar öncesindeki maddi durumuna geri getirir.
11. (.....) Hayat sigortalı, kişinin vefat etmesi veya yaşaması temelinde teminat verir.
12. (.....) Çiftçilerin sahip oldukları büyükbaş hayvanlarına teminat veren sigorta TARSİM (Tarım Sigortalı Havuzu) içerisinde yer alır.

B

Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

13. Sigorta poliçesiyle güvenceye alınan risklerin karşılığı olarak ödeyeceği parasal bedele denir.
14. Sigortalı ile doğrudan çıkar ilişkisi bulunmadığı hâlde sigortalının yaptığı iş nedeniyle sorumlu olduğu kişilere denir.
15. Sigorta tarafları arasında sigorta işlemleri nedeniyle yaşanan uyuşmazlıkların giderilmesine denir.
16. Kişi ve kurumların ekonomik faaliyetlerini ve sosyal hayatını etkileyen sigorta işlevlerine denir.
17. Sigorta sözleşmesinde tarafların birbirlerine dürüst ve ilkeli davranma konusunda öncülük eden prensibe denir.
18. Poliçede belirtilen rizikoların oluşması hâlinde hasarın tespiti, miktarı ve çıkış nedenlerini belirleyerek zarar toplamını belirleyen kişiye denir.
19. Poliçe düzenleyebilmek için riskin sigortaya konu olacak değer ve miktarda olması ile ifade edilmektedir.
20. Ferdî kaza, sağlık ve hayat sigortalı içerisinde bulunur.
21. Emtia, iş yeri, konut, inşaat sigortası gibi sigorta ürünleri sigortacılık literatüründeki sınıflandırmaya göre sınıfında yer alır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

- 22. Sigortalanan unsurların kaybolması veya zarar görmesine karşı sigorta şirketinin verdiği güvence aşağıdakilerden hangisidir?**
 A) Poliçe B) Sigorta bedeli C) Sigorta konusu D) Tazminat E) Teminat
- 23. Sigorta sözleşmesinin süresi dolduktan sonra aynı sigorta unsuru için tekrar poliçe düzenlenmesi aşağıdaki terimlerden hangisi ile ifade edilir?**
 A) Ekspertiz B) Rücu C) Tam ziya D) Yenileme E) Zeyilname
- 24. I. Girişimcileri olumlu etkileme
 II. Tasarrufları artırma
 III. Dayanışmayı sağlama
 IV. Vergi geliri sağlama**
Yukarıda verilen işlevlerden hangileri sigortanın makro işlevleri arasında yer alır?
 A) I ve II B) I ve III C) II ve IV D) III ve IV E) II, III ve IV
- 25. Aşağıdakilerden hangisi sigortanın sosyal refahı artırma işlevi ile ilgili değildir?**
 A) Primlerin bir kısmını tasarrufa yönlendirmek
 B) Yatırımların işlem maliyetini azaltmak
 C) Ekonomik döngüye katkı sağlamak
 D) Sigortalıların nakit bulundurmasını kolaylaştırmak
 E) Yüksek kapasiteli projelere fon kaynağı sağlamak
- 26. Aşağıdakilerden hangisi sigortanın temel prensiplerinden biri değildir?**
 A) Yakın sebep B) Nedensellik bağı C) Hasara katılım
 D) Azami iyi niyet E) Rizikonun varlığı
- 27. I. Sigortalanan ürün hakkında doğru bilgi vermelidir.
 II. Sigortalanan rizikolar konusunda gerekli tüm önlemleri almalıdır.
 III. Sigortacılık sektörüne güvensizlik oluşturacak davranışlardan kaçınmalıdır.
 IV. Risk gerçekleştiğinde mağduriyet yaşatmadan gerekli ödemeyi yapmalıdır.**
Yukarıda verilen iyi niyet prensiplerinden hangileri sigortalının yapması gerekenler arasında yer alır?
 A) I ve II B) II ve III C) III ve IV D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV
- 28. Evinde buzdolabındaki elektrik kaçağı kaynaklı yangın çıkması sonucunda eşyaları yanan bir kişinin aşağıdaki sigorta türlerinden hangisine sahipse zararı karşılanır?**
 A) Deprem sigortası B) İş yeri paket sigortası C) Ferdî kaza sigortası
 D) Konut sigortası E) Mühendislik sigortası

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

29. I. Çok sayıda sigorta poliçesi olmalıdır.

II. Poliçelerin tümü farklı konularını kapsamalıdır.

III. Hasar oluştuğunda bütün sözleşmeler yürürlükte olmalıdır.

IV. Sigorta sözleşmelerinin süreleri farklı olmalıdır.

Yukarıda verilen koşullardan hangileri sigorta şirketlerinin hasara katılımları için gereklidir?

A) Yalnız II

B) I ve III

C) II ve III

D) I, III ve IV

E) II, III ve IV

30. İnsanların kendi iradeleri dışında maruz kaldıkları olaylar neticesinde kalıcı ya da geçici sakatlığa neden olan veya ölümlerle sonuçlanan durumlarda güvence sağlayan sigorta türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sağlık sigortası

B) Ferdî kaza sigortası

C) Kapital hayat sigortası

D) Birikimli hayat sigortası

E) Sınırlı süreli hayat sigortası

31. Antalya ilinde meydana gelen deprem neticesinde A kişinin doğal gaz borusu patlamış ve evde yangın çıkmıştır. Yangın sebebiyle evdeki eşyaların bir kısmı yanmış bir kısmı da yangındaki is ve söndürme faaliyetleri neticesinde kullanılamaz hâle gelmiştir.

Yukarıdaki olayda aşağıdaki sigorta türlerinden hangisi öncelikli olarak zararı karşılamak durumundadır?

A) Konut sigortası

B) Yangın sigortası

C) Deprem sigortası

D) Kaza sigortası

E) Elektronik cihaz sigortası

32. Aşağıdakilerden hangisi sigortalanabilirlik özelliklerinden biri değildir?

A) Heterojenlik

B) Ödenebilir prim

C) Ölçülebilir risk

D) Yeterince büyük hasar

E) Tanımlanabilir hasar

33. Işık ihlali yapan bir araç yoldan geçmekte olan bir yayaya çarpmıştır. Çarpma nedeniyle kişide sürekli sakatlık oluşmuş ve bu doğrultuda trafik sigortası kazazedeye ödeme gerçekleştirmiştir.

Yukarıdaki örnek olayda trafik sigortasının ödeme gerçekleştirmesi hangi sınıflamada değerlendirilir?

A) Can sigortaları

B) Mal sigortaları

C) Sosyal sigortalar

D) Sorumluluk sigortaları

E) Hayat sigortaları

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

34. I. Trafik sigortası
II. Kasko sigortası
III. İş yeri sigortası
IV. Zorunlu deprem sigortası
Yukarıda verilen sigorta türlerinden hangilerinin öncelikli teminatı sorumluluk üzerinedir?
A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve IV
35. Aşağıdakilerden hangisi bir rizikonun gerçekleşmesi sonucunda sigorta şirketinin zararı ödeyip ödemeyeceğinin tespit edilmesinde kullanılan hasarı ifade eder?
A) Hesaplanabilir
B) Kazaen
C) Tanımlanabilir
D) Yeterince büyük
E) Tazmin edilmiş
36. Aşağıdakilerden hangisi prim miktarlarının dengelenmesini sağlayan sigorta işlevidir?
A) Ticareti geliştirme
B) Dayanışmayı sağlama
C) Tasarrufları artırma
D) Ekonomik çöküntüleri azaltma
E) Gerçekçi fiyat oluşturma
37. I. Sigorta oranlarının düşmesini önlemek
II. Risklerin oluşma ihtimalini azaltmak
III. Sigortalıların haksız kazanç elde etmesinin önüne geçmek
IV. Hasara sebep olanın zararı ödemekten kaçmasını önlemek
Yukarıda verilen koşullardan hangileri hakların devri prensibinin amaçlarındandır?
A) I ve II
B) II ve III
C) III ve IV
D) I, III ve IV
E) II, III ve IV
38. I. Sigorta primlerinin indirilmesini sağlamak
II. Sigorta poliçelerinin geçerlilik zamanları eşitlemek
III. Rücu hakkıyla zarar verenin sorumluluktan kaçmasını engellemek
IV. Hasara sebep olanların mesuliyetten kurtulmasını önlemek
Yukarıda verilen amaçlardan hangileri halefiyet prensibine aittir?
A) I ve IV
B) II ve III
C) III ve IV
D) I, II ve III
E) II, III ve IV

Poliçeler

Sözleşmeler

3. ÖĞRENME BİRİMİ

SİGORTA BELGELERİ

KONULAR

3.1. Sigorta Teklif Formu

3.2. Sigorta Poliçesi

3.3. Diğer Sigorta Belgeleri

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Sigorta teklif formunda bulunması gereken unsurlar
- Sigorta poliçesinin özellikleri ve unsurları
- Sigorta poliçesinde yer alması gereken bilgiler
- Sigorta poliçesini sona erdiren durumlar
- Sigorta poliçesinin tarafları
- Sigorta işlemlerinde kullanılan diğer belgelerin özellikleri

TEMEL KAVRAMLAR

Belge, poliçe, sigorta sertifikası, sigorta teklifi, sözleşme, yenileme, zeyilname,

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Satın aldığınız herhangi bir ürünün artık size ait olduğunu nasıl belgelendirirsiniz?
2. Ürünlerle birlikte verilen belgeleri saklıyor musunuz?
3. Satın aldığınız ürünlerle birlikte verilen belgeler ne amaçla kullanılır?

3. SİGORTA BELGELERİ

“Hayatta iki temel seçim vardır; koşulları olduğu gibi kabullenmek veya bunları değiştirme sorumluluğunu kabul etmek.”

Denis Waitley (Denis Veytliy)

Sigortacılık faaliyetleri hukuki bir düzen içinde yürütülür. Bir sözleşmeye dayanan sigorta, sözleşmede yer alan taraflara bazı haklar tanır ve sorumluluklar yükler. Sigorta güvencesi ancak sigorta sözleşmesi ile elde edilebilir. Sigorta sözleşmesinin ekonomik, sosyal ve hukuki açıdan taşıdığı özellikler ve anlaşmaya konu olan menfaatin çeşitliliği nedeniyle tüm sözleşmelerin standart bir yapıya göre düzenlenmesi mümkün değildir. Sigorta sözleşmelerinin genel şartları Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenmiştir. Sözleşmenin özel şartları ve sözleşme metninin içermesi zorunlu olan bilgiler ise sigorta şirketlerinin sunmuş olduğu ürünün özelliklerine göre değişiklik gösterir. Sigorta sözleşmesini belirli bir şekle tabi tutmak, sigortanın gelişen ve değişen yapısına uygun değildir. Bu nedenle sigorta sözleşmeleri yasal olarak bir şekle tabi tutulmamıştır. Sözleşmenin içeriği ve şekli büyük oranda sigorta şirketleri tarafından belirlenebilir. Ancak sözleşmenin varlığını ispatlamak için yazılı olması şartı aranır (Görsel 3.1). Sigortacılık faaliyetlerinin yürütülmesinde sigorta sözleşmesi tek başına yeterli gelmez. Sözleşme gerekliliğinin ortaya çıkışından sözleşmenin sona ermesine kadar geçen süreçte çeşitli işlemler yapılmaktadır. Bu işlemler için en sık kullanılan belgeler Şekil 3.1’de verilmiştir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sizce hangi iş ve işlemler için mutlaka bir sözleşme yapılmalıdır?

Görsel: 3.1 Yazılı sigorta sözleşmesi

Şekil 3.1: Sigorta işlemlerinde kullanılan belgeler

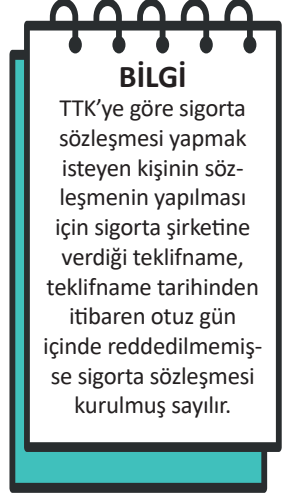

3.1. SİGORTA TEKLİF FORMU

Sigortacı, sigorta sözleşmesini düzenlemeden önce sigortalı adayına sözleşme koşullarını belirlemek amacıyla bazı sorular sorar. Bu sorulara verilen cevaplar bir form üzerine işlenir. Bu forma **sigorta teklif formu** ya da **teklifname** adı verilir. Formda yer alan sorular, sigorta ettirenin sigorta konusu ile ilgili olarak sigortacıya bildirmekle yükümlü olduğu bilgileri tespit etmeye yöneliktir. Sigorta şirketleri, sigorta konusunu ve risklerin özelliğini dikkate alarak birçok sigorta türü için sigorta teklif formu hazırlar. Bu formu hazırlarken sigorta konusuna ve teminat verilen risklerin özelliğine dikkat eder. Sonrasında sigorta satışından sorumlu birimlere iletir. Sigorta başvurusunda bulunan kişi azami iyi niyet prensibi doğrultusunda formda istenen bütün bilgileri eksiksiz beyan ederek sigorta priminin tespit edilmesinde sigortacıya yardımcı olmalıdır. Sigortalı adayı, formda yer almayan ancak riskin derecesini arttırabilecek durumları da sigortacıya bildirmelidir.

Soruların içeriği sigorta sözleşmesinin türüne göre değişebilir. Örneğin konut sigortası için adres bilgisi gerekirken kasko sigortası için aracın trafiğe çıkış tarihi gerekir. Sigortalının yaşı konut sigortasında önemli değildir ama sağlık sigortası için gereken önemli bilgilerden biridir.

Teklifname, çoğu zaman sigorta başvurusu olarak değerlendirilir ve sigorta şirketi tarafından kabul veya reddedilir. Sigorta şirketi kabul veya ret kararını objektif ölçütlere dayandırarak verir. Teklif formu kabul edildiğinde teklifnamedeki sorulara verilen cevaplar doğrultusunda sigortalı adayının ihtiyacına uygun bir sigorta sözleşmesi örneği hazırlanır. **Police teklifi** adı verilen sözleşme örneği sigorta ettirenin sözleşmede planlanan koşulları değerlendirmesi ve poliçeyi satın alıp almayacağına karar vermesi için sigorta müşterisine verilir. Poliçe teklifinde belirtilen şartlar için bir geçerlilik süresi verilir. Sigortalı adayı bu süre içinde teklifi kabul ederse teklifte belirtilen şartlara uygun olarak sigorta sözleşmesi düzenlenir. Sürenin geçmesi hâlinde sigortacı isterse teklifi aynen uygulayabilir ya da yeni bir poliçe teklifi verebilir.

Görsel 3.2: Acentede form doldurma işlemi

Sigorta yaptırmak isteyen kişiler sigorta acentesine giderek teklif formu doldurabileceği gibi, sigorta şirketlerinin ve acentelerin internet sayfalarından ya da sigorta teklif hizmeti veren internet sitelerinden teklif alabilir (Görsel 3.2).

Sigorta teknik formlarının standart formatı yoktur. Sigorta teklif formunda bulunması gereken unsurlar Tablo 3.1’de verilmiştir.

- Sigortacının, sigorta ettirenin, sigortalının ve/veya sigortadan faydalanacak olan kişilerin kimlik ve iletişim bilgileri ile sigorta konusuna göre değişen ek bilgiler (yaş, cinsiyet, meslek vs.)
- Sigorta şirketine, sigorta acentesine ve temsilciye ait tanımlayıcı bilgiler
- Sigortanın türü, kapsamı, konusu ve özellikleri
- Planlanan başlangıç ve bitiş tarihi
- Sigorta bedeli
- Teklifname tarihi
- Prim ödeme koşulları
- Teklif formunu dolduran kişilerin imzaları (sigorta ettiren, sigortalı ve varsa sigortadan faydalanacak olan kişiler)

Tablo 3.1: Tamamlayıcı Sağlık Sigortası Teklifname Örneği

Sigorta Şirketi		Acente		Şube		Sigorta Temsilcisi	
Müşteri Bilgileri	Sigorta Ettiren	Sigortalı Adayı	Eş	Çocuk	Çocuk	Çocuk	Çocuk
Adı							
Soyadı							
Doğum Tarihi							
Uyruğu	☐ TC ☐ Diğer	☐ TC ☐ Diğer	☐ TC ☐ Diğer	☐ TC ☐ Diğer	☐ TC ☐ Diğer	☐ TC ☐ Diğer	☐ TC ☐ Diğer
T.C. Kimlik No.							
Yabancı Kimlik No.							
Vergi No.							
Boy/Kilo cm kg cm kg cm kg cm kg cm kg cm kg cm kg
Medeni Durum	☐ Bekâr ☐ Evli	☐ Bekâr ☐ Evli	☐ Bekâr ☐ Evli	☐ Bekâr ☐ Evli	☐ Bekâr ☐ Evli	☐ Bekâr ☐ Evli	☐ Bekâr ☐ Evli
Çocuk Sayısı							
Meslek							
Öğrenim Durumu	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü	☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
Adres							
E-posta							
Telefon							
Tedavisi devam eden bir hastalığınız var mı?	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır	☐ Evet ☐ Hayır

Sağlık Bilgileri	Sigortalı Adayı	Eş	Çocuk	Çocuk	Çocuk
Tedavisi süren hastalığınızın adı					
Varsa ameliyat tarihi					
Ameliyatı yapan kurum adı					
Sürekli kullanılan ilaçlar					
Hastalıkla ilgili tetkik yapan sağlık kurumunun adı					

Önceki Poliçelere Ait Bilgiler	Daha önceden yapılmış bir sağlık sigorta poliçesi var mı? ☐ Evet ☐ Hayır		
Sigortalı Adı Soyadı	Sigorta Şirketi	Dönemi	Bireysel/Kurumsal

Tercih Edilen Ürün Bilgileri				
Network	☐ Network 1	☐ Network 2	☐ Network 3	
İstenen Plan	☐ Yatışlı Tedavi	☐ Yatışlı ve Yatışsız Tedavi		
İsteğe Bağlı Teminat	☐ Doğum	☐ Tüp Bebek		
Ödeme Tipi	☐ Nakit	☐ Otomatik Ödeme	☐ Mail Order ☐ Sanal Pos	
Ödeme Koşulu Taksit			
Bilgi Onay ve İmzalar (Sigortalının 18 yaş üzeri çocukları)				
Adı Soyadı	Sağlık Onayı	İletişim Onayı	Tarih	İmza
Sigortalı:	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum		
Eş:	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum		
1. Çocuk:	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum		
2. Çocuk:	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum		
3. Çocuk:	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum		
4. Çocuk:	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum	☐ Veriyorum ☐ Vermiyorum		

DERS DIŞI ETKİNLİK

Bir sigorta acentesini ziyaret ederek farklı sigorta türlerine yönelik en az iki teklif formu örneği alınız. Aldığınız form örneklerindeki soruları karşılaştırınız. Formlarda sorulan ortak soruları ve sigorta konusuna özel soruları örnekteki gibi bir tabloda gösteriniz. Oluşturduğunuz tabloyu öğretmeninizin gözetiminde sınıf panosundaki araştırma köşesinde sergileyiniz.

Form Soruları Karşılaştırma Tablosu Örneği

Formda İstenen Bilgiler	Kasko Sigorta Poliçesi	İş Yeri Sigorta Poliçesi
Sigortalıya ait kişisel bilgiler	✓	✓
Araç plakası	✓	-
Adres	-	✓

5. UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigorta Teklifi

Uygulamanın Amacı: Sigorta teklif formu doldurmak ve işlem sürecini açıklamak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Bu çalışmada, ailenizde 18 yaşını doldurmuş bir birey için internet üzerinden sigorta konusunu sizin belirleyeceğiniz bir sigorta teklif formu doldurmanız ve bu işleme ait süreci anlatan bir dosya hazırlayarak öğretmeninize sunmanız beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Sigorta teklifi veren internet sitelerini araştırarak bulduğunuz en az üç tane site adresini dosyanıza not ediniz.
- Teklif alabileceğiniz en az iki sigorta konusu belirleyerek teklif alacağınız bir sigorta konusunu tespit ediniz.
- Sigorta konularını ve seçiminizi dosyanıza yazınız.
- Sigorta teklif formunu eksiksiz olarak doldurunuz.
- Teklif formunu doldurma aşamasında yaşadığınız süreci not alınız.
- Sigorta teklif formunu dosyanıza ekleyiniz.

Yönerge:

- Dosyada sunulan bilgilerin konu ile ilgili olmasına ve istenen bilgilerin eksiksiz yer almasına özen gösteriniz.
- Dosya tasarımınızın özgün, sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Dosyanızda yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyallerden konuya uygun olan en az iki tanesini kullanınız.
- Yazılarınızda Türkçeyi doğru kullanmaya, yazım ve noktalama kurallarına uymaya dikkat ediniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigorta Teklifi Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

SİGORTA TEKLİFİ UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Sigorta teklifi veren en az üç internet sitesini dosyaya not olarak teklif alınabilecek en az iki sigorta konusu belirledi ve birini seçti.	3
	Sigorta teklifi veren internet sitelerini ve teklif alınabilecek sigorta konularını eksik sayıda araştırarak not aldı. Sigorta konusunu belirledi.	2
	Sigorta teklifi veren internet sitelerini ve teklif alınabilecek sigorta konularını eksik sayıda araştırarak not aldı. Sigorta konusunu tespit etmedi.	1
İçerik	Sigorta teklif formunu eksiksiz doldurarak dosyaya ekledi. Form doldurma sürecine ait konu ile ilgili doğru ve eksiksiz bilgi verdi.	3
	Sigorta teklif formunu eksiksiz doldurarak dosyaya ekledi. Form doldurma sürecine ait konu ile ilgili eksik ve/veya yanlış bilgi verdi.	2
	Sigorta teklif formunu hatalı doldurarak dosyaya ekledi. Fakat form doldurma sürecine ait konu ile ilgili fakat eksik ve/veya yanlış bilgi verdi.	1
Materyal	Dosyada istenen konu ile ilgili tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Dosyada konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Dosyada konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Dosya Düzeni	Türkçeyi doğru kullandı. Yazım ve dil bilgisi kurallarına dikkat etti. Özgün, sade ve anlaşılır bir dosya tasarımı yaptı.	3
	Türkçeyi doğru kullandı. Yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Türkçenin doğru kullanımına, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Dosyayı verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	Dosyayı verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Dosyayı hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan=[(Ölçek puanıX100)/15]] formülü kullanılarak hesaplanır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

3.2. SİGORTA POLİÇESİ

Polİçe, yapılan sigorta sözleşmesinin şartlarını gösteren kanıt niteliğinde bir belgedir. Sigorta poliçesinin, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1401. maddesinde belirtilen esasları taşıması ve sigorta tanımına uyması gerekir. Bu esaslar doğrultusunda sigorta poliçesi, sigortacı ile sigortalının karşılıklı hak ve yükümlülüklerini belirten bir anlaşmadır (Görsel 3.3).

Sigorta sözleşmesinin geçerli olabilmesi için bir şekil şartı kanunen belirtilmemiştir. Ancak taraflar isterlerse kendi aralarında şekil şartı belirleyebilir. Sigorta sözleşmesi, sigortacı veya sigorta acentesi tarafından düzenlenmişse poliçe; sözleşmenin yapılmasından itibaren yirmi dört saat, diğer hâllerde on beş gün içinde yetkililer tarafından imzalanarak sigorta ettirene verilmelidir. Sigortacı, poliçenin geç verilmesinden doğan zarardan sorumludur.

KONUT SİGORTA POLİÇESİ

POLİÇE BİLGİLERİ			
Polİçe No.	: 001-1		
Polİçe Tarihi	: 02.09.2021		
Başlangıç Tarihi	: 05.09.2021	Bitiş Tarihi	: 05.09.2022
Düzenlenme Tarihi	: 02.09.2021	Süresi	: 365 gün

SİGORTA ACENTESİ BİLGİLERİ			
Levha No.	: 12121	Ünvanı	: **** SİGORTA ACENTESİ
Telefon No.	: (111) **** *	Adresi	: K*** Mah. V*** Sokak No:5 ****

SİGORTA ETTİRENİN BİLGİLERİ			
Adı Soyadı	: M**** Ç****		
T.C. Kimlik No.	: *****	İletişim Adresi:	Y***** Mah. K**** Sokak No.1 ****
Müşteri No.	: 54321	E-posta:	musteri@eposta
		Telefon No.	(111) 321 21 21

SİGORTALI KONUT BİLGİLERİ			
ADRES	:Y*** Mah. 12 Sokak No.7 P**** Apt. D.8 ****		
BİNADAKİ KAT SAYISI	: 6	DEPREM BÖLGESİ	: 1. derece
RİZİKO KATI	: 3	KULLANIM DURUMU	: Dolu
YÜZÖLÇÜMÜ	: 140 m ²	HASAR DURUMU	: Yok

TEMİNATLAR	SİGORTA BEDELİ	TEMİNATLAR	SİGORTA BEDELİ
Bina Yangın	750.000	Dahili Su	750.000
Eşya Yangın	50.000	Hırsızlık	50.000
Yer Kayması	750.000	Cam Kırılması	15.000
Sel ve Su Baskını	750.000	Yangın Mali Sorumluluk	65.000
Deprem İhtiyari	150.000	Enkaz Kaldırma	30.000
Deprem (Eşya)	50.000	İzolasyon	30.000

PRİM BİLGİLERİ	
Yangın Net Primi	: 200 TL
Diğer Net Prim	: 400 TL
Toplam Net Prim	
(YSV %10) 20 TL	
(BSMV %5) 20 TL	
Brüt Prim	: 640 TL

ÖDEME PLANI		
Taksit No.	Ödeme Tarihi	Tutar
	Peşinat	05.09.2021
		140 TL
1. Taksit	05.10.2021	100 TL
2. Taksit	05.01.2021	100 TL
3. Taksit	05.12.2021	100 TL
4. Taksit	05.01.2022	100 TL
5. Taksit	05.02.2022	100 TL

Görsel 3.3: Sigorta poliçesi örneği

Bir sigorta poliçesinde yer alması gereken bilgiler şunlardır:

- Sigortacının, sigorta ettiren ve/veya sigortadan faydalanan kişinin; adı, soyadı, T.C. kimlik numarası veya ticaret unvanı, vergi numarası ve ikametgâh adresi
- Sigortanın konusu
- Sigorta bedeli
- Güvence kapsamındaki rizikolar
- Teminatın başlangıç ve bitiş tarihi
- Sigorta priminin tutarı, ödeme yeri ve zamanı
- Sigortacı tarafından verilen teminatlar ve istisna tutulan hususlar
- Poliçenin düzenlenme tarihi

Bu bilgilere ilave olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı ve kolaylıkla okunabilen sigorta genel koşullarının da poliçeye eklenmesi gerekir. Sigorta şirketlerinin genel koşullara aykırı olmamak kaydıyla oluşturduğu özel koşullar (klozlar) da eklenebilir.

3.2.1. Sigorta Poliçesinin Özellikleri

Sigorta poliçeleri, sigorta sözleşmelerinin yazılı hâle dönüştürülmüş şeklidir. Sigortanın kendine has özellikleri nedeniyle sigorta poliçelerinin diğer sözleşmelerden farklı yönleri bulunur. Sigorta poliçelerinin özellikleri şunlardır:

- Sigorta sözleşmesi, sigortacı ve sigorta ettirenin karşılıklı irade beyanları ile kurulur. Sigorta poliçesi, sigorta priminin ödenmesinden önce düzenlenebilir ancak sigortacının sorumluluğunun başlayabilmesi için sigorta priminin ilk taksitinin veya tamamının ödenmesi gerekir. Ticari hayatta düzenlenen sözleşmelerde, borç konusu şeylerin teslim edilmesiyle ödeme işlemi yapılır.
- Sigortacı ve sigorta ettiren, sigorta poliçeleri ile uzun süreli ilişkiler kurabilir. Sigorta ettiren, sigorta konusundaki değişiklikleri öğrenir öğrenmez hemen sigortacıya bildirmelidir. Bu değişiklik ister poliçe süresi başında isterse süre bitimine birkaç gün kala olsun bildirimde bulunmalıdır.
- Sigorta poliçesi düzenlenirken taraflar iyi niyetli olmalı ve dürüst davranmalıdır. Sigorta ettiren, sigorta konusu ile ilgili beyanatlarda doğru ve eksiksiz bilgiler vermelidir. Sigortacı da sigorta ettirenin sorularını aynı şeffaflıkla ve doğru bilgilerle yanıtlamalıdır. Eğer taraflar beyanatlarında dürüst değilse rizikonun tam karşılanması mümkün olmayabilir. Hatta sözleşmenin feshi de gerekebilir.
- Sigorta poliçesinde sigortacının zararı tazmin etmesi, rizikonun gerçekleşme durumuna bağlıdır. Rizikonun gerçekleşmesi de olasılıklara bağlıdır, kesinlik ifade etmez. Hasarın gerçekleşmesi de tesadüfe dayalıdır. Hasarın oluşmasında tarafların herhangi bir katkısı bulunmamalıdır.
- Sigorta poliçeleri güvence hizmeti sunar. Sigorta ettiren ise güvence hizmetinden faydalanan bir tükettidir. Sigortacı, sigorta poliçesiyle bir hizmet sunmayı, sigorta ettiren de prim ödemeyi taahhüt eder. Sigorta ettiren veya sigortalı tüketici konumundadır.

3.2.2. Sigorta Poliçesinin Unsurları

Bir sigorta sözleşmesinde bulunan temel unsurlar, sigorta poliçesinin detaylarını belirler (Şekil 3.2). Bu sayede poliçe işlevsellik kazanarak tarafların tam anlamıyla güvenliğini sağlar.

Şekil 3.2: Sigorta poliçesinin unsurları

a) Sigorta Ettiren: Sigorta sözleşmesinin oluşturulmasında rol oynayanlardan biri olup prim ödemeyi taahhüt eden ve sigorta şirketinden güvence satın alan gerçek veya tüzel kişidir. Sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar sigorta poliçesinde aynı kişi olabileceği gibi farklı kişiler de olabilir. Bu durum sigorta branşlarına göre farklılıklar gösterir. Örneğin kişinin kendisi için sağlık sigortası yaptırması durumunda sigorta ettiren ve sigortalı aynı kişi iken çocuğu için sigorta yaptırması durumunda sigorta ettiren kendisi, sigortalı ise çocuğudur.

Görsel 3.4: Sağlık sigortası

b) Sigortalı: Sigorta poliçesi teminatlarından faydalanan, risklerin gerçekleşmesi hâlinde tazminat talebinde bulunabilecek yasal kişidir. Örneğin bir kişinin eşi ve çocuğu için sağlık sigortası yaptırması durumunda kişi sigorta ettirendir, eş ve çocuk sigortalıdır (Görsel 3.4). Sigortalı; tazminat sigortalarında menfaati güvence altına alınan, can sigortalarında ise üstünde risk gerçekleşme olasılığı olan kişidir.

c) Lehtar: Sigorta poliçesinde taraf olmamakla birlikte yasal olarak sigortalının tazminat hakkını devretmesi sonucu sigortacıdan tazminat isteme hakkına sahip gerçek ya da tüzel kişidir. Sigorta sözleşmesinden doğacak tazminat hakkının ödenmesi standart olarak sadece sigortalı tarafa yapılır. Sigortalının isteği hâlinde sigorta tazminatının başka bir şahsa ödenmesi koşulu sözleşmeye eklenebilir.

ç) Sigortacı-Sigorta Şirketi: Sözleşmenin asli taraflarından biridir. Sigortacılık faaliyetlerini yürütmeye yasal olarak yetkilendirilmiş kurumlardır. Ödediği primler karşılığında sigorta güvencesinden faydalanan kişilere rizikonun gerçekleşmesi hâlinde tazminat ödemeyi üstlenen taraftır.

d) Sigorta Bedeli: Güvence kapsamındaki bir rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, sigorta şirketinin ödemekle yükümlü olduğu tazminata ilişkin poliçede belirtilen bedeldir.

Tazminat sigortalarında sigorta bedeli, teminat kapsamındaki menfaatin çıkabileceği en yüksek değerdeki bedeldir. Hasarın gerçekleştiği zamandaki piyasa değeri, sigorta bedelinin altında ise tazminat ödemesi için piyasadaki değeri temel alınır. Örneğin kaza sonucu kullanılmaz hâle gelen araç için kazanın gerçekleştiği günün piyasa değeri esas alınır.

Meblağ sigortalarında (hayat sigortası, bireysel emeklilik sigortası gibi) ise sigorta bedeli olarak taraflar bir değer üzerinde anlaşabilir. Rizikonun gerçekleşme durumunda poliçede yazan bedel sigorta şirketi tarafından ödenir.

e) Sigorta Süresi: Sigorta poliçesinin yürürlükte olduğu zaman dilimini ifade eder. Teminat kapsamındaki risklerin gerçekleşmesi durumunda sigorta şirketinin sorumluluk süresini gösterir.

Sigorta süresi poliçenin içeriğine göre değişiklik gösterebilir fakat hayat dışı sigortalarda genellikle bir yıldır. Nakliyat ve seyahat sigortalarında bir yıldan daha kısa olabilir. Hayat ve bireysel emeklilik sigortalarında ise süre çok daha uzundur.

Sigorta sözleşmelerinde üç tür süre bulunur. Bunlar; şekli (formel) süre, maddi (materyal) süre ve teknik süredir.

Şekli (Formel) Süre: Sigorta ettirenin teklifini kabul eden sigortacının sigorta sözleşmesini tanzim (düzenleme) ettiği tarihtir.

Maddi (Materyal) Süre: Sigorta güvencesinin başlayacağı tarihtir. Bu süre, ilk taksit ödemesinin yapılması veya poliçe priminin ödenmesi ile başlar. İlk ödeme yapılanaya kadar geçen süre zarfında sigortacının sorumluluğu yoktur.

Teknik Süre: Prim borcunun devam ettiği zaman parçası olup, sözleşmede öngörülen başlangıç tarihinde başlayıp, son geçerlilik tarihine kadar devam eder. Teknik süre, sigorta güvencesinin yürürlükte olduğunu gösterir ancak bu sürenin başlaması maddi süreye bağlıdır.

TTK 1410. maddede sigorta süresiyle ilgili hüküm; “Süre, sözleşmeyle kararlaştırılmamış ise taraf iradeleri, yerel teamül ile hâl ve şartlar göz önünde bulundurularak, mahkemece belirlenir.” şeklinde açıklanmıştır.

Türkiye’de sigorta sözleşmeleri, aksine bir hüküm yoksa öğlen saat 12.00’de başlayıp yine öğlen saat 12.00’de biter.

f) Sigorta Başlangıç Tarihi: Sigorta sözleşmesi teminatlarının başladığı zamanı gösterir. Sigorta poliçesi teminatlarının başlayabilmesi için sigorta priminin ilk taksitinin veya belirli bir kısmının ödenmesi gerekir. Bazı sigorta branşları için böyle bir ön koşul bulunmaz. Sigorta poliçesinin imzalaması ile birlikte sigorta teminatı da başlar. Bu durum poliçenin ön yüzünde belirtilir.

g) Sigorta Konusu: Kişiler için ekonomik kayıp teşkil edebilecek her türlü menfaattir. Çeşitli sigorta branşları mevcuttur. Bunlar genel olarak hayat ve hayat dışı sigortalar şeklinde ayrılabilir. Bir başka sınıflandırma ise can, mal ve sorumluluk sigortaları şeklindedir. Sigorta konuları şu şekilde özetlenebilir:

- Ölüm veya sakatlanma durumunda kişinin kendisi veya lehtar için ekonomik kayıplara neden olabilecek bir hayat
- Taşınır veya taşınmaz bir mal
- Üçüncü kişilere karşı oluşabilecek yasal sorumluluklar doğuran herhangi bir olay

Örneğin hayat poliçesinde sigorta konusunu sigortalının yaşamı, kasko sigortasında araç, deprem sigortasında bina, mesleki sorumluluk sigortasında ise mesleğini yaparken üçüncü kişilere verilebilecek zararlara ilişkin sorumluluk oluşturur.

ğ) Sigortanın Sona Ermesi: Sigorta poliçesi ile taraflar arasında sağlanan güvencenin sona erdiğini gösterir. Sigorta sözleşmesinin sonra ermesi çeşitli şekillerde gerçekleşebilir. Sigorta poliçesi genel olarak;

- sözleşmede belirlenen sürenin dolmasıyla,
- taraflardan birinin sözleşme şartlarına uymadığı gerekçesiyle oluşan fesih hakkıyla,
- sigorta ettirenin kendi isteğiyle,
- sigorta şirketinin güvence kapsamındaki rizikonun ağırlaşması hâlinde sözleşmeyi tek taraflı feshetmesiyle,
- bazı sigorta branşlarında rizikonun gerçekleşmesiyle (hayat sigortasında sigortalının yaşamını kaybetmesi gibi),
- sigortacının iflası ile sonlanır.

h) Teminat: Sigorta poliçesiyle güvence altına alınan rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, sigorta şirketinin sözleşme şartlarında ödemeyi vaat ettiği miktardır. Sigorta poliçesinde verilmesi zorunlu olan teminatlar **ana teminat**tır. Sigorta ettirenin seçebildiği veya farklı isteklerinin oluşturduğu teminata da **ek teminat** denir.

i) Prim: Sigorta şirketinin vermiş olduğu teminatlara karşılık sigorta ettirenin ödemek durumunda olduğu maddi değerdir. Poliçe teminatındaki risklerin karşılanması ve sözleşmenin geçerliliğinin devam etmesi için prim ödemeleri aksatılmamalıdır. Bazı sigorta branşları hariç, primin ilk taksit ödemesinin yapılmasıyla sözleşme yürürlüğe girmektedir. Yasalara göre primin para olarak ödenmesi zorunludur. Eğer risk artarsa ödenecek prim de artmaktadır.

Prim belirlenirken;

- prim tutarının yeterli olmasına,
- adaletli olmasına,
- ekonomik ölçülere uygun bir düzeyde olmasına,
- güvenliği destekleyici ve zararı önleyici nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

i) Genel Koşullar: Türkiye’de faaliyet gösteren tüm sigorta şirketlerince kullanılan ve tüm sigorta branşları için hazırlanmış koşullardır. Sigorta poliçeleri ile teminat altına alınan durumlar, teminat kapsamına alınmayan durumlar, isteğe bağlı güvenceye alınabilecek veya güvence kapsamı dışında tutulabilecek durumlar, sigortalı ve sigortacının görevleri, sorumlulukları, riskin gerçekleşmesi durumunda izlenecek süreçler gibi konuları içeren sözleşme maddeleridir. Poliçe ile birlikte sigortalıya verilir.

6102 sayılı TTK’nin 1425. maddesine göre “Kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça, genel şartlarda sigorta ettirenin, sigortalının veya lehtarın lehine olan bir değişiklik hemen ve doğrudan uygulanır. Ancak, bu değişiklik ek prim alınmasını gerektiriyorsa, sigortacı değişiklikten itibaren sekiz gün içinde prim farkı isteyebilir. İstenilen prim farkının sekiz gün içinde kabul edilmemesi hâlinde sözleşme eski genel şartlarla devam eder.”

DERS DIŞI ETKİNLİK

İnternet üzerinden araştırma yaparak veya acenteleri ziyaret ederek ilginç (sıra dışı) poliçeleri araştırınız. Bulduğunuz örnekleri bir sonraki derste sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

j) Özel Koşullar: Sigortacı ve sigortalının üzerinde anlaştığı, sigortalının menfaatleri dikkate alınarak genel koşullara uygun şekilde hazırlanan maddeleri içerir. Anlaşılan özel koşullar taraflar arasında herhangi bir yanılgıya neden olmayacak, açık ve net bir şekilde yazılmalıdır. Özel koşulların yazılı olduğu belgeye **kloz** adı verilir. Kloz ile bazı teminatlar güvence altına alınabileceği gibi bazıları da teminat kapsamı dışında tutulabilir. Eğer sigortalı, teminatları genişletmek istiyorsa sigortacıya ek prim (sürprim) ödemek durumundadır.

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- İkişer kişilik gruplara ayrılınız.
- Türkiye Sigorta Birliği (<https://www.tsb.org.tr/tr>) sitesinden sigortacılık mevzuatını açınız.
- Kategorilerde verilen genel şartları inceleyerek genel şartları verilen sigorta türlerinden en az ikisini seçiniz.
- Farklı sigorta türlerine ait genel şartların farklı ve ortak özellikleri tespit ediniz.
- Genel şartlarda yer alan farklı ve ortak özellikleri sınıfta paylaşınız.

3.2.3. Sigorta Poliçesi Çeşitleri

Sigorta poliçesi, sigorta şirketi ya da sözleşme yapma yetkisi olan acenteler tarafından hazırlanır ve imzalanır. Poliçe hazırlanırken yasalara ve sözleşmede belirtilmiş şartlara uymaya dikkat edilir. Sigorta poliçelerinin farklı amaçlar için kullanılan çeşitleri vardır. Bunlar Şekil 3.3'te belirtilmiştir.

Geçici Sigorta Poliçesi

Abonman Poliçe

Grup Sigorta Poliçesi

Şekil 3.3: Sigorta poliçesi çeşitleri

a) Geçici Sigorta Poliçesi

Esas sigorta poliçesi verilene kadar geçen süre zarfında, riskin gerçekleşme ihtimaline karşı sigorta ettireni teminat altına alan sigorta poliçesidir. Diğer bir ifadeyle risk bütün olarak incelenene veya sigorta poliçesinin bütün koşulları düzenlenene kadar geçen süreçte sigortalıya geçici güvence sağlayan belgedir. Poliçenin düzenlenip sigorta ettirene verilmesi ve primin ödenmesine kadar geçen süreçte düzenlenir. Geçici sigorta poliçesi, sigorta poliçesi ile aynı güvenceleri sağlar.

Geçici sigorta poliçesi, hayat ve sağlık sigortaları dışındaki bütün branşlarda uygulanabilir. Geçici sigorta poliçesinde prim ödeme koşulu aramaksızın güvenceye sahip olunur. Sözleşmedeki bilgiler kesinlik kazandığında yerini sigorta poliçesine bırakır.

b) Abonman Poliçe

Sigortalının fazla prim ödemediği makul değerler üzerinden güvence satın almasını sağlar. Özellikle yangın, hırsızlık ve nakliyat sigortalarında uygulanan poliçe çeşididir. Abonman poliçe, mal miktarı sürekli değişiklik gösteren ticari ve endüstriyel işletmelerin eksik ve aşkın sigorta durumlarını giderebilmek için geliştirilmiştir.

Abonman poliçe, sigorta bedeli belirli tutarı aşan rizikolar için düzenlenir. Bu tutara abonman limiti denir. Abonman limitinin altındaki riskler için abonman poliçesi düzenlenmez. Abonman poliçesinin süresi üç aydan az ve bir yıldan fazla olamaz.

c) Grup Sigorta Poliçesi

Kişileri risklere karşı bireysel olarak değil grup olarak güvence altına alır. Grup sigorta poliçesi, sağlık ve hayat sigortaları için geliştirilmiş bir poliçe türüdür. Grup sigorta yapılabilmesi için en az on beş kişi gereklidir.

Grup sigorta poliçesi, ticari endüstriyel işletmelerde uygulanır. Sigorta edilenler bir meslek kuruluşunun üyeleri, belirli bir iş yerinde çalışanlar, bir sendikanın üyeleri ya da belirli bir endüstri kolunda çalışan kişiler olabilir. Ya sigortadan yararlanacak olanların isimleri belirtilir ya da isim belirtilmeden ilgili kurumdaki herkes sigorta teminatından yararlanır. Farklı alanlarda çalışan veya herhangi bir işte çalışmayan kişilerin toplanıp grup oluşturularak grup sigortası yaptırımları mümkün değildir.

Grup sigorta poliçesi, tek bir poliçe üzerinden düzenlendiği için hem sigortalılara hem de sigorta şirketine maliyet avantajı sağlar. Sigorta primleri kurum tarafından ödenir ya da gruptaki sigortalılar arasında paylaşılır. Genel işleyiş sigorta ettiren (işverenin) tarafından ödenmesi yönündedir.

Grup sağlık sigortalarının sözleşme süresi genelde bir yıldır. Grup hayat sigortalarında ise en az on yıldır ve süre dolduğunda poliçe yenilenebilir ya da yeniden düzenlenebilir. Grup sağlık sigortası kişinin kurumdan ayrılması ile sonlanır. Grup hayat sigortasında ise sigortalının iş yerinden ayrılmasıyla poliçe sona ermez, kişi dilerse sigortasını sürdürebilir.

3.2.4. Sigorta Poliçesini Sona Erdiren Hâller

Sigorta poliçeleri belirli koşulların gerçekleşmesi ile sona erer. Sigorta poliçelerinin sona erme biçimleri Türk Ticaret Kanunu'nun çeşitli maddelerinde belirtilmiştir. Sigorta poliçesini sona erdiren hâller Şekil 3.4'te verilmiştir.

Şekil 3.4: Sigorta poliçesini sona erdiren hâller

a) Sözleşme Süresinin Bitmesi: Sigorta poliçeleri düzenlenirken sigortanın başlangıç ve bitiş zamanı açıkça belirtilmelidir. Belirlenen sürenin bitiminde poliçe sona erer. Hayat sigortaları ve bireysel emeklilik sigortası haricinde poliçeler genellikle bir yıl olarak düzenlenir. Nakliyat sigortalarında bir yıldan kısa süreli olarak da düzenlenebilir. Poliçe süresinin sona ermesi yeni poliçenin başlangıç tarihini oluşturur.

b) Riskin Gerçekleşmesi: Riskin sigorta güvencesi kapsamında tam hasar oluşursa sözleşme sona erer. Kısmi hasar gerçekleşirse sözleşme kalan kısım için devam eder (TTK m. 1428/1). Kısmi hasar sonrasında sigortacının fesih hakkını kullanabilmesi için kısmi hasarın tazminatını ödemesi gerekir. Sigorta poliçesi sona ermesine rağmen sigorta ilişkisi taraflar arasında bir süre daha devam eder. Sigorta ettiren için riskin gerçekleştiğini sigortacıya bildirmek ve sigortalı değilmişçesine zararın artmasını önleyici tedbirler almak; sigortacı açısından ise tazminat ödeme yükümlülüğü söz konusudur. Sigorta süresince teminat kapsamı dışında kalan risk sebebiyle hasar oluşması durumunda sözleşme kendiliğinden sonlanır (TTK m. 1408/1). Hasarın gerçekleşmesinden sonra sözleşmeyi devam ettirmenin taraflara bir yararı yoktur.

c) Riskin Gerçekleşme İhtimalinin Ortadan Kalkması: Türk Ticaret Kanunu madde 1408'e göre "Sigorta sözleşmesinin yapılması anında, sigortalanan menfaat mevcut değilse, sigorta sözleşmesi geçersizdir. Sözleşmenin yapıldığı anda var olan menfaat, sözleşmenin süresi içinde ortadan kalkarsa, sözleşme o anda geçersiz olur." Burada menfaatin ortadan kalkması teminat altındaki rizikolar haricinde bir sebeple meydana gelir.

ç) Karşılıklı Anlaşmayla Sona Ermesi: Tüm sözleşme ilişkilerinde olduğu gibi sigorta poliçesi tarafları da anlaşarak sözleşmeyi sonlandırabilir.

d) Taraflardan Birinin İsteğiyle Sona Ermesi: Sigorta poliçesini sonlandıran nedenlerden bir diğeri de taraflardan birinin fesih hakkını kullanmasıdır. Tarafların her ikisi de fesih haklarını bazı koşullar altında kullanabilir. Sigortacının bu hakkı kullanabilmesi için;

- sigorta ettirenin prim ödeme borcunu kanun ve sözleşme şartlarına uygun olarak yerine getirmemesi (TTK m. 1434),
- sigorta ettirenin beyan yükümlülüklerini kanun ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi (TTK m. 1435, 1444),
- kısmi hasar hâlinin oluşması gerekir.

Sigorta ettirenin kendi isteğiyle sona erdirebilmesi için:

- TTK m. 1430/3 hükmü uyarınca sigortacı sorumluluğu başlamadan önce sigorta ettiren, poliçede kararlaştırılmış olan prim miktarının yarısını ödeyerek sözleşmeden cayabilir.
- TTK m. 1417 hükmü uyarınca sigorta ettiren, aciz hâline düşen ve hakkında yapılan takip semeresiz kalan sigortacıdan, taahhüdünün yerine getirilmesine ilişkin güvence isteyebilir. Bu istek üzerine bir hafta içinde güvence verilmemişse sigorta ettiren, sözleşmeyi kendi iradesiyle sonlandırabilir.

e) Aciz Hâle Düşmesi: TTK m. 1417'ye göre "Sigorta ettiren, aciz hâline düşen veya hakkında yapılan takip semeresiz kalan sigortacıdan, taahhüdünün yerine getirileceğine ilişkin teminat isteyebilir. Bu istemden itibaren bir hafta içinde teminat verilmemişse sigorta ettiren sözleşmeyi feshedebilir. Primin ödenmesinden önce acze düşen, iflas eden veya hakkında yapılan takip semeresiz kalan sigorta ettirene, sigortacının istemiyle, aynı şartlarla, birinci fıkra hükmü uygulanır."

TTK m. 1413'e göre "Sigortacının, konkordato ilan etmesi, ilgili sigorta dalına ilişkin ruhsatının iptal edilmesi veya sözleşme yapma yetkisinin kaldırılması gibi hâllerde; sigorta ettiren, bu olguları öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir. Primlerin tamamını ödememişken sigorta ettiren konkordato ilan etmişse, sigortacı, bunu öğrendiği tarihten itibaren, bir aylık bildirim süresine uyararak, sigorta sözleşmesini feshedebilir. Zorunlu sigortalar ile prim ödemesinden muaf hâle gelmiş can sigortalarına ikinci fıkra uygulanmaz."

Kanun yapıcılarının böyle bir düzenleme yapmasının nedeni; sigorta sözleşmesi yapıldıktan sonra yaşamın getirdiklerine bağlı olarak tarafların ekonomik durumlarının kötüye gitmesi veya borçlarını ödeme noktasında acze düşmeleri hâlinde sözleşmeyi fesih etmek suretiyle kendilerini korumalarını sağlamaktır.

f) Sigortalı Malın Sahibinin Değişmesi: Sigortalı malın sahibinin el değiştirmesi ile ilgili hususlar TTK m. 1470’te düzenlenmiştir. Buna göre *sigorta edilen menfaatin sahibinin değişmesi hâlinde, aksine sözleşme yoksa sigorta ilişkisi sona erer.*

Başka bir ifade ile sigortalı menfaatin sahibinin el değiştirmesi sözleşmenin sona ermesine neden olur. Örneğin bir aracın trafik sigortası ve kasko sigortası mevcut ise araç sahibi aracını sattığında sigortalar geçersiz olur (Görsel 3.5). Artık aracın yeni sahibi zorunlu trafik sigortası ve isteğe bağlı olarak da kasko sigortası yaptırmak durumundadır.

Görsel 3.5: Sigortalı malın el değiştirmesi

BİLGİ

Konkordato (İflas

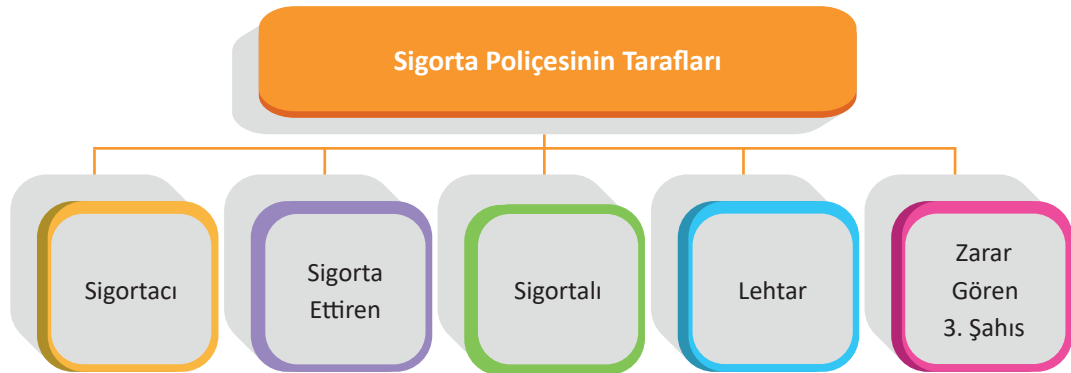
Anlaşması):

Ticari durumu sarsılan bir borçlunun alacaklılarının, alacaklarını belli bir plana göre düzenleyen, kendi aralarında vardıkları ve mahkeme tarafından onaylanan anlaşmadır.

g) Sigortacının İflası: TTK m. 1418’e göre “*Sigortacının iflası hâlinde sigorta sözleşmesi sona erer. Sigortacının iflasından önce ödenmeyen tazminatlar, özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, önce 3.6.2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu (SK) gereğince sigortacı tarafından ayrılması gereken teminatlardan sonra iflas masasından karşılanır. Hak sahipleri iflas masasına İcra ve İflas Kanunu’nun 206. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen üçüncü sırada katılır.*”

3.2.5. Sigorta Poliçesinin Tarafları

Sigorta poliçesi, iki taraf arasında yapılan, tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen özel bir sözleşmeye dayanır. Sigorta poliçesinin tarafları Şema 3.1’de verilmiştir.

Şema 3.1: Sigorta poliçesinin tarafları

a) Sigortacı

Sigorta şirketi, sigortacılıkla ilgili yasal düzenlemelere uygun olarak bu konuda özel izni olan, aldığı primlere karşılık sigorta kapsamındaki rizikonun oluşmasından doğacak maddi zararın telafisini üstlenen ticari bir işletmedir. Diğer bir ifade ile sigortacı, belirli bir prim karşılığında sigortalının riskini üstlenen tüzel kişidir. Sigorta şirketleri, güvence alım satımı yaparak hizmet sektöründe faaliyet gösterir. Toplumsal refahın ve ekonominin gelişmesini sağlar.

Türkiye’de faaliyette bulunan sigorta şirketleri, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’na göre *anonim şirket ve kooperatif şirket olarak iki şekilde kurulabilir. Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri, sigortacılık ile ilgili işler dışında başka faaliyetlerde bulunamaz.*

Sigorta poliçesi, düzenlenirken taraflara karşılıklı borç ve yükümlülükler getirmektedir. Tarafların sözleşmeden doğan yükümlülükleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1421. ile 1449. maddelerinde düzenlenir. Buna göre sigortacının yükümlülükleri Şema 3.2’de verilmiştir.

Şema 3.2: Sigortacının yükümlülükleri

Rizikoyu taşıma yükümlülüğü, TTK 1421. maddesine göre “*Aksine sözleşme yoksa sigortacının sorumluluğu primin veya ilk taksitinin ödenmesi ile başlar; kara ve denizde eşya taşıma işlerine ilişkin sigortalarda, sigortacı, sözleşmenin yapılmasıyla sorumlu olur.*”

Aydınlatma yükümlülüğü, TTK 1423. maddesine göre “*Sigortacı ve acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, gerekli inceleme süresi de tanınmak şartıyla kurulacak sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı bildirim yükümlülüklerini sigorta ettirene yazılı olarak bildirir. Ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigortalıya yazılı olarak açıklar.*” Sözleşme düzenlendikten sonra aydınlatma açıklaması verilmemesi durumunda, sigorta ettiren on dört gün içinde itiraz etmezse poliçede yazılı şartları kabul etmiş olur.

Poliçe verme yükümlülüğü, TTK 1424. maddesine göre “*Sigortacı; sigorta sözleşmesi kendisi veya acentesi tarafından yapılmışsa, sözleşmenin yapılmasından itibaren yirmi dört saat, diğer hâllerde on beş gün içinde, yetkililerce imzalanmış bir poliçeyi sigorta ettirene vermekle yükümlüdür. Sigortacı poliçenin geç veril-*

mesinden doğan zarardan sorumludur. Sigorta ettiren poliçesini kaybederse, gideri kendisine ait olmak üzere, yeni bir poliçe verilmesini sigortacıdan isteyebilir.” Poliçenin verilmediği durumlarda, sözleşmenin kanıtlanması genel hükümlere tabidir.

Giderleri ödeme yükümlülüğü, TTK 1426. maddesine göre “Sigortacı, sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar tarafından, rizikonun, tazminatın veya bedel ödeme borcunun kapsamının belirlenmesi amacıyla yapılan malul giderleri, bunlar faydasız kalmış olsalar bile, ödemek zorundadır.” Eğer eksik sigorta yapılmışsa sigortacı, aksine sözleşme yoksa sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranına göre tazminat öder.

Tazminat ödeme yükümlülüğü, TTK 1427. maddesine göre “Aynen tazmine ilişkin sözleşme yoksa sigorta tazminatı nakden ödenir. Sigorta tazminatı veya bedeli, rizikonun gerçekleşmesini müteakip ve rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra sigortacının edimine ilişkin araştırmaları bitince ve her hâlde 1446. maddeye göre yapılacak ihbardan kırk beş gün sonra muaccel olur (Görsel 3.6). Can sigortaları için bu süre on beş gündür. Sigortacıya yüklenemeyen bir kusurdan dolayı inceleme gecikmiş ise süre işlemez. Araştırmalar, 1446. maddeye göre yapılacak ihbardan başlayarak üç ay içinde tamamlanmamışsa; sigortacı, tazminattan veya bedelden mahsup edilmek üzere, tarafların mutabakatı veya anlaşmazlık hâlinde mahkemece yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre süratle tespit edilecek hasar miktarının veya bedelin en az yüzde ellisini avans olarak öder. Borç muaccel olunca, sigortacı ihtara gerek kalmaksızın temerrüde düşer. Sigortacının temerrüt faizi ödeme borcundan kurtulmasını öngören sözleşme hükümleri geçersizdir.”

Görsel 3.6: Sigorta tazminatı

TTK 1446. madde ise riziko gerçekleştiğinde tarafların neler yapması gerektiğini açıklar. Buna göre “Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiğini öğrenince durumu gecikmeksizin sigortacıya bildirir. Rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirim yapılmaması veya geç yapılması, ödenecek tazminatta veya bedelde artışa neden olmuşsa, kusurun ağırlığına göre, tazminattan veya bedelden indirim yoluna gidilir. Sigortacı rizikonun gerçekleştiğini daha önce fiilen öğrenmişse, ikinci fıkra hükmünden yararlanamaz.”

Sigortacının tazminat ödeme yükümlülüğünün doğması için;

- rizikonun sigorta süresi içinde meydana gelmesi,
- gerçekleşen hasarın sigorta teminatının kapsamına giren bir riziko olması,
- riziko ile zarar arasında uygun bir illiyet bağının olması gerekir.

b) Sigorta Ettiren

Prim ödeyen ve bunun karşılığında riski sigorta şirketine devreden gerçek veya tüzel kişiye sigorta ettiren denir. Sigortacı ile sigorta sözleşmesini yapan taraftır. Sigorta ettirenin bu tanımı hem meblağ ve zarar sigortaları hem de can ve mal sigortaları için aynıdır. Sigorta ettiren için özel bir şart getirilmemiştir. Fikili ehliyetine sahip olan herkes sigorta sözleşmesi yapabilir. Ama sigorta hukuku açısından sigortalanabilir bir menfaatinin de olması gerekir. Sigortalanabilir bir menfaat yoksa sözleşme hükümsüzdür. Poliçe düzenlenirken var olan menfaatin ortadan kalkmasıyla sözleşme geçerliliğini kaybeder.

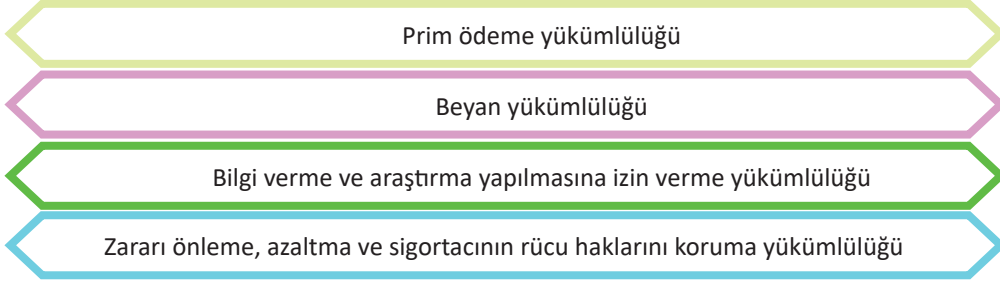
BİLGİ

Muaccel borç; vadesi gelmiş, hemen ödemesi gereken borcu ifade eder.

Temerrüde düşmek, ödemesi hâlâ mümkün olan borcu ödememekte direnmektir.

Sigorta sözleşmesi, sigortacıya yükümlülükler getirdiği gibi, azami iyi niyet prensibi gereğince sigorta ettirene de bazı yükümlülükler getirmiştir. Bu yükümlülükler Şekil 3.5'te verilmiştir.

Şekil 3.5: Sigorta ettirenin yükümlülükleri

Prim ödeme yükümlülüğü, TTK 1430. maddeye göre “Sigorta ettiren, sözleşmeyle kararlaştırılan primi ödemekle yükümlüdür. Aksine sözleşme yoksa sigorta primi peşin ödenir. Özel kanunlardaki hükümler saklıdır. Sigorta primi nakden ödenir. İlk taksitin nakden ödenmesi şartıyla, sonraki primler için kambiyo senedi verilebilir; bu hâlde, ödeme kambiyo senedinin tahsili ile gerçekleşir. Sigorta ettiren, sigortacının sorumluluğu başlamadan önce, kararlaştırılmış primin yarısını ödeyerek sözleşmeden cayabilir. Sözleşmeden kısmi cayma hâlinde, sigorta ettirenin ödemekle yükümlü olduğu prim, cayılan kısma ilişkin primin yarısıdır.”

Beyan yükümlülüğü, TTK 1435. maddeye göre “Sigorta ettiren sözleşmenin yapılması sırasında bildiği veya bilmesi gereken tüm önemli hususları sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Sigortacıya bildirilmeyen, eksik veya yanlış bildirilen hususlar, sözleşmenin yapılmamasını veya değişik şartlarda yapılmasını gerektirecek nitelikte ise, önemli kabul edilir. Sigortacı tarafından yazılı veya sözlü olarak sorulan hususlar, aksi ispat edilinceye kadar önemli sayılır.”

TTK'nin 1436. maddesine göre sigortacı, teklif formuyla sorular içeren yazılı liste vermişse sigorta ettiren bu soruları cevaplandırmalıdır. Sorular dışında kalan hususlardan sigorta ettiren sorumlu tutulamaz. Eğer sigorta ettirenin kötü niyetle gizlediği bir husus varsa sigortacı bu durumu öğrenmek için liste dışında sorular sorabilir. Soruların yazılı ve açık olması gerekir ve sigorta ettiren bu soruları cevaplamakla yükümlüdür.

Bilgi verme ve araştırma yapılmasına izin verme yükümlülüğü, TTK'nin 1447. maddesine göre “Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleşmesinden sonra, sözleşme uyarınca veya sigortacının istemi üzerine, rizikonun veya tazminatın kapsamının belirlenmesinde gerekli ve sigorta ettirenden beklenebilecek olan her türlü bilgi ile belgeyi sigortacıya makul bir süre içinde sağlamak zorundadır. Ayrıca, sigorta ettiren, aldığı bilgi ve belgenin niteliğine göre, rizikonun gerçekleştiği veya diğer ilgili yerlerde sigortacının inceleme yapmasına izin vermekle ve kendisinden beklenen uygun önlemleri almakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün ihlal edilmesi sebebiyle ödenecek tutar artarsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır.” Zararı önleme, azaltma ve sigortacının rücu haklarını koruma yükümlülüğü, TTK'nin 1448. maddesine göre “Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu durumlarda, zararın önlenmesi, azaltılması, artmasına engel olunması veya sigortacının üçüncü kişilere olan rücu haklarının korunabilmesi için, imkânlar ölçüsünde önlemler almakla yükümlüdür. Sigorta ettiren, sigortacının bu konudaki talimatlarına olabildiğince uymak zorundadır. Birden çok sigortacının varlığı ve bunların birbirlerine aykırı talimatlar vermeleri hâlinde, sigorta ettiren, bu talimatlardan zararın azaltılması ve rücu haklarının korunması bakımından en uygun olanını dikkate alır. Bu yükümlülüğe aykırılık sigortacı aleyhine bir durum yaratmışsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır.”

Sigortacı, sigorta ettirenin zararı önleme ve azaltma için yapmış olduğu tüm giderleri sigorta tazminatından veya sigorta bedelinden ayrı olarak hesaplayıp ödemek durumundadır. Sigortacı, bu giderlerin karşılanması için gereken tutarı ödemelidir. Bu ödeme sigorta ettirenin isteği üzerine gerçekleştirilir.

c) Sigortalı

Sigorta poliçesiyle güvence sağlanan taraftır. Sigorta sözleşmesi tarafı olarak, güvence kapsamındaki rizikolardan birinin gerçekleşmesi sonucunda zararın karşılanması için sigorta şirketinden talepte bulunmaya yasal olarak hakkı bulunan kişidir. Meblağ ve zarar sigortalarında sigortalı farklı anlam taşır. Zarar sigortalarında menfaati teminat altına alınan, can sigortalarında ise üzerinde riziko gerçekleşme ihtimali olan kişiyi ifade eder.

ç) Lehtar

Bir sigorta poliçesinde, rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sigortacının tazminat ödemesinden yararlanacak gerçek veya tüzel kişiye lehtar denir. Zarar sigortalarında lehtar yoktur. Lehtar çoğunlukla can sigortalarında uygulama alanı bulur. Sigorta poliçesinde lehtarın atanması ve değiştirilmesinin nasıl olacağı TTK 1493. maddesinde açıkça belirtilmiştir. Bu maddeler şunlardır:

1. *“Sigorta ettiren, 1490’ıncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları saklı kalmak üzere, gerçek ya da tüzel kişi lehine sigorta sözleşmesi yapabilir.*
2. *Sigorta ettiren, atadığı lehtar sigortacıya bildirir.*
3. *Lehtarın sigortacıya bildirilmemiş olması hâlinde, sigortacı iyi niyetle yaptığı ödeme ile borcundan kurtulur.*
4. *Sigorta ettiren, değiştirme hakkından vazgeçtiğini sigorta poliçesine yazdırmakla beraber sigorta poliçesini lehtara teslim etmişse, o kişiyi değiştiremez. Tereddüt hâlinde, sigorta ettirenin lehtarını değiştirme hakkını saklı tuttuğu kabul edilir. Sigorta ettirenin lehtarını değiştirme hakkından açıkça vazgeçtiği ve sigorta poliçesinin lehtara verildiği hâllerde bile, mirasçılıktan çıkarma veya hibeden rücu hâlleri gerçekleşmiş yahut ilgililer arasında o kişinin lehtar olarak atanmasına ilişkin sebep ortadan kalkmış ise lehtar değiştirilebilir.*
5. *Lehtar atanması ve lehtar değişiklikleri sigortacının iznine bağlı değildir.*
6. *Lehtarın değiştirilemeyeceği durumlarda, sigorta ettiren tarafından ayrılma ve ödünç alma hakları kullanıldığı takdirde, ödenecek tutar üzerinde lehtar hak sahibi olduğu gibi, rizikonun gerçekleşmesinden önce sigortacının iflası sonucu ödenecek miktar üzerinde de, aksi kararlaştırılmadıkça, lehtar hak sahibidir.*
7. *Sigortacıdan edimi istem ve tahsil yetkisi, aksi kararlaştırılmadıkça, lehtara aittir.”*

Sigorta ettiren, lehtar olarak gerçek kişileri tercih edebileceği gibi tüzel kişileri de belirleyebilir. Örneğin sigorta ettiren kendisine hayat sigortası yaptırarak belirtilen meblağı almaya hak kazanacak olanı eşi veya çocuğu olarak gösterebileceği gibi, Mehmetçik Vakfı, LÖSEV, TEMA gibi vakıfları ya da başka herhangi bir tüzel kişiliği lehtar olarak belirleyebilir.

Ölüm riskine karşı düzenlenen sigorta poliçesinde lehtar belirtilmemişse poliçede yazılı meblağı almaya hak kazananlar kanuni varislerdir. Yaşama bağlı sigortalarda (hayat veya bireysel emeklilik sigortası) ise lehtar belirlenmemişse sigortalının kendisinin lehtar olduğu hüküm altına alınmıştır.

d) Zarar Gören 3. Şahıs

Esasen sigorta sözleşmesine bir taraf olmamakla birlikte, sigorta ettirenin bir hatası sonucunda hayatında veya maddi olarak ölçülebilen bir menfaatinde oluşacak zararı, sigorta ettirenden isteme hakkı doğan kişiye üçüncü şahıs denir. Sadece gerçek kişiler değil işletmeler de bu tür sorumluluk riskleriyle karşılaşabilir. Gerçek ve tüzel kişilerin gündelik yaşamda sorumlu olabileceği çok sayıda olay, tafelsi güç olan tazminat ödemelerini beraberinde getirebilir.

Örneğin arabayla kaldırımdaki yayaya çarpan sürücü, aşçının hazırladığı yemeklerden müşterileri zehirlenen restoran sahibi ve inşaat alanında çalışan işçilerin kusurlu davranışından dolayı oradan geçmekte olan kişinin sakatlanmasından sorumlu yüklenici firma, üçüncü kişilere karşı verilen zararlardan sorumludur.

SIRA SİZDE

1. Sigorta süresi 2. Lehtar 3. Teminat 4. Özel koşullar 5. Sigorta konusu 6. Sigorta bedeli
7. Prim 8. Sigortanın sona ermesi 9. Sigortalı 10. Genel koşullar 11. Sigorta şirketi

Verilen kavramların numaralarını cümlelerin önündeki bölümlere yazarak bu kavramları ilgili açıklamalarla eşleştiriniz.

- (.....) Sigortalıya verilen teminatlar karşılığında sigortalıdan alınan bedeldir.
(.....) Poliçe ön yüzünde yer alır ve sözleşme teminatlarının geçerli olduğu müddeti gösterir.
(.....) Sigorta poliçesiyle koruma altına alınıp riskin ortaya çıkması durumunda sigorta şirketinin anlaşma gereği karşılayacağı toplam meblağdır.
(.....) Sigorta sözleşmesinde, tarafların üzerinde mutabık kaldığı ve sigorta kanununa uygun olarak sigortalının hususi istekleriyle hazırlanan içeriktir.
(.....) Sigorta şirketinden tazminat bedelini isteme hakkı bulunan gerçek veya tüzel kişidir.
(.....) Sigortalının, poliçedeki risklere karşı korunmasının bitimini ifade eder.
(.....) Sözleşmede belirtilen riskin meydana gelmesi hâlinde sigortacının taahhüt ettiği miktardır.

3.3. DİĞER SİGORTA BELGELERİ

Sigorta sözleşmelerinin düzenlenmesinde ve sigortacılık işlemlerinin yürütülmesinde ihtiyaca göre çeşitli belgeler düzenlenir ve kullanılır. Bu belgelerin bazıları poliçe ile aynı işlevleri yerine getiren sözleşmelerdir. Bazı belgeler ise sigortalının karşılaştığı zararları tespit etmeye, hasar sonrası tazminat ödemelerini yapmaya yönelik düzenlenen ve sigortalının sigorta güvencesinden faydalanmasını destekleyen belgelerdir.

3.3.1. Geçici Sigorta Poliçesi

Geçici sigorta poliçesi, sigorta taraflarının sigorta sözleşmesi düzenlemek üzere karşılıklı olarak anlaşmış fakat poliçe şartlarından birinin ya da birkaçının kesinlik kazanmadığı durumlarda sigortalının risklerini geçici olarak güvence altına almak amacıyla düzenlenen sigorta poliçesidir. Hayat ve sağlık sigortaları dışındaki bütün sigortalara uygulanabilen geçici sigorta poliçesinin en yaygın kullanıldığı alan nakliyat sigortalarıdır. Bir nakliyat firmasının taşıma işiyle meşgul olduğu, sigorta açısından belirli bir bilgidir. Ancak ne taşıyacağı önceden bilinmeyebilir. Nakliyat firmasının taşıyacağı yük belli olana kadar geçici sigorta poliçesi ile riskler güvence altına alınabilir (Görsel 3.7).

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Karşılıklı hak ve sorumluluk ortaya çıkaran işlemlerin belgelendirilmesinin önemli olmasının nedenleri sizce neler olabilir?

Görsel 3.7: Geçici taşıma güvencesi

3.3.2. Sigorta Sertifikası

İhracat ve ithalat işi yapan işletmeler ileri tarihli ürün sevkiyatları için sigorta güvencesi almak için sigortacı ile anlaşabilirler. Sigortacı ve sigorta ettiren arasındaki ileri tarihli sigorta sözleşmesinin varlığına kanıt olarak **sigorta sertifikası** adı verilen bir belge düzenlenir (Görsel 3.8). Sigorta ettiren sevkiyata ait bütün bilgileri (değeri, tarihi, taşıma süresi vs.) sigorta şirketine bildirir. Sigorta şirketi sigortalanan ürünlerin değerini ve sigortanın kapsadığı riskleri gösteren sigorta sertifikasını düzenleyerek sigorta ettirene verir. Sigorta sertifikası sigortalı taraflara ve sigorta şartlarına yönelik genel bilgileri içerir. Sözleşmeye ait kapsamlı bilgiler, ileri tarihte düzenlenecek olan poliçede yer alır. Sigorta sertifikası, sigortalıya kredi işlemlerinde ve hukuki ilişkilerde kolaylık sağlar. İthalat ve ihracat işlemlerinde sıkça kullanılan bu belge, gerekli görülmesi hâlinde bütün sigorta branşları için düzenlenebilir.

BİLGİ

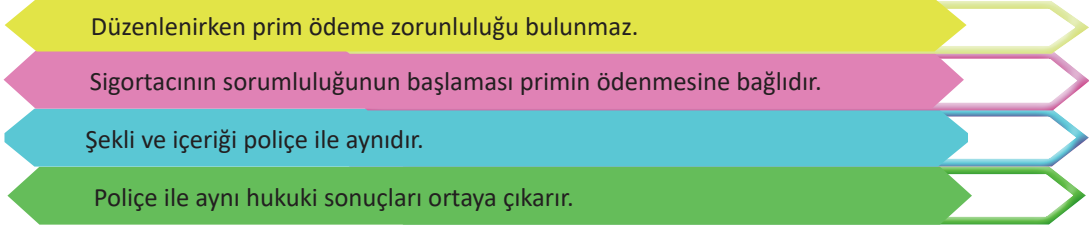
Sigorta yaptırmış olmanın şart olarak belirtildiği borç-alacak ilişkilerinde ve bir poliçenin birden fazla kişiye teminat verdiği grup sigorta sözleşmelerinde sigortalılara verilmek üzere sigorta sertifikası düzenlenir.

SİGORTA ŞİRKETİ A.Ş.		NAKLİYAT EMTİA SİGORTA SERTİFİKASI	
Sertifika No.	00-01	Net Prim	****
Başlangıç Tarihi	.../.../.....	Vergi %	****
Bitiş Tarihi	.../.../.....	Sigorta Ücreti	****
Sigortalı	A**** ULUSLARARASI NAKLİYAT SAN. TİC.		
Adresi	TÜRKİYE, İZMİR, BORNOVA 4. Sanayi Sitesi ** Sokak. No.*		
Vergi No.	12*****3		
Başlangıç Yeri Bilgileri	Türkiye, İzmir Limanı		
Aktarma Yeri Bilgileri	İtalya, Trieste Limanı		
Varış Yeri Bilgileri	İspanya, Barcelona Limanı		
Taşıma Yolu	Deniz Yolu		
Taşıma Aracı Bilgileri	*** Yük Gemisi		
Emtia Cinsi	****	Miktarı	***
Döviz Cinsi	*	Kur Değeri	****
Emtia Değeri	****	Toplam Sigorta Bedeli	****
Sigorta Teminatları			
Araç Teminatı	Emtia Teminatı	Sefer Teminatı	Fiyat Teminatı
Yok	Var	Var	Var
İşbu nakliyat sigorta sertifikası, *** nolu nakliyat emtia abonman sigorta poliçesi genel şartları dairesinde akdedilmiştir.			
Taraflar			
İmzalar			

Görsel 3.8: Sigorta sertifikası örneği

3.3.3. Yenileme Senedi (Tecditname)

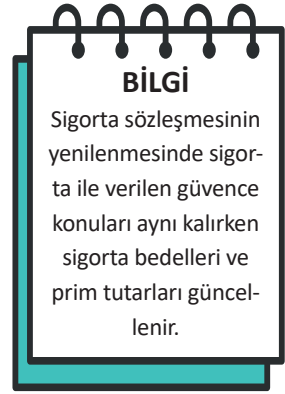
Sigorta sözleşmesinde belirtilen sürenin dolması nedeniyle sözleşmenin sigortacı tarafından otomatik olarak yenilenmesine **yenileme (tecdit veya temdit)** adı verilir. Sözleşmenin bitim tarihinde yeni bir poliçe düzenlenir. Güvencenin uzatılmasını sağlayan yeni poliçeye yenileme senedi (**tecditname** veya **temditname**) denir. Sigorta sözleşmesini bir yıl uzatan yenileme senedi poliçenin işlevlerini yerine getirir. Yenileme senedinin özellikleri Şekil 3.7'deki gibidir.

Şekil 3.7: Yenileme senedinin özellikleri

Yenileme senedinin düzenlenmesi için prim ödeme zorunluluğu bulunmamasıyla birlikte sigorta hukukuna göre sigortacının sorumluluğunun başlaması için sigorta ettirenin prim ödemiş olması şartı aranır. Bu nedenle uygulamada sigortacı, yenileme senedi düzenlemeden önce sigorta ettirene danışır. Sigortacı, yenileme senedini sigorta ettirene danışmadan düzenlemiş olsa dahi güvence altına alınan risklerden birinin gerçekleşmesi hâlinde, sigorta ettiren tarafından prim ödemesi yapılmadığı için sigortacının bu riskin telafisi ile ilgili bir yükümlülüğü bulunmaz.

Yenileme senedi; sigortalının kişisel bilgileri, iletişim bilgileri, riskin niteliği, risk adresi ve sigorta bedeli bilgilerinde hiçbir değişiklik yapılmaması şartıyla düzenlenir (Görsel 3.9). Bu bilgilerin herhangi birinde değişiklik yapılması durumunda yeni poliçe düzenlenmesi gerekir.

SİGORTA ŞİRKETİ			
İŞ YERİ SİGORTASI YENİLEME SENEDİ			
POLİÇE BİLGİLERİ			
Yenileme No.	Yenileme Tarihi	Poliçe No.	
Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Düzenlenme Tarihi	
SİGORTA ACENTESİ BİLGİLERİ			
Unvanı		Levha No.	
Adresi		Telefon No.	
SİGORTA ETTİRENİN BİLGİLERİ			
Adı Soyadı		T.C. Kimlik No.	
İletişim Adresi		Telefon No.	
Müşteri No.		E-posta	
RİZİKO BİLGİLERİ			
ADRES		TEHLİKE SINIFI	
İŞİN TÜRÜ		ÇALIŞAN SAYISI	
TEMİNATLAR		SİGORTA BEDELİ	
Yangın Kaza Hırsızlık Sel ve Su Baskını Deprem			
PRİM BİLGİLERİ		ÖDEME PLANI	
Net Prim		Taksit No.	Ödeme Tarihi
Vergiler			Tutar
Brüt Prim			

Görsel 3.9: İş yeri sigortası yenileme senedi örneği

3.3.4. Zeyilname

Sigorta sözleşmesinin yürürlükte olduğu süre içinde sigorta unsurunda sigorta koşullarını etkileyecek eklemeler, çıkarmalar ve değişiklikler meydana gelebilir. Bu durumlar bazen poliçe koşullarını etkilemez. Bazen de teminat altına alınan risklerin, dolayısıyla sigortanın sağladığı güvence koşullarının, sigorta bedelinin ve primin değişmesini gerektirecek sonuçları ortaya çıkarabilir. Bu gibi durumlarda sözleşme şartlarının uygun olması hâlinde poliçeye eklenmek üzere bir sözleşme daha düzenlenir. Sigorta sözleşmesinde yapılan ekleme, değişiklik ve iptal ile ilgili bilgilerin yer aldığı ve asıl poliçeye eklenen belgeye **zeyilname** adı verilir.

Görsel 3.10: İptal zeyilnamesi

Zeyilname, poliçe gibi düzenlenir. Bu belge sözleşme koşullarına göre primli veya primsiz olarak düzenlenebilir. Riziko adresinde meydana gelen değişiklik primsiz yapılırken kasko sigortası bulunan araca sonradan eklenen üst bagaj sigorta kapsamını genişleteceğinden sigortalı tarafından ek prim ödenmesini gerektirir. Primli zeyilnamelerde sigortacı bazen ek prim talep eder. Bazen de sigortalıya prim iadesinde bulunur. Sigortalı bir evin satışı nedeniyle iptal zeyilnamesi düzenleneceğinden sigorta süresinden arta kalan zaman dilimi için sigortalıya prim iadesi yapılır (Görsel 3.10).

Zeyilnamede bulunması gereken unsurlar şöyledir:

- Sigortalının adı soyadı ve adresi
- Zeyilnamenin ilişkili olduğu sigorta poliçesi numarası
- Poliçeyi ve zeyilnameyi düzenleyen acente bilgileri
- Sigorta süresi
- Zeyilname ve poliçenin başlangıç ve bitiş tarihleri
- Zeyilnamenin düzenlenme nedeni

Sözleşme şartlarında tek taraflı olarak değişiklik gerçekleştirilemez. Taraflardan biri değişikliğe onay vermediği sürece, sigorta sözleşmesinin tarafları asıl poliçede yer alan koşullara uymakla yükümlüdür. Zeyilname, sigortalının talebi üzerine veya sigortacıya bildirilmesi zorunluluk gerektiren durumlarda düzenlenir. Sigortalının zeyilname talep ettiği durumlarda, talep sigorta şirketi tarafından uygun görülmesi ve zeyilname düzenlenmesi onaylanmalıdır. Sigortalı, sözleşme koşullarını etkileyecek bilgi değişikliklerini sigortacıya bildirmek zorundadır. Sigortacı değişen bilgilere göre sigorta sözleşmesini güncelleme veya feshetme hakkına sahiptir. Her iki durumda da sigorta şirketi tarafından zeyilname düzenlenir. Zeyilname ile sözleşmeye eklenen hükümler sigorta taraflarının anlaşması ile belirlenerek taraflarca imzalanır. Yeni hükümler sigortalı tarafların sorumluluğundadır. Zeyilname hangi sebeple ve hangi tarihte düzenlenmiş olursa olsun bitiş tarihi asıl sigorta sözleşmesinin sona erme tarihidir. Sözleşmenin ek koşullarını içeren zeyilname, sigorta sözleşmesinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Poliçe düzenlenirken yapılan hatalar nedeniyle poliçelerin iptal edilmesinin önüne geçen zeyilname uygulaması, düzeltme işlemlerinin pratik bir şekilde gerçekleşmesini ve sigorta taraflarının zaman kazanmasını sağlar (Tablo 3.2).

Tablo 3.2: Zeyilname Düzenlenen Durumlar

SİGORTALININ TALEBİ ÜZERİNE ZEYİLNAME DÜZENLENEN DURUMLAR	SİGORTACIYA ZORUNLU OLARAK BİLDİRİLMESİ GEREKEN DURUMLAR
Teminat ekleme talebi	İsim/unvan değişikliği
Teminat eksiltme talebi	Adres ve iletişim bilgileri değişikliği
Sigorta süresi değişiklik talebi	Sigorta konusu değişikliği
Sigorta bedeli ilave talebi	Zorunlu iptal
Sigorta bedeli eksiltme talebi	Cayma nedeniyle iptal
Sigortalının iptal talebi	

SIRA SİZDE

Yusuf Bey evine konut sigortası yaptırmıştır. Bu poliçe için sigorta süresi içerisinde biri primsiz ikisi primli olmak üzere üç defa zeyilname düzenlenmiştir. Yusuf Bey'in konut poliçesine zeyilname düzenlenmesini gerektiren dört tane durum yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

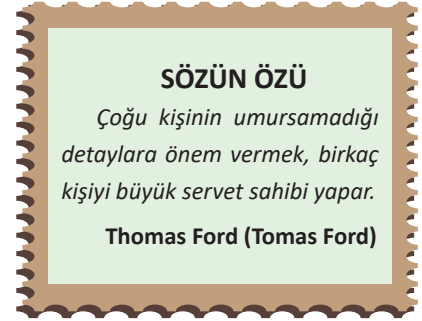
3.3.5. Sigorta Özel Şartları Teminat Belgesi

Sigorta şirketlerinin tamamının uymak zorunda olduğu ve hazırladıkları bütün sigorta sözleşmelerinde yer alması gereken hukuki kurallar vardır. Bu kurallar poliçelerde **genel şartlar** bölümünde bulunur. Sigorta sözleşmeleri hukuki açıdan birçok ortak sonuç içerse de her sigorta türü kendi içinde farklı özellikler taşır. Bu özellikleri içeren teminat belgesi, sözleşme maddesi olarak poliçeye eklenir. Sigortanın detaylandırılmış özel teminatları içeren bu maddeler poliçede **Sigorta Özel Şartları** bölümünde yer alır ve sözleşmenin sınırlarını ayrıntılı olarak belirler. Özel şartların poliçede beyan edilmesi sigortacılıkta kloz kavramı ile ifade edilir. Klozlar, sigortalının ve sigortacının sözleşme ile kazandığı hakları ve bu haklarını hangi durumlarda kullanacağını bilmesini sağlar. Özel şartlar, sigorta sözleşmesi tamamlanmadan önce sigorta taraflarınca dikkatli bir şekilde okunmalıdır.

Genel şartlar, sigorta türüne göre farklılık gösterir. Örneğin konut ve sağlık poliçesinin genel şartları elbette aynı değildir. Ancak A şirketinin konut sigorta poliçesi ile B şirketinin konut sigorta poliçesinde yer alan genel şartlar aynıdır ve mevzuatla belirlenmiştir. Sigorta özel şartları ise şirketten şirkete, poliçeden poliçeye değişiklik gösterir. Mal sigortası teminatı veren bütün sigorta şirketleri kasko sigorta poliçesi düzenler ama her sigorta şirketi aynı teminatları vermeyebilir. Hatta bir sigorta şirketi, müşterilerin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak onlara farklı kasko sigorta poliçeleri de sunabilir. Örneğin bir sigorta şirketi dar kapsamlı kasko sigortası ile kısıtlı teminatları düşük prim tutarıyla pazarlarken geniş kapsamlı sigorta poliçesinde daha çok teminatı yüksek prim tutarıyla pazarlayabilir. Bu iki poliçede yer alan genel şartlar aynı fakat özel şartlar farklı olacaktır.

Sigorta genel şartlarında mevzuatla belirlenmiş olan şu bilgiler bulunur:

- Sigortanın konusu
- Sigortanın kapsamı (teminatları)
- Teminata eklenebilecek durumlar
- Teminat dışında kalan durumlar
- Muafiyetler
- Sigortanın başlangıcı ve sonuna ait açıklamalar
- Sigortanın coğrafi sınırı
- Sigorta tazminatına ilişkin bilgiler
- Sigortalının ve sigorta ettirenin yükümlülükleri
- Tazminat tespit edilirken uyulacak kurallar
- Ödemeler ile ilgili hak ve sorumluluklar
- Beyan edilmesi gereken bilgilere ait açıklamalar
- Etik kurallar
- Tebliğ ve ihbarlara ait açıklamalar
- Anlaşmazlıklar nedeniyle başvurulacak mahkemeler
- Zaman aşımı nedeniyle uygulanacak hükümler

Bu bilgilerin içerikleri sigorta türüne göre değişir. Örneğin ferdî kaza sigortalarında kaza sayılan ve sayılmayan hâller, sigorta kapsamı başlığında ayrıntılı olarak açıklanır. Sağlık sigortalarında ise sigorta kapsamı başlığında hastalık tanımına giren durumlar yer alır.

Özel şartlar genel şartlara aykırı olmamak kaydıyla düzenlenir ve genel şartların içeriklerini zenginleştirir. Örneğin ferdî kaza sigortası genel şartlarında vefat, daimî sakatlık, tedavi masrafları ve gündelik tazminat teminatları verildiği açıklanır. Sigorta şirketi 6-15 yaş aralığındaki kişilerin tedavi masraflarının limitlerini düzenlemek isterse bunu özel şartlarda belirtmelidir.

KASKO SİGORTASI ÖZEL ŞARTLAR ÖRNEĞİ

- Bu poliçe 0-10 yaş arasındaki A marka otomobiller için kapsamı ve teminatları özel olarak belirlenmiş bir poliçedir.
- Sigortalı araca ait veya araçta bulunan aksesuar ve ek donanımlar yanma, çalınma ve kazaya karşı sigorta teminatı kapsamındadır.
- Sigortalı araca ait veya araçta bulunan aksesuar ve ek donanımlar hasar tarihindeki piyasa değerine göre tazmin edilir.

Özel şartların sigorta şirketlerince belirlenmesi şirketler arasında rekabet ortamının oluşmasına ve sigortalıların ihtiyaçlarına özel sigorta ürünlerinin tasarlanmasına katkı sağlar.

DERS DIŞI ETKİNLİK

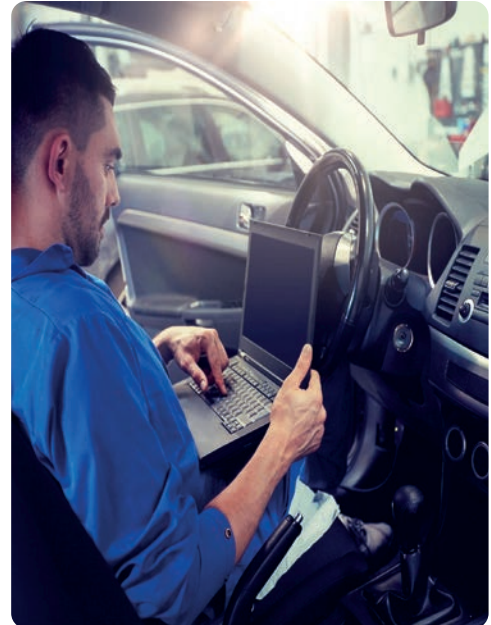
Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- Bir sigorta işletmesini ziyaret ederek kendinizi tanıttınız.
- Okulunuz ve bölümünüz hakkında bilgi veriniz.
- Okulunuzda sigorta bilincini arttırmak amacıyla bir etkinlik düzenlediğinizi anlatınız.
- Bunun için iki farklı sigorta türüne ait özel şartları açıklayan afiş, broşür veya sigorta özel şartları teminat belgesi örneği isteyiniz.
- Belgelerde yer alan özel şartları inceleyiniz.
- Sınıfınızda toplanan belgeler ile birlikte okul koridorunda sigorta bilinci kazandırma standı hazırlayınız.
- Teneffüs aralarında sigortaların özelliklerini okul arkadaşlarınıza anlatarak bu konuda fikir sahibi olmalarını sağlayınız.
- Bu etkinlik ile ilgili deneyimlerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

3.3.6. İbra, Teslim ve Temlik Beyannamesi

İbra, teslim ve temlik beyannamesi kasko ve trafik sigortalarında uygulanır. Sigortalı aracın hasara uğraması ve sigortalının anlaşmalı olduğu teknik servis tarafından tamir edilmesi durumunda düzenlenen, hasarın giderilmesi ile ilgili bilgileri içeren, yetkili servis ve sigortalı tarafından imzalanan belgeye ibra, teslim ve temlik beyannamesi adı verilir (Görsel 3.11). **İbra belgesi**, sözleşmeden kaynaklanan her türlü hak ve alacağın alındığına dair düzenlenen belgedir. **Temlik belgesi**, bir hakkın belgede belirtilen kişiye bir kimseye geçirildiğini gösteren belgedir. Bu belgeler ayrı ayrı düzenlenebileceği gibi sigortacılıkta tek belge olarak düzenlenir.

İbra, teslim ve temlik belgesi sigorta şirketleri tarafından matbu olarak hazırlanır. Giderilen hasarın oranı bu belgede belirtilir. Sigortalı, sözleşmede yer alan tazminattan hasar oranında faydalandığını beyan eder. Hasar maliyeti, anlaşmaya göre sigortalı veya sigorta şirketi tarafından teknik servise ödenir. Sigortalı tarafından ödenmesi hâlinde sigorta şirketi ödemeyi sigortalıya yapar. Hasar bedeli, devam eden sigorta sözleşmesinin sağladığı teminatlara ait sigorta bedelinden düşülür.

Görsel 3.11: Araç bakım onarım servisi

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- Sigorta işlemlerinde kullanılan belgeler konusu ile ilgili bir soru bir cevap belirleyiniz.
- Belirlediğiniz soru ve cevabı öğretmenin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları katlayarak öğretmenin hazırladığı soru ve cevap kutularına ayrı ayrı atınız.
- Sınıfın tamamı soru ve cevap kâğıtlarını kutulara attıktan sonra kutulardaki kâğıtları karıştırınız.
- Soru ve cevap kutularından birer kâğıt çekiniz.
- Öğrencilerden birinin seçtiği soruyu okumasını bekleyiniz.
- Cevabın sizde olduğunu düşünüyorsanız “cevabı bende” diyerek cevabı okuyunuz.
- Verdiğiniz cevap doğruysa kendi çektiğiniz soruyu okuyunuz.
- Cevap doğru değilse doğru cevabın bulunmasını bekleyiniz.
- Bütün soruların cevapları bulunana kadar etkinliği devam ettiriniz.

6.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Poliçe Geliştirme

Uygulamanın Amacı: Sigorta konusu belirleyerek konuya uygun sigorta özel şartları hazırlayarak sunum yapmak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Bu çalışmada, bir sigorta konusu seçerek genel şartlarını incelemeniz, genel şartlara aykırı olmayacak şekilde sigorta özel şartlarını tasarlamamız ve tasarımızı anlatan bir sunum hazırlamamız beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Sigorta şirketlerinin müşterilerine sunmuş olduğu sigorta konularından birini seçiniz.
- Seçtiğiniz sigorta konusuna ait genel şartları www.tsb.org.tr adresinden indirerek inceleyiniz.
- Sigorta konusunun genel şartlarına aykırı olmayan en az beş tane özel şart geliştiriniz.
- Geliştirdiğiniz özel şartları anlatan bir poliçe tanıtım sunumu hazırlayınız.
- Sunumun amacına uygun mesaj ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Sunumunuzu görsel olarak tasarlayınız.
- Sunum ile ilgili kişisel hazırlıklarınızı ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Yönerge:

- Sunumda verilen uygulamanın amacına uygun ve özgün fikirler üretiniz.
- Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Sunumda Türkçeyi, beden dilini ve ses tonunu doğru kullanmaya özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Poliçe Geliştirme Uygulama Faaliyeti Değerlendirme Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

POLİÇE GELİŞTİRME UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Sigorta şirketlerinin müşterilerine sunduğu sigorta konuları belirledi. Sigorta konusuna ait genel şartları inceleyerek ayrıntılı not aldı.	3
	Sigorta şirketlerinin müşterilerine sunduğu sigorta konuları belirledi. Sigorta konusuna ait genel şartları inceleyerek eksik not aldı.	2
	Sigorta konuları ve sigorta genel şartlarına yönelik olarak eksik ve özensiz araştırma yaptı.	1
İçerik	Genel şartlara aykırı olmayan ve sigorta konusunu destekleyen en az beş tane sigorta özel şartı geliştirdi.	3
	Genel şartlara aykırı olmayan ancak sigorta konusunu yeteri kadar desteklemeyen ve beklenen sayıdan daha az özel şart geliştirdi.	2
	Genel şartlara aykırı olan, sigorta konusunu desteklemeyen ve/veya beklenenden daha az sayıda özel şart geliştirdi.	1
Materyal	Konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Sunum Düzeni	Türkçeyi ve beden dilini doğru kullandı.	3
	Türkçeyi doğru kullandı fakat beden dilini doğru kullanmadı.	2
	Türkçeyi ve beden dilini doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	Verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	Sunumu verilen sürede yaptı. Fakat hazırlık çalışmalarının tamamlanması için verilen süreyi aştı.	2
	Hazırlık ve sunum çalışmaları için verilen süreyi aştı.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		

Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.

Puan=[(Ölçek puanıX100)/15] formülü kullanılarak hesaplanır.

Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.

OKUMA METNİ

POLİÇEYİ TANIMAK

Günlük hayatta insanın karşısına okunacak birçok yazı gelir. Peki, bir kişi karşısına gelen yazılardan kaç tanesinin tamamını okuyabilir? Hangileri okunmaya değer bulunur? Sosyal medya hesaplarında paylaşılanlar, televizyon programlarında geçen alt yazılar, gazeteler, tabelalar, reklam içerikli mesajlar, faturalar, sözleşmeler... Okunacaklar arasında seçici olmakta fayda var ama bazıları var ki mutlaka okunmalıdır!

Birçok kişinin bankada hesabı vardır. Bankacılar, hesap açılırken bir dizi kâğıt imzalatır; “Şuraya, şuraya ve şuraya” diyerek. Ya bankacının vakti yoktur ya da hesap açtırmanın. Bankacı birkaç açıklama yapar, müşteri tamam der. İmzalar atılır ve hesap açılır. İyi ama bu imzalar hangi hak ve sorumlulukların altına atıldı? Ne yazık ki olumsuz bir durum yaşanana kadar müşteri bu konuda hiçbir şeyi merak etmez.

Sigorta sözleşmelerinde de durum çok farklı değildir. Sigortalıların hiçbirinin gözünden kaçmayan bir tek kısım vardır: Prim tutarı. Sigortalı bu poliçe için ne kadar ödeyeceğine odaklanır. Bazı sigortalılar sözleşme ile ek teminatlar veya hizmetler verildiğinden haberdar olmaz. Sözleşmeyi okumayan sigortalı, konut sigortasının halı yıkama ve kombi bakım hizmeti verdiğini ya da ferdi kaza sigortasının araç çekme hizmeti sağladığını öğrendiğinde iş işten geçmiş olabilir. Poliçenin teminat limitini incelemeyen sigortalı ise tazminatın eksik yatırılmasından yakınabilir. Başka bir sigortalı da riziko adresini yanlış verdiğini risk gerçekleştikten sonra fark edebilir. Hâlbuki sözleşmede bütün bunlar yazıyordu (Görsel 3.12).

Sigorta acentesinin iletişim bilgilerinden risklere karşı güvence verilen sigorta konusuna ait bütün detaylara, devlete ödenen vergiler, hangi hakkın ne kadarının ne zaman kullanılacağına kadar bütün açıklamalara sözleşmede yer verilir. Sigortalı, sözleşme koşullarında meydana gelen değişiklikleri kaç gün içinde bildireceğini, ödemeleri zamanında yapmamanın ortaya çıkaracağı sonuçları ya da risk gerçekleştiğinde alması gereken önlemleri, hazırlaması gereken belgeleri önceden bilirse sözleşmenin sağlayacağı bütün imkânlardan ziyadesiyle faydalanabilir.

Sigortalı, sözleşme ile ilgili her türlü detayı atlamadan okumalı ve detaylarla ilgili aklına takılan her şeyi sigortasına sormalıdır. Poliçesini yakından tanımalıdır ki riskleri önlemeye çalışırken daha başka riskler almasın. Şunu da unutmamak gerekir: İmzalanan evraklar mutlaka dikkatle okunmalıdır!

Görsel 3.12: Sözleşme metni dikkatli okunmalıdır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A

Aşağıdaki ifadelerin başındaki (.....) boşluğa ifade doğru ise "D" yanlış ise "Y" yazınız.

1. (.....) Sigorta teklif formunun düzenlenmesiyle birlikte sigorta sözleşmesi başlamış olur.
2. (.....) Sigortanın genel şartları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanır.
3. (.....) Sigortalı, riski ağırlaştırıcı durumları sigortacıya hemen bildirmelidir.
4. (.....) Türkiye’de sigorta poliçeleri öğlen 12.00’de başlayıp yine öğlen 12.00’de biter.
5. (.....) Zeyilname, tarafların anlaşması koşulu ile düzenlenir.
6. (.....) Her sigorta sözleşmesinin içeriği birbirinden farklıdır.

B

Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

7. Sigorta sözleşmesinin koşullarını belirlemek için sigorta şirketi tarafından hazırlanan ve müşteri bilgilerini toplayan soruların yer aldığı belgeye denir.
8. Sigorta ettirenin poliçe kapsamındaki teminatların dışında ilave risklerin de güvenceye alınması için sigortacıya vermek durumunda olduğu paraya denir.
9. Sigortalının bir hatası veya kusuru sonucu bedenî zarar veya ekonomik olarak hesaplanabilen bir hasarı isteme hakkına sahip kişiye denir.
10. Süresi dolan sigorta poliçesinin güncellenmesi için belgesi düzenlenir.
11. Sigorta sözleşmelerinde özel koşulların yer aldığı belgeye denir.

C

Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

12. Aşağıdakilerden hangisi teklif formunda verilmesi gereken bilgilerden biri **değildir**?

- A) Sigortalının mesleği B) Sigortacının yaşı C) Sigorta konusu
D) Sigorta bedeli E) Acente bilgileri

13. I. Poliçe teklifi verilmesi

II. Teklifname doldurulması

III. Sigorta şirketinin kabul etmesi

IV. Sözleşmenin yürürlüğe girmesi

Yukarıda sigorta teklifi ile ilgili sürecin aşamaları karışık olarak yer almaktadır. Bu aşamaların sıralanması aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I, II, IV ve III B) I, III, II ve IV C) II, IV, I ve III
D) II, III, I ve IV E) II, III, IV ve I

14. Aşağıdakilerden hangisi poliçe özel şartlarında yer almalıdır?

- A) Sigortanın konusu B) Sigortanın başlangıç, bitiş tarihleri C) Sigortanın coğrafi sınırı
D) Teminat dışında kalan durumlar E) Ek hizmetler

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

15. I. Taşınır, taşınmaz bir ürün
II. Kayıplara neden olabilecek bir yaşam
III. Seyyar satıcıdan alınan bir elektronik cihaz
IV. 3. Şahıslara karşı sorumluluk doğuran bir vaka
Yukarıda verilen maddelerden hangisi sigorta konusu kapsamında yer alır?
A) Yalnız III
B) I ve III
C) II ve IV
D) I, II ve IV
E) II, III ve IV
16. I. Adli sicil kaydı
II. Sigorta konusu
III. Sigorta prim tutarı
IV. Verilen teminatlar ve istisnalar
Yukarıda verilen bilgilerden hangileri sigorta poliçesinde yer almaz?
A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III D) I ve II E) III ve IV
17. **Aşağıdaki belgelerden hangisi nakliyat sigortalarında sigorta poliçesi düzenlenmesi için verilen sözü temsil eden belgedir?**
A) Sigorta sertifikası
B) Geçici sigorta poliçesi
C) Teklifname
D) Zeyilname
E) Yenileme senedi
18. **Aşağıdakilerden hangisi zeyilname düzenlenmesini gerektiren durumlardan biri değildir?**
A) İletişim bilgisi değişikliği
B) Sözleşmenin iptali
C) Riskin gerçekleşmesi
D) Teminat bilgisi değişikliği
E) Sigorta bedeli değişikliği
19. **İbra, teslim ve temlik beyannamesi aşağıdaki durumlardan hangisinde düzenlenmelidir?**
A) Deprem nedeniyle binada oluşan hasarın giderilmesi
B) Trafik kazasında hasar gören aracın tamiri
C) Yangın sebebiyle oluşan hasarın tespit edilmesi
D) Hırsızlık sonrası tazminat ödenmesi
E) Hastalık nedeniyle oluşan tedavi giderlerinin karşılanması

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

20. Aşağıdakilerden hangisi sigorta poliçesini sona erdiren hallerden biri değildir?

- A) Riskin meydana gelmesi
- B) Tarafların karşılıklı anlaşması
- C) Taraflardan birinin istemesi
- D) Sigortacının aciz hâle düşmesi
- E) Riski başka firmayla güvenceye alması

21. Sigorta primi belirlenirken aşağıdakilerden hangisine dikkat edilmez?

- A) Prim tutarı yeterli olmalıdır.
- B) Zararı önleyici nitelikte olmalıdır.
- C) Kişilerin maddi durumlarına göre olmalıdır.
- D) Prim adaletli olmalıdır.
- E) Ekonomik ölçülere uygun olmalıdır.

22. Aşağıdakilerden hangisi sigorta poliçesinin unsurları arasında bulunmaz?

- A) Sigorta süresi
- B) Sigorta başlangıç tarihi
- C) Sigorta şirketi
- D) Sigorta konusu
- E) Sigortacılık Genel Müdürlüğü

23. I. Poliçe verme

- II. Aydınlatma
- III. Vergi ödeme
- IV. Tazminat ödeme

Yukarıda verilen maddelerden hangileri sigortacının yerine getirmesi gereken yükümlülüklerden biridir?

- A) I ve III
- B) II ve IV
- C) III ve IV
- D) I, II ve IV
- E) II, III ve IV

24. Aşağıdakilerden hangisi sigorta ettirenin yükümlülüklerinden biri değildir?

- A) Giderleri ödeme
- B) Prim ödeme
- C) Beyan verme
- D) Bilgi verme
- E) Zararı önleme

25. I. Rizikonun sigorta süresi içinde oluşması

- II. Hasarın sigorta teminatının kapsamında olması
- III. Riziko ile zarar arasında nedensellik bağının olması
- IV. Borcun müeccel olması

Yukarıda verilen maddelerden hangileri sigortacının tazminat ödemesi için gereklidir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I, II ve III
- D) I, III ve IV
- E) II, III ve IV

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

26. Aşağıdakilerden hangisi sigorta poliçesinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Sigorta poliçesi hazırlanırken taraflar gerçek beyanatta bulunmalıdır.
- B) Sigorta genel şartlarını taraflar diledikleri şekilde düzenler.
- C) Sigortacının zararı karşılaması, riskin gerçekleşmesi durumuna bağlıdır.
- D) Sigorta sözleşmeleri, tarafların karşılıklı rızalarıyla kurulur.
- E) Sigorta sözleşmeleri, sigortalılara teminat hizmeti sağlar.

27. Aşağıdakilerden hangisi nakliyat sigortalarında prim tutarını değiştiren hâllerden biri değildir?

- A) Yükün cinsi
- B) Yükün miktarı
- C) Yükün değeri
- D) Taşıma güzergâhı
- E) Taşıma zamanı

28. Aşağıdakilerden hangisi temditnamenin özelliklerinden biri değildir?

- A) Hazırlanırken prim ödeme mecburiyeti yoktur.
- B) Primin ödenmesiyle sigortacı mesuliyeti başlar.
- C) Sigortalıya yasal ilişkilerde kolaylık tanır.
- D) Sigorta poliçesiyle içeriği benzerdir.
- E) Poliçenin yasal sonuçlarına benzer durumlar oluşturur.

29. I. Kaza tespit tutanağı

- II. Yenileme senedi
- III. Ekspertiz raporu
- IV. Temlik belgesi

Yukarıda verilen maddelerden hangileri sigorta işlemlerinde düzenlenen belgelerden biridir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve IV
- D) II ve IV
- E) II, III ve IV

30. I. Şeklî süre

- II. Materyal süre
- III. Teknik süre
- IV. Aylık süre

Yukarıdakilerden hangileri sigorta süresi türlerinden biridir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) II ve IV
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

31. I. Teminat eksiltme

- II. Sigorta bedeli ilave
- III. İsim/unvan değişikliği
- IV. Zorunlu iptal

Yukarıdakilerden hangileri sigortalının talebi üzerine zeyilname düzenlenen durumlardan biridir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) II ve IV
- D) I, II ve IV
- E) II, III ve IV

4. ÖĞRENME BİRİMİ

SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ ARACILAR VE MESLEKLER

KONULAR

- 4.1. Sigorta Şirketi
- 4.2. Sigorta Acentesi
- 4.3. Bankalar
- 4.4. Broker
- 4.5. Sigorta Eksperti
- 4.6. Aktüer
- 4.7. Sigorta Teknik Personeli
- 4.8. Bireysel Emeklilik Aracısı

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Sigorta şirketlerinin amaçları ve işleyiş yapısı
- Sigorta aracılarının amaçları ve özellikleri
- Sigortacılık ile ilgili meslekler ve bu mesleklerin özellikleri

TEMEL KAVRAMLAR

Acente, aktüer, aracı, bankasürans, broker, eksper, sigorta şirketi,

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

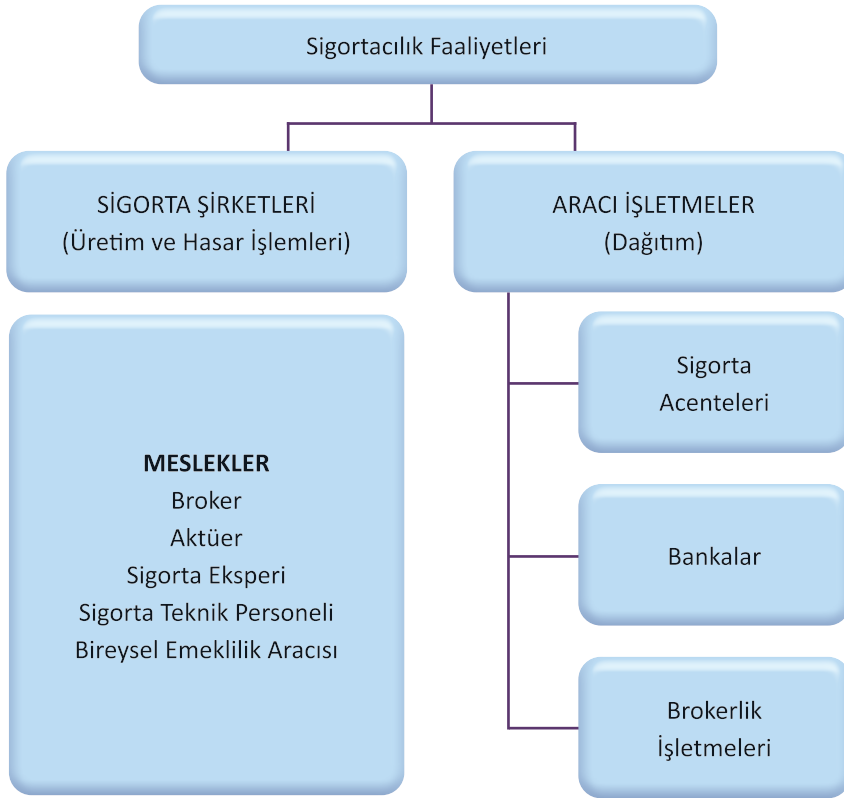
1. Sigortacılık hizmetlerinde dağıtım kanallarına ihtiyaç duyulmasının nedenleri nelerdir?
2. Bir meslekte ihtiyaç duyulan koşulların oluşturulması gereken koşulları araştırmak neden önemlidir?

4. SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ ARACILAR VE MESLEKLER

“Hangi mesleğe karar verirsiniz, bunu yaparken dünyanın en iyi insanlarını takip edin ve kendinizi onlarla kuşatın.”

Scott Weiss (Skot Ways)

Sigortacılık; sigorta faaliyetlerinin düzenlenmesi, yürütülmesi ve denetimini içeren kapsamlı bir sistemdir. Sigorta sisteminin içinde yer alan yasal düzenleme ve denetleme işlemleri devlet tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlarca yapılır. Sigortacılık faaliyetlerine ilişkin branşlara özel içerikleri sigorta şirketleri ve diğer sigorta mesleki kuruluşları yasalara uygun olarak düzenler. Sigortacılık faaliyetlerinin yürütülmesinde üretim, sigorta şirketlerinin göreviyken dağıtım, sigorta şirketlerine bağımlı veya bağımsız çalışan sigorta araçları tarafından gerçekleştirilir. Hasar süreci ise sigorta eksperlerinin desteği ile sigorta şirketlerince yürütülür. Sigorta şirketlerinin ve aracı kurumların bu faaliyetlerinde çeşitli meslek mensupları görev yapar (Şema 4.1). Sigorta sektöründe yer alan kuruluş, işletme ve kişilerin her biri sürecin işleyişinde birer yapı taşı görevi üstlenir.

Şema 4.1: Sigorta araçları ve meslekleri

4.1. SİGORTA ŞİRKETİ

Sigorta şirketleri, sigorta piyasasının ana unsurudur. Sigortacılık faaliyetlerinin temeli olan güvence verme fonksiyonu sigorta şirketlerince gerçekleştirilir. Toplanan primler sigorta şirketlerince değerlendirilir. Yatırımlara, girişimlere ve ülke ekonomisine katkı sağlayan faaliyetler sigorta şirketlerinde yürütülür. Bu nedenle sigorta şirketleri, hem yönetsel açıdan hem de ekonomik hacim açısından büyük bir yapıdır.

Sigortalılar adına risk yönetimi yapan sigorta şirketlerinin öncelikli amacı, sigorta yaptırma potansiyeli bulunan kişilere ulaşarak poliçe ve prim üretimini artırmaktır. Sigorta şirketlerinin sigorta hizmetlerini ulaştırabildiği kişi sayısı arttıkça elde edecekleri kâr da artar (Görsel 4.1). Kapsamlı bir örgütlenme yapabilen sigorta şirketleri öncelikli amaçlarına ulaşmada zorluk yaşamaz.

Her ülkede sigortacılık mevzuatı farklılık gösterir. Bu nedenle sigorta şirketlerinin türleri, çalışma alanları ve şekilleri bütün ülkelerde aynı değildir. Türkiye’de kurulan sigorta şirketleri ve yurt dışında kurulmuş olup Türkiye sınırları içinde de faaliyet gösteren sigorta şirketleri Sigortacılık Kanunu’nda (SK) yapılan sigorta şirketi tanımı içinde yer alır. Sigorta şirketleri için Sigortacılık Kanunu’nda belirlenen özellikli durumlar şöyledir:

Görsel 4.1: Sigorta şirketi

- Sigorta şirketleri, anonim şirket veya kooperatif şirket olarak kurulmalıdır.
- Sigorta şirketleri, sigortacılık faaliyetleri dışındaki iş kollarında faaliyet gösteremez.
- Sigorta şirketleri, hayat ve hayat dışı sigorta türlerinden sadece birinde faaliyet gösterebilir. Bir şirket hem hayat hem hayat dışı branşta faaliyet göstermek isterse bu hizmetleri iki farklı şirket bünyesinde sunabilir.
- Sigorta şirketleri, faaliyet göstereceği her sigorta branşı için Hazine ve Maliye Bakanlığından ayrı ayrı ruhsat almalıdır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sizce şirketleri yönetenler ve şirket sahipleri aynı kişiler midir? Neden?

4.1.1. Sigorta Şirketi Türleri

Sigorta şirketlerinin çalışma esasları ve kuruluş işlemleri Hazine ve Maliye Bakanlığının düzenlediği mevzuatta detaylı olarak belirtilmiştir. Sigorta şirketleri, kuruluş şekline göre ve faaliyet alanına göre olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılır (Şekil 4.1).

Şekil 4.1: Sigorta şirketi türleri

Kuruluş şekli ne olursa olsun sigorta şirketlerinin ortak amacı güvence sağlamaktır. Kuruluş şekli sadece şirketin yönetim yapısını ve elde ettiği kârı değerlendirme yöntemini farklılaştırır.

Anonim şirket, bir ticaret unvanı altında, sermayesi paylara bölünerek kurulan ve kâr amacı güden bir şirket türüdür. Anonim şirket şeklinde kurulan sigorta şirketleri yönetim kurulu en az beş kişiden oluşur ve sermaye miktarı için belirlenmiş bir alt sınır bulunur. Genellikle anonim şirket şeklinde kurulan sigorta şirketlerinin büyük çoğunluğu Türkiye’de de bu sıfatla kurulmuştur. **Kooperatifler**, kâr amacı gütmeyen, ortakların belirli bir ihtiyacı gidermek üzere bir araya gelerek ekonomik birlik sağladıkları kuruluşlardır. Kooperatif olarak kurulan sigorta şirketlerinde poliçe sahiplerinin tamamı sigorta şirketinin ortağıdır. Yönetim giderleri, tazminatlar ve benzer harcamalardan sonra kalan kâr şirket ortaklarının olur. Bu kâr genellikle ortaklara dağıtılmadan ileride karşılaşılabilecek riskler, giderler, fırsatlar vb. durumlar için şirket hesabında bulundurulur. Kooperatif olarak kurulan sigorta şirketlerinde düşük primler ile sigorta güvencesi almak mümkündür. Ancak hasar oranlarının artmasıyla sigortalılar yüksek prim ödemek durumunda kalabilir.

Faaliyet alanına göre sigorta şirketi ayrımı dünyada genel olarak kabul görmemiş bir ayrımdır. Türkiye sigortacılık mevzuatında sigorta şirketlerinin hayat ve hayat dışı sigorta branşlarından birinde faaliyet göstermesi şartı yer aldığı için Türkiye bu genellemenin dışındadır. Türkiye’de hayat ve hayat dışı ayrımın yapılmasının en önemli sebebi, her iki branştaki sigorta türlerinin yapı ve süre olarak birbirinden farklı olmasıdır.

Hayat sigortası şirketleri, uzun vadeli sigorta ürünleri sunar. Hayat sigortası şirketlerinin ölüm ve sakatlık gibi riskleri güvence altına alan sigorta ürünleri bulunsa da bu şirketler genellikle birikime yönelik sigorta ürünleri geliştirir. Hayat branşında faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin unvanında hayat, yaşam ve emeklilik ibarelerinden biri ya da birkaçı bulunur (Görsel 4.2).

Görsel 4.3: Hayat dışı sigorta şirketi

Hayat dışı sigorta şirketleri, kısa vadeli sigorta ürünleri sunar. Birçok risk grubunu güvence altına alan bu sigorta şirketlerinde hayat sigortalarına oranla daha fazla hasar ile karşılaşılır. Sigorta ürünlerinin süresi genellikle bir yıldır. Riskin bir yıldan daha kısa sürede ortadan kalktığı taşımacılık sigortası gibi sigorta türlerinde ise daha kısa süreli poliçeler düzenlenir. Hayat dışı sigorta şirketlerinin unvanında sadece sigorta ibaresi bulunur (Görsel 4.3).

BİLGİ

Türkiye’de 2020 yılı sonunda faaliyet gösteren toplam altmış üç sigorta, hayat-emeklilik ve reasürans şirketinden elli dokuzu anonim şirket, ikisi kooperatif şirket, ikisi yurt dışında kurulu bulunan şirketlerin şubesi şeklinde örgütlenmiştir.

Görsel 4.2: Hayat sigorta şirketi

BİLGİ

2020 yılında toplam 82,5 milyar ₺’lik prim üretimi gerçekleştirilmiştir. Bunun 68,1 milyar ₺’si hayat dışı sigorta şirketlerince gerçekleştirilirken 14,4 milyar ₺’si hayat sigortası şirketlerine aittir.

SIRA SİZDE

Tabloya sıkça duyduğunuz sigorta şirketlerinin adlarını yazınız. Adlarından yola çıkarak bu şirketlerin hayat ve hayat dışı sigorta hizmetlerinden hangisini sunduğunu bilginiz dâhilinde ilgili yerlere işaretleyiniz.

Şirket Adı	Hayat	Hayat Dışı

4.1.2. Sigorta Şirketlerinin Organizasyon Yapısı

Sigorta şirketleri, sigortacılık faaliyetlerine ilişkin fonksiyonlarını, yetkilerini ve süreçlerini göz önünde bulundurarak çeşitli sorumluluk alanları belirler. Her sigorta şirketinin belirlediği sorumluluk alanları organizasyon ve uygulama açısından farklılıklar gösterir. Organizasyon yapıları şu faktörlere göre çeşitlendirilebilir:

- İşletme fonksiyonları
- Sigorta ürünleri
- Müşteri yapısı
- Pazarlama bölgesi

Şirket içinde ve dışında sigortacılık faaliyetlerinin yürütülmesini sağlayan ve bütün sigorta şirketlerinin organizasyon yapısında bulunan birimler Şekil 4.2'de verilmiştir.

Şekil 4.2: Sigorta şirketlerinde bulunan temel birimler

Yönetim birimi, sigorta şirketi içindeki koordinasyonu sağlamak, işleyiş ile ilgili politikaları belirlemek ve temel kararları almak gibi süreçleri yönetir. Yönetim kurulu, genel müdürlük, personel müdürlüğü, muhasebe, hukuk gibi alt bölümleri bulunur.

Üretim birimi, teklif kabulünden poliçe düzenlenmesine kadar yapılan işlemlerin yürütüldüğü birimdir. Sigorta şirketinin faaliyet gösterdiği branşlara göre uzmanlaşmış bölümlere ayrılır. Hayat dışı sigorta şirketlerinde kaza, nakliyat, mühendislik gibi bölümler bulunurken hayat sigortası şirketlerinde hayat, ferdi kaza, bireysel emeklilik gibi bölümler bulunur.

Satış birimi, üretim birimi ile birlikte anılır. Bunun sebebi hizmet üretiminde, üretim ve satışın aynı zaman diliminde gerçekleşmesidir. Satış birimi, üretimi yapılan poliçelerin sigorta ettirenlere ulaştırılması işlevini yerine getirir. Bir sigorta şirketi, ürünlerini doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki farklı yolla satabilir (Tablo 4.1).

BİLGİ

2020 yılı içinde sigortacılık sektöründe toplam 82,5 milyar ₺ prim üretimi gerçekleştirilmiş, bir önceki yıla göre brüt %19,3 oranında büyüme sağlanmıştır. Her yıl artan oranlarda büyüme kaydedilmektedir. Bu veriler Türkiye'nin ekonomisi ve istikrarlı büyümesi için sigortacılığın önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.1: Sigorta Ürünlerinin Satış Yolları

DOĞRUDAN SATIŞ		DOLAYLI SATIŞ (ARACILAR)	
Doğrudan satış ekipleri	Sigorta şirketinin kendi bünyesinde veya bölge müdürlüklerinde sigorta ürünü satması	Acenteler	Sigorta şirketi adına komisyon karşılığında çalışan aracı işletme vasıtasıyla sigorta ürünü satılması
İnternet	Sigorta şirketinin internet sitesinden sigorta ürünü satması	Brokerler	Sigorta ettirenlere uygun sigorta ürünlerini araştıran ve sigorta şirketinden bağımsız çalışan aracılar ile sigorta ürünü satılması
Diğer	Sigorta şirketinin ATM [automated-teller machine (otomatik tellir meşin)] yani otomatik para çekme ve yatırma makinesi, akıllı telefon ve tablet gibi teknolojik araçlar üzerinden sigorta ürünü satması	Bankalar	Banka şubeleri aracılığı ile sigorta ürünü satılması

Üretimlerin neredeyse tamamı aracılar yoluyla yapıldığından doğrudan satış, sigorta şirketleri için maliyetli olmaktadır. Bu nedenle doğrudan satış yöntemleri sigorta şirketlerinin birçoğu tarafından kullanılmamaktadır.

Pazarlama birimi, sigorta şirketinin marka imajına, müşteri ilişkilerine ve ürünlerine ait stratejik kararların alındığı birimdir. Satış ve pazarlama kavramları eş anlamlıymış gibi kullanılsa da satış, ürünün el değiştirmesini ifade ederken pazarlama kavramı, ürünün tasarımı, üretimi, fiyatlandırılması, dağıtılması ve tutundurulması gibi faaliyetleri kapsar.

Görsel 4.4: İstatistik hesaplamaları

Aktüerya biriminde bir riskin gerçekleşme olasılığına yönelik istatistik hesaplamaları yapılır (Görsel 4.4). Hesaplamalarda geçmişte gerçekleşmiş olan risk verilerinden yararlanır.

Teknik birim, aktüerya tarafından belirlenen risk oranlarına göre hangi sigorta ürününün hangi genel ve özel şartlarda sigortalanacağını, prim ve sigorta bedellerinin limitlerinin ne olacağını belirlemeye yönelik iş ve işlemleri yürütür. Burada verilen stratejik kararlar sigorta şirketlerinin kârlılık düzeyini önemli ölçüde etkiler.

Hasar birimi, sigortalanan unsurlara ait risklerin gerçekleşmesi nedeniyle oluşan hasar ihbarlarını alma, hasarları tespit etme, sözleşmeye uygun olan hasarlar için ödeme yapma işlemlerini gerçekleştirir. Hasar birimi, hasarla ilgili çıkabilecek muhtemel anlaşmazlıklara çözüm getirmek üzere ilk başvurulacak birimdir.

Mali işler birimi, sigorta primlerinden biriken paranın hangi yatırım araçları ile değerlendirileceğini planlayan birimdir. Yatırım yapmak için oldukça fazla seçenek vardır. Bu seçeneklerin bazıları kısa vadeli bazıları ise uzun vadeli yatırımlar için uygundur. Sigorta şirketleri, güvence verdikleri risklerin gerçekleşme zamanını bilmedikleri için primlerin bir kısmını kısa vadeli bir kısmını uzun vadeli yatırımlarda değerlendirirler. Yatırım sürecinden sorumlu olan birimdir.

Bilişim teknolojileri birimi, istatistik verileri toplama ve işleme görevini yürütür. Bu işlemlerle aktüerya birimine yardımcı olur. Ayrıca bu birim, araçların prim üretimlerini takip ederek günlük sigorta hareketlerini yönetir.

Reasürans birimi, sigorta şirketlerinin, risklerini en uygun şekilde dağıtma işlemlerini takip ettiği birimdir. Mali gücü iyi olan sigorta şirketleri başka şirketlerin risklerini üstlenerek reasürans hizmeti sunabilir. Reasürans hizmetleri de bu birim aracılığı ile yürütülür.

Denetim birimi, işletme içi yürütülen bütün işlemlerin mevzuata uygunluğunu denetler. Yapılan hatalı, hileli veya uygunsuz işlemleri ayıklayarak verimliliğin korunmasını ve artırılmasını destekler. Denetim birimi sayesinde diğer sigorta şirketleri ile rekabet etmek kolaylaşır.

Sigorta şirketleri, sigortacılık faaliyetlerinin yürütülmesinde en temel kurum olsa da sistemin işleyişinde farklı görevler üstlenen kurumlar bulunur.

Türkiye sigorta sektöründe görev yapan başlıca sigorta kurumları ve bu kurumların görevleri Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2: Sigorta Sektöründe Yer Alan Kurumlar ve Görevleri

SİGORTA KURUMLARI	TEMEL GÖREVLERİ
Sigortacılık Genel Müdürlüğü	Sigortacılık mevzuatlarını düzenlemek, sigortacılığın gelişmesi ve sigortalıların korunması için tedbirler almak ve uygulamak
Sigorta Denetleme Kurulu	Sigortacılık alanında faaliyet gösteren kişi ve kurumların mali ve yasal sorumluluklarını denetlemek ve gereken durumlarda cezai işlem uygulamak
Türkiye Sigorta Birliği (TSB)	Sigortacılık mesleğinin gelişmesini desteklemek, dayanışma ve disiplin içinde çalışmayı özendirmek ve haksız rekabeti önlemek
Sigortacılık Eğitim Merkezi (SEGEM)	Sigortacılık faaliyetlerinde görev almak üzere nitelikli eleman yetiştirmek, bu amaçla eğitim ve sınavlar düzenlemek
Sigorta Ekspertleri İcra Komitesi (SEİK)	Sigorta eksperliği mesleğine ilişkin çalışmaları mevzuatta yer alan usul ve esaslara uygun olarak yönetmek ve meslek mensuplarının yararına faaliyetler düzenlemek
Sigorta Tahkim Komisyonu	Sigorta sözleşmesini ilgilendiren uyuşmazlıkları yetkilendirilmiş hakemler aracılığı ile yargı sürecine gerek kalmadan çözüme ulaştırmak
Bireysel Emeklilik Danışma Kurulu	Bireysel emeklilik sistemine ilişkin politikaları belirlemek, bu politikaların gerçekleştirilmesi için alınması gerekli önlemler konusunda önerilerde bulunmak ve mevzuat düzenlemeleri hakkında tavsiye niteliğinde karar almak
Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM)	Emeklilik şirketlerinin faaliyetlerini günlük olarak raporlamak, emeklilik sistemine katılanların bilgilerini saklamak, veri üretmek, bireysel emeklilik araçları için eğitim ve sınavlar düzenlemek
Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK)	Deprem zararlarını en aza indirmek amacıyla zorunlu deprem sigortası düzenlemek ve zarar tazmin sürecini yürütmek
Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi (SBM)	Sigortacılık faaliyetlerinde risk değerlendirmesine ilişkin bilgileri toplamak ve sigorta taraflarının bu bilgilere erişimini sağlamak

Bu kurumlar, görevlerini yerine getirirken sigorta şirketlerinin ödeme gücünü denetlemenin yanı sıra sigorta sözleşmelerinde yer alan prim ve teminatlar arasında uyumlu bir denge kurmayı amaçlar.

Ayrıca sigortacılık faaliyetlerini yürüten kurumlar, Avrupa Birliği'nde yer alan komitelerle iş birliği içinde çalışarak uluslararası sigorta piyasasında aktif yer almaktadır.

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- Sigorta şirketleri konusu ile ilgili iki doğru iki yanlış ifade belirleyiniz.
- Belirlediğiniz doğru ve yanlış ifadeleri öğretmenin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları katlayarak öğretmenin hazırladığı kutuya atınız.
- Sınıfın tamamı kâğıtlarını kutuya attıktan sonra kâğıtları karıştırınız.
- Sırayla birer kâğıt çekiniz.
- Çektiğiniz kâğıttaki ifadeyi yüksek sesle okuyunuz.
- İfadenin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyerek neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.
- Her öğrenci bir ifade açıkladıktan sonra başa dönünüz ve kâğıtlar bitene kadar etkinliğe devam ediniz.

7.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Sigorta Şirketlerini Tanıma

Uygulamanın Amacı: Türkiye'de faaliyette bulunan sigorta şirketlerini kuruluş şekli ve faaliyet alanına göre incelemek

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Bu çalışmada sizden Türkiye'de faaliyette bulunan sigorta şirketlerini araştırıp bu şirketlerden seçtiğiniz on tanesini kuruluş şekli ve faaliyet alanına göre sınıflandırmanız, şirketlerin faaliyet gösterdikleri alanlarda hangi sigorta branşlarında hizmet sunduklarını tespit ederek araştırma sonuçlarınızı yansıtan bir sunum gerçekleştirmeniz beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Sunumun konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Sunumun amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Sunumunuzu görsel olarak tasarlayınız.
- Sunum ile ilgili kişisel hazırlıklarınızı ve cihaz kontrolünü yaparak sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Yönerge:

- Sunumda verilen bilgilerin konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Sunumda yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Sunum tasarımının sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Sunumda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Sigorta Şirketlerini Tanıma Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

SİGORTA ŞİRKETLERİNİ TANIMA UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	Ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	Ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	Sigorta şirketlerini araştırarak on tanesini kuruluş şekli, faaliyet alanı ve branşlarına göre inceledi.	3
	On taneden daha az sigorta şirketini araştırarak kuruluş şekli, faaliyet alanı ve branşlarına göre inceledi.	2
	Eksik sayıda sigorta şirketi araştırdı ve eksik konu incelemesi yaptı.	1
Materyal	Konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Sunum Düzeni	Türkçeyi doğru kullandı. Yazım ve dil bilgisi kurallarına dikkat etti. Özgün, sade ve anlaşılır bir dosya tasarımı yaptı.	3
	Türkçeyi doğru kullandı fakat beden dilini doğru kullanmadı.	2
	Türkçeyi ve beden dilini doğru kullanmadı.	1
Zaman Yönetimi	Verilen süre içinde hazırlık ve sunum çalışmalarını tamamladı.	3
	Sunumu verilen sürede yaptı. Fakat hazırlık çalışmalarının tamamlanması için verilen süreyi aştı.	2
	Hazırlık ve sunum çalışmaları için verilen süreyi aştı.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		
<p>Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.</p> <p>Puan=[(Ölçek puanıX100)/15]] formülü kullanılarak hesaplanır.</p> <p>Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.</p>		

4.2. SİGORTA ACENTESİ

Sigorta şirketlerine bağlı olarak mesleki faaliyetlerini icra eden sigorta acenteleri, yetki ve sorumlulukları yasa, yönetmelik veya sözleşmelere bağlı olarak belirlenmiş sigorta aracılardır.

4.2.1. Sigorta Acentesinin Tanımı ve Önemi

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 102. maddesine göre "ticari-mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimseye acente denir." Acenteye ilgili düzenlemeler TTK 102 ila 123 maddeleri arasında yer alır.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 2. maddesinin (I) bendine göre "sigorta acentesi; ticari-mümessil, ticari vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tabii bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimî bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sigorta sözleşmelerine aracılık etmeyi veya bunları sigorta şirketleri adına yapmayı meslek edinen, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürüten ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olan kişiyi ifade eder."

Sigortacılık hizmetlerinin pazarlanmasında ve bu faaliyetlerden beklenen başarının sağlanmasında şirketlerin kullandığı etkili dağıtım kanallarının başında sigorta acenteleri gelir (Görsel 4.5). Sigortacılık hizmetleri ve bunlara ait faaliyetlerin hepsinin tek başına sigorta şirketleri tarafından yapılması mümkün olmadığından sigorta hizmetlerinin satışı ve anlaşmaların kurulması acenteler sayesinde gerçekleştirilir. Sigorta hizmetlerinin tüketicilere ulaştırılmasında internetin ve diğer teknolojik araçların kullanımı artsa bile verilen hizmetlerin büyük çoğunluğu acentelerin kurmuş olduğu ikili temaslara gerçekleşmektedir. Acenteler, prim üretiminde hâlen büyük bir orana sahiptir.

4.2.2. Sigorta Acentesi Türleri

Acenteler, sigorta şirketiyle yaptıkları sözleşmenin niteliğine göre

- A grubu acenteler,
- B grubu acenteler olmak üzere ikiye ayrılır.

A Grubu Acente: Sigorta poliçesi düzenleme ve prim tahsil etme yetkisi bulunur. Sigorta ettirenden teklif alma, aldığı bilgiler doğrultusunda sigorta sözleşmesini düzenleyerek prim tahsil etme yetkisi bulunan acentedir. Düzenlemiş olduğu sözleşmeleri noter tarafından onaylanmış kanuni deftere kaydeder ve bu belgelerden doğan vergileri ilgili kurumlara yatırır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sizce sigorta acenteleri, acentelik faaliyetlerine ilişkin yetkileri nasıl elde eder?

Görsel 4.5: Sigorta acentesi

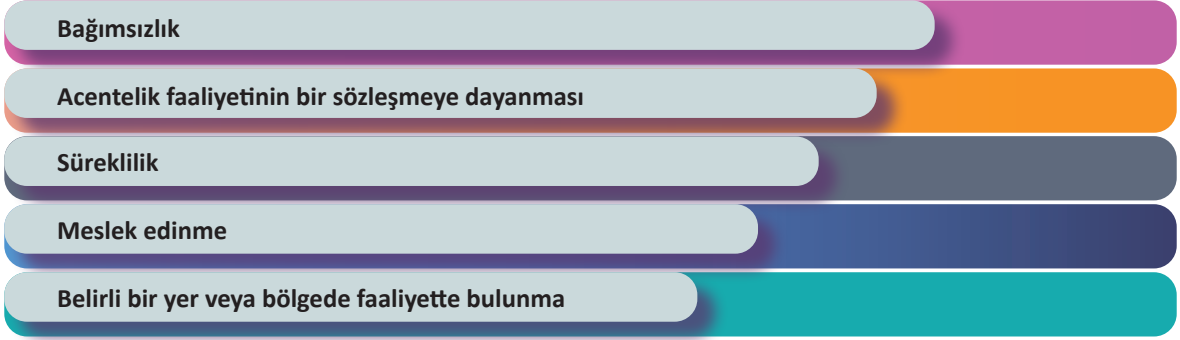
BİLGİ

Rejistro: Poliçe, tecditname ve zeyilnameleri içeren, her branş için ayrı ayrı düzenlenen kayıt defteridir. Bu deftere **üretim** ve **iptal** olmak üzere iki farklı kayıt yapılır.

B Grubu Acente: B grubu acenteler, sigorta şirketi tarafından sadece yetkili kılındıkları sigorta branşında poliçe düzenleyebilir. Bu tür acenteler sigorta sözleşmesinin yapılmasına sigorta ettirenden teklif alıp sigortacıya ileterek aracılık eder. Kendi adına sözleşme yapamaz, poliçe düzenleyemez. Prim üretiminden doğan yasal yükümlülükleri anlaşmalı olduğu sigorta şirketi tarafından karşılanır.

4.2.3. Sigorta Acentesinin Unsurları

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda yer alan tanımdan yola çıkarak sigorta acentesinin unsurları Şekil 4.3'te verilmiştir.

Şekil 4.3: Sigorta acentesinin unsurları

1. Bağımsızlık

Sigorta acenteleri; ticari vekil, ticari mümessil, satış memuru veya işletme çalışanı gibi sıfatları taşımaz. Acente bağımsız bir işletmedir. Ama bu mutlak bir bağımsızlık değildir. Acenteler bağlı oldukları sigorta şirketinden talimat alabilir. Alınan talimatlar acentenin bağımsızlığını etkileyecek, serbest karar alma ve uygulama yetkisini kısıtlayacak yapıda değildir. Sigorta acenteleri, çalışma usul ve esaslarını kendileri belirler.

Acentenin bağımsızlık göstergesi olarak broşür dağıtımı ve reklam masraflarına kendisinin katlanması, aylık sabit bir ücret almaması gibi durumlar söylenebilir (Görsel 4.6).

Görsel 4.6: Broşür dağıtımı

2. Acentelik Faaliyetinin Bir Sözleşmeye Dayanması

Acente, sigorta şirketiyle yapmış olduğu acentelik sözleşmesinden doğan hakla sigortacı ile sigorta yaptırmak isteyenleri bir araya getirerek aracılık faaliyetinde bulunur.

Sigorta acentesinin faaliyet konusu ve kapsamı sigorta şirketiyle düzenlenen acentelik sözleşmesinde belirtilir. Hangi sigorta branşlarında sözleşme yapılabileceği, hangi sözleşmelere aracılık edilebileceği taraflar arasında düzenlenen sözleşmede yer alır.

3. Süreklilik

Sigortacılık Kanunu'nda sigorta acentesi tanımı yapılırken "daimî surette" ifadesiyle süreklilik unsuru vurgulanmıştır. Buradaki daimî suretten kasıt acentelik faaliyetinin ömür boyu sürmesi değil, belirli zaman dilimi içinde devamlı olmasıdır. Tek bir sözleşmenin veya belirli sayıda sözleşmenin yapılmasına aracılık etmek için görevlendirilen kimsenin bu faaliyeti uzunca bir süre devam etse bile acente faaliyeti olarak sayılmaz, o kişi tellal sayılır. **Tellal** ise satışlarda aracılık eden kimse demektir. Acentenin çok sayıda sözleşmeye aracılıkta bulunması ve bunu sigorta şirketi adına yapıyor olması süreklilik unsuru gereğidir.

Sigortacı veya acentenin; ölmesi, iflası ya da hacir altına alınması hâlinde aksi bir durum belirtilmediyse acentelik sözleşmesi sona erer.

4. Meslek Edinme

Acentelik faaliyetlerinin meslek edinilmesi, süreklilik unsurunun bir sonucudur ve sigorta acentesi tanımında da açıkça belirtilmiştir. Acentelerin başka bir faaliyette bulunmalarını TTK'de yasaklayan bir hüküm bulunmazken Sigortacılık Kanunu'nda ticari faaliyeti yasaklayan hüküm mevcuttur. *Bankalar ile özel kanunla kurulmuş ve kendisine sigorta acenteliği yapma yetkisi tanınan kurumlar hariç olmak üzere, sigorta acenteleri, bireysel emeklilik işlemleriyle ilgili aracılık ile müsteşarlığın uygun göreceği sigortacılıkla bağlantılı diğer aracılık faaliyetleri dışında başka bir ticari faaliyette bulunamaz (SK m. 23/10).*

Ayrıca, Sigortacılık Kanunu'na göre yetkili olanlar dışında hiçbir gerçek veya tüzel kişinin sigorta acenteliği faaliyetinde bulunmayacağı belirtilmiştir. Bu hükme aykırı davranışlar ve sigorta acenteliği yapamayacaklar ile acente sözleşmesi yapan sorumlu şirket yöneticileri hakkında adli ceza uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5. Belirli Bir Yer veya Bölgede Faaliyette Bulunma

Acenteliğin tanımında da belirtildiği üzere acenteler faaliyetlerini belirli bir yer veya bölge içinde yürütmelidir. Acente faaliyetlerinin belirli bir alanda sınırlandırılmış olmasında acente ile sözleşme yapacak üçüncü kişilerin de yararı bulunmaktadır. Sigortalanacak menfaati bulunan üçüncü kişiler o bölgede faaliyet gösteren acentelerle kolay iletişim sağlayabilir. Kanunda faaliyet alanının genişliği ile ilgili bir sınırlama belirtilmediğinden taraflar mülki ve idari olarak diledikleri büyüklükte bir alan belirleyebilir.

Aksi kararlaştırılmadıkça sigorta şirketi, anlaşmalı olduğu acentenin faaliyet gösterdiği yer veya bölgede, bu faaliyet süresi içinde aynı ticaret dalında başka bir acente atayamaz. Bu duruma istinaden acente, bulunduğu yer veya bölgede, rekabet hâlindeki başka bir ticari işletme hesabına acentelik yapamaz (TTK m. 104/1).

4.2.4. Sigorta Acenteliği Yapacaklarda Aranılan Nitelikler

Sigorta acenteliği gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılabilir. Gerçek ve tüzel kişilerde aranılan nitelikler Sigorta Acenteleri Yönetmeliği'nin (SAY) 4. ve 5. maddelerinde açıkça belirtilmiştir. Sigorta acenteliği yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğince (TOBB) tutulan levhaya kayıt yaptırmaları gerekir. Acentelik yapmak isteyenler, Hazine ve Maliye Bakanlığından aldıkları acentelik yapmaya uygun olduklarını gösteren bir belge ile levhaya kaydolmak için başvuruda bulunurlar. Ancak, bankalar ile özel kanunla kurulmuş ve kendisine sigorta acenteliği yapma yetkisi tanınan kurumlar hakkında levhaya kayıt zorunluluğu ve bakanlıktan belge alma uygulaması mevcut değildir.

BİLGİ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği: Odalar ve borsalar arasındaki birlik ve dayanışmayı temin etmek için kurulmuştur. Mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, oda ve borsa mensuplarının mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak amaçlarını taşır. Odalar ve borsaların birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere çalışmalar yapar. Meslek disiplininin ve ahlakının korunması, ülkenin kalkınması, ekonominin gelişmesi için gerekli faaliyetleri yürütür. 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda belirtilen hizmetleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bir meslek üst kuruluşudur. 2021 Mayıs ayı itibarıyla TOBB'da levhaya kayıtlı 6.739 gerçek kişi ve 9.784 tüzel kişi sigorta acentesi bulunmaktadır.

a) Gerçek Kişi Acenteler İçin Aranan Nitelikler

Sigorta Acenteleri Yönetmeliği 4/1 maddesi gereği acentelik faaliyetinde bulunmak isteyen gerçek kişiler için aranan nitelikler Şekil 4.4'te verilmiştir.

Teknik personel unvanını taşımak

Türkiye'de yerleşik olmak

SAY m. 4/c'de belirtilen suçlardan hüküm giymemiş ve ceza almamış olmak

Asgari mal varlığı şartını yerine getirmiş olmak

Fiziki şartlar, teknik ve idari altyapı ile insan kaynakları bakımından yeterli donanıma sahip olmak

Gerekli olan öğrenim düzeyine ve mesleki deneyim süresine sahip olmak

Şekil 4.4: Gerçek kişi acentelik için aranan nitelikler

1. Teknik Personel Unvanını Taşımak: Teknik personel, acentelerde sigorta pazarlama, bilgilendirme ve satış işlemlerini gerçekleştiren kişiyi ifade eder (SAY m. 3/h). Bu işlemleri sadece acente teknik personeli yapabilir. Teknik personel unvanının kazanılabilmesi için gerekli şartlar SAY m. 6/2'de belirtilmiştir. Teknik personel olmak için;

- medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,
- SAY m. 4/c bendinde belirtilen suçlardan hüküm giymemiş ve ceza almamış olmak,
- yönetmelikte belirtilen öğrenim düzeyleri ile bu öğrenim düzeylerinin karşısında yer alan mesleki deneyim süresini tamamlamak,
- Sigortacılık Eğitim Merkezi (SEGEM) tarafından yapılacak teknik personel yeterlilik sınavını kazanmak gerekir.

2. Türkiye'de Yerleşik Olmak: Türkiye'de sigorta acenteliği faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerin yerleşim yerinin Türkiye olması gerekir. **Yerleşim yeri**, Türk Medeni Kanunu m. 19/1'de "bir kişinin sürekli kalmak suretiyle oturduğu yer" olarak tanımlanmıştır.

3. SAY m. 4/c'de Belirtilen Suçlardan Hüküm Giymemiş ve Ceza Almamış Olmak: Sigorta Acenteleri Yönetmeliği 4/c maddesine göre acentelik faaliyetinde bulunmak isteyen gerçek kişilerin; "kasten işlenen bir suçtan dolayı affa uğramış olsalar dahi 5 yıldan fazla hapis, sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş olması; devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, milli savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, banka veya kredi kart-

larının kötüye kullanılması, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörün finansmanı, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hüküm giymemiş olması” gerekir.

4. Asgari Mal Varlığı Şartını Yerine Getirmiş Olmak: Gerçek kişi acentelerin beyan edecekleri mal varlığı miktarı 50.000 ₺’den az olamaz (SAY m. 9/1). Şube açarak teşkilatlanacak gerçek kişi acentelerin merkez için en az 300.000 ₺ ve her bir şube için en az 25.000 ₺ sermayeye sahip olmaları gerekir. Şube açmaksızın sadece mesafeli satış yapmak isteyen gerçek kişi acenteler için asgari sermaye ise 300.000 ₺ olarak belirlenmiştir (SAY m. 9/2). Ayrıca şube açarak teşkilatlanan veya mesafeli satış yapan acentelerin, yıl sonları itibarıyla satışına aracılık ettikleri prim tutarının en az %4’ü kadar öz kaynağa sahip olmaları ve bu tutarın her hâlükârda 300.000 ₺’den az olmaması gerekmektedir. Buna göre ilave sermaye ihtiyacı ortaya çıkacak olursa eksik kalan sermayenin en geç ilgili yılın haziran ayı sonuna kadar tamamlanması gerekir (SAY m. 9/3).

Gerçek kişi acenteler için beyan edilecek mal varlığının en az %50’sinin nakit, mevduat ya da devlet iç borçlanma senedi gibi nakde kolay dönüşebilir yatırım araçlarından oluşması gerektiği SAY m. 9/4’te düzenlenmiştir.

5. Fiziki Şartlar, Teknik ve İdari Altyapı ile İnsan Kaynakları Bakımından Yeterli Donanıma Sahip Olmak: Sigorta acentelerinin taşınması gereken fiziki şartların asgari sınırları Sigorta Acenteleri İcra Komitesi veya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından belirlenir (Görsel 4.7). Bu koşullar TOBB Sigortacılık Müdürlüğü’nün internet sayfasında “Sigorta Acenteliği Faaliyetinin Yürütüleceği Mekânın Sahip Olması Gereken Fiziki Şartlar” başlığıyla duyurulmuştur. Buna göre bir sigorta acentesi merkezinin veya şubesinin;

- müstakil bir bina veya iş merkezi içerisinde; fiziki olarak ayrılmış, müstakil bir girişe sahip, başlı başına kullanılmaya elverişli, bağımsız bir mekân olması ve acentelik faaliyetlerinin burada yürütülüyor olması,
- kullandığı elektrik, telefon, su, doğal gaz veya internet bağlantı hizmetine ilişkin faturalarından en az ikisinin sigorta acentesinin adına kayıtlı bulunması,
- en az birer adet bilgisayar, yazıcı ve faks cihazının bulunuyor olması,
- internet bağlantısının bulunması ve sigortacılık işlemleri için statik IP kullanması zorunludur.

Görsel 4.7: TOBB logosu

6. Gerekli Olan Öğrenim Düzeyine ve Mesleki Deneyim Süresine Sahip Olmak: Gerçek kişi acentelerin, SAY m. 4/e bendi gereğince SAY Ek-1’de yer alan öğrenim düzeyleri ile öğrenim düzeyleri karşısında bulunan mesleki deneyim süresini tamamlaması gerekir.

Bu öğrenim düzeyi ve mesleki deneyim süreleri Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3: Acente Teknik Personeli Olmak İçin Gereken Öğrenim Düzeyi ve Asgari Mesleki Deneyim Süreleri

ÖĞRENİM DÜZEYİ	MESLEKİ DENEYİM SÜRESİ
Lise ve dengi okul	1 Yıl
Lise ve dengi okul (müfredatında sigortacılık ile ilgili konulara yer veren okullar)	6 Ay
Lise ve dengi okul (teknik personel kamu istihdam programı)	6 Ay
İki yıllık yüksekokul	6 Ay
İki yıllık yüksekokul (sigortacılıkla ilgili bölümler)	Aranmaz
Dört yıllık yükseköğretim kurumları	Aranmaz

Ayrıca lise ve dengi okul mezunlarına, gerçek kişi acente müdürü olma imkânı, 16.01.2016 tarihli 29595 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Sigorta Acenteleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik" ile getirilmiştir.

b) Tüzel Kişi Acenteler İçin Aranan Nitelikler

Sigortacılık faaliyetinde bulunacak tüzel kişilerin sahip olması gereken nitelikler Şekil 4.5'te verilmiştir (SAY m. 5/1).

Merkezinin Türkiye'de bulunması ve anonim şirket veya limited şirket şeklinde kurulmuş olması

Asgari ödenmiş sermaye şartını yerine getirmiş olması

Fiziki şartlar, teknik ve idari altyapı ile insan kaynakları bakımından yeterli donanımına sahip olması

Müdürlerinin yönetmelikte aranan niteliklere sahip olmaları

Gerçek kişi ortaklarının ve tüzel kişi ortaklarının gerçek kişi olan ortaklarının SAY m. 4/c'de düzenlenen suçlardan hüküm giymemiş ve ceza almamış olmaları

Şekil 4.5: Tüzel kişi acentelik için sahip olması gereken nitelikler

1. Merkezinin Türkiye’de Bulunması ve Anonim Şirket veya Limited Şirket Şeklinde Kurulmuş Olması:

SAY 5/1’e göre acente merkezlerinin Türkiye’de bulunmasının yanı sıra acentelerin anonim şirket veya limited şirket olarak kurulmuş olmaları da gerekmektedir. 30.12.2014 tarihli 29221 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan “Sigorta Acenteleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik” ile değişikliğe gidilerek anonim ve limited şirket olarak kurulma şartı maddeye dâhil edilmiştir. Ticaret şirketlerinin şirket sözleşmelerinde şirket merkezinin adresinin yazılması zorunludur. Tüzel kişi acenteler de ticaret şirketi oldukları için şirket merkezinin Türkiye’de bulunması ve adresinin şirket sözleşmesine yazılması zorunludur.

2. Asgari Ödenmiş Sermaye Şartını Yerine Getirmiş Olması:

Tüzel kişi acentelerin beyan edecekleri sermaye miktarı 50.000 ₺’den az olamaz (SAY m. 9/1). Şube açarak teşkilatlanacak tüzel kişi acentelerin merkez için en az 300.000 ₺ ve her bir şube için en az 25.000 ₺ sermayeye sahip olmaları gerekir. Şube açmaksızın sadece mesafeli satış yapmak isteyen tüzel kişi acenteler için asgari sermaye ise 300.000 ₺ olarak belirlenmiştir (SAY m. 9/2). Ayrıca şube açarak teşkilatlanan veya mesafeli satış yapan acentelerin, yıl sonları itibarıyla satışına aracılık ettikleri prim tutarının en az %4’ü kadar öz kaynağa sahip olmaları ve bu tutarın her hâlükârda 300.000 ₺’den az olmaması gerekmektedir. Buna göre ilave sermaye ihtiyacı ortaya çıkacak olursa, eksik kalan sermayenin en geç ilgili yılın haziran ayı sonuna kadar tamamlanması gerekir (SAY m. 9/3).

Tüzel kişi acenteler için asgari ödenmiş sermayenin en az %50’sinin nakit, mevduat ya da devlet iç borçlanma senedi gibi nakde kolay dönüşebilir yatırım araçlarından oluşması gerektiği SAY m. 9/4’te düzenlenmiştir.

3. Fiziki Şartlar, Teknik ve İdari Altyapı ile İnsan Kaynakları Bakımından Yeterli Donanıma Sahip Olması:

Tüzel kişi acenteleri fiziki şartlar, teknik ve idari alt yapı ve insan kaynakları bakımından sahip olması gereken nitelikler gerçek kişi acentelerde aranan niteliklerle aynıdır.

4. Müdürlüğünün Yönetmelikte Aranan Niteliklere Sahip Olmaları:

Acentede faaliyetler, ilgisine göre teknik personel, müdür, müdür yardımcısı ve genel müdür marifetiyle yürütülür (SAY m. 7/1). Genel müdür, genel müdür yardımcısı ve müdürlükte SAY 4’üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (e) bentlerinde sayılan nitelikler aranır. Bu nitelikler teknik personel olmak için gerekli koşullardır. Ancak İcra Komitesi; genel müdür ve genel müdür yardımcısı için teknik personel unvanı (m. 4/a) niteliğinin aranmamasına karar verebilir (SAY m. 7/2).

5. Gerçek Kişi Ortaklarının ve Tüzel Kişi Ortaklarının Gerçek Kişi Olan Ortaklarının SAY m. 4/c’de Düzenlenen Suçlardan Hüküm Giymemiş ve Ceza Almamış Olmaları:

Tüzel kişi acentelerin yönetmelikte belirtilen suçlardan hüküm giymemiş ve ceza almamış olma şartı gerçek kişi acentelerle aynıdır.

Bu şartların dışında, gerçek kişi yabancı sigorta acentesinin Türkiye’de faaliyette bulunabilmesi için Türkiye’de yerleşik olması, yabancı tüzel kişi sigorta acentesinin Türkiye’de faaliyette bulunabilmesi için ise Türkiye’de şube açması gerekmektedir (03.08.2007/26602 Resmî Gazete).

Acenteler, mesleki faaliyetleri nedeni ile verebilecekleri zararlardan sorumludur. Bu sebeple sigorta acentelerinin mesleki sorumluluklarını teminat altına almak üzere mesleki sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur.

DERS DIŞI ETKİNLİK

Yakın çevrenizde bulunan sigorta acentelerini ikişer kişilik gruplar hâlinde ziyaret ediniz. Sigortacılık sektörüne ve sigorta acenteliğine dair merak ettiğiniz en az beş soruyu sorunuz. Aldığınız cevaplarla oluşturduğunuz bilgi kartlarını öğretmeninizin gözetiminde sınıf panosuna asarak deneyimlerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.2.5. Sigorta Acenteliği Başvuru İşlemleri

Sigorta acenteliği yapmak için izlenmesi gereken başvuru usulü SAY m. 10'da düzenlenmiştir. Levhaya kayıt olunmadan acentelik faaliyetinde bulunulamaz. Sigorta acenteliği yapacak gerçek veya tüzel kişilerin levhaya kayıt öncesinde müsteşarlardan uygunluk belgesi almaları gerekir. Uygunluk belgesi başvurusu, TOBB tarafından görevlendirilecek odalara yapılır. Başvurularda, İcra Komitesi tarafından belirlenen ve bu yönetmelikte aranan şartları teşvik edici (belgelendirici) evraklar aranır. Belgeleri tamamlanmış olan acentelerin başvuruları TOBB tarafından müsteşarlığa intikal ettirilir. Müsteşarlıkça yapılan değerlendirmede durumu uygun görülenler levhaya kaydedilmek üzere TOBB'a bildirilir. Bu bildirim, bildirim konu acenteler bakımından uygunluk belgesi niteliğindedir. Levhaya kayıtlı olan acenteler TOBB'un internet sitesinde duyurulur.

4.2.6. Sigorta Acentesinin Acentelik Sözleşmesinden Doğan Yükümlülükleri

Sigorta şirketinin acenteye verdiği yetkilere karşılık olarak acentenin de ifa etmek durumunda olduğu bazı yükümlülükler vardır. Acente türü ayırt etmeksizin yerine getirilmesi gereken genel yükümlülükler şunlardır:

- Sigorta şirketinin işlerini görme ve menfaatini koruma yükümlülüğü
- Bilgi verme yükümlülüğü
- Verilen talimatlara uygun hareket etme yükümlülüğü
- Önleyici tedbirler alma yükümlülüğü
- Sigorta şirketine ait parayı zamanında ödeme yükümlülüğü
- Sigorta şirketinin inhisar (tekel) hakkını ihlal etmeme yükümlülüğü
- Sır saklama ve bunlardan faydalanmama yükümlülüğü

Sigorta şirketleri ile sürekli bir ilişki içinde olan ve bu bağlamda TTK hükümlerine tabi olan sigorta acenteleri, sigortacılık faaliyetlerinin uygulanmasında sigorta şirketlerine yardımcı olur. Sigortacılık faaliyetlerinin kamusal yönünün olması sebebiyle sigorta acenteleri için özel hükümler öngörülmüştür. Bu hükümlerin kaynağı ise Sigortacılık Kanunu ve Sigorta Acenteleri Yönetmeliği'dir. SK ve SAY ile ilgili mevzuata tabi olan sigorta acenteleri, mevzuatta yasal boşluklar bulunması durumunda TTK genel hükümlerine tabi olur.

4.2.7. Sigorta Acentesinin Acentelik Yetkilerinin Kaldırılması

Acentelerin kendi talepleriyle faaliyetlerine son vermek istemeleri durumu, faaliyetin sonlandırılmasına ilişkin kararın alındığı tarihten itibaren en geç beş iş günü içinde levha bilgilerine işlenmek üzere TOBB'a bildirilir (SAY m. 23/1). Sigorta şirketlerince acentelik yetkilerinin tamamının veya bir kısmının kaldırılması veya acentelik sözleşmelerinin feshedilmesi hâlleri en geç beş iş günü içinde levha bilgilerine işlenmek üzere TOBB'a bildirilir (SAY m. 23/2). Gerekli işlemlerin tamamlanmasını takiben, faaliyeti sona eren acentenin levha kaydı silinir. Levha kaydı silinen acenteler listesinde, levha kaydının silinme gerekçesine yer verilir (SAY m. 23/3). Mahkeme kararıyla kesinleşmiş prim borcunun ödenmemesi nedeniyle şirketlerince acentelik yetkileri kaldırılanlar müsteşarlığa bildirilir ve acentelik faaliyetleri bu borçları ödeninceye kadar müsteşarlıkça geçici olarak durdurulur. Bu husus da levhaya işlenmek üzere TOBB'a bildirilir (SAY m. 23/4). Levha kaydı silinen ya da acentelik yetkileri geçici veya sürekli olarak kaldırılan acentelerin mevcut portföylerine ilişkin devam eden işlemler bakımından sigortalıların, hak sahiplerinin ve acentelerin menfaatlerinin korunması için ilgili sigorta şirketlerince gerekli tedbirler alınır (SAY m. 23/5).

Sigorta acenteleri, sigorta hizmetleri ifası sırasında belirli işlem ve davranışlarından ötürü disiplin cezası alabilir. Disiplin cezası gerektiren durumlar şunlardır:

- Sigorta acenteliği meslek şeref ve haysiyetine uygun düşmeyen tavır ve hareketlerde bulunmak
- Hizmet sunduğu kişiler ile olan ilişkilerinde terbiye ve nezakete aykırı davranışta bulunmak

- Bilgilendirme yükümlülüğüne uygun hareket etmemek
- Sigorta sözleşmelerinde gerçeğe aykırı beyanda bulunmak
- Başka bir ticari faaliyette bulunmak
- Sigorta acenteliği yetkilerini ve unvanını başka kişilere kullandırmak
- Müşterilerine veya bağlı olduğu emeklilik şirketlerine karşı taahhütlerini yerine getirmemek
- Sigortacılık faaliyetlerinden men edilen kişi veya kişiler ile sigortacılık mesleğinin icrası adına iş birliği yapmak

Bu durumların tespiti hâlinde toplanan belge ve kanıtlar ile TOBB Sigorta Acenteleri İcra Komitesine başvuru yapılır. Bir acentenin bu davranış ve hâllerden dolayı sigorta acenteliği yapma yetkisi kaldırılır ise bu durum gerekçeleri ile birlikte levhaya işlenmesi için TOBB'a ve ilgili acenteye bildirilir.

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- 3 ila 5 kişilik gruplara ayrılınız.
- Mevzuat Bilgi Sistemi (<https://www.mevzuat.gov.tr>) adresinde Sigorta Acenteleri Yönetmeliği'ni aratarak açınız.
- Yönetmelikten bir bölüm seçiniz.
- Her bölümün bir grup tarafından seçilmiş olmasına dikkat ediniz.
- Seçtiğiniz bölümde verilen bilgileri grup arkadaşlarınızla birlikte inceleyiniz.
- İnceleme sonucunda edindiğiniz bilgileri grubun her üyesinin söz almasını sağlayarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.3. BANKALAR

Bankalar, sigorta ürünlerinin pazarlanmasında önemli payı bulunan araçlardan biridir. Bankaların normal faaliyetleri yanında müşterilerine sigorta ürünlerini de pazarlamasına **banka sigortacılığı** veya **bankasürans** adı verilir.

Bankasüransın ilk olarak Avrupa'da uygulandığı bilinmektedir. Dünya geneline bakıldığında bankasürans uygulamalarının günümüzde de en yaygın olarak Avrupa'da yapıldığı görülür. Bunun nedeni Avrupa'da temel bankacılık ürünleri yanında hayat sigortası ürünlerinin kolaylıkla pazarlanmasını sağlayan yasal düzenlemelerdir. Bankasürans uygulamalarına verilen önem, yasal düzenlemeler ve ikili anlaşmalar başta olmak üzere tüketici tercihleri, sigorta bilinci ve kültürel farklılıklar nedeniyle ülkeden ülkeye değişir. Sigorta şirketleri ve bankalar arasında yapılan ikili anlaşmaların içeriği, bazı ülkelerde sigorta ürünlerinin en temel dağıtım kanalı olarak bankalar olmasını sağlarken bazılarında ise dağıtım kanalları arasında bankaların alt sıralarda yer almasına neden olur.

Türkiye'de bankasürans çok kişi tarafından bilinmesine rağmen yaygın olarak kullanılmamaktadır. Geçmişte yaşanan banka iflasları, bankaları etkileyen ekonomik krizler, Türkiye'de bankasüransın gelişmesini olumsuz etkilemiştir. 2007 yılında yürürlüğe giren Sigortacılık Kanunu, bankalar ve sigorta şirketleri arasındaki dağıtım anlaşmalarını güçlendirmekte önemli bir adım olmuştur. Türkiye'deki bankasürans uygulamaları günümüzde de ekonomik dalgalanmalardan etkilenmektedir. Ancak bankacılık hizmetlerinin sıklıkla kullanılması bankasüransın gelişmesine fırsat oluşturmaktadır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Bankaların temel görevlerinin yanı sıra hangi iş ve işlemleri yürütebileceğini düşünüyor-sunuz?

Ayrıca bankalar ve sigorta şirketlerinin bir holding bünyesinde birleşmesi, bankalara ve sigorta şirketlerine olan güveni artırarak bankasürans uygulamasını destekler. En yüksek prim üretimine sahip olan sigorta şirketlerinin, içinde bankaların da bulunduğu holdinglerin bünyesinde yer aldığı görülür.

Bankaların bireysel ve kurumsal müşterileri, bankacılık işlemleri ile finansal ihtiyaçlarını karşılarken bankasürans uygulaması sayesinde finansal işlemlerini sigorta ürünleri ile koruma altına alma fırsatı yakalar. Bankadan kredi çekerek yeni bir iş kuran banka müşterisi, yeni kurduğu işletmeyi bankasürans aracılığı ile kolaylıkla güvence altına alır (Görsel 4.8). Finansal risklere karşı kendisini daha güvende hisseder. Bankaların acentelere göre daha az sayıda sigorta şirketiyle anlaşması bulunur. Bu nedenle bankalar, tüketicilere fiyat avantajı sağlama konusunda yetersiz kalabilir.

Hayat dışı sigorta branşlarında en çok satış yapan aracı kurumlar acentelerdir. Hayat branşında ise bankalar ilk sırada yer alır. Bankalar, verdikleri kredilerin geri dönüp dönmeyeceği konusunda kendilerini güvende hissetmek için müşterilerinden hayat sigortası yaptırmalarını ister. Ayrıca kredi anlaşmalarında bu sigortanın kendilerinden satın alınması şartını da öne sürer. İlk bakışta tek taraflı bir zorunluluk gibi görünse de sigorta yaptırmak müşteriler için kredi ödemelerinde sorun yaşamamak adına rahatlatıcı bir önlemdir. Örneğin kredi çekerek yeni bir ev alan banka müşterisinin bir kaza sonucu daimî sakatlıkla karşı karşıya kalması durumunda, bankaya yapılması gereken ödemeler sözleşme koşulları çerçevesinde sigorta şirketi tarafından karşılanabilir. Böylece banka kredi geri ödemelerinde aksaklık yaşamazken sigortalı da evinden vazgeçmek zorunda kalmaz.

Görsel 4.8: Bankasürans müşterisi

Bankaların en çok satış yaptıkları sigorta ürünleri hayat branşına yöneliktir. Ancak tüketiciler, ev ve araç kredilerinde hayat sigortasının yanı sıra kaza, yangın, hırsızlık gibi risklere karşı da bir güvence talebinde bulunurlar. Bu doğrultuda bankalar; konut, iş yeri ve kasko gibi hayat dışı branşlarda da sigorta işlemlerini gerçekleştirebilir. Bununla birlikte kredi kartı, işsizlik teminatı, emeklilik planı gibi ürünleri korumaya yönelik sigortacılık işlemleri de bankasüransın bir parçasıdır. Hayat dışı branşlara yönelik sigorta ürünleri banka aracılığı ile yapılsa da karmaşık hasar işlemlerinin banka faaliyetlerini aksatmaması için hayat dışı sigorta ürün satışı sınırlı tutulur.

Bankaların prim üretimi, toplam prim üretimleri içinde önemli bir paya sahiptir (Tablo 4.4).

Tablo 4.4: Bankaların Toplam Sigorta Primi Üretimine Katkısı

YILLAR	TOPLAM PRİM ÜRETİMİ (Milyar ₺)	BANKA PRİM ÜRETİMİ (₺)	TOPLAM PRİM ÜRETİMİ İÇİNDEKİ PAYI (%)
2017	46,55	11,31	24,03
2018	54,65	12,26	22,4
2019	69,24	18,24	26,4
2020	82,57	22,37	26,8

Sigorta hizmetleri sunumunda bankaların başarı durumlarını etkileyen birtakım faktörler bulunmaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6: Bankaların başarı durumlarını etkileyen faktörler

Sigorta şirketlerinin stratejik pazarlama yöntemlerinden biri olan bankasüransın sigorta şirketleri, bankalar, tüketiciler ve kamu otoritesi bakımından sağladığı önemli avantajlar bulunmaktadır. Bütün taraflar açısından sağladığı en büyük avantaj bankaların müşterileri ile ilgili geniş verilere sahip olmasıdır.

1. Sigorta Şirketlerine Sağladığı Avantajlar

Sigorta şirketleri, bankasürans aracılığı ile ürün pazarlarken bankaların müşterilerin gözünde yarattığı güven imajından faydalanır. Bankaların sigorta şirketleri için maliyeti diğer araçlara oranla düşük olduğundan bankasürans önemli oranda maliyet avantajı sağlar. Ayrıca bankaların müşteri açısından faydalanarak daha fazla kişiye ulaşabilirler. Sigorta şirketleri bankaların hizmetlerine ek olarak yeni finansal ürünler geliştirebilir, böylelikle ürün çeşitliliklerini artırabilir. Ayrıca piyasayı bölümlere ayırarak etkin pazarlama ve ürün tasarımı geliştirme imkânına sahip olur.

2. Bankalara Sağladığı Avantajlar

Sigorta ürünleri pazarlamak, bankaların mevcut faaliyetlerini çeşitlendirerek ek gelir akışı sağlar. Bankacılık ürünlerinin çeşitlenmesi bankalar arasındaki rekabeti artırır. Banka müşterilerinin orta vadeli yatırımlardan uzun vadeli yatırımlara yönelmesini kolaylaştırır. Bankasürans, bankaların müşterilerine kârlı fırsatlar sunmasına imkân vererek müşteri bağlılığının artmasına destek olur. Sigorta ürünleri satışı ile ilgili hedefler belirlenmesi banka personelinin verimliliğini destekler.

3. Tüketicilere Sağladığı Avantajlar

Tüketiciler ihtiyaç duydukları bankacılık ve sigortacılık hizmetlerine tek bir noktadan ulaşma fırsatı yakalar. Böylece zaman ve maliyet tasarrufu sağlar. Tüketiciler bankada bulunan cari hesapları ile prim ödemelerini rahatlıkla gerçekleştirebilir. Bankaların sağladığı internet bankacılığı ve mobil bankacılık uygulamalarını sigorta işlemleri için de kullanabilirler. Sigorta ürünlerini tek bir kanaldan daha ucuza temin edebilirler. Bütün finansal işlemlerinin tek bir noktada toplanması, müşterinin özel ihtiyaçlarına uygun hizmeti almasını kolaylaştırır.

4. Kamu Otoritesine Sağladığı Avantajlar

Riskler tek bir finansal kurumda toplandığı için kamu otoritesinin riskleri düzenlemesi, yönetmesi ve denetlemesi kolaylaşır. Böylece bankasürans, ulusal finans sisteminin etkin yürütülmesine katkıda bulunur.

DERS DIŞI ETKİNLİK

Bankasürans biriminde çalışmak isteyen kişilerde aranan eğitim koşullarını ve mesleki özellikleri internet üzerindeki iş ilanları sayfalarından araştırınız. Bulduğunuz iş ilanlarını ve araştırma sonucunda yazacağınız değerlendirme yazısını öğretmeninizin gözetiminde sınıf panosunda yer alan araştırma köşesinde sergileyiniz.

4.4. BROKER

Sigorta aracılığını sürekli olarak yapan kişilerin sigortacılık sektöründe önemi büyüktür. Brokerler, sigorta ve reasürans piyasasının profesyonel özel araçlarıdır.

4.4.1. Broker Kavramı ve Tanımı

Günümüzde simsarın (tallal) yerine broker kelimesi kullanılmaya başlanmıştır. Pozitif hukuka da giren İngilizce kökenli bu kavram, uluslararası literatürde kabul görmesi sebebiyle uygulamada hızla yaygınlaşmaktadır. Sektörde “brokir” şeklinde telaffuz edilen bu kelime, yönetmeliklerde “broker” şeklinde anılmaktadır.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun 2. maddesinde broker tanımlanmıştır. Buna göre “*broker, sigorta veya reasürans sözleşmesi yaptırmak isteyenleri temsil ederek, bu sözleşmelerin yaptırılacağı şirketlerin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak ve teminat almak isteyen kişilerin hak ve menfaatlerini gözeterek sözleşmelerin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını yürütmeyi ve gerektiğinde sözleşmelerin uygulanmasında veya tazminatın tahsilinde yardımcı olmayı meslek edinen kişidir.*”

Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği (SRBY), 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu m. 21/2’ye dayanılarak hazırlanmıştır. Bu yönetmelik, brokerlik faaliyetinde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin niteliklerine, kuruluş ve teşkilatlarına, yetki ve sorumlulukları ile faaliyetlerine ilişkin esas ve usulleri kapsar. Sigorta ve/veya reasürans brokerliği faaliyetlerinin sigortacılık sektörüne olan güveni artırıcı biçimde sürdürülmesini ve tarafların hak ve menfaatlerinin korunmasını sağlamak amacıyla brokerlik faaliyetlerinin çerçevesi ile bu faaliyetlere ilişkin temel ilkeleri belirlemektedir.

SRBY m. 18’de brokerlik unvanına yer verilmiştir. Buna göre brokerler, ruhsat aldıkları branşlara göre “*sigorta brokerliği*”, “*reasürans brokerliği*” veya “*sigorta ve reasürans brokerliği*” unvanlarından birine sahip olurlar. Mevzuata aykırı olmamak şartıyla unvanlarında ilave ifadeler de kullanabilirler.

Sigorta Brokeri: Gerçek veya tüzel kişi olabilir. Sigorta sözleşmelerinde sigortalıyı temsil eder ve sigorta şirketinin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranır. Sigorta sözleşmesi yapmak isteyenlerle sigorta şirketlerini bir araya getirir, sözleşme akdinden önce gerekli hazırlık çalışmalarını yapar (Görsel 4.9). Gerektiğinde bu anlaşmaların uygulanmasında, özellikle tazminatın ödenmesinde yardımcı olur.

SÖZÜN ÖZÜ

Birdenbire yükselme hevesine düşmeyiniz. Hangi alanda olursanız olunuz yükselme kademe kademe olmalı. Böylece hem iyi yetişir hem de üzerinize aldığınız görevlerde başarılı olursunuz.

Vehbi Koç

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sizce şirketler tarafından brokerlere verilecek yetkinin kapsamı ve sınırı nasıl belirlenir?

Reasürans Brokeri: Sigorta brokerlerinin yaptığı işleri sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında yapan gerçek veya tüzel kişilerdir.

Sigorta brokerleri sigorta şirketlerinden, reasürans brokerleri ise reasürans şirketlerinden kuruluş masrafları adında veya dolaylı dolaysız, karşılıklı karşılıksız hiçbir şekilde çıkar sağlayamaz.

Görsel 4.9: Brokerin sigorta sözleşmesi öncesi hazırlıkları

4.4.2. Brokerlerde Aranan Nitelikler ve Şartlar

Sigorta ve Reasürans Brokerleri Yönetmeliği 4. ve 5. maddelerde gerçek ve tüzel kişi brokerlerde aranan nitelikler belirtilmiştir.

1. Gerçek Kişi Brokerlerde Aranan Nitelikler (SRBY m. 4);

- a) Türkiye’de yerleşik olması,
- b) medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olması,
- c) kasten işlenen bir suçtan dolayı affa uğramış olsalar dahi 5 yıldan fazla hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş olması,
- ç) 11’inci maddede belirtilen asgari mal varlığı şartını yerine getirmiş olması,
- d) brokerlik faaliyetinin yürütüleceği fiziksel mekân, teknik ve idari altyapı ile insan kaynakları bakımından yeterli donanıma sahip olması gerekmektedir.
- e) ek-1/A’da yer alan öğrenim düzeyleri ile bu öğrenim düzeylerinin karşısında yer alan mesleki deneyim süresini tamamlaması,

- en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olması,

- brokerlik yapacağı alanda sigortacılıkla ilgili kurum ve kuruluşların söz konusu bölümlerinde en az on yıllık mesleki deneyim kazanmış olması gerekmektedir.

2. Tüzel Kişi Brokerlerde Aranan Nitelikler (SRBY m. 5);

- a) merkezinin Türkiye’de bulunması,
- b) anonim şirket veya limited şirket şeklinde kurulmuş olması,
- c) 11’inci maddede belirtilen asgari ödenmiş sermaye şartını yerine getirmiş olması,
- tüzel kişi brokerler için asgari ödenmiş sermaye miktarı şirket türüne göre Ticaret Bakanlığınca belirlenen tutardan az olmamak kaydıyla 250.000 ₺ ve faaliyette bulunulacak her bir ruhsat için ilave 50.000 ₺’dir.
- ç) brokerlik faaliyetinin yürütüleceği fiziksel mekân, teknik ve idari altyapı ile insan kaynakları bakımından yeterli donanıma sahip olması,
- brokerlerin teknik açıdan yeterli sayılabilmesi için asgari olarak sigorta aracılığı faaliyetinde bulunmaya elverişli bilişim sisteminin; yeterli arşivleme sisteminin, elektronik veri ağı ve elektronik posta adresinin bulunması aranır (SRBY m. 9/3).
- d) genel müdür ile faaliyette bulunulan branşlar itibarıyla sigortacılık veya sigortacılık tekniği ile ilgili konulardan sorumlu yeter sayıda genel müdür yardımcısı atanması gerekir.

- Gerçek ve tüzel kişi brokerlerin genel müdürlerinde ve sigortacılık veya sigortacılık tekniği ile ilgili konulardan sorumlu genel müdür yardımcılarında gerçek kişi brokerlerin ilk üç şartını taşıma, en az dört yıllık lisans mezunu olma ve meslekte 5 yıl (sigortacılık mezunu ise 2 yıl) deneyim sahibi olma şartları aranır.

3. Yabancı Brokerler ve Yabancı Yöneticiler İçin Aranılan Nitelikler (SRBY m. 7);

Türkiye’de faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişi yabancı brokerlerin SRBY m. 4’teki nitelik ve şartları karşılamaları gerekir. Ayrıca brokerlik yapacakları alanlarda kendi ülkelerinde veya başka yabancı ülkelerde son beş yıldır aralıksız olarak görev yapıyor olmaları ve bu faaliyetlerinin yasaklanmamış olmaları şartı bulunur.

Yabancı tüzel kişi brokerler, Türkiye’de ancak şube açarak faaliyette bulunabilir. Türkiye’deki şubelerde görev yapacak yabancı yöneticiler için Türkiye’de oturma ve çalışma izni alınması şarttır. Yurt dışından temin edilecek belgelerin ilgili ülkenin yetkili makamlarınca ve Türkiye’nin ilgili ülkedeki büyükelçilik ve konsoloslukça veya Lahey Devletler Özel Hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmî Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre onaylanmış olması ve başvuruya belgelerin noter onaylı tercümelerinin de eklenmesi şarttır.

4.4.3. Brokerlerin Faaliyet Esasları

Brokerlerin faaliyet esasları SRBY m. 17’de belirlenmiştir. Buna göre

- Brokerler sigorta poliçesi ve benzeri sigorta sözleşmesiyle ilgili belge düzenleyemez.
- Brokerler, sigorta tazminatı veya tazminata ilişkin avans ödeyemez.
- Brokerler, brokerlik dışında başka bir ticari faaliyetle uğraşamaz, yürüttükleri faaliyetlerden komisyon, danışmanlık ve risk yönetim ücreti dışında hiçbir surette menfaat sağlayamaz.
- 13.1.2011 tarihli ve 6102 sayılı TTK’nin 1423’üncü maddesi kapsamındaki bilgilendirmenin müvekkili adına akit yapma yetkisine sahip broker tarafından yapılması esastır. Bu hâlde, şirket tarafından brokerin bilgilendirilmesi, temsil edilen tarafın bilgilendirilmesi anlamına gelmektedir.
- Brokerler, içeriği müsteşarlıkça belirlenen sözleşme kayıt bilgilerini elektronik ortamda saklar.

Brokerlik faaliyetinin sona ermesine ilişkin hükümler ise SRBY m. 20’de düzenlenmiştir. Buna göre “Kendi talepleriyle faaliyetlerine son vermek isteyen brokerler, faaliyetin sonlandırılmasına ilişkin kararın alındığı tarihten itibaren en geç on beş iş günü içinde müsteşarlığa veya müsteşarlıkça görevlendirilecek meslek kuruluşuna bildirimde bulunur. Bu durumda, brokerlik ruhsatları müsteşarlığa veya müsteşarlıkça görevlendirilerek meslek kuruluşuna iade edilir. Faaliyetine son veren brokerlere ilişkin bilgiler müsteşarlık internet sayfasında duyurulur.”

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu m. 21/3’te kimlerin broker olamayacağı belirtilmiştir. Buna göre sigorta şirketlerinin, sigorta acentelerinin ve sigorta eksperlerinin;

- ortaklarının,
- yönetim ve denetiminde bulunan kişiler ve bunların adına imzaya yetkili olanların,
- mesleki faaliyette bulunan şirket çalışanlarının,
- önceki üç maddede belirtilen kişilerin eşlerinin ve velayeti altındaki çocuklarının broker olmaları yasaktır.

4.4.4. Brokerin Unsurları

Brokerler, mesleklerini ifa ederken birtakım unsurlar çerçevesinde faaliyetlerini gerçekleştirir. Bu unsurlar şöyledir:

- Mesleki sorumluluk sigortası
- Sözleşmelere aracılık etme
- Bağımsızlık

- Ücret
- Süreklilik

a) Mesleki Sorumluluk Sigortası: Brokerler, mesleki faaliyetlerinden ötürü sigortalılara verebilecekleri zararlara karşı mesleki sorumluluk sigortası yaptırır. Yönetmelik gereği mesleki sorumluluk sigortası yaptırmadan brokerlik faaliyetlerine başlayamaz. Mesleki sorumluluk sigortasının herhangi bir tazminat talebi için teminatı en az 20.000 ₺ ve bir yıl boyunca tüm tazminat talepleri için teminatı en az 1.000.000 ₺ olmak üzere yaptırılması gerekir.

Brokerler, mesleki sorumluluk sigortasına ilişkin bilgileri her yıl ocak ayının sonuna kadar müsteşarlığa veya müsteşarlığın görevlendireceği meslek kuruluşlarına bildirimde bulunur. Mesleki sorumluluk sigortasının asgari miktarı, her yıl TÜİK tarafından açıklanan Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) yıllık artış oranını aşmamak kaydıyla müsteşarlıkça arttırılabilir (Görsel 4.10).

b) Sözleşmelere Aracılık Etme: Brokerin faaliyetinin temeli, sigortalının ihtiyaçları doğrultusunda sigorta sözleşmesinin kurulmasını sağlamaktır. Bununla beraber sözleşme öncesi sigortalının risk durumunun tespiti, sözleşmeyle ilgili belgelerin kontrolü ve riziko gerçekleştiğinde tazminatın ödenmesi için gerekli işlemlerin yapılması hizmetlerini de sunabilir. Broker, temsilci sıfatıyla sigorta sözleşmesinin yapılmasına aracılık edebileceği gibi poliçeyi sigorta ettiren adına ve hesabına imzalayabilir.

Broker, birlikte çalıştığı sigorta şirketleri arasında tarafsız olmalı ve sadece bir şirketi öne çıkaran davranışlardan kaçınmalıdır. Özellikle aksine talep olmadığı takdirde en az üç sigortacıdan yazılı teklif alma zorunluluğu ve bir şirkete sağlanan primlerin yıllık prim hasılatının yarısından fazla olamaması, brokerin sigortacı seçiminde tarafsız davranmasını sağlamaya yöneliktir.

c) Bağımsızlık: Broker, mesleğini ifa ederken sigorta şirketlerine karşı bağımsız olmak zorundadır. Çalışmalarını kendisi planlayan broker, sigortacıdan hiçbir şekilde emir ve talimat almaz ve kararlarını kendisi verir. Broker, sigorta şirketiyle sabit maaş veya bir ücret ilişkisi içinde olamaz. Bağımsızlığı korumak adına SK m. 21/3'te bazı hususları taşıyanların brokerlik yapamayacağı ifade edilmiştir.

ç) Ücret: Brokerler, komisyon ile temsil ettikleri müşterilerden aldıkları danışmanlık ve risk yönetim ücreti dışında gelir elde edemez. Brokerlerin çoğu zaman imzaladığı veya aracılık ettiği sözleşmelerdeki toplam primin belirli bir yüzdesi şeklinde ücret hakkı bulunur. Aksi belirtilmediği müddetçe brokerlik mesleğinin ücret karşılığında yapılması zorunludur.

d) Süreklilik: Broker ile sigorta ettiren arasında yapılan anlaşma sadece poliçenin düzenlenmesini değil sözleşme sonrası dönemi de ilgilendirir. Brokerlik, sadece sözleşmeye aracılık etmek veya bunu temsilci sıfatıyla sigorta ettirenin hesabına yapmak değildir. Sözleşmenin kurulmasından sonra önemli değişiklikleri bildirmek, gerekli işlemleri takip etmek ve riziko gerçekleştiğinde tazminatın alınabilmesi için gerekli işlemleri gerçekleştirmek de brokerin görevidir. Bu sebeple brokerlik sözleşmesi, aksi yönde hüküm yoksa süreklidir.

Görsel 4.10: TÜİK logosu

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- İkişer kişilik gruplara ayrılınız.
- Türkiye’de faaliyet gösteren brokerleri internetten araştırarak veya Sigorta ve Reasürans Derneğinin internet sitesinden faydalanarak iki tane brokerlik şirketi seçiniz.
- Şirketlerin bilgilerini ve faaliyet alanlarını grup arkadaşınızla birlikte inceleyiniz.
- Şirketlerin faaliyet gösterdiği alanların benzer ve farklı yönlerini not alınız.
- İnceleme sonucunda edindiğiniz bilgileri grubun her üyesinin söz almasını sağlayarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

4.5. SİGORTA EKSPERİ

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu 2. maddesi (m) bendine göre “**sigorta eksperti**; sigorta konusu risklerin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan kayıp ve hasarların miktarını, nedenlerini ve niteliklerini belirleyen ve mutabakatlı kıymet tespiti, ön ekspertiz ve hasar gözetimi gibi işleri mutat meslek olarak yapan tarafsız ve bağımsız kişidir.” Başka bir ifadeyle **sigorta eksperleri**, sigortalının sigorta ettirmek istediği menfaatlerle ilgili beyanlarını yerinde incelemeyi ya da hasarların sebep, nitelik ve miktarını belirlemeyi meslek olarak seçmiş gerçek ve tüzel kişilerdir (Görsel 4.11).

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Sizce müsteşarlık, eksperlik dallarına göre sigorta eksperti ihtiyacını nasıl karşılar?

Görsel 4.11: Sigorta eksperti

BİLGİ

2021 Mayıs ayı itibarıyla TOBB’da levhaya kayıtlı 1.259 gerçek kişi ve 588 tüzel kişi sigorta eksperti bulunmaktadır.

Sigorta eksperleri, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu 22’nci maddede düzenlenmiştir. Sigorta eksperlerinin iş ve işleyişi ile ilgili genel hükümler 22.06.2008 tarihli Resmî Gazete ile yürürlüğü giren “Sigorta Eksperleri Yönetmeliği” (SEY) ile düzenlenmiştir. Bu yönetmeliğin amacı sigorta eksperlerinin niteliklerine ve faaliyetlerine dair usul ve esasları düzenlemektir. Bu yönetmelik; eksperlerin niteliklerine, kuruluşlarına, faaliyetlerine, belge ve kayıt düzeni ile yapamayacakları işlere ilişkin usul ve esasları kapsar.

4.5.1. Ekspertlik Ruhsatnameleri

Sigorta eksperlerine faaliyet göstereceği risk türüne göre çeşitli dallarda ruhsatname verilir. **Ruhsatname**, sigorta eksperliği faaliyetlerinin yürütülebilmesi için müsteşarlıkça eksperlere verilen belgedir. Ekspert olmaya hak kazananlar, verilecek ruhsatname için gerekli bilgi ve belgeleri hazırlayıp TOBB'a veya görevlendireceği odalara başvuruda bulunur. Belgeleri tamam olan eksper adaylarının ruhsatnameleri TOBB tarafından hazırlanır ve onaylanarak müsteşarlığa gönderilir. TOBB tarafından müsteşarlığa bildirilen eksperlere ruhsatnameleri verilir. Ekspertlerin tüm faaliyetleri müsteşarlık tarafından denetlenir. Ekspertlik dalları SEY Ek-1'de dökümü yapılan risk türlerine göre şunlardır (SEY m. 4):

- Kara araçları
- Hava, deniz ve demiryolu araçları
- Emtia ve kıymete ilişkin nakliyat
- Yangın, doğal afet, kaza ve hırsızlık
- Mühendislik
- Kredi ve finans, emniyeti suistimal, hukuksal koruma ve destek
- Sağlık, hastalık ve ferdî kaza
- Tarım ve hayvan hayat

Müsteşarlık, TOBB ve Sigorta Ekspertleri İcra Komitesinin görüşleri çerçevesinde Ek-1'de yer alan tüm dalların alt dallarının bir başka ekspertlik dalının altında değerlendirilmesine izin verilebilir.

Müsteşarlık, günün ihtiyaçlarına göre belirtilen dallara ilave olarak yeni ekspertlik dalları kurabilir.

4.5.2. Sigorta Ekspertliği Yapacaklarda Aranılan Nitelikler

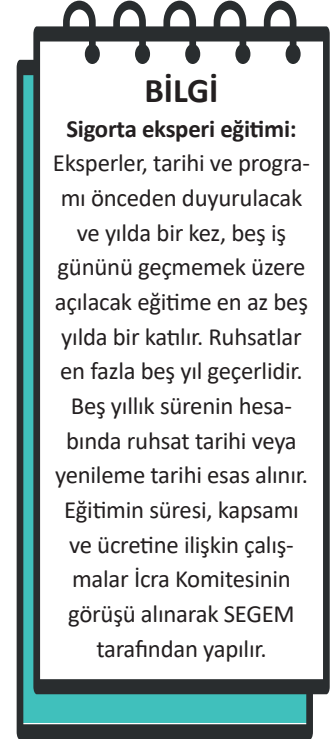
Sigorta eksperti olarak çalışabilmek için gerekli koşullar, SEY 5. maddede gerçek ve tüzel kişiler için ayrı ayrı belirtilmiştir. Buna göre ekspert olabilmek için Hazine Müsteşarlığından ruhsatname olarak TOBB'da levhaya kaydolmak zorunludur.

1. Gerçek Kişi Ekspertlerde Aranılan Nitelikler:

Gerçek kişilerin sigorta ekspertliği faaliyetinde bulunabilmeleri için aranılan nitelikler (SEY m. 5/1);

- a) Türkiye'de yerleşik olmak,
- b) medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,
- c) taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş yahut cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kıyartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama, Devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olmak (SK m. 3/2),
- ç) iflas etmemiş ve konkordato ilan etmemiş olmak,
- d) kara araçları ekspertlik dalında en az iki yıllık, diğer ekspertlik dallarında dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olmaktır.

Gerçek kişi ekspertler, birden fazla büro açamaz. Sigorta ekspertliğini mutat (alışılmış) meslek hâlinde yapmak durumundadır.

BİLGİ

Sigorta eksperti eğitimi:

Ekspertler, tarihi ve programı önceden duyurulacak ve yılda bir kez, beş iş gününü geçmemek üzere açılacak eğitime en az beş yılda bir katılır. Ruhsatlar en fazla beş yıl geçerlidir. Beş yıllık sürenin hesabında ruhsat tarihi veya yenileme tarihi esas alınır. Eğitimin süresi, kapsamı ve ücretine ilişkin çalışmalar İcra Komitesinin görüşü alınarak SEYEM tarafından yapılır.

Eksperlik faaliyetleri süresince esnaf veya tacir sıfatıyla mesleğin niteliği ile uyuşmayan işlerde bulunamaz. Sigorta eksperleri, sigorta acenteliği ve brokerlik faaliyetinde bulunamaz.

2. Tüzel Kişi Eksperlerde Aranılan Nitelikler:

Tüzel kişilerin sigorta eksperliği faaliyetinde bulunabilmeleri için aranılan nitelikler (SEY m. 5/2);

- a) merkezlerini Türkiye’de bulundurmak,
- b) iflas etmemiş ve konkordato ilan etmemiş olmak,
- c) yetkililer, gerçek kişi ortaklar ve tüzel kişi ortaklarının yetkilileri SK m. 3/2’de belirtilen suçlardan hüküm giymemiş olmak,
- ç) mesleki faaliyetlerde şirketi imzası ile temsil ve ilzam eden yetkililerinin eksper olması,
- d) ana sözleşmelerinin ilgili maddelerinde; esas faaliyet konusunun “münhasıran sigorta eksperliği” olarak belirtmek, sigorta eksperliği ile bağdaşmayan faaliyetlere yer vermemek, ana sözleşme değişikliklerinden önce gerekli mercilerden izin alınacağına dair bir hüküm bulundurmak,
- e) ticari unvanlarında “sigorta” kelimesinin yanında “ekspertiz” kelimesi veya türevlerini kullanmak, sigorta eksperliği ile bağdaşmayan kelimeler bulundurmamak,
- f) gerekli görülmesi hâlinde İcra Komitesince belirlenecek fiziksel, teknik ve idari altyapı ile insan kaynakları bakımından yeterli olmaktır.

Ayrıca uluslararası kabul görmüş sınavlar veya usullerle eksperlik belgesi almış gerçek kişiler, Türk Sigortacılık Mevzuatı ile ilgili sınavı kazanmaları durumunda sahip oldukları eksperlik dalında ve SEY hükümleri çerçevesinde eksper olarak değerlendirilir. Bunun için gerçek kişilerin;

- SEY m. 5/1’de belirtilen koşullara sahip olmaları,
- belge aldıkları ülke otoriteleri listesine kayıtlı olmaları,
- belge aldıkları ülke otoritelerinden alacakları ve hâlen eksper olarak faaliyette bulunduğunu kanıtlayan belge getirmeleri gerekir.

4.5.3. Sigorta Eksperlerinin Görev ve Sorumlulukları

- Eksperlerin asıl görevleri, sigorta edilen risklerin gerçekleşmesi sonucu ortaya çıkan kayıp veya hasarın neden ve niteliği ile miktarını bizzat inceleyip belirlemektir (SEY m. 15/1).
- Eksperler, konusu sigorta olmak kaydıyla, sözleşme öncesinde mutabakatlı kıymet ve ön ekspertiz raporlarının hazırlanması; hasar öncesinde ise hasar riski konusunda gözetim faaliyetlerinde bulunabilir (SEY m. 15/2).
- Eksperler, özellikle büyük tutarlı kayıp veya hasarlarda, gerekli gördükleri takdirde, tarafların yetkililerini incelemeye çağırabilir (SEY m. 17/2).
- Eksperler, incelemeleri sırasında, kayıp veya hasar miktarını en aza indirebilecek kurtarma imkânının bulunduğunu tespit etmeleri hâlinde, kurtarma çalışmalarının başlatılması için durumu ilgililere derhâl bildirir (SEY m. 19/1).
- Bir hasarda, birden fazla eksperlik dalını ilgilendiren hususların olması hâlinde, her hususa ilişkin ekspertiz o eksperlik dalında ruhsatnamesi olan eksperlerce ayrı ayrı yapılır (SEY m. 21/3).
- Eksperler, incelemelerini her hâlükârda, tarafsızlık ilkesini gözeterek yapar ve taraf tutma kuşkusuna bile yer bırakmadan raporlarını hazırlar (SEY m. 22/1).
- Eksperler ekspertiz işlemi için üzerinde anlaşılacak ücretin dışında, tarafsızlıklarına şüphe düşürecek dolaylı veya dolaysız hiçbir menfaat sağlayamaz (SEY m. 22/3).
- Sigorta veya reasürans şirketlerinde çalışmış olup bu yönetmelik hükümleri çerçevesinde eksperlik görevine başlayacak olanlar, son çalıştıkları sigorta veya reasürans şirketinden ayrılış tarihlerinden itibaren, bir yıl süreyle ayrıldıkları sigorta veya reasürans şirketinden ekspertiz görevi alamazlar (SEY m. 22/4).

- Eksperler, meslek haysiyetine ve İcra Komitesince belirlenecek etik değerler ile mesleki standartlara uygun hareket etmek; kılık kıyafette, hâl ve gidişte, beşeri ilişkilerde ve bunların yanı sıra şirket unvanlarında ve ofis düzenlemelerinde gerekli titizliği en yüksek seviyede göstermek zorundadır (SEY m. 23).
- Eksperler, raporlara dayanak olan belgeler ile raporları, yapılacak denetimlerde ibraz edilmek üzere beş yıl süreyle düzenli bir şekilde saklar (SEY m. 24/1).
- Eksperler, incelemeleri sırasında ve daha sonrasında sigorta şirketi veya sigortalı hakkında öğrendiği kişisel veya ticari sır niteliğindeki bilgileri kanunen yetkili kılınmayan kişilere açıklayamaz, dolaylı veya dolaysız veremez (SEY m. 25).

4.5.4. Eksperlik Ruhsatnamesi İptali ve Levhadan Silinme

Sigorta eksperlerinin ruhsatname iptalleri ve levhadan silinme ile ilgili işlemleri hakkında 08.05.2010 tarihli 27575 sayılı Resmî Gazete’de değişiklikler yapılmıştır. Bu işlemler şunlardır (SEY m. 27):

- Müsteşarlıkça yapılacak incelemeler sonucunda, eksperlerin;
 - a) faaliyetleri çerçevesinde yaptıkları iş ve işlemlerle sigorta sözleşmesine taraf olan kişilerin hak ve menfaatlerini tehlikeye düşürdüklerinin,
 - b) mevzuata, sigortacılığın icaplarına ve iyi niyet kurallarına aykırı hareket etmek suretiyle sektöre olan güveni sarsıcı ve sektörün itibarını zedeleyici tutum ve davranış sergilediklerinin tespiti hâlinde faaliyetleri geçici olarak iki aydan altı aya kadar müsteşarlıkça durdurulabilir. Faaliyetleri geçici olarak durdurulanlar, durumları levhaya kaydedilmek üzere müsteşarlıkça TOBB’a bildirilir.
- Eksperlerin tarafsızlıklarını yitirdiklerinin tespiti veya birinci fıkrada sayılan hususlarda faaliyetlerinin geçici olarak durdurulmasını takip eden bir yıl içerisinde aynı fiili tekrar etmeleri hâlinde ruhsatları müsteşarlıkça iptal edilir.
- Müsteşarlıkça gerek bu madde hükümleri ve gerekse İcra Komitesince alınan kararlar çerçevesinde meslekten çıkarılmasına karar verilmesi neticesinde ruhsatnameleri iptal edilen kişiler levhadan silinmek üzere TOBB’a bildirilir. Bu kişiler, bir daha eksperlik yapamamak üzere TOBB nezdinde tutulan ruhsatları iptal edilmiş eksperler listesine dâhil edilir.
- Levhadan kaydı silinerek ruhsatnameleri iptal edilenler, durumun kendilerine tebliği üzerine, sahip oldukları ruhsatname ve kimlikleri derhâl TOBB veya yetkilendireceği odaya geri verir.
- Meslekten çıkarılmayı gerektiren hâller dışında levhadan silinmeye ilişkin işlemler İcra Komitesince yürütülür.

4.5.5. Sigorta Eksperleri Atama Yönetmeliği ve Eksper Atama Sistemi (EKSİST)

Sigorta Eksperleri Atama Yönetmeliği (SEAY) 25.08.2015 tarihli 29456 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik; sigorta eksperliği faaliyetinin sigortacılık sektörüne olan güveni artırıcı biçimde sürdürülmesini ve tarafların hak ve menfaatlerinin korunmasını sağlamayı ve eksperlik faaliyetine ilişkin atama ile iş kabul ve ücret esaslarının belirlenmesini amaçlar. Sigorta eksperinin, sigortacı veya sigorta ettiren ya da sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler tarafından atanması, eksperin iş kabulü, asgari ücret tarifesinin tespiti de dâhil olmak üzere ekspertiz ücretinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Eksper ataması bölge, brans, iş dağılımı gibi ölçütler dikkate alınarak Sigorta Hasar Takip Merkezi (HATMER) Yönetim Kurulu tarafından belirlenen objektif ölçütler dikkate alınarak merkez tarafından elektronik ortamda rastgele yapılır. Eksper atama ve takip sistemi (EKSİST) HATMER’in sorumluluğundadır.

Eksper atama talebinde ücret, poliçede özel şart belirtilmemişse sigorta şirketinin sorumluluğundadır. Sistem üzerinden görevlendirmesi yapılan eksper, görevi kabul edip etmediğini atama yapan tarafa iki saat içinde uygulama üzerinden bildirmelidir.

Verilen süre içinde cevaplanmayan talepler eksper tarafından reddedilmiş olarak değerlendirilir.

Sigorta şirketi, e-mail ya da sistem üzerinden eksper görevlendirmesi hakkında bilgi sahibi olduğunda bir iş günlük eksperin kabulü süreci başlar. Sigorta şirketi, atanan bu eksperin kabul edebilir ya da kendisi başka bir eksper görevlendirebilir. Her iki durumda da gerek ekspere gerekse atama yapan tarafa bilgi verilmelidir.

SIRA SİZDE

Sigorta sektöründeki araçlar ve mesleklere ait görev ve tanımlara ilişkin bilgiler verilmiştir. Cümlelerin başındaki harfleri sol taraftaki tabloda, aracı ve meslek gruplarının karşısında boş bırakılan kutucuğa yazarak eşleştirmeleri yapınız.

.....	Sigorta Acentesi	A) Sigortacılık sektörünün kalifiye eleman istihdamına katkı sağlar.
.....	Broker	B) Sigortacılık işlemlerinde güvence teminatının sağlandığı birimdir.
.....	Bankasürans	C) Genellikle hayat sigortaları branşında faaliyet gösteren sigorta aracıdır.
.....	Sigorta Eksperi	Ç) Sigortalanan rizikonun gerçekleşmesi hâlinde zararın tespitini yapar ve neden oluştuğunu belirler.
.....	Sigorta Şirketi	D) Sigorta poliçesi ve diğer sigorta belgelerini düzenleme gibi bir yetkileri söz konusu değildir.
		E) Belirli bir yer veya bölgede faaliyet gösterirler.
		F) Sigortacılık Kanunu'na dayanarak sigorta prim, kâr payı ve rezerv miktarını, istatistik ve olasılık hesaplama yöntemleri kullanarak yapar.

4.6. AKTÜER

Sigorta şirketlerinin güvence sunduğu riskleri ölçen, değerlendiren ve etkin bir biçimde yöneten kişilere **aktüer** denir. Aktüerin şirket içerisindeki temel görevi, risk hesabı yaparak şirketin nelere yatırım yapacağını ve hangi riskleri alacağını belirlemektir. 15.08.2007 tarihli ve 26614 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Aktüerler Yönetmeliği'nin (AY) 4. maddesinin (a) bendinde "aktüer; aktüerya, yatırım, istatistik, matematik, finansman ve demografi konularında çeşitli bilimsel teoriler kullanarak prim, karşılık ve yatırım getirilerini hesaplayan, her türlü tarife, tablo ve teknik esasları hazırlayan, geleceğe yönelik teknik ve finansal tahminler yapan, olası riskleri belirleyen, bunların olumsuz etkilerini önleyici tedbirlere ilişkin tavsiyelerde bulunan ve müsteşarlık nezdinde aktüerler için tutulan sicile kayıtlı kişileri ifade eder." şeklinde tanımlanmıştır (Görsel 4.12). Kısacası aktüer, aktüeryal teknikler kullanarak gelecekte oluşabilecek riskleri hesaplayan ve bu riskler için fiyat (prim) belirleyen kişidir. Bu mesleği yapan/yapacak kişiler, aktüeryal hesaplar yapabilmek için çeşitli matematiksel ve istatistiksel hesap bilgilerinin yanı sıra sosyal bilimler, ekonomi, hukuk, işletme, finans, yatırım, muhasebe, demografi ve sigortacılık mevzuatı hakkında da yeterli donanıma sahip olmalıdır.

Görsel 4.12: Aktüeryal işlemler

4.6.1. Aktüerlerde Aranılan Nitelikler

Şirketler aktüerlerine firmalarının geleceğini emanet eder. Aktüer olmak isteyen kişilerin analitik düşünme becerisine sahip olmaları, ayrıntılara önem veren, dikkatli, yenilikçi, iletişim becerileri kuvvetli ve sorumluluk alabilme gibi birtakım niteliklere sahip olmaları, mesleki faaliyetlerine ve güvenilirliklerine gölge düşürecek suçlardan hüküm giymemiş olmaları ve mesleki yeterliliklerini kanıtlamaları gerekmektedir. Aktüerler Yönetmeliği'nin (AY) 5. maddesine göre

“Aktüerlik yapacak kişilerin;

a) *lisans derecesine sahip olmaları,*

b) *taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş yahut cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olmaları,*

c) *müflis veya konkordato ilan etmiş olmamaları,*

ç) *yurt içinde veya yurt dışında; özel kurumların, kamu kurumlarının veya üniversitelerin aktüerya ile ilgili birim veya bölümlerinde veya aktüerin refakatinde aktüerya ile ilgili toplam üç yıl mesleki uygulama veya faaliyetinde bulunmuş olmaları,*

d) *aktüerlik sınavlarında başarılı olmaları şarttır.*

Ayrıca (ç) bendi hariç belirtilen nitelikler, stajyer ve yardımcı aktüerlerde de aranır.”

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de aktüerya alanında eğitim almak, aktüer olma ve bu mesleği yapma hakkına sahip olma imkânı sunmamaktadır. Sicile kayıtlı aktüer olabilmek için Hazine ve Maliye Bakanlığının denetim ve kontrolünde gerçekleştirilen üç aşamalı, on üç sınavlı bir sürecin tamamlanması gerekir. Bu sınavlar Tablo 4.5’te verilmiştir (AY m. 6).

Tablo 4.5: Aktüerlik Sınavları

A) BİRİNCİ SEVİYE SINAVLARI	B) İKİNCİ SEVİYE SINAVLARI	C) ÜÇÜNCÜ SEVİYE SINAVLARI
1) Temel Sigortacılık ve Ekonomi 2) Matematik 3) İstatistik ve Olasılık 4) Finansal Matematik	1) Muhasebe ve Finansal Raporlama 2) Sigorta Matematiği (Hayat ve Hayatdışı) 3) Risk Analizi ve Aktüeryal Modelleme 4) Finans Teorisi ve Uygulamaları	1) Finans, Yatırım ve Risk Yönetimi 2) Hayatdışı Sigortalar 3) Hayat Sigortaları 4) Sağlık Sigortaları 5) Emeklilik Sistemleri

ç) Dördüncü Seviye Sınavları:

1) *Türk Sigortacılık Uygulamaları ve Yasal Çerçeve (Sadece 7’nci maddede belirtilen kişiler için açılır.)*

2) *Özel Alan Sınavları (Müşterilikçe belirlenecek alanlarda aktüer unvanını haiz kişilere yönelik olarak gerekli görülen hâllerde açılır.)*

Birinci seviye sınavlarını başarıyla tamamlayanlar stajyer aktüer, birinci ve ikinci seviye sınavlarını başarıyla tamamlayanlar ise yardımcı aktüer unvanını alır. Birinci seviye sınavları başarıyla tamamlanmadan ikinci seviye sınavlarına girilemez (AY m. 6/3).

Yardımcı aktüer unvanına sahip olanlar, üçüncü seviye sınavlarında başarılı olmaları ve 5'inci maddede belirtilen nitelikleri sağlamaları hâlinde aktüer unvanını alır (AY m. 6/4).

Aktüerler Yönetmeliği m. 7'de muafiyetlerle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre uluslararası kabul görmüş sınavlar veya usullerle aktüer unvanını alanlar, birinci, ikinci ve üçüncü seviye sınavlarından muafittir. Bu kişiler, Türk Sigortacılık Uygulamaları ve Yasal Çerçeve Sınavları'nda başarılı olmaları, 5'inci maddede belirtilen nitelikleri taşımaları ve yabancı uyruklu kişilerin TÖMER (Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi) tarafından açılan Türkçe Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı'ndan yeterli puan aldıklarını gösterir belge alması veya denkliği müsteşarlıkça kabul edilen Türkçe yeterliliğini gösteren belgeye sahip olması hâlinde sicile kaydedilirler. Bu maddedeki sınav muafiyetlerine ilişkin tereddütler, kurul görüşü üzerine müsteşarlık tarafından giderilir.

Aktüer çalışma zorunluluğu AY m. 16'da düzenlenmiştir. Şirketler en az bir aktüerle çalışmak zorundadır. Şirketler istihdam ettiği ve/veya hizmet aldığı aktüerlerin, yardımcı aktüerlerin ve stajyer aktüerlerin listesini her takvim yılının başında merkeze yazılı veya elektronik ortamda gönderir. Söz konusu listedeki değişiklikler, değişiklik tarihinden itibaren on iş günü içinde şirketlerce merkeze aynı usul ile bildirilir.

Aktüerya, sigortacılık tekniği ve buna ilişkin yatırım, finansman ve demografi konularında olasılık ve istatistik teorileri uygulayarak, rezerv ve kâr paylarını hesaplayarak tarife ve teknik esasları hazırlayan aktüerleri yetiştiren bir bölümdür. Çok farklı alanlardan beslenen bir disiplin olması nedeniyle alandan mezun kişilerin sigortacılık haricinde şu alanlarda da çalıştıkları görülür:

- Sosyal Güvenlik Kurumu
- Bankacılık ve Finans
- Hazine ve Maliye Bakanlığı
- Sermaye Piyasası Kurulu
- Yatırım Şirketleri
- Bilişim Teknolojileri
- Yönetim Danışmanlığı
- Risk Yönetimi
- Sermaye Yeterliliği

4.6.2. Sınav Esasları

Aktüerlik sınavlarına için düzenlemeler AY m. 9'da belirtilmiştir. Buna göre:

- Sınavlara ilişkin usul ve esaslar kurulun önerisi üzerine müsteşarlıkça belirlenerek merkez tarafından her bir sınavdan en az iki ay önce Türkiye genelinde basım ve dağıtım yapılan en yüksek tirajlı beş gazetenin ikisinde ilan edilir. Ayrıca söz konusu usul ve esaslar; müsteşarlık, birlik ve merkezin internet sayfalarında duyurulur (AY m. 9/1).
- 6'ncı maddede belirtilen birinci, ikinci ve üçüncü seviye sınavları bir takvim yılında en az bir kez açılır (AY m. 9/2).
- Sınavlar Türkçe yapılır. Müsteşarlık, her bir seviye altında belirlenen sınavları, kendi içlerinde, birleştirebilir. Sınavlarla ilgili tüm bilgi ve belgeler yazılı ve elektronik ortamda merkezce muhafaza edilir. Soru kitapçıkları ve cevap anahtarları, müsteşarlığın uygun görüşü üzerine, her bir seviye sınavının tamamlanmasını müteakip üç iş günü içerisinde on beş gün süreyle merkezin internet sayfasında ilan edilir (AY m. 9/3).

- Sınavların merkez nezdinde kurul tarafından yapılması esastır. Ancak, müsteşarlık gerek görülen hâllerde sınavların yapılması ve bu yönetmelikle merkeze verilen diğer görev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi için, yurt içindeki veya yurt dışındaki kurum, kuruluş, meslek örgütleri veya üniversite kaynaklarından da yararlanabilir (AY m. 9/4).
- Merkez, sınavların uygulanmasına ve değerlendirilmesine ilişkin olarak yurt içindeki veya yurt dışındaki kurum, kuruluş, meslek örgütleri veya üniversitelerden teknik destek, danışmanlık ve benzeri hizmetleri alabilir (AY m. 9/5).
- Kurul; sınav usul ve esasları hakkında müsteşarlığa önerilerde bulunmak, soru standartlarını belirlemek, merkez nezdinde tutulan soru bankasına soru temin etmek, sınavlarda kullanılacak soruları seçmek, sınavları gerçekleştirmek ve müsteşarlıkça verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere merkez nezdinde faaliyet gösterir. Sınavlara ilişkin mali kararlar, kurulun görüş ve önerileri dikkate alınarak merkezce belirlenir. Müsteşarlık, sınavlarda sorulabilecek soruların temini için alt komiteler kurabilir. Alt komitelerin çalışma usul ve esasları müsteşarlıkça belirlenir (AY m. 9/6).

4.6.3. Yetki ve Sorumluluklar

Aktüerlerin yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeler AY m. 11'de belirtilmiştir. Buna göre:

- Aktüer, müsteşarlıkça belirlenen belgeleri onaylamak, mali bünyeleri açısından şirket veya diğer kurum ve kuruluşa ilişkin öngörülerde bulunmak ve yükümlülüklerini karşılama durumunu sürekli olarak izlemek zorundadır. Yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, müsteşarlıkça tespit edilen yetkiler kapsamında kendilerine verilen görevleri yerine getirmek zorundadır (AY m. 11/1).
- Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, yaptığı işlemlere ilişkin kullandığı hesap tahminlerini bir raporla adına iş yaptığı şirket veya diğer kurum ve kuruluşun yönetim kuruluna açıklamak zorundadır (AY m. 11/2).
- Şirket veya diğer kurum ve kuruluşun yöneticileri, aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüere, görevini yasalara uygun olarak yerine getirmesi için gerekli her türlü bilgi ve belgeyi vermekle yükümlüdür (AY m. 11/3).
- Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, görevi itibarıyla tespit etmiş olduğu yanlış uygulamalarla birlikte, onaylamayacağı veya kısmen ya da şerhli onaylayacağı belgeleri, gerekçeli olarak adına iş yaptığı şirket veya diğer kurum ve kuruluşun yönetim kurulu başkanlığı ile müsteşarlığa yazılı olarak bildirmek zorundadır (AY m. 11/4).
- Aktüer, kapsamı ve gönderiliş biçimi müsteşarlıkça belirlenen aktüerya raporunu her yılın nisan ayı sonuna kadar müsteşarlığa gönderir. Birden fazla aktüerle çalışılması hâlinde, aktüerya raporunun ve müsteşarlıkça talep edilebilecek diğer rapor ve bildirimlerin hazırlanması için aktüerlerden biri şirket tarafından görevlendirilir (AY m. 11/5).
- Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, mevzuata, mesleğin icaplarına ve iyi niyet kurallarına uygun hareket etmek, şirket veya diğer kurum ve kuruluşlar ile ilgili kişilerin hak ve menfaatlerini korumak zorundadır (AY m. 13).
- Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, yapmış olduğu iş ve işlemlere ilişkin olarak ilgili kanunlara göre yetkili kılınmış kişi ve mercilerin isteyebilecekleri bilgileri vermek ve belgeleri ibraz etmek zorundadır (AY m. 14/1).
- Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, sıfat ve görevi dolayısıyla öğrendiği sırları, bu konuda ilgili kanunlarla açıkça yetkili kılınmış kişi ve mercilerden başkasına açıklayamaz (AY m. 14/2).

4.6.4. Diğer Yükümlülükler ve Yasaklar

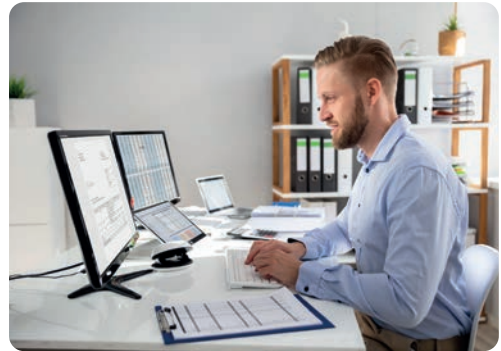
- Aktüer, yaptığı işlemlere ilişkin her türlü yazışmada ve onayladığı belgede imzası ile birlikte sicil numarasını belirtir. Yardımcı aktüer ve stajyer aktüer ise yaptığı işlemlere ilişkin her türlü yazışmada ve onayladığı belgede imzası ile birlikte unvanını belirtir (AY m. 15/1).
- Müsteşarlık, sicile veya listeye kayıtlı kişiler için aynı dönemde çalışabilecekleri şirket ve/veya diğer kurum ve kuruluşun azami sayısını belirlemeye yetkilidir. Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, çalışmakta oldukları şirketler ile diğer kurum ve kuruluşların listesini her takvim yılının başında merkeze yazılı veya elektronik ortamda gönderir. Söz konusu listedeki değişiklikler, değişiklik tarihinden itibaren on iş günü içinde merkeze aynı usul ile bildirilir (AY m. 15/2).
- Aktüer, üç yılda bir olmak ve toplam beş günden az olmamak üzere, meslekle ilgili son gelişmeleri içeren merkez nezdinde düzenlenecek ve içeriği müsteşarlıkça uygun görülecek eğitim faaliyetlerine katılır (AY m. 15/3).
- Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer; aktüerlikle ilgili görevlerinin devamı süresince acente, broker veya sigorta eksperisi olarak çalışamaz (AY m. 15/4).
- Şirket ve/veya diğer kurum ve kuruluşun yönetim kurulu üyesi, genel müdürü, genel müdür yardımcısı veya denetçisi olarak çalışan aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer; aktüerlikle ilgili unvanlar altında ilgili şirket ve/veya diğer kurum ve kuruluş adına iş yapamayacağı gibi başka bir şirket ve/veya diğer kurum ve kuruluştan da iş kabul edemez. Başka unvanlarla istihdam edilseler dahi, yetki ve görevleri itibarıyla genel müdür yardımcısına denk veya daha üst konumlarda görev yapan diğer yöneticiler de aynı hükme tabidir (AY m. 15/5).
- Aktüer, yardımcı aktüer ve stajyer aktüer, ilan ve reklamlarında mesleğin vakar ve ciddiyetine uygun olmayan ifadelere yer veremez (AY m. 15/6).
- Listeye veya sicile kayıtlı olmadan ya da listedeki veya sicildeki kayıtlara aykırı olarak stajyer aktüer, yardımcı aktüer veya aktüer unvanları kullanılamaz (AY m. 15/7).

DERS DIŞI ETKİNLİK

Aktüerlik hakkında internette araştırma yapınız. Araştırmanızda öncelikle SEGEM ve Aktüerler Derneğinin internet sayfalarından yararlanınız. Ayrıca konuyla ilgili diğer internet sayfalarını ve sosyal medya hesaplarını inceleyiniz. Türkiye’de hangi üniversitelerde bu eğitimi alabileceğinizi ve bölüm içeriklerini araştırınız. Türkiye’de ve gelişmiş ülkelerde (AB ve ABD gibi) sicile kayıtlı ne kadar aktüer olduğunu ve gelişebilirliğini araştırıp bir sonraki dersten önce öğretmeninizin gözetiminde sınıf panosunda yer alan araştırma köşesinde sergileyiniz.

4.7. SİGORTA TEKNİK PERSONELİ

Sigorta ürünlerinin pazarlanması teknik bilgi ve eğitim gerektiren bir iştir. Sigorta şirketine, aracı kuruma ve sigorta müşterilerine karşı sorumluluk gerektiren bu iş için sigorta teknik personeli adı verilen bir meslek elemanı tanımlanmıştır (Görsel 4.13). Acenteler tarafından sigorta ürünlerinin pazarlanması, ürünler hakkında müşterilere bilgilendirme yapılması ve ürünlerin satışı sadece Sigorta Acenteleri Yönetmeliği’nde tanımlanan sigorta teknik personeli tarafından yapılır. Sigorta teknik personeli acentelerde prim tahsilatını gerçekleştiren yetkili kişidir.

Görsel 4.13: Sigorta teknik personeli

Yetkilendirme, sigorta şirketleri tarafından yapılır. Düzenlenen poliçelerin üzerinde sigorta teknik personelinin adı, soyadı, kayıt numarası ve imzası mutlaka bulunmalıdır. Sigorta teknik personelinin sigortalıya yaptığı bilgilendirme ve tanıtımlarda temsil ettiği acentenin unvanını belirtmesi ve düzenlediği poliçe üzerinde hangi acenteye bağlı olarak çalıştığını beyan etmesi gerekir. Bir sigorta acentesinde en az bir sigorta teknik personeli olmak zorundadır. Gerçek ve tüzel kişi acente yöneticilerinin bu unvanı taşıması zorunlu değildir. Ancak sigorta prim tahsilatı görevini fiilen yapanların sigorta teknik personeli unvanını taşıması zorunludur.

Sigorta teknik personeli sadece bir acenteye bağlı olarak çalışabilir ve çalıştığı acenteden bağımsız olarak sigorta işlemi gerçekleştiremez. Acenteler, teknik personelin sigorta işlemleri nedeniyle üçüncü kişilere verebileceği zararlardan sorumludur.

Acentelerin sigorta ürününe yönelik işlemlerinin yalnızca acente teknik personeli tarafından yapılmasının esas olduğu, Sigorta Acenteleri Yönetmeliği'nde belirtilir. Bir sigorta çalışanının sigorta teknik personel unvanını alması için bazı koşulları yerine getirmiş olması gerekir. Sigorta Acenteleri Yönetmeliği'nde yer alan bu koşullar şöyledir (SAY m. 6/2):

a) Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olunması

b) *Kasten işlenen bir suçtan dolayı affa uğramış olsalar dahi 5 yıldan fazla hapis, sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş olması; devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, milli savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama, terörün finansmanı, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hüküm giymemiş olması (SAY m. 4/1c)*

c) *Gerekli öğrenim düzeyleri (SAY Ek-1) ile bu öğrenim düzeylerinin karşısında yer alan mesleki deneyim süresinin tamamlanması*

ç) *SEGEM tarafından yapılacak teknik personel yeterlilik sınavının kazanılması*

Öğrenim düzeyi lise ve dengi okul olan, sigorta teknik personeli olabilmek için gereken mesleki nitelikleri bulunan ama mesleki deneyimi yeterli olmayan kişilerin yardımcı teknik personel unvanı ile çalışma imkânı bulunur. Ancak yardımcı teknik personel; sigorta bilgilendirme, pazarlama ve satış işlemlerini tek başına yapamaz. Bu işlemleri sigorta teknik personelinin gözetimi ve imzası ile gerçekleştirebilir. En az altı ay teknik personel ile çalışan yardımcı teknik personel, SEGEM tarafından düzenlenen Sigorta Teknik Personeli Eğitimi'ne katılması ve sınavda başarılı olması durumunda sigorta işlemlerini yapma yetkisini alır. İki yıllık çalışma süresini tamamladıktan sonra ise sigorta teknik personeli unvanını kazanır. Sonrasında bağlı olduğu acente, personelin uygunluk belgesi için TOBB veya ilgili ticaret odasına başvuru yapar.

Sigorta teknik personelinin yeterlilik için eğitim alması zorunludur. Bu eğitimler SEGEM tarafından organize edilir.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Adında "teknik" kelimesi geçen mesleklere örnek veriniz. Verdiğiniz örneklerdeki teknik kelimesi size ne ifade etmektedir?

BİLGİ

Sigorta aracılığı yapan bankalar, sigorta işlemlerinden sorumlu yeterli sayıda teknik personel çalıştırmalıdır. Bu personeller TOBB'a bildirilmelidir.

Eğitimini başarı ile tamamlayan sigorta teknik personeli TOBB veya ilgili ticaret odasına başvurarak kayıt numarası ve kimlik alır. Kimliğin şekli, içeriği, veriliş ve iptal koşulları Sigorta Acenteleri İcra Komitesi tarafından belirlenir. Kimlik almayan veya yetkili kişilere göstermeyen sigorta personeli sigorta sözleşmelerine aracılık yapamaz. TOBB’da veya ticaret odasında teknik personel olarak kaydı bulunan kişiler çalıştıkları acentenin bağlı olduğu sigorta şirketlerinden kullanıcı adı ve şifre alabilir.

SIRA SİZDE

Sigorta teknik personeli olmak için gereken koşullardan biri olan Sigorta Acenteleri Yönetmeliği’nde belirtilen suçları işlememiş ve belirtilen cezaları almamış olma koşulu sigortacılık açısından neden önemlidir? Düşüncelerinizi yazarak sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.7.1. Sigortacılık Eğitim Merkezi

Sigortacılık Eğitim Merkezi, Türkiye Sigorta Birliği bünyesinde tüzel kişilik olarak kurulan bir meslek kuruluşudur. SEGEM’in kuruluş faaliyetleri ve yapısı, 1.6.2008 tarihli ve 26893 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Sigortacılık Eğitim Merkezi Yönetmeliği” ile düzenlenmiştir.

Sigortacılık sektöründeki nitelikli eleman istihdamını artırmak üzere sigortacılık eğitim ve sınav faaliyetlerini yürüten SEGEM, sigortacılık mesleğinin gelişmesine sektörün hizmet kalitesini iyileştirerek katkıda bulunur. Sigortacılığın bir uzmanlık alanı olarak benimsenmesi amacıyla sigortacılıkla ilgili özellikli konulara yönelik sistematik eğitimler düzenler. Eğitim organizasyonlarını düzenlerken uluslararası standartları göz önünde bulundurur. Böylece sigorta sektörü için yetiştirilen personel uluslararası düzeyde kabul görecektir nitelikleri taşır. Merkezin görevleri şöyledir:

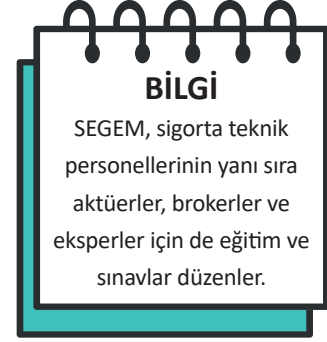
- Sigortacılık alanındaki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik araştırmalar yapmak
- Sigortacılık alanında mevcut eğitim programlarının geliştirilmesine ve etkinliğine katkı sağlamak
- Yurt içi ve dışından gelen eğitim talepleri ile uluslararası anlaşmalar çerçevesindeki eğitim taleplerinin eş güdümünü sağlamak
- Sigortacılıkla ilgili mesleki nitelik taşıyan sınavların tarafsız olarak uygulanması ve değerlendirilmesine ilişkin tedbirleri almak
- Merkez tarafından yapılacak sınavların ilgili mevzuatlarda belirlenmiş olan sınav düzenleme kurullarınca alınacak kararlar uyarınca yapılmasına yönelik gerekli hazırlıkları yapmak
- Sınav uygulamalarında birlikteliği sağlamak ve sınavlara ilişkin yetki verilen diğer iş ve işlemleri yürütmek
- Sigortacılık sektörüne nitelikli eleman istihdamına katkıda bulunmak

- Sigortacılık alanındaki eğitim faaliyetlerine ilişkin konferans, seminer, eğitim programları düzenlemek
- Kitap, dergi ve broşürler yayınlamak
- Yurt içindeki ve dışındaki ilgili kuruluşlarla sigortacılık alanındaki eğitim faaliyetlerine ilişkin iş birliği yapmak
- Sigorta ve risk bilincinin toplum geneline yayılmasını sağlamak
- Sigortacılığın ayrı bir uzmanlık alanı olarak benimsenmesini sağlamak

4.7.2. Sigorta Teknik Personel Yeterlilik Eğitimi ve Sınavı

Sigorta teknik personel sertifikası almak isteyenlerin www.segem.org.tr adresinden eğitim ve sınav başvurusu yaparak merkezin belirlediği tutarı belirtilen banka hesaplarına yatırmaları gerekir. Başvuruyu gerçekleştiren kişiler genellikle çevrim içi platform (www.segemakademi.org.tr) üzerinden tanımlanan eğitimlere katılır. Sınav, eğitimler tamamlandıktan sonra sınav takvimine göre belirli merkezlerde gerçekleştirilir. Adaylar sınava ait açıklamalara sınav kılavuzundan ulaşabilir. Yıl içinde birden fazla Sigorta Teknik Personel Yeterlilik Sınavı yapılmaktadır.

Teknik Personel Yeterlilik Sınavı'na belirtilen kişilerin katılması gerekmektedir:

- Teknik Personel Yeterlilik Sertifikası'na sahip olmayan ve sigorta aracı kurumlarında sigorta hizmetleri hakkında bilgilendirme, pazarlama ve satış işlemlerini yapmaya yetkili olacak teknik personel
- Gerçek kişi acente ve tüzel kişi acente yöneticileri ile müdürü veya bu unvanları taşıyorsa bile fiilen bu görevi yerine getirecek kişiler
- Sigortacılık Kapsamında Değerlendirilecek Faaliyetlere, Tüketici Lehine Yapılan Sigorta Sözleşmeleri ile Mesafeli Akdedilen Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Yönetmelik çerçevesinde sigortacılık kapsamına alınan faaliyet kollarında, sigorta ürünü tanıtımı ve satışı yapacak kişiler

Bu kişiler dışında kalan ancak sınava katılarak Teknik Personel Yeterlilik Sertifikası almak isteyen kişilerin de (herhangi bir yerde çalışmayanlar, üniversite öğrencileri, çağrı merkezi çalışanları vb.) ilgili sınava başvuru yapmaları mümkündür. Ayrıca, Bireysel Emeklilik Mevzuatı çerçevesinde aracılık yapma yetkisine sahip kişiler de Teknik Personel Yeterlilik Sınavı'nı kazanmaları hâlinde teknik personel olarak kabul edilir.

DERS DIŞI ETKİNLİK

SEGEM'in internet sitesini ziyaret ederek duyuruları inceleyiniz. Teknik Personel Yeterlilik Sınavı için hazırlanan başvuru kılavuzunu okuyunuz. Sınav koşulları ile ilgili notlar alınız. Aldığınız notları öğretmeninizin gözetiminde sınıf panosunda yer alan araştırma köşesinde sergileyiniz.

4.8. BİREYSEL EMEKLİLİK ARACISI

İnsanlar toplumsal düzenin gerektirdiği ihtiyaçlarını karşılamak için şahsi işlerinde, kamu kurumlarında veya özel işletmelerde çalışarak gelir elde ederler. Bu çalışmalar devlet tarafından Sosyal Güvenlik Kurumunda (SGK) kayıt altına alınır. Kişilerin yaşamları boyunca çalışması mümkün değildir. Belirli koşulları ve bir süreyi tamamlayan kişilere devlet tarafından emekli aylığı bağlanır. Katılımın zorunlu tutulduğu kamu emeklilik sistemi, çalışma döneminde kişilere ve bakmakla yükümlü oldukları yakınlarına sağlık güvencesi sağlarken kişilerin çalışma işlevini yerine getiremeyecekleri yaşlarda ise gelir imkânı sunar.

Gelecekte ne tür harcamalar ile karşı karşıya kalınacağına bilinmemesi emeklilik gelirin yeterli olup olmayacağı konusunda kişileri tedirgin edebilir.

Bu durum insanları çeşitli yöntemlerle para biriktirmeye sevk eder. Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) de kişilerin başvurduğu birikim yöntemlerinden biridir. Katılımda gönüllülüğün esas olduğu BES için bir işte çalışıyor olma şartı aranmaz. On sekiz yaşını dolduran herkes BES'e dâhil olabilir. Sisteme katılanlar on yıl süreyle hayat ve emeklilik şirketine katkı payı öder. Şirket, katkı paylarını yatırımlara yönlendirir. Bu süreçte %30 oranında devlet katkısı da birikime eklenir. Sistemde on yıl kalan elli altı yaşını doldurmuş kişilere tercihe göre toplu ödeme ya da emeklilik aylığı şeklinde ödeme yapılır.

BES hizmetinin müşterilere ulaştırmasında bireysel emeklilik aracı görev yapar (Görsel 4.14). Bireysel Emeklilik Araçları Hakkında Yönetmelik'te (BEAHY) bireysel emeklilik aracısının tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre **bireysel emeklilik aracı**, emeklilik şirketinin emeklilik sözleşmelerine aracılık eden veya bunları emeklilik şirketi adına yapan gerçek kişidir. Bu yönetmelik, 28.3.2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'nun 11 ve 20/A maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır. Diğer sigorta konularına göre risk açısından farklılık gösteren BES, müşterilere birikim alanında uzmanlaşmış ve farklı bir müşteri iletişim tekniği uygulayan meslek elemanları tarafından ulaştırılmaktadır. Bireysel emeklilik aracı; BES'in temel unsurlarını, vergi uygulamalarını ve özel emeklilik fırsatlarını iyi bilmeli, yatırım araçlarını tanıyarak müşterisinin ihtiyaçları ile örtüştürebilmelidir.

Bireysel emeklilik araçları emeklilik ürünlerini pazarlarken farklı pozisyonlarda görev yapabilir (Tablo 4.6).

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Bireysel emeklilik araçlarının tüketiciyi bilgilendirme yöntemi ne şekilde olmalıdır? Nedenleri ile birlikte açıklayınız.

Görsel 4.14: Bireysel emeklilik aracı

Tablo 4.6: Bireysel Emeklilik Aracısının Satış Yaptığı Alanlar

POZİSYON	GÖREV	BAĞLI OLDUĞU BİRİM
Bireysel direkt satış	Emeklilik şirketinin bireysel müşterilerine emeklilik ürünü satışı gerçekleştirir.	Emeklilik şirketine bağlı olarak ve maaşlı çalışanlardır.
Kurumsal direkt satış	Emeklilik şirketinin kurumsal müşterilerine emeklilik ürünü satışı gerçekleştirir.	
Çağrı merkezi	Emeklilik şirketinin bireysel ve kurumsal müşterilerine telefon ve internet üzerinden emeklilik ürünü satışı gerçekleştirir.	
Banka	Emeklilik şirketleri ile yaptıkları anlaşmaya dayalı olarak emeklilik ürünü satışı için aracılık ederler.	Satış miktarına göre emeklilik şirketinden komisyon alırlar.
Acente		
Broker	Temsil ettikleri müşteriler için emeklilik şirketlerinden teklif alırlar.	Müşteriden komisyon alırlar.

Hayat ve emeklilik sigorta acenteleri, sadece hayat ve emeklilik branşındaki ürünleri pazarlayabilir. Bir acente birden fazla emeklilik şirketine aracılık edebilir. Ancak acentede çalışan bireysel emeklilik araçları sadece bir sigorta şirketi adına faaliyet gösterebilir. Brokerlere bağlı olarak görev yapan bireysel emeklilik araçları ise birden fazla emeklilik şirketinin ürünlerine aracılık edebilirler.

Bireysel emeklilik aracılığını meslek olarak yapmak isteyen kişilerde aranan eğitim koşulları BEAHY madde 4'te belirtilmiştir. Yönetmeliğe göre bireysel emeklilik aracı olmak için başvuracak kişilerin şu koşullardan en az birine sahip olması gerekir:

a) En az dört yıllık yükseköğretim kurumu mezunu olmak

b) İki yıllık bankacılık, sigortacılık, borsa ve finans, finans, işletme, maliye, menkul kıymetler ve sermaye piyasası, muhasebe, para ve sermaye yönetimi, pazarlama ve satış yönetimi ön lisans programlarından veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca uygun görülen benzer eğitim içeriğine sahip programlardan mezun olmak

c) Lise veya dengi okul mezunu olmak ve şirketlerde, sigorta şirketlerinde, sigorta acentelerinde, sigorta brokerlerinde, bankalarda, sermaye piyasası aracı kurumlarında veya bakanlıkça uygun görülen benzeri mali-kuruluşlarda şirket personeli olarak sınav başvuru tarihi itibarıyla son üç yıl içinde toplam en az bir yıl süreyle çalışmış olmak ya da bakanlıkça uygun görülen kamu istihdam programları kapsamında bireysel emeklilik aracılığına ilişkin kurs ve stajı başarıyla tamamlamış olmak

Belirtilen eğitim koşullarından birini yerine getiren kişilerin mesleki etik ve nitelikleri de taşıması beklenir. Mesleki etik ve nitelikler bireysel emeklilik şirketlerinin kendilerine has farklılıklar taşımakla beraber BEAHY madde 4'e göre mutlaka taşınması gereken bazı nitelikler bulunmaktadır. Bunlar;

a) medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,

b) kasten işlenen bir suçtan dolayı affa uğramış olsalar dahi 5 yıldan fazla hapis, sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adli para cezasına mahkûm edilmemiş olmak; devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, milli savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama, terörün finansmanı, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hüküm giymemiş olmak (4632 sayılı Kanun m. 8/g3),

c) müflis veya konkordato ilan etmiş olmamak,

ç) Bireysel Emeklilik Aracıları Sınavı'nda (BEAS) başarı göstermiş olmaktır.

BİLGİ

Şirket bünyesinde veya dışında, şirket adına katılımcı ve işverenlere sunulan emeklilik sözleşmelerine ilişkin olarak pazarlama ve satış faaliyetlerini çağrı merkezi, müşteri ilişkileri ve benzer isimler altında yapanların da bireysel emeklilik aracı olması gerekir (BEAHY m. 4/2).

4.8.1. Bireysel Emeklilik Aracı Sınavı (BEAS)

Bireysel emeklilik aracı olmak isteyenler, 4'üncü maddedeki nitelikleri taşımak kaydıyla, mesleki yeterlilik ile bilgi ve becerilerinin ölçülmesi amacıyla Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM) tarafından düzenlenen sınava tabi tutulur (BEAHY m. 5/1). 4'üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen programlarda öğrenimine devam edenler de sınava girebilir. Bu kişiler için sınavın geçerlilik süresi, sınav sonuçlarının açıklandığı tarihten itibaren bir yıldır. Bu süre içinde mezuniyet belgesini Emeklilik Gözetim Merkezine ulaştırmayan kişilerin sınav sonucu geçersiz sayılır (BEAHY m. 5/2).

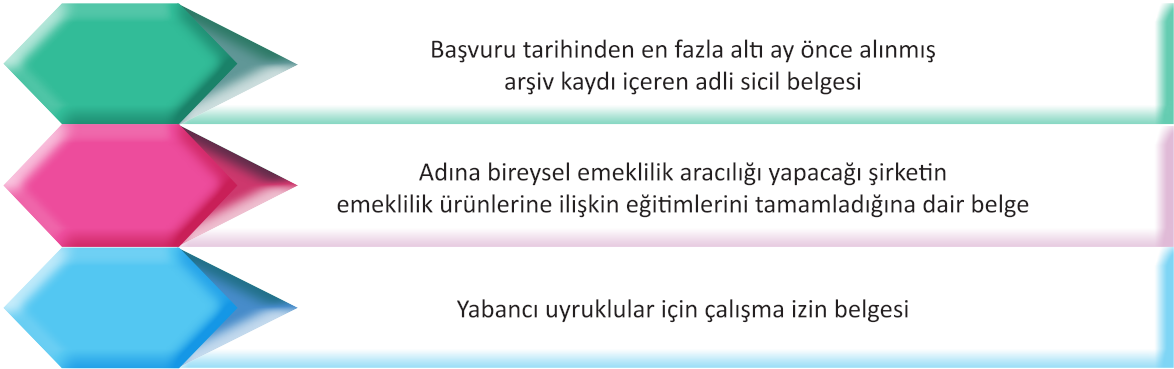
Sınav ücreti, sınav başvurusuna ait duyurunun yapıldığı tarihte geçerli olan aylık brüt asgari ücretin yüzde yirmi beşini geçmemek kaydıyla, bakanlığın uygun görüşü alınarak Emeklilik Gözetim Merkezi tarafından belirlenir (BEAHY m. 5/3).

Başvuruların incelenmesi, sınavın kapsam ve koşulları ile sınavın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar bakanlığın uygun görüşü alınarak EGM tarafından hazırlanacak Sınav, Sicil ve Lisans İşlemleri Kılavuzu'nda belirlenir (BEAHY m. 5/4).

4.8.2. Bireysel Emeklilik Aracısı Lisansı ve Satış Yetkisi

BEAHY'nin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan nitelikleri haiz olanlara Emeklilik Gözetim Merkezine lisans belgesi düzenlenir. Lisans belgesinin içeriği, Bakanlığın uygun görüşü alınarak Emeklilik Gözetim Merkezi tarafından belirlenir (BEAHY m. 6/1). Bireysel emeklilik aracılığı yapmak için BEAS'a giren ve başarılı olan adayların, sınav sonucunun açıklandığı tarihten itibaren bir yıl içinde Emeklilik Gözetim Merkezine başvurarak lisans alması gerekir (BEAHY m. 6/2). Süreyi geçiren adaylar BEAS'a tekrar girmelidir.

Sınavda başarılı olarak lisans alan kişiler, satış yetkisi almak suretiyle faaliyete başlamak için sözleşmelerine aracılık edeceği şirket tarafından emeklilik ürünlerine ilişkin verilecek eğitimleri başarıyla tamamlamak zorundadır (BEAHY m. 7/1). Sonrasında ilgili şirket, aracılık yapacak kişi adına belgeler (Şekil 4.7) ile birlikte Emeklilik Gözetim Merkezine başvurur (BEAHY m. 7/2).

Şekil 4.7: Bireysel emeklilik ürünleri satış yetkisi için gerekli belgeler

Sigorta brokerleri birçok sigorta şirketiyle iş yapar. Bu nedenle sigorta brokerleri adına çalışanların birçok şirketin emeklilik ürünlerini tanınması gerekir. Bakanlıktan faaliyet ruhsatı almış sigorta brokerleri nezdinde çalışan bireysel emeklilik araçları, temsil ettikleri katılımcı veya işverenler için teklif alacakları şirketlerin emeklilik ürünlerine ilişkin eğitimlerini tamamladığına dair belgeyi (BEAHY m. 7/2b) almak kaydıyla, belge aldığı şirketlerden biri aracılığıyla satış yetkisi başvurusu yapar (BEAHY m. 7/3).

Lisans almaya hak kazanan kişiler, sicil numarası verilmek suretiyle EGM nezdinde tutulan sicile kaydedilir. Emeklilik Gözetim Merkezi, sicil kaydını elektronik ortamda tutar, günceller ve bireysel emeklilik araçlarının faaliyetlerinin elektronik ortamda izlenmesine ilişkin altyapıyı oluşturur ve işletir (BEAHY m. 8).

Bireysel emeklilik aracısı, aracılık faaliyeti kapsamında yaptığı her türlü iş ve işlemde ve bakanlık tarafından gerekli görülen her türlü bilgi ve belgede sicil numarasını kullanır (BEAHY m. 9/1). Bireysel emeklilik aracısı, satış yetkisi ve lisansı olmaksızın emeklilik sözleşmesine aracılık edemez ve satış gerçekleştiremez. Şirketler, bu konuda gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür (BEAHY m. 9/2). Bireysel emeklilik aracısı, şirket adına katılımcılarla yapacağı her türlü iş ve işlemde, satış yetkisinin ve lisansının olduğunu tevsik edici bilgi ve belgeleri ibraz etmek zorundadır (BEAHY m. 9/3).

BİLGİ

Emeklilik şirketindeki görevinden tamamen ayrılan bireysel emeklilik araçları tanıtım kartını şirkete iade etmelidir. Kaybedilen tanıtım kartları için hiç vakit kaybetmeden emeklilik şirketine bilgi verilmelidir.

Sicile kayıtlı bireysel emeklilik aracısının şirketle yaptığı hizmet veya aracılık sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde, bu durum şirket tarafından yedi iş günü içinde Emeklilik Gözetim Merkezine iletilir. Bildirimin Emeklilik Gözetim Merkezine ulaşmasını müteakip iki iş günü içinde aracının satış yetkisi Emeklilik Gözetim Merkezi tarafından iptal edilir (BEAHY m. 9/4).

Satış yetkisi verilen bireysel emeklilik araçlarına tanıtım kartı düzenlenir. Bireysel emeklilik aracısının satış yetkisi olduğunu ispatlayan tanıtım kartı bir emeklilik şirketi adına aracılık faaliyetinde bulunmak üzere emeklilik şirketi ile sözleşme yapıldığını da gösterir. Tanıtım kartları sadece bir emeklilik şirketini temsil eden araçlar ve broker nezdinde görev yaparak birden fazla emeklilik şirketinden teklif alabilen araçlar için ayrı ayrı tasarlanmıştır (Görsel 4.15 ve Görsel 4.16).

BİREYSEL EMEKLİLİK ARACISI		ARACILIK YAPILACAK OLAN EMEKLİLİK ŞİRKETLERİ	
Emeklilik Şirketi Logosu		Emeklilik Şirketi Unvanı Emeklilik Şirketi Adresi Emeklilik Şirketi Telefonu ve e-posta Adresi	
ADI :			KARTIN VERİLİŞ TARİHİ: Aracının İmzası
SOYADI :			
ARACI KURUM :			
SİCİL NO :			
KAYIT TARİHİ :			
			
		<p>Bu kartın bulunması halinde lütfen aşağıdaki adrese gönderiniz. Emeklilik Gözetim Merkezi Sankaryaya Sokak No:18 Yolbulan Plaza A Blok Kat:1 Kozyatağı/İSTANBUL Tel:(216) 571 66 00</p>	

Görsel 4.15: Acente bireysel emeklilik aracısı tanıtım kartı

BİREYSEL EMEKLİLİK ARACISI		ARACILIK YAPILACAK OLAN EMEKLİLİK ŞİRKETLERİ	
Emeklilik Şirketi Logosu		Adına Aracılık Yapılacak Emeklilik Şirketlerinin Unvanları	
ADI :			KARTIN VERİLİŞ TARİHİ: Aracının İmzası
SOYADI :			
ARACI KURUM :			
SİCİL NO :			
KAYIT TARİHİ :			
			
		<p>Bu kartın bulunması halinde lütfen aşağıdaki adrese gönderiniz. Emeklilik Gözetim Merkezi Sankaryaya Sokak No:18 Yolbulan Plaza A Blok Kat:1 Kozyatağı/İSTANBUL Tel:(216) 571 66 00</p>	

Görsel 4.16: Broker bireysel emeklilik aracısı tanıtım kartı

Satış yetkisi ve lisansı bulunmayan bireysel emeklilik araçları emeklilik sözleşmelerine ilişkin işlemleri gerçekleştiremez. Bu konudaki tedbirleri almak emeklilik şirketlerinin yükümlülüğündedir. Her türlü emeklilik iş ve işlemlerinde ve emeklilik katılımcıları ile yapılacak olan görüşmelerde bireysel emeklilik aracısının satış yetkisi ve lisansını belirten belgeleri göstermesi zorunludur.

4.8.3. Bireysel Emeklilik Araçları Çalışma Esasları

Bireysel emeklilik aracısı, yapacağı her türlü tanıtım, pazarlama, satış ve benzeri faaliyetinde ilgili mevzuatta belirlenen esaslara uyar, yürüteceği iş ve işlemlerde mesleğin icaplarına ve iyi niyet kurallarına uygun hareket eder, katılımcı ve işverenin hak ve menfaatleri ile bireysel emeklilik sisteminin işleyişini tehlikeye sokabilecek hâl ve davranışlardan kaçınır (BEAHY m. 11/1).

Bireysel emeklilik aracı, katılımcının yaşı, gelir düzeyi ve beklentilerine göre, sistemin uzun vadeli yapısını da dikkate alarak katılımcıya gerekli bilgileri verir, uygun tavsiyelerde bulunur ve katılımcının istek ve talepleri doğrultusunda ihtiyaç duyulan belgeleri düzenler (BEAHY m. 11/2).

Bir şirketi temsil eden bireysel emeklilik aracı, sadece bu şirket adına bireysel emeklilik aracılığı faaliyette bulunabilir (BEAHY m. 11/3). Bakanlıktan faaliyet ruhsatı almış sigorta brokerleri nezdinde çalışan bireysel emeklilik aracıları ise temsil ettikleri katılımcı ve işverenler için birden fazla şirketten teklif alabilir (BEAHY m. 11/6).

Bireysel emeklilik aracı, 4632 sayılı Kanun'a (Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu) göre denetim yapmaya yetkili olan merci ve kişilere, görevleriyle ilgili istenecek her türlü bilgiyi vermek ve bütün hesap, kayıt, defter ve belgeleri ibraz etmekle yükümlüdür (BEAHY m. 11/4).

Bireysel emeklilik aracı, aracılık faaliyetini doğrudan sigorta şirketiyle veya çalıştığı banka, sermaye piyasası aracı kurumu, sigorta acentesi veya brokerinin sigorta şirketiyle tesis edeceği ilişki çerçevesinde yürütmelidir. Bu kurum ve kuruluşlar, bünyelerinde çalışan bireysel emeklilik aracılarının yönetmelikte yer alan esaslara uygun hareket etmesini sağlayacak tedbirleri almakla yükümlüdür (BEAHY m. 11/5).

4.8.4. Tamamlayıcı Eğitimler

Bireysel emeklilik aracısının, mesleki yeterlilikleri ile bilgi ve becerilerinin devamlılığını sağlamak amacıyla EGM tarafından düzenlenen ve katılımın aracı bazında takip edildiği tamamlayıcı eğitim programları bulunur. Tamamlayıcı eğitim programı BEAHY 12. maddede düzenlenmiştir. Bunlar:

- Bireysel emeklilik aracısının ilk olarak lisans alma tarihinden itibaren iki yıl içinde, takip eden dönemlerde ise yılda bir kez bu eğitimlere katılması gerekir.
- Tamamlayıcı eğitim programına katılım sağlamak, bireysel emeklilik aracısının sorumluluğundadır. Bununla birlikte şirketler, emeklilik sözleşmelerine aracılık eden veya bunları şirket adına yapan bireysel emeklilik aracılarının tamamlayıcı eğitim programına katılımının sağlanması konusunda gerekli tedbirleri alır. EGM, her ayın on beşinci gününe kadar tamamlayıcı eğitim programının ilgili dönemine katılım için son tarihi bir sonraki ay içinde olan bireysel emeklilik aracılarına ilişkin listeyi kurumsal internet sitesinde yayımlar.
- Tamamlayıcı eğitim programına süresi içinde katılmayan bireysel emeklilik aracısının satış yetkisi EGM tarafından iptal edilir.
- Bu şekilde satış yetkisi iptal edilen bireysel emeklilik aracısının satış yetkisini tekrar alabilmesi için güncel tamamlayıcı eğitim programına katılması ve satış yetkisi başvurusunda bulunması gerekir.
- Tamamlayıcı eğitim programının kapsamı, süresi, düzenlenme şekli ve benzeri hususlara ilişkin usul ve esaslar Sınav, Sicil ve Lisans İşlemleri Kılavuzu'nda belirlenir. Emeklilik Gözetim Merkezi tarafından düzenlenen bu eğitimler Bireysel Emeklilik Aracılarına Yönelik Sürekli Eğitim Sistemi (BESES) adı altında gerçekleştirilir (Görsel 4.17).

Görsel 4.17: BESES

Tamamlayıcı eğitim programları şu konuları içerir:

- Bireysel Emeklilik, Sosyal Güvenlik ve Vergi Mevzuatındaki Değişiklikler
- Güncel Veriler (Asgari Ücret, Vergi Dilimleri, SGK Prim Tavan Bilgisi), Enflasyon, Alternatif Yatırım Araçlarının Getirisi, Dış Ticaret Dengesi, Bütçe Gerçekleşme, Üretim, İşsizlik, Nüfus ve İstihdam, Büyüme Verileri
- Bireysel Emeklilik Sistemi Temel Göstergeleri ve Emeklilik Yatırım Fonları Güncel Bilgileri

4.8.5. Bireysel Emeklilik Aracılarının Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Meslek etiği her meslekte olduğu gibi bireysel emeklilik aracılığı için de dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Katılımcıya ait kişisel bilgilerin paylaşılmaması, şirket politikalarının dışında hareket edilmemesi gibi konular, meslek etiği açısından dikkat edilmesi gereken bir durum olduğu kadar mesleki ilerlemenin de bir gereğidir. Katılımcılara doğru bilgi aktarımında bulunmak ve katılımcıların bilgilerini sisteme eksiksiz tanımlamak, bireysel emeklilik aracısının önemli sorumluluklarından biridir. Sorumluluklar yerine getirilirken görevin suistimal edilmesi, sigorta şirketi ve müşteri açısından kabul edilemez bir durumdur. Bu nedenle bütün işlemlerin dikkatli ve özenli yapılması önemlidir. Bununla birlikte bireysel emeklilik aracılığı yapan kişilerin emeklilik işlemleri kapsamında yapamayacağı bazı iş ve işlemler BEAHY madde 13'te tanımlanmıştır. Buna göre

- *Bireysel emeklilik aracı, hiçbir surette giriş aidatı, katkı payı veya benzeri adlar altında tahsilat yapamaz.*
- *Emeklilik sözleşmesi çerçevesinde katılımcı ve işveren ile hiçbir para alışverişinde bulunamaz.*
- *Katılımcı veya işveren adına aktarım işlemi yapamaz.*
- *Katılımcı adına fon tercihi ve fon dağılımı değişikliği yapamaz.*
- *Katılımcıya belli bir getiri sağlanacağına ilişkin yazılı veya sözlü hiçbir taahhütte bulunamaz, bu konuda yazılı veya sözlü garanti veremez.*
- *Katılımcının sözleşmeden doğan diğer haklarını katılımcı adına kullanamaz.*

Mesleki Güvenilirlik

Katılımcıların emeklilik şirketine birikimlerini emanet etmesi aşamasında yönlendirme yapan kilit kişiler bireysel emeklilik araçlarıdır. Bu nedenle bireysel emeklilik araçları güvenilir kişilerden oluşmalıdır. Bireysel emeklilik araçları mesleki faaliyetlerini yerine getirirken müşterilerini olası sahtecilik ve dolandırıcılık durumlarına karşı dikkatli olmaları konusunda bilgilendirmelidir. Ayrıca kendisini bireysel emeklilik aracı olarak tanıtan kötü niyetli kişilerin bu eylemlerine fırsat vermemek için aracılık faaliyetlerinde bulunurken bazı kurallara özen göstermelidir. Böylece katılımcıların daha güvenilir şartlarda sözleşme imzalama konusunda bilinçlenmesine katkıda bulunurlar.

Aracılık faaliyetinde bulunulurken dikkat edilmesi gereken hususlar:

- Aracılık ile ilgili her türlü işlemde tanıtım kartı gösterilmelidir.
- Tanıtım kartının başkası tarafından kullanılmasına izin verilmemelidir.
- Emeklilik ürünleri satın almak isteyen müşteriye verilen bilgiler eksiksiz ve anlaşılır olmalıdır.
- Emeklilik sözleşmesini imzalayan katılımcılara birikim ve yatırımları hakkında düzenli bilgilendirme yapılmalıdır.

DERS DIŞI ETKİNLİK

Emeklilik Gözetim Merkezinin internet sitesini ziyaret ederek merkezin amacı ve görevlerini araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı bir sonraki dersten önce öğretmeninizin gözetiminde sınıf panosunda yer alan araştırma köşesinde sergileyiniz.

SIRA SİZDE

Bireysel emeklilik aracılığı yapabilmek için gereken koşullar BEAHY’de düzenlenmiştir. Bu koşulların yanında bazı kişilik özelliklerinin de yer alması kişinin mesleğinde daha başarılı olmasını sağlayacaktır. Bireysel emeklilik aracısında bulunması gereken kişisel özelliklerin neler olabileceğini boş bırakılan alana yazarak düşüncelerinizi sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

.....

.....

.....

.....

4.8.6. Bireysel Emeklilik Aracısı Lisansının İptali

Bireysel emeklilik aracısı lisansının devam etmesi için araçların dikkat etmesi gereken bazı koşullar bulunmaktadır. Bu koşulları yerine getiremeyen araçların lisansları iptal edilir. Lisansın iptalini gerektiren durumlar BEAHY madde 14/1’de açıkça ifade edilmiştir. Bunlar:

a) *Tamamlayıcı eğitim programına aralıksız üç dönem katılmadığı tespit edilenlerin lisansı başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilir. İptal kararı, Emeklilik Gözetim Merkezince bireysel emeklilik aracısına ve varsa şirkete, yazılı veya güvenli elektronik iletişim araçları ile bildirilir.*

b) *Satış yetkisi olmadan işlem yaptığı tespit edilenler uyarılır. Aynı fiilin tekrarı hâlinde bu kişilerin lisansı iptal edilir.*

c) *Satış yetkisini başkasına kullandıranlar ile yetkisiz kişilerce yapılmış satışları kendisi yapmış gibi gösterdiği tespit edilenlerin lisansı iptal edilir.*

ç) *11’inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket ettiği tespit edilenlerin lisansı, fiilin önemine ve sürekliliğine göre; üç aydan on iki aya kadar askıya alınır ve satış yetkisi durdurulur. Lisansın askıya alınmasını gerektiren fiilin üç yıl içinde tekrarı hâlinde bireysel emeklilik aracısının lisansı iptal edilir.*

d) *13’üncü maddeye aykırı iş ve işlem yaptığı tespit edilenlerin lisansı iptal edilir.*

e) *Sicile kayıt için bu yönetmelikte aranan şartları haiz olmadığı veya sonradan kaybettiği anlaşılınların lisansı iptal edilir.*

f) *Bireysel emeklilik aracısı olarak çalışırken yapmış olduğu işlemlerden dolayı ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirilen bir ihbar veya şikâyet sonucunda, mahkûmiyetine karar verilen ve bu kararı kesinleşen bireysel emeklilik aracısının lisansı iptal edilir.*

BEAHY madde 14/1’in (b), (c), (ç), (d) ve (e) bentlerinde belirtilen işlemler uygulanmadan önce ilgili kişilerin savunması, Emeklilik Gözetim Merkezi tarafından alınır. Ancak, 4’üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılı bireysel emeklilik aracılığına engel suçlardan mahkûmiyete dair kesinleşmiş mahkeme kararının varlığının tespiti hâlinde savunma alınması şart değildir. Savunma istendiğine ilişkin yazının tebliğinden itibaren bir ay içinde savunma gönderilmemesi hâlinde savunma hakkından feragat edildiği kabul edilir. Savunmanın Emeklilik Gözetim Merkezine ulaştığı tarihi veya savunma hakkından feragat edildiği hâllerde süre bitimini müteakip bir ay içinde tamamlanan değerlendirmenin sonucu, EGM tarafından bakanlığa bildirilir. Evrakların eksiksiz olarak ulaşmasının ardından bakanlık tarafından nihai karar verilir ve Emeklilik Gözetim Merkezine iletilir. Bakanlıkça verilen karar, Emeklilik Gözetim Merkezince bireysel emeklilik aracısına ve varsa ilgili şirkete yazılı veya güvenli elektronik iletişim araçları ile bildirilir (BEAHY m. 14/2).

Lisansı iptal edilen bireysel emeklilik araçları, lisans iptaline dair bildirim kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren üç yıl içinde açılacak sınavlara giremez. Birinci fıkranın (a) bendine dayanarak gerçekleştirilen lisans iptali işlemleri için bu hüküm uygulanmaz (BEAHY m. 14/3).

Kendi isteği ile meslekten ayrılan bireysel emeklilik araçlarının lisansı, aracının veya bir şirket adına aracılık yapan araçlar için ilgili şirketin Emeklilik Gözetim Merkezine yapacağı bildirim istinaden iptal edilir (BEAHY m. 14/4).

Bu maddeye göre yapılacak tebligatlar, güvenli elektronik iletişim araçları ile veya yazılı olarak bireysel emeklilik aracısının EGM'ye bildirdiği en son posta adresine yapılır (BEAHY m. 14/5).

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen açıklamaları sırasıyla uygulayınız.

- Bireysel emeklilik aracı konusu ile ilgili hatırladığınız iki doğru iki yanlış ifadeyi öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.
- Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.
- Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.
- Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.

8.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Bireysel Emeklilik Aracı

Uygulamanın Amacı: Bireysel emeklilik aracı olmak için ön lisans düzeyinde tamamlanması gereken bölümleri araştırmak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Bu çalışmada, bireysel emeklilik aracı olmak için ön lisans düzeyinde tamamlanması gereken bölümlerin hangi üniversitelerde bulunduğunu ve son yıla ait taban puanları ile yüzdeler dilimlerini araştırmanız, araştırma sonuçlarınızı dosya ile öğretmeninize sunmanız beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Bireysel emeklilik aracı olmak için tamamlanması şart koşulan ön lisans programlarını tespit ederek not alınız.
- Bireysel emeklilik aracı olmak için tamamlanması gereken ön lisans programlarının hangi üniversitelerde yer aldığını, üniversitelerin puan türlerini, taban puanlarını, yüzdeler dilimlerini ve kontenjanlarını tablo hâline getirerek dosyanıza ekleyiniz.
- Tespit ettiğiniz programlardan mezun olan kişilerin yapabilecekleri meslekleri not alınız.
- Bu bölümlerde okumanın ne tür fırsatlar sağlayacağını açıklayan bir metin yazınız.

Yönerge:

- Dosyada sunulan bilgilerin konu ile ilgili olmasına ve istenen bilgilerin eksiksiz yer almasına özen gösteriniz.
- Dosya tasarımınızın özgün, sade ve anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
- Dosyanızda yazı, resim, tablo, grafik, şekil, fotoğraf gibi farklı materyallerden konuya uygun olanlardan en az iki tanesini kullanınız.
- Yazılarınızda Türkçeyi doğru kullanmaya, yazım ve noktalama kurallarına uymaya dikkat ediniz.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Bireysel Emeklilik Aracı Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

BİREYSEL EMEKLİLİK ARACISI UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI		
Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Bireysel emeklilik araçlarına yönelik ön lisans programlarının tamamını detaylı bir şekilde araştırarak bu programlardan mezun olan kişilerin yapabilecekleri meslekleri tespit etti.	3
	Bireysel emeklilik araçlarına yönelik ön lisans programlarının tamamını araştırdı. Fakat bu programlardan mezun olan kişilerin yapabilecekleri mesleklerin tamamını belirlemedi.	2
	Bireysel emeklilik araçlarına yönelik ön lisans programlarını ve bu programlardan mezun olan kişilerin yapabilecekleri meslekleri eksik araştırdı.	1
İçerik	Bireysel emeklilik araçlarına yönelik ön lisans programlarına ait bilgileri eksiksiz bir şekilde tabloya işleyerek ilgili bölümlerde okumanın sağlayacağı fırsatları özgün bir metinle açıkladı.	3
	Bireysel emeklilik araçlarına yönelik ön lisans programlarına ait bilgileri eksiksiz bir şekilde tabloya işledi. Fakat ilgili bölümlerde okumanın sağlayacağı fırsatlar ile ilgili eksik bilgi verdi.	2
	Bireysel emeklilik aracı olmak için gereken ön lisans programlarına ait bilgiler ve ilgili bölümlerde okumanın sağlayacağı fırsatlar ile ilgili eksik bilgi verdi.	1
Materyal	Dosyada istenen konu ile ilgili tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Dosyada konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Dosyada konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Dosya Düzeni	Türkçeyi doğru kullandı. Yazım ve dil bilgisi kurallarına dikkat etti. Özgün, sade ve anlaşılır bir dosya tasarımı yaptı.	3
	Türkçeyi doğru kullandı. Yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Türkçenin doğru kullanımına, yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Dosyayı verilen süre içinde hazırlayarak zamanında teslim etti.	3
	Dosyayı verilen süre içinde hazırladı ancak belirlenen süreden sonra teslim etti.	2
	Dosyayı hazırlık ve teslim süresini aşarak teslim etti.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		
<p>Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.</p> <p>Puan=[(Ölçek puanıX100)/15] formülü kullanılarak hesaplanır.</p> <p>Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.</p>		

OKUMA METNİ

YENİ NESLİN MESLEĞİ: SİGORTACILIK

Sigorta sektörü gerek bireysel gerekse kurumsal açıdan etkisi gün geçtikçe artan hizmet alanlarından biridir. Dünyada ve Türkiye’de gelişme gösteren sektörler arasında yer alan sigortacılık sektörü mesleklerine yönelik istihdam imkânları da yeni geliştirilen veya güncellenen sigortacılık ürünleri sayesinde artıyor. Sektörün büyümesiyle sigorta şirketlerinin sayısı ve meslek elemanı ihtiyacının artması ise bu alanda uzmanlaşmayı cazip hâle getirmektedir. Böylece sigorta ve emeklilik şirketlerinde, sigorta acentelerinde, broker ve sigorta eksperleri gerçek ve tüzel kişi işletmelerinde çalışan uzman sayısı her geçen gün yükselmektedir.

Türkiye’de artan ivme ile gelişen ve büyüyen sektörler arasında yer alan sigortacılık, gençler için gözde meslekler arasında görülmektedir. Gençler tarafından istikrarlı mesleklerden biri olarak nitelendirilen sigortacılık meslek gruplarının kariyer fırsatları da günden güne gelişiyor. Sigorta sektörü de yeni ürünler ve kampanyalar için gençlerin dinamizminden ve özgünlüğe açık yönlerinden faydalanmak istiyor.

Sigortacılık meslek gruplarının aranan elemanı olmak, biraz emek gerektirir. Sigortacılık ile ilgili yeterli bilgi ve birikime sahip olmanın yanında iyi eğitilmiş bir staj dönemi geçirmek de çok önemlidir. Bu doğrultuda, Bankacılık ve Sigortacılık bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sigorta şirketlerinin uzun vadeli staj imkânlarından faydalanarak mesleğe yönelik ilk adımlarını atabilirler. Teknoloji ve internet bütün mesleklerde olduğu gibi sigortacılık mesleğinde de önemli gelişmeler göstermektedir. Teknolojiye hâkim gençlerin bu alanda daha başarılı olacakları da şüphe götürmeyen bir gerçektir (Görsel 4.18).

Günümüzde lise öğrenimini Pazarlama ve Perakende Alanı, Sigortacılık dalında yapmayı tercih eden birçok öğrenci, sigorta sektörü mesleklerini tanımadan önce, sadece lise diploması alıp gitmeyi hedeflerken “İşletmelerde Beceri Eğitimi” dersiyle birlikte bu mesleklere ısınmaya başlamaktadır. Mesleğe hızlı adım atmanın fırsatlarını keşfeden gençler, sektörde çalışmaya devam ederken mesleki eğitimlerini açık öğretim fakültelerinin sundukları imkânlarla destekleyebilirler. Bir kısmı da sigortacılık mesleğine yönelik örgün eğitim veren lisans veya ön lisans programlarında öğrenim görürken sigorta araçlarının yanında kısa zamanlı çalışarak mesleki deneyim kazanabilir.

Mesleğin gençlerden beklentisini de es geçmemek gerekir. Uzmanlar birçok meslekte olduğu gibi sigortacılıkta da ısrarcı, merak eden, açık iletişim kuran, sorunlara pratik çözümler getiren, ekiple çalışabilen ve egosunu törpüleyebilenlerin başarı yolunda önemli adımlar atacağını belirtiyor. Gençlere de geleceğe güvenle bakmak ve meslekte sağlam adımlarla ilerlemek için mesleğin yeterliliklerini kazanmaya yönelik gelecek planı yapmak ve çalışmak düşünüyor.

Görsel 4.18: Teknolojik gelişmeleri yakından takip eden gençler

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A

Aşağıdaki ifadelerin başındaki (.....) boşluğa ifade doğru ise “D” yanlış ise “Y” yazınız.

1. (.....) Sigorta şirketlerinin çalışma şartları konusunda ülkeler arasında farklılık bulunmaz.
2. (.....) Acentede faaliyet gösteren bireysel emeklilik araçları yalnız bir sigorta şirketi adına çalışır.
3. (.....) Bankasüransların sigorta branşları içinde en fazla satışı yapılan branş hayat sigortalarıdır.
4. (.....) Brokerler faaliyet alanlarına göre hayat veya hayat dışı brokerlik unvanını kullanırlar.
5. (.....) Sigorta eksperlerinin mesleki faaliyetleri müsteşarlık tarafından denetlenir.
6. (.....) Sigorta teknik personeli bulunmadığında prim tahsilatını yardımcı teknik personel yapar.

B

Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

7. Sigorta acentelerinde, teknik personel olabilmek için lise ve dengi okul mezunu olan, gerekli mesleki özelliklere haiz ancak iş tecrübesi bulunmayanlar olarak çalışabilir.
8. Tamamlayıcı eğitim programına süresi içinde katılmayan bireysel emeklilik aracısının satış yetkisi tarafından iptal edilir.
9. Sigorta eksperleri ataması bölge, branş, iş dağılımı gibi ölçütler baz alınarak aracılığıyla belirlenen nesnel ölçütler eşliğinde elektronik ortamda gelişigüzel yapılır.
10. Sigorta eksperlerinin çalışmalarını yürütebilmesi için müsteşarlık tarafından verilen belgeye denir.
11. Sigorta risklerine ve istatistiklere dayanan teknikler kullanarak ileride doğabilecek tehlikeleri matematiksel işlemlerle saptayan ve bu riskler için prim belirleyen kişiye denir.

C

Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

12. Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketlerinin Sigortacılık Kanunu’nda belirtilen durumlarından biri **değildir**?
 - A) Can, mal ve sorumluluk sigorta türlerinden en az ikisiyle faaliyet göstermelidir.
 - B) Anonim şirket veya kooperatif şirket olarak kurulmalıdır.
 - C) Çalışmalarını sadece sigortacılık sektöründe yürütmeleri zorunludur.
 - D) Hazine ve Maliye Bakanlığından her branş için ayrı ayrı ruhsat almalıdır.
 - E) Hayat ve hayat dışı sigorta türlerinden yalnızca birinde hizmet vermelidir.
13. I. Sigorta ürünleri
II. Müşteri yapısı
III. Eğitim durumu
IV. Pazarlama bölgesi
Yukarıdaki faktörlerden hangileri sigorta şirketlerinin organizasyon yapılarını çeşitlendirmede kullanılır?

A) Yalnız II	B) I ve III	C) II ve IV	D) III ve IV	E) I, II ve IV
--------------	-------------	-------------	--------------	----------------
14. Aşağıdakilerden hangisi sigorta şirketlerinde bulunması gereken temel birimlerden biri **değildir**?

A) Aktüerya	B) Bilişim Teknolojileri	C) Hasar
D) Lojistik	E) Reasürans	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

15. Sigorta poliçeleriyle ilgili anlaşmazlıkların, mahkeme sürecine girilmeden görevli hakemler tarafından çözülmesini hedefleyen kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sigorta Denetleme Kurulu B) Sigorta Tahkim Komisyonu C) Sigortacılık Eğitim Merkezi
D) Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi E) Türkiye Sigorta Birliği

16. Sigorta işlemlerinde rizikoya ilişkin bilgileri edinen ve sigortacı ile sigortalının bu bilgilere erişimini sağlayan kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sigortacılık Genel Müdürlüğü
B) Hazine Müsteşarlığı
C) Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi
D) Sigorta Acentesi İcra Komitesi
E) Emeklilik Gözetim Merkezi

17. Aşağıdakilerden hangisi sigorta acentesinin unsurlarından biri değildir?

- A) Bağımsız olma
B) Anlaşmadan muaf olma
C) Meslek olarak görülme
D) Süreklilik arz etme
E) Belli bir yerde bulunma

18. Aşağıdakilerden hangisi gerçek kişi sigorta acenteliği için aranan niteliklerden biri değildir?

- A) Türkiye’de ikamet etmek
B) Teknik personel sıfatı taşımak
C) İş yeri açma belgesine sahip olmak
D) Sermaye olarak en az 50.000 ₺ hazırlamak
E) Fiziki ve teknik altyapıya sahip olmak

19. Aşağıdakilerden hangisi sigorta acentesinin acentelik sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden biri değildir?

- A) Şirket sırrından çıkar sağlama
B) Şirketin menfaati koruma
C) Önleyici tedbirler alma
D) Tazminat ödemelerini zamanında yapma
E) Talimatlara uygun hareket etme

20. Aşağıdakilerden hangisi sigorta acentelerinin görevlerinin ifası sırasında yaptıkları işlem ve davranışlardan ötürü disiplin cezası gerektiren bir durum değildir?

- A) Meslek şeref ve haysiyetine yaraşmayan durumda bulunmak
B) Müşterilerle ikili ilişkilerde görgü kurallarının dışına çıkmak
C) Acentelik yetkisi ve unvanını başkalarına kullandırmak
D) Poliçe teminat bilgilerini sisteme işlerken hata yapmak
E) Sözleşme düzenlenirken gerçek dışı beyanda bulunmak

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

21. Aşağıdakilerden hangisi sigorta acenteliği faaliyetlerinin yürütülmesinde zorunlu demirbaş listesinde **bulunmaz?**

- A) Müstakil bina veya iş merkezinde kullanıma uygun bağımsız bir mekân olması
- B) Kullanılan faturaların (elektrik, su, vb.) en az ikisinin acente adına kayıtlı olması
- C) Ofiste bilgisayar, yazıcı ve faks cihazlarından en az birer tane bulunması
- D) Sigortacılık işlemlerinin yürütülürken statik IP kullanılması
- E) Kullanılacak demirbaşların kira kontratına ayrıntılı olarak yazılması

22. I. Dağıtım ağı

- II. Tüketiciler
- III. Teknoloji yönetimi
- IV. Düzenleme ve vergi

Yukarıda belirtilen faktörlerden hangileri bankaların sigortacılık hizmetleri sunumunda başarı durumunu etkiler?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) II ve IV
- D) III ve IV
- E) I, II, III ve IV

23. I. Bankacılık ve sigortacılık işlemlerini tek merkezde toplayarak zaman tasarrufu sağlamak

- II. Sigortayla ilgili hizmetleri tek bir yerden ucuza temin edebilmek
- III. Millî para sisteminin etkin yürütülmesini sağlamak
- IV. Müşteri bağlılığının artmasına destek olmak

Yukarıda verilen maddelerden hangileri bankasüransın tüketicilere sağladığı avantajlardandır?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, III ve IV
- E) II, III ve IV

24. I. Risklerin yönetimi ve denetimi kolaylaşır.

- II. Prim ödemeleri kolaylıkla yapılır.
- III. Büyük oranda maliyet avantajı sağlar.
- IV. Bankaların imajından faydalanılır.

Yukarıda verilen maddelerden hangileri bankasüransın sigorta şirketlerine sağladığı avantajlardandır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

25. I. Şirket merkezinin Türkiye’de bulunması

- II. Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen sermayenin en az 250.000 ₺ olması
- III. Brokerlik faaliyetlerine elverişli bilişim altyapısı ve arşivleme sisteminin olması
- IV. Dört yıllık lisans mezunu ve meslekte beş yıllık iş tecrübesinin olması

Yukarıda verilen maddelerden hangileri Türkiye’de tüzel kişi brokerler için aranan niteliklerdendir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, III ve IV
- E) II, III ve IV

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

26. I. Medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak
 II. Sigortacılık Kanunu gereğince adli para cezası almamış olmak
 III. En az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olmak
 IV. Sigorta meslek kuruluşlarında en az beş yıllık iş tecrübesine sahip olmak
Yukarıda verilen maddelerden hangileri gerçek kişi brokerler için aranan niteliklerdendir?
 A) I ve II B) II ve III C) III ve IV D) I, II ve III E) II, III ve IV
27. I. Sigorta acentesinin ortakları
 II. Sigorta eksperlerinin mesleki faaliyette bulunan şirket çalışanları
 III. Şirketlerin yönetim ve denetim birimlerinde çalışanlar
 IV. Bankaların bankasürans birimlerinde çalışanlar
Yukarıda verilenlerden hangilerinin brokerlik mesleğini yapması kanunen yasaklanmıştır?
 A) II ve III B) III ve IV C) I, II ve III D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV
28. Aşağıdakilerden hangisi brokerlerin çalışma koşulları arasında yer alır?
 A) Sözleşme ile ilgili bilgileri elektronik ortamda saklamak
 B) Sigorta sözleşmesi ve sigortacılıkta kullanılan diğer belgeleri düzenlemek
 C) Hasarın karşılanması için tazminat veya tazminata ilişkin avans ödemek
 D) Brokerlik faaliyeti dışında başka işlerde çalışmalar yapmak
 E) Giriş aidatı ve masrafları adı altında ücret talep etmek
29. I. Ekspert atama ve takip sisteminin sorumluluğu Sigorta Hasar Takip Merkezine aittir.
 II. Ekspert atama talebinde ücret özel koşullar belirtilmemişse sigortalının sorumluluğundadır.
 III. Ekspertler, Sigorta Takip Merkezi Yönetim Kurulu tarafından oy birliğiyle atanır.
 IV. Görevlendirmesi yapılan ekspert iki saat içinde dönüş sağlamalıdır.
Yukarıda verilen maddelerden hangileri ekspert atamalarıyla ilgili doğru bir bilgi değildir?
 A) I ve II B) II ve III C) II ve IV D) I, II ve IV E) II, III ve IV
30. Aşağıdakilerden hangisi sigorta eksperliği ruhsatnamesi verilen dallardan biri değildir?
 A) Emtia ve kıymete ilişkin nakliyat
 B) Yangın, doğal afet, kaza ve hırsızlık
 C) Hukuksal koruma ve destek
 D) Sağlık, hastalık ve ferdi kaza
 E) Bireysel emeklilik
31. I. Şirket imzasına ve temsil yetkisine sahip olması
 II. Ticaret unvanında sigorta kelimesiyle ekspert kelimesi kullanması
 III. Sigorta eksperliği ile ilgili sertifikaya sahip olması
 IV. Ticari işlerle birlikte sigorta eksperliğini birlikte yürütmesi
Yukarıdakilerden hangileri tüzel kişi ekspertlerde aranan niteliklerden biridir?
 A) I ve II B) II ve III C) II ve IV D) I, III ve IV E) II, III ve IV

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

32. Aşağıdakilerden hangisi sigorta eksperinin görev ve sorumluluklarından biri değildir?

- A) Meslek standartlarına ve etik ilkelerine uygun davranmak
- B) Sadece kendi alanının hasar incelemesini yapmak
- C) Sigorta şirketindeki işinden ayrılınca hemen sigorta eksperliği yapmak
- D) Raporlarını tarafsızlık ilkesine uygun olarak hazırlamak
- E) Hasar veya kayıpları azaltmak için önlem almak

33. I. Medeni hakları kullanabilme ehliyetine sahip olmak

- II. Teknik personel yeterlilik sınavını kazanmak
- III. Herhangi bir yüz kızartıcı suçtan hüküm giymemek
- IV. Gerekli öğrenim düzeyi ile iş tecrübesi edinmek

Yukarıda verilen maddelerden hangileri sigorta teknik personeli olmak için haiz olunması ve yerine getirilmesi gereken koşullardan biridir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

34. Aşağıdakilerden hangisi sigorta teknik personeli olabilmek için sınavlar düzenleyen Sigortacılık Eğitim Merkezi'nin görevleri arasında yer almaz?

- A) Sektördeki eğitim ihtiyacına yönelik araştırmalar yapmak
- B) Sektörün kalifiye çalışan istihdamına katkı sağlamak
- C) Halkın genelinde sigorta ve risk bilinci oluşturmak
- D) Sınavları Millî Eğitim Bakanlığı iş birliği ile yürütmek
- E) Eğitimlerin uluslararası eş güdümünü sağlamak

35. Aşağıdakilerden hangisi bireysel emeklilik araçlarının ürünlerini pazarlarken görev aldığı konulardan biri değildir?

- A) Çağrı merkezi
- B) Sigorta eksperisi
- C) Banka
- D) Sigorta acentesi
- E) Broker

36. Aşağıdakilerden hangisi bireysel emeklilik araçlarının çalışma koşullarından biri değildir?

- A) Temsil ettiği tek bir şirket adına faaliyette bulunur.
- B) Hem katılımcıların hem işverenin çıkarlarını gözetir.
- C) Brokerlere bağlı çalışan araçlar tek bir şirketten teklif alır.
- D) Yönetmelikte belirtilen tedbirleri almak zorundadır.
- E) Denetim sırasında her türlü dokümanı sunmak durumundadır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

37. I. Giriş aidatı, katkı payı vb. isimlerle tahsilat yapmak
II. Katılımcıların yerine fon tercihi ve dağılımı yapmak
III. Katılımcısına bir getiri sağlanacağına dair sözlü teminat vermek
IV. Katılımcıların sözleşmeden doğacak haklarını katılımcı adına kullanmak
Yukarıda verilenlerden hangileri bireysel emeklilik araçlarının yapabileceği işlemlerden biri değildir?
- A) I ve II
B) II ve III
C) II ve IV
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV
38. I. İstatistik ve Olasılık
II. Finansal Matematik
III. Sigorta Matematiği
IV. Emeklilik Sistemleri
Stajyer aktüer olabilmek için yukarıda verilen sınav konularından hangilerininin tamamlanması gerekir?
- A) I ve II
B) II ve III
C) III ve IV
D) I, II ve IV
E) II, III ve IV
39. Aktüerya bölümünden mezun olan bir aktüer aşağıdaki alanların hangisinde çalışamaz?
- A) Bankacılık ve Finans
B) Bilişim Teknolojileri
C) Sermaye Yeterliliği
D) Hasar Yönetimi
E) Yönetim Danışmanlığı
40. I. Lisans mezunu olmak
II. Aktüerlik sınavlarında başarılı olmak
III. Beş yıllık iş deneyimine sahip olmak
IV. Konkordato ilan etmiş olmak
Yukarı verilenlerden hangileri aktüer olabilmek için aranan niteliklerden biridir?
- A) Yalnız III
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve IV
E) II, III ve IV

5. ÖĞRENME BİRİMİ

SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YENİ KAVRAMLAR

KONULAR

- 5.1. Insurtech (Sigorta Teknolojileri)
- 5.2. Sigortacılıkta Blockchain Uygulamaları
- 5.3. Mikro Sigorta
- 5.4. Katılım Sigortacılığı

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Teknolojik gelişmeler neticesinde sigortacılık sistemine dâhil olan yeni kavramlar
- Yeni sigorta kavramlarının sigorta sektöründeki yeri ve önemi
- Sigortalıların ihtiyaçları doğrultusunda gelişen yeni sigortacılık yöntemleri

TEMEL KAVRAMLAR

Blokzincir, katılım sigortacılığı, mikro sigorta, nesnelerin interneti, sigorta teknolojileri, veri analizi, veri yönetimi

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Teknolojik değişikliklerin insanları nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
2. Yeni bir sigorta ürünü tasarlamak için ne gibi araştırmalar yapılmalıdır?

5. SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YENİ KAVRAMLAR

“Yenilikler, ancak onlar için yer açtığınız zaman yaşantınıza girebilirler.”

Marlo Morgan (Marlo Morgin)

Teknolojide yaşanan gelişmeler; endüstriden ekonomiye, pazarlamadan sosyal iletişime, ulaşımdan kültüre kadar birçok alanda köklü değişimler meydana getirmektedir. Finansal konularda hızla gelişen mobil ödeme yöntemleri, dijital cüzdan uygulamaları ve dijital danışmanlık hizmetleri, akıllı telefonlar ve bankaların teknolojik dönüşümleri ile birlikte gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Para transferlerinde kullanılan pratik yöntemler özellikle bankacılık işlemlerinde ve uzak mesafeli alışverişlerde kolaylık sağlamaktadır. Mesafeli işlemlerde akıllı satış sözleşmelerinin kullanılması, tüketicilerin finansal işlemlerde teknolojiye güven duymasına katkı sağlamaktadır.

Bu değişim ve dönüşümler sigorta sektörünün de dijitalleşmesinin önünü açmıştır. Özellikle genç nüfusun teknolojiye olan yakın ilgisi, sigorta ürünlerinin geleneksel dağıtım kanallarının yanında sanal yöntemlerle de tüketiciye ulaştırılmasını ihtiyaç hâline getirmiştir. Teknolojinin sigorta sektöründeki yansımaları sadece dağıtım kanallarında olmamaktadır. Dağıtım kanalları dışında veri analizi, hasar takibi, güvenlik, risk önleme, tüketiciye etkili ve hızlı ulaşma gibi konularda da kendini göstermektedir.

Sigorta sektörünün teknolojik dönüşümü bazı yeni sigortacılık kavramlarını ortaya çıkarmıştır (Şekil 5.1).

Şekil 5.1: Yeni sigortacılık kavramları

Dijitalleşme sürecinde diğer sektörlerde olduğu gibi sigorta sektöründe de bazı riskler ve fırsatlar bulunmaktadır. Tüketicinin güvenini kazanmak, güvenliğini sağlamak ve sektör içi rekabet gibi konular sigorta şirketlerinin önüne tehdit olarak çıkar. Ancak tüketicinin ve sektörün ihtiyaçlarını doğru analiz ederek bu tehditler fırsata dönüştürülebilir. Bu nedenle sigorta işletmeleri, teknolojiyi yakından takip ederken bazı stratejik AR-GE (araştırma geliştirme) çalışmaları geliştirmelidir. Bu çalışmalarda müşteri memnuniyetini ve şirket kârlılığını arttırmayı yanı sıra teknolojiye ayak uyduracak sigorta ürünlerinin tasarlanmasına da önem verilmelidir.

5.1. INSURTECH (SİGORTA TEKNOLOJİLERİ)

Sigortacılık faaliyetleri uzun yıllar boyunca yönetsel olarak hiç değişikliğe uğramamıştır. Şirket organizasyonu, satış, pazarlama, ürün türleri ve poliçe metinleri ufak tefek değişiklikler dışında yıllarca aynı kalmıştır. Fakat tüketicilerin ihtiyaç ve beklentileri sürekli değişmektedir. Bu nedenle sigortacılık sektörü için teknolojik değişim kaçınılmaz olmuştur.

Sigortacılık sektörü, Finansal alanda gelişen inovatif (yenilikçi) teknolojiler, fintech (fintek) olarak adlandırılır. Fintech, İngilizce financial technology (finansal teknoloji) ifadesinin kısaltmasıdır ve finansal teknoloji anlamına gelir. **Fintech** kavramı içerisinde yer alan paylaşım ekonomisi, blokzincir, veri analizi, nesnelerin interneti gibi teknolojiler birçok sektöre hızla yayılmaktadır. Fintech kavramının sigorta sektörüne entegrasyonu ise **sigorta teknolojilerini** ifade eden **Insurtech** [Insurance Technology (inşurans teknolojisi)] kavramı ile gerçekleşmiştir. **Insurtech**, müşteri ihtiyaçlarını hızlı ve eksiksiz karşılamada teknoloji ve hizmeti bir araya getiren dijital sigortacılık faaliyetleridir (Görsel 5.1).

Görsel 5.1: Sigorta teknolojileri (Insurtech)

Teknolojik gelişmeler sigorta sektörüne inovatif (yenilikçi) çözümler sunar. Geleneksel sigorta faaliyetlerini de içine alan Insurtech, sigorta sistemini iyileştirmeye yönelik fırsatlar sunar.

Bu fırsatların ortaya çıktığı konular şunlardır:

- Veri Analizi
- Müşteri İletişimi
- Risk ve Maliyet
- Hasar İşlemleri
- Yeni Sigorta Ürünleri
- İş Birliği

Veri Analizi: Sigortacılık, verilere dayalı yürütülen bir sistemdir. Riskleri tespit etmek başta olmak üzere yeni risk olasılıklarını hesaplamak, tazminat ve prim hesaplama yöntemlerini belirlemek, riskleri azaltıcı önlemler almak, maliyetleri düşürmek ve müşteri memnuniyetini sağlamak gibi birçok işlem verilere göre planlanmaktadır. Bunlar için müşterilerin kişisel bilgilerinden geçmiş dönemlerde oluşan kaza, yangın vs. hasar bilgilerine kadar oldukça detaylı verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Ulaşılan veri arttıkça, verilerin güvenilirliği de artar. Yüksek veri sayılarına ulaşan sigorta şirketleri finansal işlemlerde daha doğru kararlar verme imkânı bulur. Bu nedenle veri toplama sistemleri, sigortacılık sektörünün dijitalleşme sürecinde etkin verim alınan yöntemlerden biridir. Akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi cihazlardan müşteri ihtiyaçlarını belirlemek, ilgi alanlarını tespit etmek ve bu sayede uygun ürünleri doğru zamanda müşterinin beğenisine sunmak gibi faaliyetler bu teknoloji ile mümkün olabilmektedir.

Nesnelerin interneti ile kişilerin üzerlerinde, evlerinde ve araçlarında taşıyabileceği teknolojilerin kullanımı, sigortalının alışkanlıkları ve yaşam tarzı hakkında daha çok veriye ulaşmayı sağlar. Bu verileri sistemli bir şekilde ayrıştıran sigorta şirketleri yeni ürün geliştirme, fiyatlandırma, riskleri ve suistimalleri önleme konularında daha etkin tedbirler alır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Akıllı telefonlardaki mobil uygulamalar sigortacılık faaliyetlerinde ne gibi kolaylıklar sağlar?

BİLGİ

Endüstri 4.0: Makinelerin birbiri ile kablosuz iletişime geçerek veri analizleri yapabilmesini ve insanlara bildirimde bulunmasını sağlayan sistemin genel adıdır. Robot mekanizmalar ile yönetilen bu sistem, üretimde maliyetlerin azalmasını, sürenin kısalmasını ve işlemlerin kolaylaşmasını sağlar.

BİLGİ

Nesnelerin İnterneti (IoT) [Internet of Things (intrnet of tings)]: Birbirinden farklı amaçlar için tasarlanmış elektronik cihazların birbiri ile iletişime geçmesidir. Gidilen mesafeyi, atılan adımları ve kalp atışlarını sensörler yardımı ile ölçen akıllı saatlerin kaydettiği verilerin bilgisayar, cep telefonu gibi cihazlar tarafından algılanması nesnelerin internetini oluşturan temel özelliktir.

Müşteri İletişimi: Giderek yaygınlaşan sanal iletişim yöntemleri, sigorta işletmelerinin müşteriye daha hızlı ve etkin ulaşabilmesini sağlar. Gün geçtikçe kullanımı artan mobil uygulamalar, sosyal medya platformları, e-ticaret faaliyetleri gibi dijital iletişim ortamlarında müşterilere sunulan deneyimler, müşterilerin dijital pazarlamadan beklentilerini bütün sektörlerde artırmaktadır. Sigorta sektörü de bu beklentilerden payını alır. Teknolojiyi sistemlerine entegre eden sigorta işletmeleri, müşteri memnuniyetini artırmaktadır. Sanal ortamlarda gerçekleşen müşteri iletişimleri dar gelirli bireylerin sigorta ürünleri hakkında bilgi edinme ve sigorta yaptırma tercihlerini artırmıştır.

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen açıklamaları sırasıyla uygulayınız.

- 2-3 kişilik gruplara ayrılınız.
- Sigorta işletmelerini ziyaret ederek müşteri ile iletişimde kullandıkları dijital yöntemleri araştırınız.
- Araştırma sonuçlarınızı not ederek bir sonraki dersten önce sınıf panonuzdaki araştırma köşesinde öğretmen kontrolünde sergileyiniz.

Risk ve Maliyet: Gelişmiş teknolojiler sayesinde riski ölçmek ve kontrol etmek sigorta şirketleri için büyük bir fırsat hâline gelmiştir. Günümüzde yapay zekâya dayalı araçların üretimi sigorta ürünlerinde risklerin hesaplanmasını daha güvenilir duruma getirmektedir. Bütün müşteriler için temel ölçütlere göre hesaplanan sigortalar, günden güne yapay zekâ donanımlı evler, otomobiller ve diğer teknolojik araçlar için daha spesifik (özellikli) hesaplamalara dönüşmektedir. Örneğin bir evin konut sigortası eskiden temel ölçütler olan yüz ölçümü, konumu, yaşı gibi etkenlere göre hesaplanırken akıllı ev sistemleri ile birlikte binada bulunan güvenlik önlemleri, ikaz sistemleri ve mobil cihazdan kontrol uygulamaları da bu hesaplamada dikkate alınır olmuştur (Görsel 5.2). Çünkü bu teknolojiler, sigortalıların ve sigorta şirketlerinin uğrayacakları zararları minimum düzeye indirir. Risk daha erken dönemlerde tespit edilerek kontrol altına alınabilir.

Risklerin kontrol altına alınması sigorta şirketlerinin sigortalıya ödeyeceği tazminat miktarını azaltacağından sigortalama, sigorta şirketleri açısından düşük maliyetli bir işleme dönüşür. Riskleri daha az olan sigortalı ise satın aldığı sigorta ürünü için daha düşük miktarlarda prim ödemesi yapar. Sigorta şirketlerinin maliyetlerini düşürmede etkin olan bir diğer durum ise veri toplama, poliçe düzenleme, hasar işlemlerini takip etme gibi işlemlerin teknoloji ile yürütülmesi sonucunda kazanılan emek ve zamanın daha verimli kullanılmasıdır.

Görsel 5.2: Akıllı ev teknolojisi

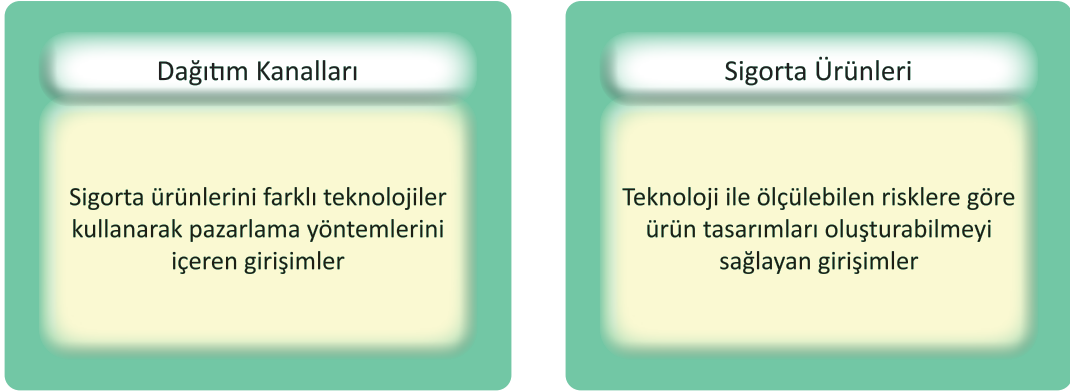

Hasar İşlemleri: Insurtech ile birlikte hasar işlemleri süreçleri kısalmıştır. Hasar işlemlerinin kısa sürede çözülmesi, sigorta şirketlerinin iş yükünü azaltırken sigortalıların memnuniyetini artırır. Hasar sürecinin her aşamasını akıllı telefonlardan, mobil cihazlardan ve internet sitelerinden takip edebilen sigortalılar, gerektiğinde işlemlerini internet üzerinden yani sigorta işletmesine gitmeden yapabilmektedir. Teknolojik sistemler, sigorta şirketlerinin hasar anında müşteriye hızlı çözüm üretmesine ve hasar yönetimini daha etkili gerçekleştirmesine imkân sağlar.

Yeni Sigorta Ürünleri: Teknoloji kullanımı, müşteri modelinde de değişimlere yol açmıştır. Teknolojinin ortaya çıkardığı fırsatlar ile geleneksel sigorta yöntemlerinin yerini günden güne müşteri odaklı ürünlerin tasarlanmasına dayalı yöntemler almaktadır. Talebe dayalı hizmet birçok alanda uygulanmaktadır. Bu hizmet yöntemi sigorta ürünlerine de entegre edilebilir durumdadır. Talebe dayalı sigortada sigortalı isteği zaman, istediği yerden sigorta sözleşmesinde yer alan kapsam, süre, teminat gibi unsurları özgürce belirleyebilir. Ayrıca talebe dayalı sigortanın otomasyona dayalı bir süreç olmasından dolayı sigortalı uygun fiyatlı ürünlere ulaşabilir. Sigorta şirketlerinin verimliliğini arttıran bu yöntem, sigortalının hizmete kolayca ulaşmasını sağlar.

Teknoloji, bir taraftan risk oranlarını düşürürken diğer taraftan teknolojiyi güvence altına alan yeni sigorta ürünlerinin de ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Finansal işlemlerin elektronik ortamlarda yürütülmesi güvenlik tedbirlerinin de artmasını gerekli kılar. Bu nedenle siber güvenlik birimleri oluşturulmuştur. Bazı sigorta şirketleri de bu tedbirlere ek olarak siber güvenlik sigortaları geliştirmektedir.

İş Birliği: Sigorta şirketlerinin Insurtech alanındaki girişimleri iki farklı yönde gerçekleşmiştir (Şekil 5.2). Sigorta şirketlerinin Insurtech alanındaki bu girişimleri rekabet unsuru olmaktan çok sigortacılık sistemini dönüştürücü bir güç olarak görülmektedir. Bu nedenle sigorta şirketleri, sektördeki sorunların ve zorlukların çözülmesi için teknolojik altyapı konusunda iş birliği yapmaktadır.

Şekil 5.2: Sigorta şirketlerinin Insurtech girişimleri

BİLGİ

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün (SHGM) hazırladığı "İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı"na göre drone (dron) olarak anılan insansız hava araçları (İHA) için sorumluluk sigortası düzenlenmesi zorunlu hâle getirilmiştir. Ticari amaçla kullanılan dronlar da sigorta kapsamına alınarak drone sigortası ile aracın göreceği zararlar ve aracın üçüncü şahıslara verebileceği zararlar teminat altına alınmıştır.

Sigorta teknolojilerini tehdit olarak gören geleneksel dağıtım kanalları olduğu gibi, bu teknolojileri fırsata çevirebilen birçok acente ve broker işletmesi de bulunmaktadır. Özellikle müşteri iletişimde teknolojiyi ön planda tutan ve buna uygun dağıtım kanalları kullanan şirketlerin satış oranlarında artışlar gözlenmektedir. Bankasürans uygulamaları yapan bankalar, banka faaliyetlerinde teknolojik dönüşüm sürecine geçmiş olduklarından bu teknolojileri sigorta ürünlerine entegre etmekte zorluk yaşamazlar.

Sigorta şirketleri Insurtech koşullarına uyum sağlamada yeni uygulamaları sistemli bir şekilde planlayarak farklı teknolojik boyutlara da hazırlık yapmaktadır. Dijital işlemlerin müşteri tarafından anlaşılır ve kolay uygulanabilir olması için bilgilendirme ve yönlendirme sayfalarını iyi tasarlayan sigorta şirketleri rakiplerine veya diğer sigorta şirketlerine göre bir adım öne geçer. Sigortalının işlemler sırasında tereddüt, güvensizlik ya da teknik sıkıntı yaşaması sigortacılık işlemlerinde başka bir şirketi ya da yöntemi seçmesine neden olabilir. Bu durum sigorta işletmeleri için müşteri kaybı anlamına gelir. Müşteri kaybı yaşamak istemeyen sigorta şirketleri teknolojiye daha çok fon ayırmalıdır. Ayrıca sigorta teknolojilerindeki bu gelişmeler yasal düzenlemeleri de gerekli kılmaktadır.

SIRA SİZDE

Teknolojik gelişmeleri göz önünde bulundurarak iki yeni sigorta ürünü geliştiriniz. Bu sigorta ürünlerinin hangi teminatları kapsayabileceğini tasarlayınız. Geliştirdiğiniz ürünleri ve kapsamında yer alan teminatları tabloya not alınız. Geliştirdiğiniz sigorta ürünlerinin özelliklerini sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sigorta Ürünü	Teminat Kapsamı
.....	<ul style="list-style-type: none">...............
.....	<ul style="list-style-type: none">...............

5.2. SİGORTACILIKTA BLOCKCHAIN (BLOKZİNCİR) UYGULAMALARI

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim; insanların iş hayatını, günlük alışkanlıklarını ve çalışma şekillerini etkilemektedir. Blokzincir teknolojisi son dönemlerde; sigorta şirketleri, tedarik zinciri firmaları, enerji tedarik firmaları, teknoloji geliştiricileri, finansal kurumlar, uluslararası çeşitli kuruluşlar, ulusal hükümetler ve akademik topluluklar tarafından büyük ilgi görmektedir.

5.2.1. Blockchain Teknolojisi

Blokzincir; günümüzde yaygın olarak sanal para transferlerinde kullanılan, farklı cihazlar üzerindeki uygulama veya programların birbiri ile uyumlu çalışarak veri üretmesine dayanan bir kayıt sistemidir. Başka bir ifade ile **blokzincir**, onaylanan tüm işlemlerin blok listeleri hâlinde depolandığı ve yeni bloklar eklendikçe büyüyen bir veri defteridir (Görsel 5.3). Bununla birlikte bir sayısal veya fiziksel varlığın sahipliğinin izlenmesi ve bu varlıklar üzerinde gerçekleşen ve gerçekleşecek işlemlerin izlenmesi amacıyla da kullanılabilir. Blockchain kelimesi ilk olarak Satoshi Nakamoto (Satoşi Nakamoto) isimli bir yazar veya yazar grubu tarafından 2008 yılında yazılan bir

Görsel 5.3: Blokzincir

makalede kullanılmıştır. Blokzincir aracılığıyla insanlar artık ürün veya hizmet transferi işlemlerinde güvenlik ve doğrulama sağlanması için üçüncü taraf bir aracıya ihtiyaç duymamaktadır. Blokzincirle oluşturulan “güven protokolü”; güvenilir, şeffaf ve hesap verebilir bir ortam sunmaktadır. Blokzincirin güvenliğinin temelini merkezi bulunmayan dağıtık veri yapısını oluşturmaktadır. İnternetin dünya çapında yaygın kullanımı ve iletişimde sağladığı kolaylıklar sayesinde dünya birbiriyle bağlantılı bir toplum hâline gelmiştir. Akıllı telefonlar, nesnelerin interneti, akıllı sözleşmeler gibi teknolojilerin kullanımı hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Blokzincir teknolojisi kullanımının avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır.

Avantajları şunlardır:

- Verilerin bir kopyası tüm paydaşlar tarafından kaydedilir. Tüm taraflar bu verilere ulaşabilir ve yapılan işlemleri görebilir. Verilerin bu şekilde saklanması ve şeffaf biçimde paylaşılması veri kaybını ve veri tahribatını önler.
- Dijital imza ve doğrulamalar sayesinde araçlara ihtiyaç duyulmadan tarafların birbirine güvenmesi sağlanır.
- Kullanıcılar hem kendi işlemlerinin durumunu hem de blokzincirdeki tüm işlemlerin ayrıntılarını görebilirler ve bu sayede şeffaflık sağlanmış olur.
- Blokzincir üzerindeki veriler değiştirilemez veya silinemez.
- Merkezî bir otorite olmadan çalışabilir, bu dağıtık yapısı sayesinde kontrol edilemez, iptal edilemez veya kapatılmaz.
- Akıllı sözleşmeler yardımıyla belirli faaliyetler otomatik olarak gerçekleştirilebilir.

Blokzincirin dezavantajları ise şunlardır:

- Uzlaşma protokolü olarak kullanılan blokzincirlerde çok fazla enerji tüketilmekte ve çok pahalı bilgisayar sistemleri çalıştırılmaktadır.
- Blokzincirdeki tüm veriler her bir düğümde ayrı ayrı saklanır ve her bir işlem sonrasında bu düğümlerdeki verilerin tutarlılığı sağlanır. Bu durum enerji kullanımını artırmaktadır.
- Ağdaki her bir düğümün tüm verilerin bir kopyasını saklayabilmesi ve içeriğe ulaşılabilmesi kullanıcıların mahremiyetine zarar verebilir.
- Akıllı sözleşmeler bir kez oluşturulduktan sonra değiştirilemez ve blokzincirde herkesin erişimine açık şekilde saklanır. Bu durum da işletmeleri kötü niyetli saldırılara karşı savunmasız bırakabilir.

Blokzincir teknolojisinin gelişim süreci Şekil 5.3'te verilmiştir.

Şekil 5.3: Blokzincirin gelişim süreci

Blokzincir 1.0: Dijital para evresi olarak da adlandırılan bu evre, para transferi ve dijital ödeme gibi uygulamaları bulunan sanal paraları ifade eder. Sanal paralarda; madencilik, şifreleme ve blok yapısı gibi blokzincir teknolojileri kullanılmaktadır.

Blokzincir 2.0: Sanal ekonomi olarak da adlandırılan bu evre, basit ödemeler ve para transferi işlemleri haricinde çok çeşitli ekonomik ve finansal uygulamaları da kapsamaktadır. Bu tür uygulamalar arasında gelecekte bankacılık işlemleri olan krediler, ipotekler, hisse senetleri, tahviller, vadeli işlemler gibi araçlar bulunmaktadır. Karmaşık olan bu tür işlemler için akıllı sözleşmeler kullanılmaktadır. **Akıllı sözleşmeler**, blokzincir ağı üzerinde bulunan ve belirli kurallara sahip bilgisayar programları olarak ifade edilebilir.

Blokzincir 3.0: Dijital toplum olarak da adlandırılan bu evre, diğer iki evrede yapılan işlemlerin dışında bilim, sanat, sağlık, eğitim, iletişim, yönetim ve denetim alanlarını da kapsamaktadır. Birçok alandaki akıllı uygulamaları; akıllı yönetim, akıllı ulaşım, akıllı yaşam, akıllı ekonomi kavramlarının hepsini içeren akıllı şehirler, blokzincir teknolojisinin gelecek vadeden önemli uygulamalarından biridir. Nesnelerin interneti bağlamında makinelerin haberleşmesi alanında da bu teknolojiye faydalanmak mümkündür. Ayrıca dijital kimlik, bankacılık, siber güvenlik ve elektronik tıbbi kayıt sistemleri de blokzincir 3.0 kapsamında değerlendirilmektedir.

5.2.2. Sigortacılıkta Blockchain Uygulamaları

İnternet ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, diğer sektörlerde olduğu gibi sigortacılık sektöründe de değişimlere sebep olmaktadır. Bu gelişmelerin en yenilikçisi olan blokzincir teknolojisi, sigortacılık sektöründe yavaş ilerlese de sektörün paydaşlarına çeşitli yenilikler ve kolaylıklar sunmaktadır. Blokzincirin sigorta sektöründe kullanılmasının sağladığı kolaylıklar şunlardır:

- Daha aktif ve verimli süreçler
- Risk yönetimi ve fiyatlandırmadaki gelişmeler
- Üretilen akıllı sözleşmeler
- Yeni hizmetlerde yaşanan talep artışları
- Geliştirilmiş güvenlik anlayışı
- Artan müşteri portföyüne yönelik hizmet sunabilme

a) Nesnelerin İnterneti (IoT)

Sensör aracılığıyla IoT'ye bağlanan cihaz ve nesne sayısı arttıkça oluşacak ve toplanacak veri miktarı da artacaktır. Toplanan veriler, doğru modellemeler yapmak ve kullanıma dayalı sigorta modelleri gibi yeni hizmetler geliştirmek isteyen sigorta şirketleri için önemli bir kaynak olacaktır. Örneğin araçların kullanımı bağlamında sürüş süresi, hızlanma, frenleme, hatalı sollama, araç takip mesafesi gibi davranışlarla ilgili toplanan veriler, yüksek riskli sürücüler ile düşük riskli sürücülerin daha rahat ayırt edilebilmesini sağlayacaktır.

Özellikle 5G teknolojisinin yaygınlaşmasıyla birlikte her cihaz birer veri sağlayıcısı konumuna gelecektir (Görsel 5.4). Binlerce hatta milyonlarca cihaz birbiriyle iletişim kurduğu zaman ortaya çıkacak olan büyük miktardaki verinin saklanması önemli bir gereklilik olacaktır. Bu büyük ve karmaşık ağları, işlemleri ve depolama yükünü karşılamak için pahalı bir merkez kurmak yerine blokzincir yapısının kullanılması beklenmektedir. Blokzincir sayesinde kullanıcılara eşler arası iletişim kurma, verileri yönetme ve kendi verilerini güvenli şekilde saklama imkânı sağlanacaktır. Blokzincir ağındaki IoT cihazları, kayıtlarında yer alan her türlü bilgiyi bağımsız bir şekilde yayınlamakta ve içinde buldukları durumu güncelleyebilmektedir.

Görsel 5.4: 5G teknolojisi

b) Verilerin Yönetimi

Geleneksel yöntemlerle tarafların beyanına dayalı toplanan verilerden ziyade yeni araçlarla elde edilen büyük verilerin analiz edilmesi, sensör teknolojisinin etkin biçimde kullanılması ve iletişim ağlarının koordineli çalışması, sigortacıların riskleri ve müşteri isteklerini daha kesin ve doğru tahmin etmelerine imkân tanır. Blokzincir teknolojisiyle bu araçlar birleştirildiğinde zaman damgası ve dijital parmak izi kullanılarak paylaşılan veriler için daha şeffaf, özel ve güvenli bir saklama imkânı kazanılmış olur. Bu sayede sigorta şirketleri gelecek planlamasını daha iyi yapabilir. Veri yönetimi, şirketlere günlük politikaları dağıtma ve talepleri çözme noktasında kolaylık sağlar.

c) Talep İşlemlerinde Blokzincir

Mevcut uygulamalarda kullanılan sigorta talepleri sistemi; sigorta şirketleri, aracı kuruluşlar ve tamirat yapan işletmeler arasında bilgi eksikliği yaşanmasına sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra çalışanların yapmış olduğu hatalı veri girişleri sebebiyle de süreç uzayabilmektedir. Blokzincir teknolojisi sayesinde müşteri talepleri, verilen teminatların doğrulanması, tamirat ödemeleri gibi işlemler; akıllı sözleşmelere kaydedilir, sonuçlanır ve saklanır. Akıllı sözleşmeler sayesinde müşterilerin talepleri; kâğıt belgelere, fiziksel sözleşmelere ve karmaşık internet sitelerine ihtiyaç duyulmadan hemen çözüme kavuşabilir. Ayrıca sigorta şirketleri, blokzincir teknolojisiyle elde edilen veriler sayesinde müşterilerine özel teklifler sunarak onların portföye katılımını sağlayabilir.

ç) Sigortalama İşlemleri

Sigorta sözleşmelerinin hangi riski kapsayacağını belirlenmesi ve bu riskin maliyetinin hesaplanması yüksek uzmanlık ve beceri gerektiren işlemlerden oluşur. Bu işlemlerde kullanılan verilerin toplanması ve analizi ise uzun zaman alır. Sigortacılar, blokzincir ile elde edilen verileri analiz edip güvence kapsamına alınan riskler karşılığında talep edilecek primleri hızlı ve sağlıklı biçimde belirleyerek müşterilerine doğru sigortalama sunabilirler. Bu sayede daha fazla müşteri deneyimi sağlarlar. Blokzinciri hem sigorta şirketlerine hem de müşterilere kazanç sağlar.

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen açıklamaları sırasıyla uygulayınız.

- Blokzincir kavramı ile ilgili hatırladığınız iki doğru iki yanlış ifadeyi öğretmeninizin dağıtacağı kâğıtlara ayrı ayrı yazınız.
- Kâğıtları katlayarak öğretmeninize veriniz.
- Daha sonra öğretmeninizde biriken kâğıtlardan ikisini çekerek yüksek sesle okuyunuz.
- Size gelen ifadelerin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyiniz.
- Neden doğru ya da neden yanlış olduğunu arkadaşlarınıza açıklayınız.

5.3. MİKRO SİGORTA

Sigortalanan risklerin gerçekleşmesi nedeniyle oluşacak gelir kayıpları gelir düzeyi ne olursa olsun bütün kişi ve kurumları finansal açıdan olumsuz etkiler. Beklenmedik risklerin gerçekleşmesi, özellikle dar gelirli kişi ve işletmeleri daha fazla zor durumda bırakır. Bununla birlikte sigorta primleri, dar gelirli kişi ve işletmeler için sigorta hizmetinden faydalanmayı öncelikli ihtiyaçlar arasına almaktan alıkoyabilir. Sigortanın tüm gelir düzeylerinde erişilebilir olması için sigorta şirketleri tarafından mikro sigorta ürünleri tasarlanmaktadır.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Mikro kelimesi size ne çağrıştırıyor? Mikro kelimesinin birlikte kullanıldığı kavramların ortak özelliklerini düşününüz.

5.3.1. Mikro Sigorta Kavramı

Mikro sigorta kavramı, bankacılık sisteminde yer alan **mikro kredi** hizmetinin sigorta ihtiyacı sonucunda ortaya çıkmıştır (Görsel 5.5). Bankalar, sundukları mikro krediler ile dar gelirli bireyleri uzun vadeli yatırım yapmaya teşvik eder. Böylelikle kişilerin yaşam kalitelerini iyileştirmelerine yardımcı olur. Geleneksel sigortanın sunduğu güvencenin bütün gelir düzeylerinde yaygınlaştırılmasını amaçlayan mikro sigorta hizmeti, mikro kredi imkânlarından faydalanan tüketicilerin krediyi değerlendikleri unsurlar üzerindeki ya da geri ödemelerindeki riskleri en aza indirmek amacıyla geliştirilmiştir. Mikro kredi, kişilerin hayat kalitesini yükseltir, mikro sigorta ile de bu kalitenin korunması hedeflenir. Sigorta şirketleri, mikro sigorta ile düşük prim ve düşük teminatlı sigorta ürünleri geliştirerek sosyal hedeflere hizmet etmektedir.

Görsel 5.5: Mikro kredi

BİLGİ

Türkiye’de bilinen ilk mikro sigorta örneği, 2011 yılında Türkiye İsrافی Önleme Vakfının altmış beş bin dar gelirli kadın girişimciye kullandığı mikro krediye bir sigorta şirketi tarafından verilen sigorta teminatı kapsamında gerçekleşmiştir. Mikro krediden faydalanan kadın girişimcilerden elli beş bini mikro sigortadan faydalanmıştır. Bu süreçte bir sigortalının trafik kazasında yaşamını yitirmesi üzerine sigorta şirketi sigortalının ailesine tazminat ödemesi gerçekleştirmiştir. Bu durum mikro sigortaya olan inanç ve güveni artırarak mikro sigorta ürünlerine olan talebi yaygınlaştırmıştır.

Mikro kredi ve mikro sigorta birbirini tamamlayan iki hizmettir. Bu hizmetler, tasarrufları ve diğer finansal hizmetleri de içine alan mikro finans kavramı içinde yer alır. **Mikro finans**, dar gelirli bireylerin işletme kurarak kendilerinin ve ailelerinin geçimlerini sağlamaları için sunulan hizmetlerin tamamıdır.

5.3.2. Mikro Sigortanın Kapsamı ve Özellikleri

Dar gelirli bireylerin hayat koşullarını iyileştirmek ve kötü hayat koşullarına geri dönmelerini engellemek amacıyla oluşturulan mikro sigorta için sigorta şirketleri tarafından ayrı bir risk havuzu oluşturulur. Mikro sigortadan faydalanan sigortalıların oluşturduğu havuz yine mikro sigortadan faydalanan sigortalıların risklerini karşılamak amacıyla kullanılır. Mikro sigortanın güvence verdiği bireyler ve riskler özel olarak belirlenir. Bu nedenle mikro sigortanın kapsamı, güvence altına alınan bireyler ve güvence altına alınan riskler açısından olmak üzere iki farklı grupta incelenebilir.

Bireyler: Mikro sigorta, sigorta şirketlerince belirlenen bir gelir aralığındaki bireyleri kapsar. Geliri belirli bir düzeyin üzerinde olan tüketiciler geleneksel sigorta ürünlerine yönlendirilir. Mikro sigorta yaptırabilmek için mikro krediden faydalanabilir olma şartı aranmamaktadır.

Riskler: Mikro sigorta kapsamında yer alan riskler düşük primler karşılığında oluşturulduğu için sınırlıdır. Mikro sigortalar genellikle seçilen tek bir riske güvence vermektedir. Mikro hayat sigortası bu duruma örnek olarak verilebilir.

Geleneksel hayat sigortalarında sigortalı, ölüm ve sakatlık riski için yüksek tazminat tutarı belirleyebilir. Ancak mikro hayat sigortaları kredi borçlanmasına bağlı olarak düzenlendiğinden tazminat tutarı borçlanılan miktara göre belirlenir. Mikro sigorta ile verilen hizmetler ve güvence altına alınan riskler sigorta şirketlerine göre farklılık gösterebilir. Ancak mikro sigorta ürünlerinin ortak özelliği, dar gelirli bireylerin basitçe anlaşmaya varabilecekleri şartlarda ve kolayca ödeyebilecekleri tutarlarda olmasıdır.

Mikro sigorta ile güvence verilen konular ve bireyler sınırlı olsa da sigorta kurumlarının çalışmaları ile hedef kitlede ve sigorta ürünlerinde çeşitliliğin artırılması hedeflenmektedir.

Mikro sigorta hizmetlerinin özellikleri Şekil 5.4'teki gibidir.

SÖZÜN ÖZÜ

Benim için mümkün olabilseydi, SİGORTA kelimesini her evin içine ve her adamın alnına yazardım. Çünkü ona kaniyim ki SİGORTA küçük bir prim karşılığında aileleri tamir edilmez felaketlerden korumaktadır.

Winston Churchill (Vinstın Çörçül)

Hedef kitlesi düşük gelirli ve yoksul bireylerdir.

Karmaşık olmayan ve kolay anlaşmaya varılabilir sözleşmeler sunar.

Erişilebilir finansal fırsatlar verir.

Tazminat talepleri çoğunlukla reddedilmez.

Başka bir finansal hizmet ile bütünleşik sunulabilir.

Düşük kâr marjı ile pazarlanır.

Büyük çapta kitlelere ulaşmak hedeflenir.

Şekil 5.4: Mikro sigorta hizmetinin özellikleri

Mikro sigorta dünya genelinde yaygınlaşmış bir uygulamadır. Sigorta hizmetlerinden yararlanamayan bireylerin sigorta sistemine dâhil olabilmesi, yoksullukla mücadelede önemli bir adım olarak görülmektedir. Kaza veya hastalık nedeniyle işine ara verilen bireylerin günlük ihtiyaçları mikro krediler ile desteklendiğinde bireye, ailesine ve devlete ekonomik katkı sağlanmış olur. Bu destek sayesinde harcamalarını kısmak zorunda kalmayan bireyler, sahip oldukları standartlara uygun harcamalara devam ederek yaşam kalitelerini korur ve ekonominin canlı kalmasına katkıda bulunur (Görsel 5.6).

Görsel 5.6: Mikro sigortanın kişilerin yaşam kalitesine katkısı

Geleneksel sigortalar ve mikro sigortalar temel olarak aynı yapıya sahiptir. Ancak teminat türleri, prim ve teminat tutarları ve güvence kapsamına alınan bireylerin özellikleri açısından bazı farklılıklar bulunur (Tablo 5.1).

Tablo 5.1: Geleneksel Sigorta ve Mikro Sigorta Arasındaki Farklar

GELENEKSEL SİGORTA	MİKRO SİGORTA
Orta ve yüksek gelirli bireylere yöneliktir.	Düşük gelirli bireylere yöneliktir.
Hem düşük hem de yüksek risk seviyesi olan sigortalılar içindir.	Yüksek risk seviyesinde olan sigortalılara yöneliktir.
Sözleşme karmaşıktır ve çok sayıda istisnai durum içerir.	Sözleşme basit ve anlaşılırdır. İstisnai durumlar azdır.
Çoğunlukla bireysel poliçeler düzenlenir.	Genellikle grup sigorta poliçeleri düzenlenir.
Primler istatistiki verilere dayanarak bireysel düzeyde yapılır. Fiyat duyarlılığı düşüktür.	Primler gelir düzeyine dayanarak grupsal temelli yapılır. Fiyat duyarlılığı yüksektir.
Tahsilat, aylık ve yıllık düzenli ödemeler şeklinde ve sigortalının bulunduğu yerde yapılır.	Tahsilat, genellikle haftalık veya düzensiz ödemeler şeklinde, sigortalının bulunduğu yerde yapılır.
Hasar işlemleri çok sayıda belge ve bilgi ile yapılır. Sonuçlanması zaman alabilir.	Hasar işlemleri basit ve hızlı yöntemlerle yürütülür.

SIRA SİZDE

Mikro sigortaların ülke ekonomisine ne gibi katkılar sağlayabileceğini boş bırakılan alana yazınız. Belirlediğiniz katkılarınızı sınıf arkadaşlarınızla paylaşarak arkadaşlarınızın bu konudaki görüşlerini alınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.3.3. Mikro Sigorta Ürünleri

Mikro sigorta ile sadece tek bir risk güvence altına alınmaktadır. Ancak mikro sigorta ile güvence altına alınabilen riskler çeşitlidir. Güvenceler ayrı ayrı çok sayıda mikro sigorta ürünü ile sunulur. Dünyada yaygın olarak kullanılan mikro sigorta ürünlerinin başında mikro hayat sigortaları, mikro ferdi kaza sigortası, mikro varlık sigortaları ve mikro tarım sigortaları gelmektedir. Türkiye’de uygulanan mikro sigortalar ve kapsamaları Tablo 5.2’deki gibidir.

Tablo 5.2: Mikro Sigorta Ürünleri ve Kapsamları

MİKRO SİGORTA ÜRÜNLERİ	SİGORTA KAPSAMI
Risk Ağırlıklı Hayat Sigortası	Kaza, ölüm veya daimî sakatlık risklerini sigortalının geliri ölçüsünde güvence altına alır.
Kredi Hayat Sigortası	Kredi alan kişileri, borçlarını ödemelerine engel olacak ölüm veya daimî sakatlık riskine karşı güvence altına alır.
Birikim Hayat Sigortası	Tasarrufta bulunmak isteyen sigortalıya ölüm veya daimî sakatlık riskine karşı koruma teminatı sunmanın yanı sıra birikim yapma fırsatı da verir.
Ferdî Kaza Sigortası	Sigortalıyı kaza nedeniyle vefat ve daimî sakatlık risklerine karşı güvence altına alır.
Sağlık Sigortası	Sigortalının kaza ve hastalık durumlarında tedavi giderlerini karşılar.
Tarım Sigortaları	Tarım ve hayvancılık faaliyetlerini doğal afetler, hava olayları, hastalık, hırsızlık, çürüme gibi risklere karşı güvence altına alır.
Varlık Sigortaları	Ev, araba, iş yeri ve eşyaları yangın, çalınma ve kaza gibi risklere karşı güvence altına alır. Genellikle krediler ile birlikte düzenlenir.

Günümüzde mikro hayat sigortalarına yoğun talep olmaktadır. Kredi veren kurumlar, riskleri ve kredi maliyetlerini düşürme ve müşterilerinin kredi geri ödemelerini garanti altına alma amaçlarını mikro hayat sigortaları kapsamında gerçekleştirir. Kredi kullanan bireyler, bankaların kredi ürünleri yanında isteğe bağlı sunmaları ya da bazen kredi koşulları gereği zorunlu tutmaları sonucunda kredi hayat sigortası yaptırır.

Mikro ferdi kaza sigortası, hayat ve sağlık sigortalarına göre daha düşük primle kaza sonucu vefat veya daimî sakatlık riskine yönelik teminat verir. Düşük primli olması nedeniyle, kaza sonucu ölüm veya sakatlık riskinin daha yüksek olduğunu düşünen bireyler tarafından öncelikli olarak tercih edilmektedir. Mikro ferdi kaza sigortası, bireyin kaza nedeniyle geçici olarak sakatlanması durumunda sigortalının çalışmadığı günler için sözleşmede belirtilen süre içinde ve belirtilen oranlarda gündelik tazminat da öder.

Mikro tarım sigortaları, bitkilerin ve hayvanların görebilecekleri zararları güvence altına alması, hava şartlarına göre teminatlar sunması nedeniyle gelirini tarım ve hayvancılık ile elde eden kişiler tarafından önemli oranda tercih edilmektedir (Görsel 5.7).

Mikro sigorta ürünleri sigorta şirketlerinin yanı sıra farklı yapılar aracılığı ile sunulmaktadır. Mikro sigorta uygulamalarında dört farklı model geliştirilmiştir.

a) Ortaklık Modeli: Sigorta şirketlerinin tasarladığı mikro sigorta ürünlerinin mağazalar, elektrik-su dağıtım şirketleri, dinî kuruluşlar gibi anlaşmalı yapılar aracılığı ile dağıtılması modelidir. Bu model ile hedef kitleye daha büyük oranda ulaşmak amaçlanır.

b) Topluluk Modeli: Yerel topluluklar, üyelerinin bazı risklerini yönetmek amacıyla risk havuzları oluşturur. Bu model ile küçük toplulukların riskleri dayanışma içinde güvence altına alınır.

c) Kooperatif Modeli: Kâr amacı gütmeyen çeşitli organizasyonların (hasane, sendika, tarım birlikleri vb.) bünyesinde kurulan, girişimleri desteklemeyi amaçlayan, mikro sigorta ürünlerinin ilgili organizasyonlar tarafından sunulduğu modeldir.

ç) Birlik Modeli: Kredi, yatırım ve geleneksel sigorta ürünlerini pazarlayan kuruluşların mikro sigorta ürünlerini müşterilere kâr amacıyla sunduğu modeldir.

Teknolojik gelişmeler mikro sigortanın hızlı ve pratik yöntemlerle geniş kitlelere tanıtılmasına ve pazarlanmasına imkân vererek maliyetlerin düşmesini sağlamaktadır. Düşen maliyetler, mikro sigorta ürünlerinin prim tutarlarını da sigortalının faydasına olacak şekilde olumlu etkilemektedir. Böylece mikro sigorta uygulamaları hızla yaygınlaşmaktadır.

Görsel 5.7: Tarlanın yangından zarar görmesi

BİLGİ

Günlük Tazminat:

Sigortalının kaza nedeniyle geçici olarak çalışamayacağı bir durumla karşılaşması sonucunda ödenen günlük tazminattır. Bu ödeme iki yüz günü geçemez. Tazminat miktarı, ölüm ve sürekli sakatlık teminatları toplamının en fazla %0,025'i kadar olabilir.

DERS DIŞI ETKİNLİK

Tarımsal faaliyetleri desteklemek amacıyla çiftçilere sunulan mikro kredi olanaklarını ve bu krediler ile birlikte düzenlenen mikro sigorta ürünlerini araştırınız. Araştırma sonuçlarınızı not alarak bir sonraki dersten önce öğretmeninizin gözetiminde sınıf panonuzda sergileyiniz.

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- 2-3 kişilik gruplara ayrılınız.
- Mikro sigorta ürünlerinden birini seçiniz.
- En az iki sigorta şirketinin seçtiğiniz mikro sigorta ürünü kapsamında güvence altına aldığı riskleri, teminat tutarlarını ve sigorta primlerini araştırınız.
- Araştırmanızı karşılaştırmalı tablo olarak düzenleyiniz.
- Çalışmanızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

9.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulamanın Adı: Mikro Sigorta Bilinci Oluşturma

Uygulamanın Amacı: Toplumda mikro sigorta kavramı ile ilgili bilinç oluşturmak

Uygulamanın Süresi: Bir hafta

Görev: Bu çalışmada mikro sigorta ürünlerinden bir tanesini seçmeniz, seçtiğiniz mikro sigorta ürünü ile ilgili araştırma yaparak ürünü tanıtan bir broşür hazırlamanız, okul arkadaşlarınıza ve öğretmenlerinize mikro sigorta ürününü tanıtmanızı beklenmektedir.

İşlem Basamakları:

- Broşür konusu ile ilgili kaynak araştırması yapınız.
- Broşürün amacına uygun mesajı ve konu akışını içeren bir kompozisyon oluşturunuz.
- Broşürü görsel olarak tasarlayınız.
- Broşür ile ilgili hazırlıkları yaparak ürün tanıtımını gerçekleştiriniz.

Yönerge:

- Broşürde verilen bilgilerin mikro sigorta ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun olmasına dikkat ediniz.
- Broşür içeriğinde yazı, resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf gibi farklı materyaller kullanınız.
- Broşür hazırlanırken Türkçeyi doğru kullanmaya özen gösteriniz.
- Broşür hazırlanırken yazım ve noktalama kurallarına dikkat ediniz.
- Tanıtımda Türkçenin, beden dilinin ve ses tonunun doğru kullanılmasına özen gösteriniz.
- Tanıtım için uygun koşulların oluşması hâlinde Sigortacılık Haftası (Mayıs ayının son haftası) kapsamında uygulayınız.

Değerlendirme: Uygulama faaliyetinin değerlendirilmesinde Mikro Sigorta Bilinci Oluşturma Uygulama Faaliyeti Dereceli Puanlama Anahtarı kullanılacaktır. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri de dikkate alınız.

MİKRO SİGORTA BİLİNCİ OLUŞTURMA UYGULAMA FAALİYETİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Ölçülen Özellik	Ölçütler	Puan
Hazırlık Aşaması	Ön hazırlıkları özenle ve eksiksiz yaptı.	3
	Ön hazırlıkları eksiksiz ancak özen göstermeden yaptı.	2
	Ön hazırlıkları eksik ve özensiz yaptı.	1
İçerik	Broşürde konu ile ilgili ve öğrenci düzeyine uygun bilgiler verdi.	3
	Broşürde konu ile ilgili fakat öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	2
	Broşürde konu ile ilgisiz ve öğrenci düzeyine uygun olmayan bilgiler verdi.	1
Materyal	Broşürde konuya uygun tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri en az iki materyal kullandı.	3
	Broşürde konuya uygun resim, tablo, grafik, video, şekil, fotoğraf ve benzeri bir materyal kullandı.	2
	Broşürde konuya uygun olmayan bir materyal kullandı.	1
Broşür Düzeni	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uygun, özgün, sade ve anlaşılır bir afiş tasarımı yaptı.	3
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına uymasına rağmen özgün, sade ve anlaşılır bir tasarım yapmadı.	2
	Yazım ve dil bilgisi kurallarına ve tasarım ölçütlerine özen göstermedi.	1
Zaman Yönetimi	Broşür verilen süre içinde hazırlanarak zamanında teslim edildi.	3
	Broşür verilen süre içinde hazırlandı ancak zamanında teslim edilmedi.	2
	Broşür verilen süre içinde hazırlanamadı.	1
Toplam Puan		
Toplam Puanın 100'lük Sisteme Dönüşümü		
<p>Toplam puanı 100'lük sisteme dönüştürme işlemi: Tabloda her ölçüt için en yüksek puan 3'tür. Tabloda yer alan beş özelliğe göre toplamda 15 puan alınabilmektedir.</p> <p>Puan=[(Ölçek puanıX100)/15] formülü kullanılarak hesaplanır.</p> <p>Elde edilen puan 100 üzerinden 70 ise bu öğrenme için başarı düzeyiniz yeterlidir. 69 veya altında bir puan aldıysanız ilgili öğrenmeleri tekrar etmeniz gerekmektedir.</p>		

5.4. KATILIM SİGORTACILIĞI

Sorumluluğun paylaşılması ve riskin belirlenmiş gruplar arasında dağıtılması esasına dayanan **katılım sigortacılığı**nda sigortalılar, gönüllü olarak katkı ödemesi yapar ve yardımlaşmak amacıyla bir araya gelir. Temel işlevsel mantığını geleneksel sigorta faaliyetlerinden alan bu sigortacılık sisteminin işleyişinde birtakım farklıklar bulunur. Katılım sigortacılığında belirli bir riske yönelik fon oluşturulur. Bu fon aynı riske maruz olan bireylerin verdiği katkılardan oluşur. Fona katkı sağlayan sigortalılardan birinin belirlenen risk nedeniyle zarara uğraması hâlinde zarar fondan karşılanır. Fondaki paranın yetersiz kalması durumunda katılımcılardan ek katkı alınır. Katılımcıların risk fonuna yaptığı katkılar ve fondan katılımcılara ödenen tazminatlar bağış olarak değerlendirilir. Belirlenen dönem sonunda fonda kalan para ise katılımcılara katkıları oranında geri dağıtılır.

Kooperatif sigortacılığı ile benzerlik gösteren bu sigorta uygulamasında katılımcıların katkıları faiz içermeyen yatırım araçlarında değerlendirilir. Bu özelliği ile İslami esaslara dayalı olarak sigorta güvencesi almak veya sigorta sisteminin birikim olanaklarından faydalanmak isteyen kişiler tarafından öncelikli olarak tercih edilir. Katılım sigortacılığı, finans literatüründe kefil olma, karşılıklı güven ve dayanışma anlamına gelen **tekafül** kelimesiyle birlikte kullanılarak **tekafül sigortacılığı** olarak da adlandırılır.

Katılım sigortacılığında geleneksel sigortacılıktan farklı olarak zarar, sigorta şirketi hesabı yerine katılımcılar tarafından karşılanmaktadır. Katılım sigortacılığında risk transferi yerine risk paylaşımı söz konusudur. Her bir katılımcı, sigorta şirketinin hissedarı durumundadır. Bu nedenle katılımcılar; kendi risklerinin güvence altına alınması bakımından sigortalı, diğer katılımcıların zararlarını karşılama güvencesi vermeleri açısından sigortacı konumundadır. Bu yönüyle **karşılıklı sigorta** faaliyeti olarak değerlendirilir.

Katılım sigortacılığının dünya genelindeki işleyişi incelendiğinde yasal olarak kooperatif sigortacılığı modeli ile yürütüldüğü görülür. Türkiye'deki katılım sigortacılığı faaliyetleri anonim şirket bünyesinde de yürütülebilmektedir. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'de kooperatif sigortacılığı faaliyeti yürüten bir adet sigorta şirketi bulunmaktadır. Ancak bu sigorta şirketi de katılım sigortacılığı faaliyeti yapmamaktadır. Anonim şirket bünyesinde katılım sigortacılığı faaliyeti yürüten sigorta şirketlerinin katılımcıları, halka arz edilmiş hisse senetlerini alarak hem sigorta şirketinin hissedarı hem de sigortalı olarak sisteme dâhil olurlar (Görsel 5.8). Risk fonu, sigorta şirketi tarafından yönetilir. Sigorta şirketi riskin doğru fiyatlandırılması yükümlülüğünü üstlenir. Katılımcılar ise risk fonunda oluşan kârın ve zararın sorumluluğunu birlikte üstlenirler. Katılım sigortacılığında, şirket sermayedarlarının payları ve katılımcıların katkıları ile oluşturulan risk fonu hesaplarının ayrı ayrı yönetilmesi yasal bir zorunluluktur.

DÜŞÜNME KÖŞESİ

Zarara uğrayan kişilerin ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımlaşmanın önemi nedir?

BİLGİ

2020 yılı sigorta verilerine göre Türkiye'de katılım sigortacılığı yürüten, on hayat dışı, beş hayat sigorta şirketi bulunmaktadır. Bu şirketler anonim şirket olarak kurulmuştur.

Görsel 5.8: Sigortacının faaliyetlerine ortak olan sigortalılar

Türkiye’de yürütülen katılım sigortacılığı faaliyetlerinin koşulları 20.12.2017 tarihinde yürürlüğe giren “Katılım Sigortacılığı Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” ile düzenlenmiştir.

Katılım sigortacılığına dayalı bireysel emeklilik hizmeti için de 19.12.2020 tarihinde yürürlüğe giren “Katılım Esasları Çerçevesinde Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik” ile yasal düzenleme getirilmiştir. Katılım sigortacılığı sisteminin işleyişinin bu yönetmelikte belirtilen esaslara uygunluğu sigorta şirketlerinin bünyesinde oluşturulan danışma komitesi tarafından takip edilir. Katılım sigortacılığına dayalı bireysel emeklilik hizmeti için de 19.12.2020 tarihinde yürürlüğe giren Katılım Esasları Çerçevesinde Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik ile yasal düzenleme getirilmiştir. Katılım sigortacılığı sisteminin işleyişinin bu yönetmelikte belirtilen esaslara uygunluğu sigorta şirketlerinin bünyesinde oluşturulan danışma komitesi tarafından takip edilir.

Katılım Sigortacılığı Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’e göre katılım sigortacılığı alanında faaliyet gösteren sigorta şirketleri; teknik kâr ve yatırım kârı dağıtımı ile sigorta şirketlerinin aldıkları ücretler açısından üç farklı yönetim modeli ile faaliyette bulunabilir (Şekil 5.5). Yönetmelik, sigorta şirketinin danışma komitesince belirlenen farklı bir model çerçevesinde faaliyette bulunulmasına da olanak tanımıştır.

BİLGİ

Risk fonundan hasar ödemeleri ve diğer yönetsel giderler düşüldükten sonra kalan tutara **teknik kâr** adı verilir. Risk fonunda biriken katılım paylarının yatırım araçlarında değerlendirilmesi sonucunda elde edilen tutardan yönetsel giderlerin düşülmesi ile bulunan tutara ise **yatırım kârı** denir.

Mudarebe Yönetim Modeli

- Emek-sermaye ortaklığı ile kâr paylaşımı esasına dayanır.
- Teknik kâr ve yatırım kârı, sermaye ortaklarına ve katılımcılara katılım oranlarına göre paylaşılır.
- Sigorta şirketi, risk fonunun yönetimi ile ilgili teknik ve yasal işlemler karşılığında yönetim ücreti alır.

Vekâlet Yönetim Modeli

- Katılımcıların risk fonu yönetimi için sigorta şirketine vekâlet vermesi esasına dayanır.
- Teknik kâr, katılım oranlarına göre katılımcılar arasında, yatırım kârı ise sermayedarlar arasında paylaşılır.
- Sigorta şirketi, vekâlet işlemleri karşılığında vekâlet ücreti alır.

Vekâlet/Mudarebe Karması (Hibrit) Model

- Sigorta şirketinin risk fonu yönetimi, teknik ve yasal işlemler için katılımcıdan vekâlet alması esasına dayanır.
- Teknik kârın tamamı katılımcılara katılım oranlarına göre dağıtılır. Yatırım kârı ise şirket sermayedarları ve katılımcılar arasında önceden belirlenmiş bir oran üzerinden paylaşılır.
- Sigorta şirketi, vekâlet işlemleri karşılığında vekâlet ücreti alır.

Şekil 5.5: Katılım sigortacılığı yönetim modelleri

Katılım sigortacılığı poliçesinde katılım sigortacılığı uygulama modeline göre ek klozlar bulunur (Görsel 5.9).

SİGORTA ŞİRKETİ			
KARAYOLLARI MOTORLU ARAÇLAR ZORUNLU MALİ SORUMLULUK (TRAFİK) SİGORTA POLİÇESİ			
BU BİR KATILIM SİGORTA POLİÇESİDİR (VEKÂLET MODELİ)			
POLİÇE BİLGİLERİ			
Polİçe No.	: 001-0	Bitiş Tarihi	: 01.10.2022
Başlangıç Tarihi	: 01.10.2021	Tanzim Tarihi	: 25.09.2021
Tanzim Tarihi	: 25.09.2021	Tanzim Yeri	: K****
SİGORTA ACENTESİ BİLGİLERİ			
Levha No.	: 112200	Unvanı	: **** SİGORTA ACENTESİ
Telefon No.	: (111) *** ** *	Adresi	: C*** Mah. Y*** Sokak No.:4 İ****
SİGORTALI			
Adı Soyadı	: A**** Ş****	İletişim Adresi	: Y***** Mah. K**** Sokak No.:1 K****
T.C. Kimlik No.	: *****	Müşteri No.	: 12121
Müşteri No.	: 12121	E-posta	:musteri@eposta
		Telefon No.	: (111) 321 21 21
SİGORTALI ARAÇ BİLGİLERİ			
Marka	: V****	Basamak	: 4
Motor No.	: XDC154400	Tip	: P** 1.4
Model Yılı	: 2014	Şasi No.	: WWZZZ4C2FE658978
Kullanım Tarzı	: Hususi	Plaka	: 82 ZZ 123
TEMİNATLAR	SİGORTA BEDELİ	TEMİNATLAR	SİGORTA BEDELİ
Kişi başına tedavi gideri	430.000	Yol Yardım	****
Kaza başına tedavi gideri	2.150.000	Hukuksal Koruma	3.000
Kişi başına vefat-sakatlık	430.000	Hizmet Bedeli	****
Kaza başına vefat-sakatlık	2.150.000	SGK payı	45
Kaza başına maddi hasar	86.000		
Araç başına maddi hasar	43.000		
PRİM BİLGİLERİ			
Net Prim		:	739,48
THGF		:	30,30
GF		:	12,12
Gider Vergisi		:	36,97
Brüt Prim		:	818,87
Genel Açıklamalar ve Özel Şartlar			
Bu poliçe katılım sigortacılığı mevzuatına göre düzenlenmiştir. Mevzuatta geçen şartlara göre işlem yapılır.			
Bakiye İadesi Klozu			
Katılımcılara, poliçe vade sonu tarihinde, söz konusu mevcut poliçe üzerinden veya talep ettiği diğer poliçeler üzerinden belli bir oranda indirim yapılabilir.			
Kâr Dağıtım Klozu			
Sigorta fonunun hesap dönemi sonundaki gelir gider farkının artı olması ve Genel Kurulda karar alınması durumunda, katılımcılara fona katılımları oranında artan gelir/gider farkının bir kısmının dağıtımını yapabilir. Kâr dağıtım tutarı, her yılın bağımsız denetimden geçen mali tablolarında yer alan net dönem kârı üzerinden hesaplanır. Genel Kurulda alınan karara göre belirlenen sürelerde dağıtımı			
Vekâlet Ücreti Klozu			
Katılımcılar poliçe başlangıcında Katılım Sigorta Şirketini işletici olarak kabul eder. Sigorta fonunun işletilmesi ve genel giderlerin karşılanması için işleticiye ödeme yapılır. Ödenecek tutara vekâlet ücreti dâhildir. Vekâlet Ücreti oranları bilgisine Katılım Sigorta Şirketinin internet adresinden ulaşılabilir.			

Görsel 5.9: Katılım sigortacılığı poliçe örneği

Sigorta şirketleri, müşterilerine sunmak istedikleri katılım sigortacılığı ürünleri için Hazine ve Maliye Bakanlığına ruhsat başvurusunda bulunur. Bakanlık tarafından ruhsat verilen branşlar çerçevesinde katılım sigortacılığı faaliyetlerini yürütür. Bu kapsamda; yangın, doğal afetler, kaza, nakliyat, sorumluluk, finansal kayıplar, hayat, ferdi kaza, sağlık gibi branşlarda sigorta hizmeti verir.

SIRA SİZDE

Katılım sigortacılığında katılımcıların kâra ve zarara ortak olmasının size göre avantajlarını ve dezavantajlarını boş bırakılan alanlara yazınız. Belirlediğiniz avantajları ve dezavantajlarını sınıf arkadaşlarınızla paylaşarak arkadaşlarınızın bu konudaki görüşlerini alınız.

Avantajlar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dezavantajlar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GRUP ETKİNLİĞİ

Bu etkinlik için verilen yönergeyi sırasıyla uygulayınız.

- 4-5 kişilik gruplara ayrılınız.
- Sigorta şirketlerinin katılım sigortacılığı ile ilgili sunduğu sigorta ürünleri araştırarak birini seçiniz.
- Seçtiğiniz sigorta ürünü ile ilgili bir görsel materyal hazırlayınız.
- Çalışmanızı sınıf panonuzda sergileyiniz.

OKUMA METNİ

SİGORTA BİLİNCİ

“Bir musibet bin nasihatten hayırlıdır.” atasözü Türkiye’de sigorta sektörünün durumunu özetler niteliktedir. Ne yazık ki sigortanın önemi kaza, deprem, sel gibi felaketlerden sonra daha iyi anlaşılmaktadır. Oysa esas olan hasar gerçekleşmeden önce önlem alabilmektir. Yapılan araştırmalara göre sahip olunan bir şeyi kaybetmenin vereceği üzüntü, sahip olmanın sağladığı mutluluktan daha baskın bir duygudur. İnsanların kimisi sigortayı iyi tanımazken kimisi gereksiz masraf olarak görmektedir. Sigortası bulunmayanların çoğu kaybettiği şeylerin arkasından keşke, tüh, vah diyerek hasardan sonra sigorta yaptırmayı öncelikleri arasına eklemektedir.

Önce güven sonra güvence veren sigortanın kişilerin hayatına kattığı değeri daha anlaşılır kılmak çok önemlidir (Görsel 5.10). Sigorta hem bireysel, hem kurumsal hem de ulusal açıdan ekonomik büyümeye küçümsenmeyecek katkılar sağlar. Dünyada ekonomisi başarılı ülkelerin hangisine bakılırsa bakılsın sigorta sektörlerinin güçlü olduğu görülür. Sigorta sektörünün büyüme trendi gösterdiği Türkiye’de sigortalı sayısının birkaç katına çıkma potansiyeli bulunmaktadır. Ancak büyüme trendi (eğilimi) henüz beklenen ivmeye ulaşamamıştır. İş dünyasının riskleri açısından büyük önem taşıyan sigorta ürünleri dahi henüz birçok işletme tarafından yeteri kadar tanınmamaktadır.

Toplumda doğru sigorta bilincini oluşturmak, insan olgusunu merkeze alan ve teknoloji ile zenginleştirilmiş bir organizasyon için aslında hiç de zor olmamalıdır. Sigorta ürünlerinin tüketicilere tanıtılması veya hatırlatılması için sigorta şirketlerinin yürüttüğü çok sayıda çalışma, hasar olmadan sigorta yaptırmaktan kaçınan ve sigortayı gereksiz masraf olarak gören kitleyi ne yazık ki harekete geçirmekte yetersiz kalmaktadır. Yapılan en kapsamlı sigorta bilinci oluşturma çalışmaları, Mayıs ayının son haftasında kutlanan Sigortacılık Haftası etkinliklerinde gerçekleştirilmektedir. Sigorta sektörüne hak ettiği önemin verilmesi için daha fazla kurumun daha etkili çalışmalar yürütmesi gerekir. Bu çalışmaların daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacak etkinliklerin tasarlanması da önemlidir. Sadece sigortacılık haftasında değil sürekli olarak sigortanın önemi hatırlatılmalı ve sigorta poliçesinin doğru yorumlanmasına dikkat çekilmelidir. Kamu spotları, sosyal medya araçları ve reklamlar sigorta bilincini arttırmada etkili yollardan bazılarıdır.

Sigorta sektörünün teknolojiye yaptığı yatırımlar da artmaktadır. Sigorta sektörüne yönelik bilgi ve tecrübelerin dijital ortamlara taşınması ve mobil uygulamaların geliştirilmesi gençlerin sigorta ürünlerine olan ilgisini artırarak sigortacı ve sigortalı arasındaki bağın güçlenmesini destekleyecektir.

Sigorta bilincini küçük yaşlarda kazandırmak sigorta sektörünün geleceğine yapılacak önemli bir yatırımdır. Sigorta kurumlarının eğitim kurumları ile iş birliği içinde çalışması Türkiye’deki sigorta bilincinin gelişmesinde etkili adımlardan biri olacaktır. Türkiye’deki sigorta bilincini artırma konusunda sigortacılık dalı öğrencilerinin de ellerini taşın altına koyma vakti gelmiştir!

Görsel 5.10: Sigorta yoldaki engelleri en aza indirir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki ifadelerin başındaki (.....) boşluğa ifade doğru ise “D” yanlış ise “Y” yazınız.

1. (.....) Sigortacılıkta gelişen teknolojik sistemler sayesinde hasar maliyetleri daha hızlı ve güvenli hesaplanır.
2. (.....) Sanal para transferlerinde Fintech veri sistemi kullanılmaktadır.
3. (.....) Blokzincir uygulaması, sigorta sektöründe müşteri portföyüne uygun hizmet sunabilme kolaylığı sağlar.
4. (.....) Mikro sigorta yaptırmak isteyen sigorta müşterileri mikro kredi başvurusu yapmış olmalıdır.
5. (.....) Katılım sigortacılığı, farklı risklere maruz kalan kişilerin zararlarının karşılanmasını sağlayan bir sigorta sistemidir.

Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

6. Finansal işlemlerin yenilikçi teknolojiler aracılığı ile yürütüldüğü sisteme adı verilir.
7. Hizmet ve ürün transferinde gerçekleşen güvenlik ve doğrulama işlemleri saydam ve sorgulanabilir bir yapısı bulunan ile sağlanır.
8. Düşük gelirli bireylerin yatırımlarını risklere karşı güvence altına almak için geliştirilen sigorta sistemine denir.
9. Kaza geçiren sigortalının geçici olarak çalışamayacağı günlerin maddi telafisi için verilen teminata denir.
10. Katılımcıların hem sigortalı hem sigortacı olarak sorumluluk aldıkları sigortacılık faaliyetlerine denir.

Aşağıda verilen soruların doğru cevabını işaretleyiniz.

11. Aşağıdakilerden hangisi Insurtech'in sigorta sektörünü geliştirmeye yönelik fırsatlarından biri değildir?

- A) Sigorta ürünlerinin çeşitlenmesi
- B) Sigorta ürünlerinin bütün müşterilere tanıtılması
- C) Sigorta şirketleri arasındaki iş birliğinin artması
- D) Sigortacılık maliyetlerinin düşmesi
- E) Müşterilerle daha etkin ve hızlı iletişim kurulması

12. Aşağıdakilerden hangisi teknolojiadaki gelişmeler sonucunda ortaya çıkan sigorta ürünlerinden biridir?

- A) Konut sigortası
- B) Aşırı teminatlı sağlık sigortası
- C) Katılım sigortaları
- D) Mikro sigorta
- E) Siber güvenlik sigortası

13. I. Otomasyona dayalı akıllı sözleşmelerin gerçekleşmesi

- II. Verilerin bütün paydaşlara hızlı ve güvenli ulaşmasını sağlayarak zaman kazandırması
- III. Akıllı sözleşmelerde tarafların birbirine güvenmesini sağlayan doğrulamalar bulunması
- IV. Teknolojik sistemlerin yeni sigorta ürünleri ortaya çıkarması

Yukarıdaki ifadelerden hangileri blokzincir teknolojisinin avantajlarındandır?

- A) Yalnız II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

14. Aşağıdakilerden hangisi ilk defa blokzincir 3.0 teknolojisi evresinde gerçekleşen durumlardan biridir?

- A) Akıllı sözleşmeler
- B) Dijital ödeme
- C) Dijital kimlik
- D) Sanal paralarda şifreleme
- E) Para transferleri

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

15. Aşağıdakilerden hangisi nesnelere interneti uygulamasının sigorta hizmetlerinde kullanılmasının sağladığı yeniliklerden biri değildir?

- A) Dijital bankacılık işlemleri
- B) Şeffaf ve güvenli veri yönetimi
- C) Sigorta taleplerinde hızlı bilgi akışı
- D) Akıllı sözleşmelerin tasarımı
- E) Bireye özel hassas risk hesaplamaları

16. Aşağıdakilerden hangisi mikro sigorta ile verilen hizmetlerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Sigorta sözleşmelerinin içerikleri sadedir.
- B) Banka hizmetleri ile birlikte de sunulur.
- C) Sigorta şirketi için kârlılık oranı düşüktür.
- D) Geniş kitlelere ulaşmak amaçlanır.
- E) İsteyen herkes mikro sigortadan yararlanır.

17. I. Sadece yüksek risk seviyesindeki sigortalılara yönelik olması

- II. Hasar işlemlerinin kolaylıkla yürütülmesi
- III. Genellikle bireysel poliçe olarak düzenlenmesi
- IV. Fiyat duyarlılığının düşük olması

Yukarıdaki ifadelerden hangileri mikro sigortayı geleneksel sigortadan ayıran özelliklerdendir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) II, III ve IV

18. Aşağıdakilerden hangisi kooperatif modeli mikro sigortanın özelliğidir?

- A) Ürünlerin mağazalar aracılığı ile dağıtılması
- B) Kâr amacı gütmeyen kuruluşlarca hizmet verilmesi
- C) Bankalar aracılığı ile mikro sigorta hizmeti verilmesi
- D) Prim gelirlerinin faiz getiren yatırım araçlarında kullanılması
- E) Sigorta hizmetinin devlet kurumlarınca sunulması

19. Katılım sigortacılığında, risklerin güvence altına alınması için ödenen risk fonlarından zararlara yönelik ödemeler ve yönetim giderleri düşüldükten sonra kalan tutara verilen ad aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mudarebe
- B) Risk fonu
- C) Tekafül
- D) Teknik kâr
- E) Yatırım kârı

20. Aşağıdakilerden hangisi katılım sigortacılığı hizmeti veren sigorta şirketinin mutlaka taşıması gereken özelliklerden biridir?

- A) Anonim şirket olarak kurulmuş olmak
- B) Birlik modeli ile dağıtım yapmak
- C) Yatırım fonu ve risk fonunu ayrı yönetmek
- D) Bireysel emeklilik hizmeti sunmak
- E) Yatırım kârını katılımcılara dağıtmak

KAYNAKÇA

- Acınan, H. (2005). Sigortanın Temel Prensipleri. İstanbul: Talat Matbaacılık.
- Acınan, H. (2020). Temel Sigortacılık ve Risk. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Akhisar, İ. (2020). Sigortanın Temel Prensipleri ve Sigorta İşlemlerinde Kullanılan Belgeler. H. Acınan (Ed.), Temel Sigortacılık ve Risk içinde (s.27-32). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Arseven, H. (1991). Sigorta Hukuku. İstanbul: Beta Yayınları.
- Atabaş, G. N. (2014). Nakliyat Sigortaları. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.516-533). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Behdioğlu, S.; Şener, Y. H. (2013). Türkiye Sigorta Pazarının Gelişimindeki Ana Unsurların Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi EYİ 2013 Özel Sayısı, 523-534.
- Bölükbaşı, A.; Pamukçu, B. (2009). Sigortanın Temel Prensipleri. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Çeker, M. (2016). Sigorta Hukuku. Adana: Karahan Kitabevi.
- Çeker, M. (2003). Yargıtay Kararları Işığında Sigorta Hukuku. Adana: Karahan Kitabevi.
- Çipil, M. (2008). Risk Yönetimi ve Sigorta: Yeni Sigorta Mevzuatı ile Uyumu. İstanbul: Nobel Kitabevi.
- Çipil, M. (2019). Sigortacılık ve Risk Yönetimi Türk Sigorta Uygulamaları ve Yeni Sigortacılık Mevzuatı ile Uyumlu. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Demirci, S. (2019). Sigortacılıkta Yeni Bir Yaklaşım: Katılım Sigortacılığı. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi İnÜHFD 10(1), 25-39.
- Ezerdi, H. (2014). Yangın Sigortaları. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.458-488). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Görmüş, İ. (2020). Dijital Pazarlama ve Mobil Pazarlamanın Sigorta Sektöründeki Yeri. Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi 4(2), 201-214.
- Güvel, E.; Güvel, A. (2018). Sigortacılık. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Hayırsever Baştürk, F. (2019). Sigortacılık Sektöründeki Dijitalleşme Süreci ve Sigortacılık Eğitimine Yansımaları. ERPA Uluslararası Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı, 320-328.
- Hoşgör, Ş.; Akpınar, Ö. (2014). Hayat Sigortaları. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.382-396). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karahan, S. (2011). Ticari İşletme Hukuku. Konya: Mimoza Yayınları.
- Karaman, D. (2020). Sigorta ve Risk Kavramları. F. Kaya (Ed.), Sigortacılık içinde (s.9-22). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karaman, D. (2020). Sigortanın Genel İlkeleri (Prensipleri). F. Kaya (Ed.), Sigortacılık içinde (s.23-54). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karaman, D. (2020). Sigortanın İşlevleri. F. Kaya (Ed.), Sigortacılık içinde (s.55-63). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karaman, D. (2020). Sigortanın Temel Kavramları. F. Kaya (Ed.), Sigortacılık içinde (s.65-73). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kaya, F. (2014). Sigortacılık. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kayaköy Taş, M. (2015). Dünya Sigorta Pazarında Türkiye'nin Yeri. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi, 14(27), 133-148.
- Kayıhan, Ş.; Bağcı, Ö. (2017). Türk Özel Sigorta Hukuku Dersleri. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kender, R. (2017). Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku. İstanbul: On İki Levha Yayınları.
- Kırkbeşoğlu, E. (2014). Sigortacılığa Giriş. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.41-54) Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kırkbeşoğlu, E. (2015). Risk Yönetimi ve Sigortacılık. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kubilay, H.; Kubilay, A. İ. (2013). Sigortacılık Sektöründe Bilişim Teknolojilerinin Rolü. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 8, 1819-1855.
- Kulil, O. (2014). Mühendislik Sigortaları. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.490-513) Ankara: Gazi Kitabevi.
- MEB (2020), Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları 10. Sınıf Temel Sigortacılık Dersi Çerçeve Öğretim Programı
- Memiş, T. (1999). Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Sigorta Aracıları. Reasürör, 34, 7-20.
- Mermer, A. (2010). Sigortacılığa Giriş. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Narbay, Ş.; Güllüce, M. A. (2016). Türk Hukukunda Sigorta Acenteleri. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(3), 1963-2005.
- Özcan, H. (2018). Hasar Yönetimi. İstanbul: İ.Ü. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Özdamar, M. (2008). Sigorta Brokeri ve Hukukî Niteliği. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 57(3), 525-559.

- Özkan, E. (2020). Sigorta Sözleşmesi. F. Kaya (Ed.), Sigortacılık içinde (s.97-105). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Öztürk, A.; Güven, Ö. F. (2019). Bankacılık ve Sigortacılıkta Pazarlama. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Pekiner, K. (1974). Sigorta İşletmeciliği Prensipleri-Hesap Bünyesi. İstanbul: İşletme Fakültesi Yayınları.
- Savi, F. Z. (2020). Türk Sigorta Sektöründe Bulunan Kurum ve Kuruluşlar. F. Kaya (Ed.), Sigortacılık içinde (s.115-141) İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Tanrıöven, C.; Gürbüzler, I. (2015). Dünyada Mikro Sigorta Uygulamalarının Karşılaştırılması ve Türkiye’de Uygulanabilirliği. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(2), 97-121.
- Tanrıverdi, M.; v.d. (2019). Blokzincir Teknolojisi Nedir? Ne değildir?: Alanyazın İncelemesi. Bilişim Teknolojileri Dergisi, 12(3), 203-217.
- Tiryaki, T. (2020). Temel Sigortacılık ve Risk. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Toprak, M.; Coşkun, M. (2012). Sigortacılığın Genel İlkeleri ve Yapısı. F. Erdal; L. Erdal (Ed.), Bankacılık ve Sigortacılığa Giriş içinde (s.143-149). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Tunca, S.; Sezen, B. (2020). Sigorta İşlemlerinde Blokzincir (Blockchain) Teknolojisi Uygulamaları. Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi, 14, 13-25.
- Ulaş, I. (1997). Uygulamalı Can Sigortası Hukuku Hayat ve Kişisel Kaza Sigortaları. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Ulusoy, E. (2014). Sorumluluk Sigortaları. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.562-590) Ankara: Gazi Kitabevi.
- Umut, M. (2020). Sigortacılar Açısından Bir Pazarlama Aracısı Olarak Bankaların Rolü: Bankasürans. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 16(1), 115-130.
- Uralcan, G. Ş. (2011). Temel Sigorta Bilgileri ve Sigorta Sektörünün Yapısal Analizi. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Ünan, S. (1998). Hayat Sigortası Sözleşmesi. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Yanık, S. (2016). Sigorta Acentelerinde Yönetim ve Muhasebe Uygulamaları. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Yaslıdağ, B. (2014). Sigortacılık: Sigorta Aracıları - Sigorta İşlemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yaşar, A. (2014). Tarım Sigortaları. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.594-610). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yayla, Ş. O. (2019). Sigortacılık ve Türkiye’de Sigorta Sektörünün Durumu. Liberal Düşünce Dergisi, 94, 107-125.
- Yazıcıoğlu, M. (2010). Sigorta Aracıları Hukuku I. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Yıldırım, İ.; Şahin, E. E. (2018). Sigorta Teknolojiler (Insurtech): Blockchain ve Türk Sigorta Sektörü Üzerinde Olası Etkileri. Uluslararası Yönetim Eğitim ve Ekonomik Perspektifler Dergisi, 6(3), 13-22.
- Yıldız, H. (2018). Sigorta Sözleşmesinin Son Bulması ve Zamanaşımı. Yorum Yönetim Yöntem Uluslararası Yönetim Ekonomi ve Felsefe Dergisi, 6(2), 1-8.
- Zengin, B. (2014). Motorlu Taşıtlı Sigortaları. E. Kırkbeşoğlu (Ed.), Risk Yönetimi ve Sigortacılık içinde (s.536-560). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kaynakça atf sistemi, APA (6.0) yazım kuralları ve kaynak gösterme biçimine göre düzenlenmiştir.

Ders materyalinin genel ağ kaynakçası ve görsel kaynakçası için aşağıdaki karekod ya da genel ağ adresini kullanabilirsiniz.

GÖRSEL KAYNAKÇASI

Ders materyalinin görsel kaynakçasına ulaşmak için karekod linki:

<http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=1589>

CEVAP ANAHTARLARI

SİGORTACILIK CEVAP ANAHTARI

- A. 1. Y, 2. D, 3. Y, 4. D, 5. D, 6. Y**
B. 7. Risk yönetimi, 8. Sigorta, 9. Ekonomik, 10. Hayat sigortası, 11. DASK
C. 12. E, 13. C, 14. E, 15. B, 16. B, 17. A, 18. C, 19. D

SİGORTACILIKTA TEMEL KAVRAMLAR CEVAP ANAHTARI

- A. 1. D, 2. Y, 3. Y, 4. D, 5. Y, 6. Y, 7. D, 8. D, 9. D, 10. Y, 11. D, 12. D**
B. 13. Prim, 14. Üçüncü Şahıs (3. Şahıs), 15. Tahkim, 16. Mikro işlevler, 17. Azami iyi niyet, 18. Eksper, 19. Yeterince büyük hasar, 20. Can sigortaları, 21. Mal sigortaları
C. 22. E, 23. D, 24. C, 25. A, 26. B, 27. A, 28. D, 29. B, 30. B, 31. C, 32. A, 33. D, 34. A, 35. C, 36. E, 37. D, 38. C

SİGORTA BELGELERİ CEVAP ANAHTARI

- A. 1. Y, 2. Y, 3. D, 4. D, 5. Y, 6. D**
B. 7. Teklifname, 8. Sürprim, 9. Zarar gören 3. şahıs, 10. Yenileme senedi, 11. Kloz
C. 12. B, 13. D, 14. E, 15. D, 16. A, 17. A, 18. C, 19. B, 20. E, 21. C, 22. E, 23. D, 24. A, 25. C, 26. B, 27. E, 28. C, 29. D, 30. D, 31. A

SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ ARACILAR VE MESLEKLER CEVAP ANAHTARI

- A. 1. Y, 2. D, 3. D, 4. Y, 5. D, 6. Y**
B. 7. Yardımcı teknik personel, 8. Emeklilik Gözetim Merkezi, 9. Sigorta Hasar Takip Merkezi Yönetim Kurulu, 10. Ruhsatname, 11. Aktüer
C. 12. A, 13. E, 14. D, 15. B, 16. C, 17. B, 18. C, 19. A, 20. D, 21. E, 22. E, 23. B, 24. C, 25. D, 26. D, 27. C, 28. A, 29. B, 30. E, 31. A, 32. C, 33. E, 34. D, 35. B, 36. C, 37. E, 38. A, 39. D, 40. B

SİGORTACILIK SEKTÖRÜNDEKİ YENİ KAVRAMLAR CEVAP ANAHTARI

- A. 1. D, 2. Y, 3. D, 4. Y, 5. Y**
B. 6. Fintech, 7. Güven protokolü, 8. Mikro sigorta, 9. Gündelik tazminat, 10. Karşılıklı sigorta
C. 11. B, 12. E, 13. D, 14. C, 15. A, 16. E, 17. A, 18. B, 19. D, 20. C

Bulmacanın Cevap Anahtarı

C	O	C	N	O	L	C	N	A	C	I	N	T	E	Sigortanın poliçeden yararlanmak için ödediği para. PRİM	Sigortalı vasiyetinde risk nedeniyle oluşan zarar. HASAR	
O	R	G	I	T	T	C	N	T	I	S	R	B	S	Z	Sigorta şirketinden tahsil edilen sigorta aracı. BROKER	Hayat sigortasında sigortalının ölümü ile bağlantılı olarak ödenen tazminat. LEHTAR
T	E	N	I	L	E	M	E	K	C	I	A	V	U	E	Sigorta şirketinin riskten korunmasını sağlamak amacıyla emniyet görevini yapan kurum. REASÜRANS	Sigorta sözleşmesinin düzenleyen kişi ya da kurum. SİGORTAÇI
T	O	V	E	C	S	T	S	I	A	Z	A	V	T	I		
P	O	L	I	S	E	Y	K	A	T	K	S	D	Y	I		
L	Y	F	O	T	H	E	A	F	R	Z	S	P	C	L		
T	Y	K	M	E	M	O	P	O	L	I	C	I	N			
H	P	T	E	K	L	I	F	C	G	I	G	Z	C	A		
T	M	O	R	C	L	N	H	K	E	L	O	Y	C	M		
A	S	D	E	C	A	M	N	S	Y	R	L	U	E			
S	N	Z	N	V	D	T	S	M	F	U	T	T	L	P		
L	I	K	O	M	I	S	T	O	N	A	S	A	R			
F	M	O	D	H	I	S	O	G	U	L	Ü	D				
T	A	Z	M	I	N	A	T	G	U	Z	I	U	S	R		
G	Z	S	N	A	K	U	S	A	E	R	Ö	Ü	G	Ü		

BULUNAN TERİMLER															
ACENTE	AKTÜER	BROKER	HASAR	KOMİSYON	LEHTAR	POLİÇE	PRİM	REASÜRANS	SİGORTAÇI	SİGORTALU	TAZMİNAT	TEKLİF	TEMİNAT	YENİLEME	ZİYULANAME